HANS HELLMUT KIRST

08/15

REVOLTA CAPORALULUI ASCH

comando

NEMIRA

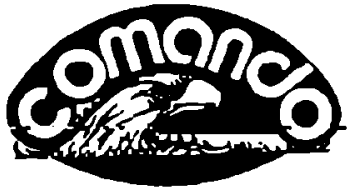

HANS HELLMUT KIRST

08/15

REVOLTA CAPORALULUI ASCH

SERIA 08/15

REVOLTA CAPORALULUI ASCH

LA RĂZBOI, CA LA RĂZBOI

PÂNĂ LA ULTIMUL SOLDAT

UMBRA

MEMBRUL DE PARTID

LA ARME!

FETE FRUMOASE PENTRU SOLDAȚI CURAJOȘI

NOAPTEA CUȚITELOR LUNGI

VÂNĂTOAREA

HANS HELLMUT KIRST

08/15

REVOLTA CAPORALULUI ASCH

TRADUCERE DE CLAUDIU FLORIAN

NEAMUL
1996

Coperta colecției: DAN ALEXANDRU IONESCU

© Copyright by AURIS Medienberatung und Verwertungsgesellschaft mbH, Mönchengladbach 1996
HANS HELLMUT KIRST
08/15 IN DER KASERNE

Copyright ©1996 pentru versiunea în limba română
S.C. NEMIRA & CO S.R.L.
Reproducerea integrală sau parțială a textului este interzisă
și va fi pedepsită conform legii

Difuzare:
Editura NEMIRA & CO, str. Crinului nr. 19, sector 1, București
Telefon: 668 54 10 Telefax: 668 70 51
Clubul cărții: C.P. 26-38, București

ISBN 973-9177-84-0

— Cei selecționați, cu ocolire la stânga, marș! strigă Hauptwachtmeisterul[1] Schulz, căruia toată lumea îi spunea Spiess[2].

Vocea sa tună peste platoul de adunare și se răsfrânse de zidurile clădirilor din perimetrul cazărmii. Era o voce impunătoare, timbrată, trufașă; aburul berii și fumul de țigară o unseseră și-o dogiseră. Schulz o ascultă cu plăcere.

Cei selecționați tropăiră mulțumiți spre stânga; cei neselecționați strânseră mecanic rândurile către dreapta. Tunarul Vierbein se trezi dintr-o dată la înghesuială, încercă discret să se folosească de coate, dar se lăsă păgubaș și rămase locului, ca un stâlp.

— Ca statuile! zbieră Spiessul, mulțumit. Ca popândăii! Nu mișcă nici un mădular!

Și trase scurt cu ochiul în partea cealaltă, către ferestrele larg deschise ale locuinței lui de serviciu; o observă îndărătul perdelelor pe soția sa, Lore, și era convins că în clipa aceea ea îl admiră.

Unteroffizierii[3] pe funcții, care se adunaseră îndărătul Spiessului lor, se străduiau să nu rânjească. Figura le reuși, pentru că avuseseră cu prisosință ocazia s-o exerseze.

Tunarul Vierbein privea țintă înainte. Fixă una dintre ferestrele din clădirea cazărmii, unde apăru capul Lorei Schulz, dar

---

[1] Plutonier de companie (n. tr.).

[2] „Subofițer — instructor de trupă" (n. tr.).

[3] Subofițeri (n. tr.).

tunarul se strădui să nu observe decât chenarul de lemn. Hauptwachtmeisterul se prelinse pe lângă el, ca și cum ar fi fost purtat de o bandă rulantă. Trecu o clipă prin câmpul vizual al tunarului, asemenea unui corp străin ce nimerește în lumina farurilor unei mașini, apoi ieși, plutind, și intersectă alte câmpuri vizuale.

Hauptwachtmeisterul se proțăpi bărbătește, cu picioarele răscrăcărate, în fața supușilor săi. Era un om cât un dulap, sprijinit pe niște stâlpi. Figura sa rotundă, radioasă, plesnind de sănătate, se lungi și căscă o gură imensă.

— Păi atunci să-i dăm drumul! strigă Spiessul, cu glas de tunet.

Pentru fiecare după-amiază de sâmbătă, planul de serviciu prevedea „curățarea sectorului" și afecta acestei îndeletniciri o durată de trei ceasuri, pe care Schulz, atunci când avea chef, o întindea cu ușurință până la cinci ceasuri. De cele mai multe ori avea chef.

În fiecare sâmbătă după-amiază el era stăpânul cazărmii. Hauptmannul[1] Derna, șeful, pus cu mărinimie la dispoziția Wehrmachtului german de când cu anexarea Austriei, se dedica familiei sale în devenire; Leutnantul[2] Wedelmann, comandantul bateriei, se ocupa de amica lui din momentul acela. Până și Mutră-de-Cartof, Luschke, Major[3] și comandant de subunitate, obișnuia să prăznuiască sfârșitul de săptămână. Spiessul însă organiza atunci nestingherit „petreceri de absolvire", prilej cu care își dădea, aprig și nu fără succes, osteneala să lămurească bateria „cine e de fapt șeful în dugheană".

— Pe loc, repaus! urlă Hauptwachtmeisterul.

Soldații în costume de doc duseră automat piciorul stâng în lateral. Spiessul pândi dacă cineva cutează să vorbească, pentru că la el „pe loc repaus" nu era echivalent cu permisiunea de a vorbi, pe care obișnuia s-o acorde doar în cazuri excepționale. Nimeni nu scoase un cuvânt.

— Se poate vorbi! strigă el îngăduitor.

---

[1] Căpitan (n. tr.).

[2] Locotenent (n. tr.).

[3] Maior (n. tr.).

Soldaţii preferară să tacă. Unii rânjiră, larg şi pe muteşte; alţii îl priveau pe Spiess, gata de corvoadă. Doar Gefreiterul[1] Asch, care se afla în mijlocul celor selecţionaţi, îl împinse cu putere în lături pe Gefreiterul Wagner, Richard pe numele mic, şi spuse:

— Nu te întinde atâta, măi candelabrule!

— Nu mai zbiera aici, Asch! urlă imediat Spiessul. Dacă zbiară cineva pe-aici, ăla sunt eu.

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister! trâmbiţă Asch, încuviinţând.

Într-un acces de mărinimie, Hauptwachtmeisterul Schulz hotărî să nu se simtă ofensat. Îi chemă la el pe Unteroffizierii pe funcţii şi îi încredinţă acestora pe cei selecţionaţi, care se făcură în grabă nevăzuţi, pentru a-şi omorî timpul în dormitoare şi prin barăci. Gefreiterul Asch îşi ocupă fuga-marş locul său obişnuit din magazia de haine, unde juca de obicei „două'ş'unu" cu Wachtmeisterul Werktreu, Unteroffizierul pe funcţie al locului, străduindu-se să nu câştige peste măsură.

Marea majoritate însă a celor desemnaţi ca „neselecţionaţi" a curăţat sectorul, din pod până în pivniţă, din birou până la grupul sanitar. Tunarul Vierbein se afla în mijlocul grupului care trebuia să cureţe latrina de jos. Găsea acest lucru cât se poate de normal; nici nu se aşteptase la altceva. Curăţatul latrinelor era o specialitate a lui; de când se afla la bateria a 3-a, fusese în mod regulat distribuit pentru această îndeletnicire.

Vierbein stătea locului, supus, aproape absent; un automat dispus să reacţioneze şi să ia poziţia regulamentară de îndată ce ar fi răsunat comanda „drepţi", urmată de „mai departe, fuga, marş!" La care ei, cei neselecţionaţi, zburau în dormitoarele lor, puneau mâna pe mătură, găleată şi cârpă şi se adunau rapid în jurul obiectivului care urma să fie curăţat. Aici obişnuia să-i aştepte un Unteroffizier mai tânăr sau un Gefreiter mai vechi în grad şi considerat demn de încredere.

În vreme ce Vierbein se pregătea pentru obişnuita desfăşurare a programului, observă cum privirea Hauptwachtmeisterului îl fixează lung. Iar Vierbein se sperie când i se păru că intuieşte o uşoară bunăvoinţă; ştia bine că nu se putea lăsa cu nimic bun atunci când superiorii le dădeau prea multă atenţie subordonaţilor

---

[1] Caporal (n. tr.).

lor. Ca într-un film șters și derulat rapid, i se perindară prin față toate eventualele posibilități ce puteau rezulta de-aici: extinderea curățatului sectoarelor până târziu în noapte; furie și nedreptățire; anularea biletului de învoire pentru duminică; notarea numelui său în carnetul Spiessului, cu sublinieri, ceea ce suspenda automat dreptul la concediu. Și toate acestea însemnau că n-o va vedea pe Ingrid!

— Vierbein, treci la stânga! strigă Spiessul.

Vierbein trecu în pas alergător în capătul stâng al coloanei, se opri și rămase foarte abătut.

Cu un cuvânt de comandă, Hauptwachtmeisterul Schulz eliberă platoul de adunare. Bocancii țintuiți răsunară pe caldarâm. O sută de bocanci tropăiră curând în clădirea cazărmii, apoi pe coridoare și pe scări. Vierbein stătea singur pe platoul cimentat.

Schulz se întoarse încet și se legănă promițător spre el.

— Vierbein, spuse el, ungându-și cu bunăvoință vocea plină, vrei să-mi faci un serviciu?

Vierbein avu senzația că pălește.

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister! strigă el, dârz.

— Dacă nu vrei, nu trebuie să-l faci. Nu e un ordin, Vierbein. Nu pot să ordon așa ceva. Dacă n-ai chef, spune-mi fără înconjur. Atunci, te duci să cureți latrina. Îți convine?

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister!

— Foarte bine, făcu Spiessul, mulțumit. Nici nu mă așteptam la altceva. Prezintă-te la soția mea, la bătut covoare.

Hauptwachtmeisterul Schulz se plimba pe coridoarele clădirii bateriei, și pe unde își făcea el apariția se muncea cu și mai mult zel. Ceea ce-i producea o mulțumire sățioasă, și în adâncul sufletului său încazarmat găsea o asemenea reacție cât se poate de normală. Neobișnuit ar fi fost ca ea să lipsească.

Avea un al șaselea simț pentru orice fel de împuțiciune. Vedea de la zece metri dacă spațiile dintre dale erau curate. Dacă nu, obișnuia să vâre în locul cu pricina unghia de la degetul mare, iar grămăjoara de murdărie astfel adunată i-o trecea pe sub nas soldatului delăsător, fapt ce atrăgea de bună seamă după sine și o notiță în carnețelul său de observații.

Astfel păşea el prin sectorul bateriei sale, răspândind cu satisfacţie nelinişte în jur. De data asta însă nu simţea o mare bucurie, cu toate că reuşise, aproape în joacă, să constate în scurtă vreme, de mai bine de zece ori, aşa-numita „delăsare crasă". Pentru astăzi urma să fie destul. Deştept cum era, îi ajunseseră doar şapte ani de serviciu pentru a-şi da seama că exagerarea pedepselor şi, prin asta, numărul prea mare de pedepsiţi nu făceau decât să abrutizeze. Dozarea cu măiestrie era secretul succesului!

Se opri în dreptul scândurii negre şi îşi admiră scurt semnătura elegantă, care împodobea un ordin de baterie ce atârna acolo — semnat: Derna, Hauptmann şi comandant al bateriei; pentru conformitate: Schulz (scris foarte cutezător, foarte energic, cu multe bucle şi totuşi ferm), Hauptwachtmeister. Se desprinse aproape fără efort de această privelişte, scoase-la iveală carneţelul pentru observaţii, îl deschise şi revăzu, pentru mai multă siguranţă, cifra celor consemnaţi, deci a soldaţilor luaţi la ochi. Erau unsprezece oameni; prin urmare, cu unul mai puţin decât fusese prevăzut. Mai numără o dată cu o atenţie de-a dreptul exagerată, aşa cum, de altfel, îi cerea şi funcţia pe care o deţinea. Însă, după cum se aşteptase, nu greşise numărătoarea.

Închise carneţelul, puţin nemulţumit, şi stătu să chibzuiască, fără a se osteni prea mult, de unde l-ar putea dibui pe cel de-al doisprezecelea om, care mai lipsea. Se hotărî să meargă la latrină şi să îmbine astfel plăcutul cu utilul.

Se ştia respectat, şi totuşi nu se considera pe deplin fericit. În serviciu era de neclintit, un stejar; însă în particular — în particular, îl măcinau grijile. Nu că l-ar fi neliniştit contul său neobişnuit de mare la şeful popotei. Ăla trebuia să se socotească norocos că Spiessul bateriei a 3-a venea să bea la el, trezind astfel, prin simpla sa apariţie, admiraţia cantinei şi chiar a şefului, lucru care cu siguranţă se făcea simţit şi în rata vânzărilor.

Ceea ce-i diminua însă norocul într-o măsură considerabilă era comportamentul soţiei sale. Pe Lore, care odinioară vindea flori, şi încă la intrarea în cimitir, doar o ridicase până la nivelul lui. Asta se întâmplase aproape cu doi ani în urmă, şi pe atunci mai era încă Wachtmeister[1].

---

[1] Vagmistru — sergent-major de cavalerie sau artilerie (n. tr.).

La început totul fusese în cea mai desăvârșită ordine: precum porumbeii! Însă de când devenise Hauptwachtmeister și i se repartizase locuința de serviciu din clădirea bateriei, atmosfera din casă era mereu încărcată! De ce oare?

— Adună-ți crăcanele când trec prin fața ta! strigă el în direcția unui soldat care, în genunchi, strângea apa de pe coridor.

Chestia cu Lore era pur și simplu de neînțeles. În ultima vreme se răcise de-a dreptul; devenise rece ca acea gheață cu care se răcește berea la cantină. Mai demult fusese cu totul altfel; își mai amintea încă foarte bine. Dar în ultimul timp totul mersese din rău în mai rău, și trebuia să se întrebe, abătut, cum se făcea că el, care se bucura de unanima considerație, era respectat cel mai puțin tocmai de propria lui soție.

Schulz dădu de perete ușa latrinei și privi cercetător în jur. Tunarul Hermann freca un colac de closet. Spiessul știu pe loc că ăsta era omul lui. Hermann nu mai fusese notat de aproape trei săptămâni; era, așadar, disponibil.

— Ei, măi trântore! strigă Spiessul, chipurile bine dispus. Și gândi: „O rezolvăm noi imediat și pe-asta!"

Întinse arătătorul mâinii drepte, trecând cu el peste rigola placată cu faianță vernil. Surâse. Demonstrația sa fusese convingătoare. Hermann știa ce însemna asta.

— Ai cerut învoire pentru duminică?

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister.

— Dar biletul de voie încă nu l-ai primit, așa-i?

— Nu, Herr Hauptwachtmeister.

— Păi tocmai, făcu Spiessul, deschise carnețelul, notă un nume și se îndepărtă.

Mai demult toate acestea îi provocau o reală plăcere, acum însă nu-și mai făcea decât datoria. Își împlinea norma și, printre picături, se gândea la soția lui, mai cu seamă la faptul că nu-l înțelegea. Se vede treaba că nici măcar nu era în stare să-i dăruiască un copil, un flăcău voinic. Și el o bănuia chiar că-l... că-l... înșeală. Pe el!

Și nu numai atât! Când o făcea, lucru de care, ca urmare a experienței și a cunoașterii oamenilor, o credea pe deplin în stare, atunci o făcea pesemne chiar cu membri ai propriei sale baterii. Și nu doar cu Unteroffizieri, ceea ce ar mai fi fost, într-o anumită măsură, corespunzător poziției sale, ci, posibil, chiar cu subordonați.

Și asta, gândea Schulz, cutremurat de indignare, îl doboară până și pe cel mai puternic bărbat!

Până acum n-o putuse dovedi cu nimic, însă era ferm convins că are dreptate. În primul rând, enervanta ei indiferență privind îndeplinirea până și a celor mai primitive îndatoriri conjugale, lucru mai mult decât suspect. Așa ceva i se putea întâmpla unui căruțaș de duzină, dar nu lui, un merituos Hauptwachtmeister al Wehrmachtului german.

În urmă cu două săptămâni, când se întorsese mai devreme de la popicărie, își surprinsese această soție încredințată lui — „Să fii supusă bărbatului tău!" — împreună cu Wachtmeisterul Werktreu, camaradul și așa-zisul său prieten; ședeau pe canapea, foarte aproape unul de celălalt, la ora unsprezece seara. Și Werktreu bâlbâise, chipurile, ceva despre o inventariere inopinată. De n-ar fi avut urgent nevoie de la magazia de efecte a lui Werktreu de trei garnituri noi de lenjerie de corp, l-ar fi „terminat ca pe un sac ud", cum spunea el, după toate regulile artei, da, ca pe ultimul gunoi, ca pe cel mai proaspăt recrut.

Și săptămâna trecută îi fusese dat să vadă cum un Gefreiter, pe care i-l repartizase soției sale pentru curățatul geamurilor, făcuse încercarea, îngăduită de ea, după toate aparențele, de a-i strecura mâna sub bluză. El îi trăsnise atunci câteva palme răsunătoare, îi trăsese individului un șut în fund, îi anulase orice învoire și avusese grijă să fie transferat la Schafsnase, plictisitorul centru de instrucție al Artileriei: o cazarmă prăpădită, cu barăci, un sat și mai prăpădit, cu vreo trei până la cinci femei și, în permanență, șase până la șapte sute de soldați.

Cam astea sunt problemele sale, printre altele. Și așa ceva să i se întâmple tocmai lui, care în perioadele de glorie făcuse fericite, rapid, una după alta, patru mirese, lucru ce-i fusese atestat chiar și în scris! Când mai pe urmă s-a căsătorit, batistele se udau în serie și prin aer plutea până și o tentativă de sinucidere. Lore trebuia să se considere norocoasă că pusese mâna pe el. Că doar el e cineva! Ce dracu' își închipuie de fapt muierea asta? S-a căsătorit cu un soldat sârguincios și prețuit, de-ale cărui realizări nu se putea lega nici măcar Majorul Luschke, Mutra-de-Cartof — prin urmare, de ce nu era ea fericită și mulțumită? Se vede treaba că-i lipsea capacitatea de a aprecia lucrurile elevate!

Wachtmeisterul Platzek, Platzek-Frecuș, recunoscut drept cel mai priceput instructor de recruți din regiment, traversă coridorul cu pas elastic, gata de ieșire. Purta mănuși albe și își pusese până și un guler nou; salută amabil.

— Ei? întrebă Spiessul. Încotro pe ziua de azi?

Platzek rânji, setos de aventură.

— Vii și tu diseară la *Bismarckshöh*? Astăzi e din nou mare meci! De două săptămâni n-ai mai călcat prin localul nostru de bază.

— N-am chef, făcu Spiessul.

— Cine n-are chef nu-i om întreg, constată Platzek cu umorul său caracteristic, salută și se îndepărtă cu pași sprinteni.

Schulz privi în urma lui. Așa e viața, gândi el, cu o ușoară amărăciune. Dar eu sunt însurat și fac ce vreau, că doar sunt om, un om întreg.

În clipa de față, deduse el, nu fără satisfacție, căsnicia sa nu era pândită de nici un pericol deosebit. Să recunoști primejdiile înseamnă că deja le-ai și îndepărtat. La Lore se află acum tunarul Vierbein, și Vierbein e un prăpădit... Un papă-lapte, care face în nădragi de frică. Un „băiețașul mamii". Acestuia mai degrabă îi poți rupe urechile alea de măgar, decât să riște el să arunce un ochi spre Lore.

Așadar, conchise Schulz, își putea permite de-acum, după ce-și îndeplinise norma pe ziua în curs, cu alte cuvinte consemnase nominal doisprezece burtă-verde, să joace cu Wachtmeisterul Werktreu, în magazie, câteva runde de „două'ș'unu"; în caz că avea să câștige, urmau câteva runde în plus.

Pe Gefreiterul Herbert Asch nimic nu-l mai putea clinti; în orice caz, el așa credea. Nu mai făcea decât ceea ce, în anumite împrejurări, nu se putea evita. Nu-i plăcea sudoarea, și aflase el destul de bine cam ce ar trebui să se întâmple pentru a trece cât mai mult timp pe linie moartă.

Înțelepciunea de cazarmă a Gefreiterului Asch suna cam așa: „Evită orice risc." Mai popular: „Nu da pe la șef dacă nu-i cu chef!" Dar se poate spune că șefii erau cei care veneau la Gefreiterul Asch.

Pentru că Asch avea un tată vrednic de luat în seamă, proprietar al unei cafenele-restaurant, și acolo obișnuia să tragă

corpul de Unteroffizieri ai secției I a regimentului de artilerie. Tata Asch trecea drept mărinimos, iar fiul lui, Gefreiterul, părea că vrea să-i calce pe urme; atunci când, în serile pline de animație în restaurantul patern, dezbrăca vestonul cenușiu al armatei și intra în jacheta albă de chelner, lucru aprobat în mod tacit, și când servea berea, avea în primul rând grijă ca halbele Offizierilor din bateria lui să fie umplute până la refuz, ceea ce atrăgea bunăvoința. În plus, Asch mai făcea uneori cinste și cu câte un rachiu, oferea cu plăcere credite și dădea chiar bani cu împrumut — toate astea cu mare discreție, cu respectarea strictă a disponibilității și disciplinei care se așteaptă oricând și în orice situație din partea unui subordonat.

Dintre clienții săi deosebiți făcea parte și Wachtmeisterul Werktreu, cel cu instrucția. Acesta se revanșa pentru neîncetata bunăvoință manifestată față de el prin faptul că-l desemna în mod regulat pe Gefreiterul Asch la serviciul de corvoadă în magazia de efecte. Amândoi obișnuiau atunci să se încuie pe dinăuntru și, zi de zi, să muncească ușor sau să doarmă din greu în timpul programului oficial de serviciu. Sâmbăta jucau de cele mai multe ori „două'ș' unu", la insistențele lui Werktreu.

Cu ocazia asta, Asch trișa fără pic de rușinc. Anunța cifre false, aduna rapid și greșit, dosca cărțile mari și, dacă ar fi vrut, ar fi putut să-l aducă pe Werktreu în pragul ruinei. Dar el nu dorea acest lucru. Pentru că nu rareori se întâmpla să trișeze chiar în favoarea Wachtmeisterului: astfel, îi întreținea cu pricepere buna dispoziție. Înainte de a începe să joace, Gefreiterul Asch obișnuia să cântărească atent cât de mare urma să fie câștigul pe care să i-l cedeze Wachtmeisterului. Acesta oscila între două și cinci mărci, în funcție de numărul ceasurilor liniștite pe care Werktreu i le asigurase lui Asch în săptămâna precedentă.

Wachtmeisterului Werktreu nu i-ar fi trecut niciodată prin cap că cineva, și încă subordonat, ar încerca să-l trișeze la jocul de cărți. Fiindcă, în primul rând, se socotea un cunoscător absolut al tuturor fentelor pe care le putea oferi îndrăgitul „două'ș' unu", lucru ce-l demonstra fie și numai prin faptul că obișnuia să câștige mai tot timpul. În al doilea rând, era ferm convins că e un mare norocos; cariera sa militară, care l-a condus aproape fără ocolișuri până la a deveni regele magaziei de efecte, trebuia să fie considerată drept strălucită. Dincolo de acestea însă, în al treilea rând,

trișa el însuși, foarte des și fără rușine, fără ca măcar s-o facă cu iscusință.

Gefreiterul Asch tolera asta cu un rânjet amabil. Îi oferi lui Werktreu o a patra carte, știind exact ce carte era. După calculele sale, Wachtmeisterul trebuia să aibă acum mai mult de douăzeci și unu, mai exact douăzeci și cinci, și astfel el pierduse.

Wachtmeisterul Werktreu făcu ochii mici. Își trase nasul cu zgomot și scuipă cu boltă și cu destulă precizie până în lada cu nisip pentru incendiu, aflată la trei metri mai încolo. Chibzui încordat dacă să renunțe pur și simplu la joc sau să facă dispărută o carte.

Gefreiterul Asch își aprinse țigara, privind absent la unul dintre obișnuitele panouri pe care scria: „Fumatul interzis". Îi lăsă Wachtmeisterului timp la dispoziție și, când băgă de seamă că acela voia să facă dispărută o carte, întrebă cu amabilitate:

— Herr Wachtmeister are nevoie de mai mult de patru cărți?

Pentru Werktreu deveni imediat limpede că Gefreiterul numărase cărțile împărțite; asta îl nemulțumi peste măsură, însă nu-și putea permite să se demaște. Bâjbâi cu înfrigurare după alte metode de trișare, dar deocamdată nu află nici una. Să recunoască pur și simplu că a pierdut partida, încă nu se îndura.

În clipa aceea, în ușa placată cu tablă răsunară bubuituri puternice.

Werktreu profită de ocazie pentru a arunca toate cărțile grămadă, astfel încât să nu mai poată fi controlate.

— Cine-i acolo? strigă el. N-am timp acum. Sunt ocupat!

— Deschide!

Gefreiterul recunoscu de îndată vocea Hauptwachtmeisterului, însă nici prin cap nu-i trecea să-l atenționeze pe Werktreu.

— Cine dă cărțile? întrebă el, pus pe treabă.

— Deschide odată, omule! răcni Spiessul.

Wachtmeisterul Werktreu se grăbi să pună capăt acestui răcnet, după ce recunoscu, la rândul său, vocea lui Schulz, mai cu seamă datorită intensității.

— Poftim, intră! spuse el camaraderește și deschise. Tocmai sortăm niște ciorapi.

Spiessul Schulz dădu din cap, înțelegător. Privi de sus spre Gefreiterul Asch, care vârâse cărțile și toți banii în buzunar, și care acum părea că într-adevăr sortează ciorapi.

— Ei, întrebă el, și cine câștigă?

— Se-nțelege că eu, explică Werktreu mândru, fără ezitare.

— Aș avea chef să fac și eu un mic joc, făcu Spiessul plin de îngăduință. Și se așeză pe un morman de mantale, lângă Gefreiterul Asch, frecându-și mâinile cu frenezie.

Wachtmeisterul încuie ușa la loc, Gefreiterul scoase cărțile din buzunar și Hauptwachtmeisterul începu jocul.

— Dacă mă tragi în piept, Asch, spuse el domol, atunci s-a zis cu prietenia noastră.

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister! făcu Gefreiterul.

Vizita aceasta nu-l bucura din cale afară și pentru el era limpede că bunăvoința suspect de mare a Spiessului avea să-l coste cam două mărci; cel puțin două mărci.

Hauptwachtmeisterul câștigă primele două jocuri. După cel de-al cincilea joc căpătase deja patru mărci. Bunăvoința sa creștea într-un mod neliniștitor. La cel de-al șaselea pierdu trei mărci, după ce Asch schimbase două cărți. Cât ai clipi, deveni din nou un superior obișnuit.

— Dragul meu Asch, întrebă el cu o ușoară amenințare în glas, dumneata ai primit biletul de voie pentru duminică?

— Nu, Herr Hauptwachtmeister, recunoscu acesta și-l lăsă rapid pe Schulz să câștige două mărci.

— Ce-ți face nevasta? îl întrebă Wachtmeisterul Werktreu pe Spiess.

Se supărase că nu mai apuca să câștige. Schulz lua joc după joc. Werktreu era hotărât să participe la această acțiune norocoasă, dar destul de nepriceput să-și închipuie că poate s-o facă aducând vorba despre soția Hauptwachtmeisterului.

Spiessul Schulz nu lăsă jocul din mână, dar nici nu-i scăpă neobservată aluzia Wachtmeisterului Werktreu. „Dragul meu prieten drag", gândi el negru și totuși cu superioritate, „nevastă-mea nu-i defel treaba ta. Știu că-ți sfârâie călcâiele după ea, dar pe linia mea de ochire n-ai să ajungi; pe gingașa mea nevastă am s-o izolez pur și simplu. Chiar de-ar trebui s-o bag pe târfă la arest! Nu-mi pot permite să-mi pună coarne careva, și încă unul din propria mea baterie. Și în nici un caz un subordonat."

Înjură vârtos cu voce tare, pentru că tocmai pierduse două mărci. Hotărî să ia o mică pauză, dar jocul tot nu-l lăsa din mână.

— Ia spune, Asch, Vierbein, sugarul ăla, e în grupa dumitale, nu-i așa?

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister.

Gefreiterul ridică privirea, curios. Legăturile care duseseră la această întrebare nu-i erau prea clare. Cum a ajuns omul de la jocul de cărți la nevastă-sa și de la nevastă-sa la tunarul Vierbein?

Un „băiatu-mamii", așa-i? Un prăpădit de papă-lapte, nu? O fi având el habar ce-i aia dragoste? Și cu adâncă convingere, vorbind din străfundul experiențelor sale, Spiessul spuse:

— Pe pariu că nici n-a aflat că există două sexe? Eu cred că ăsta încă mai crede în barză.

Wachtmeisterul Werktreu necheză încântat și prelung, de parcă tocmai auzise o glumă grozavă. Și Gefreiterul Asch găsi cu cale să râdă. Spiessul se plăcea foarte mult în rolul său de mare glumeț.

— Să presupunem, zise el plin de savoare, că-i pun lângă el o fată aproape dezbrăcată. Ce-o să-i facă? Ei? O s-o învelească, asta o să-i facă.

— Nu știu, zău, făcu Gefreiterul, precaut, eu cred că omul e perfect normal.

Se hotărî să-l ocrotească nițel pe tunarul Vierbein. Îl compătimea. La urma urmei, acesta era un biet porc, care se aștepta ca într-o zi să fie dus la măcelar. Și Gefreiterul Asch își cunoștea oamenii; știa foarte bine la ce anume reacționează și care lucru le impunea respect: era ceea ce ei numeau bărbăție!

Așa că spuse cu măsură:

— Cu siguranță, acest Vierbein nu-i un om fără pată. Apă liniștită, dar adâncă. E un tip copt și răscopt. Uns cu toate alifiile, și asta le place femeilor!

Spiessul puse încet cărțile deoparte; deocamdată, era doar surprins; apoi însă porni să tragă concluzii din cele auzite, concluzii care îl indispuseră profund.

— Asta-i fanfaronadă, Asch, făcu el vag, în ciuda intensității vocii sale atât de caracteristice. Toate astea le scoți din burtă, hârdău de lături ce ești!

Gefreiterul se făcu automat că n-a auzit treaba cu burta și cu hârdăul de lături. Nu putea fi jignit, pentru că hotărâse categoric să nu se lase jignit. Simțea doar nevoia să-l ocrotească pe tunarul Vierbein, sărmanul nenorocit. Ca urmare începu să îndruge gogoși cu nemiluita și să născocească povești picante, pe scurt, se lansă într-una dintre picantele și ordinarele pălăvrăgeli de cazarmă.

— Pentru ceea ce tunarului Wagner, croul nostru ariano-german, curat din punct de vedere rasial, i-au fost necesare trei săptămâni încheiate, lui Vierbein i-au ajuns doar trei ceasuri: a cucerit-o pe damă cât ai bate din palme. Fapt constatat. Am văzut cu ochii noştri, prin gaura cheii, pentru că era vorba de un pariu.

Wachtmeisterul Werktreu încuviinţă, nu fără consideraţie, dar pe Spiessul Schulz îl cuprinse o neliniştе ciudată. Pe Gefreiter îl miră peste măsură acest efect zdrobitor al poveştii sale născocite într-o doară, însă nu apucă să-şi savureze mirarea.

Hauptwachtmeisterul se ridică decis.

— Trebuie să dau o fugă până acasă! spuse el.

Tunarul Vierbein nu era nici nătărău, şi nici un „biet porc", ci un om cât se poate de normal, cu mici calităţi. Poseda chiar şi ceva din ceea ce e cunoscut îndeobşte ca o judecată sănătoasă şi constituţia lui fizică era, şi ea, potrivită pentru serviciul activ. Dar firea lui îi dădea de furcă.

Tatăl său, primitiv şi blajin, un agent conştiincios de poliţie, intuise faptul că fiul său, Johannes Vierbein, ieşise din rând; e drept că nu mult, însă vădit. Pentru că citea cărţi! Şi tata Vierbein nu-şi amintea să fi văzut vreodată vreo carte în familia lui sau a nevestei, cu excepţia Bibliei, a cărţii de cântece ori a a calendarului flotei.

În rest, fiul său, Johannes Vierbein, fusese un băiat care promitea: harnic şi aproape întotdeauna disciplinat. Îi ajuta mamei la rufărie şi-i ducea servieta până acasă profesorului său de germană, la care ţinea. Extrem de cavalereşte se purta şi faţă de făpturile femeieşti, printre care nu făcea niciodată deosebiri de vârstă. Se bătea cu camarazii de şcoală, era slab la matematici şi mediocru la religie, cântatul era un chin pentru el, sportul o plăcere nemăsurată, iar la germană a fost şi a rămas tot timpul de departe cel mai bun din clasă. Asta îi neliniştea într-o oarecare măsură pe ceilalţi din jurul lui: Vierbein Johannes îşi permitea să aibă idei necurate.

La militărie, denumită şi corvoadă, a priceput în douăzeci şi patru de ore că tot ceea ce învăţase până acum era „un rahat". Acum însă, aşa se chema, avea să devină, în cele din urmă, „un om". Avea destulă minte pentru a se amuza cu prudenţă de o astfel

de teorie primitivă a educării ființelor omenești mature, iar trupul său puternic îi și permitea un asemenea lux. Dar curând pătrunse lucid și cu mintea întreagă într-un sistem cu funcționare mecanică: spiritul de cazarmă.

Își dădu repede seama că supunerea aducea avantaje, de cele mai multe ori doar corporale. Însă recunoscu și necesitatea ordinii atunci când o masă de oameni era comprimată într-un spațiu restrâns. Îl apăsa doar obligația, cel mai adesea lipsită de sens, a salutului mecanic, a uniformei, a mersului cadențat, a cântecelor comune, a limbajului rigid. El, care putea cita pe dinafară pagini întregi din Schiller, era în realitate un idealist fervent, dar acest idealism nu voia să-l lase slobod după cum dorea, ca să-i fie smuls în mod stupid.

Astfel, Johannes Vierbein deveni un soldat disponibil oricând și oriunde, însă niciodată fericit. Era supus. Făcea ceea ce i se cerea să facă; nici mai mult, nici mai puțin. Se străduia să treacă neobservat. Avea mulți camarazi, dar nici un prieten. Unul singur l-ar fi interesat ca prieten: Gefreiterul Asch. Pentru că acesta avea o soră care-i plăcea foarte mult. O chema Ingrid.

Bătu covorul doamnei Schulz, al cărui bărbat era Hauptwachtmeisterul bateriei sale, cu o temeinicie automată. Executa și aici un ordin. Vestonul de corvoadă îi era prea mare și flutura pe el. Pantalonul, puțin cam strâmt, îi stătea strâns pe piele. Transpira, și chipul său tânăr, ușor înroșit și grav, strălucea.

Lore Schulz stătea la geamul locuinței de serviciu și-l privea. Purta o rochie subțire de casă și pe dedesubt mai nimic, din cauza căldurii. De vină era toiul verii sau treaba multă pe care o avea, ori sângele ei fierbinte, ori cine știe ce. Poate că nu era decât grijulie și voia să-și menajeze lenjeria.

— E bine! îi strigă ea tunarului Vierbein. Aduceți acum covorul înăuntru.

— *Jawohl*, răspunse Vierbein.

Ordinul e ordin! Trase covorul de pe bară și-l făcul sul. Era activ; tăcut, dârz, fără odihnă, mereu sub mottoul: să treacă neobservat! Și aici, pe gazonul din fața corpului de clădire al bateriei, îl priveau câteva zeci de ferestre, iar în spatele fiecărui geam se putea afla un superior — nu neapărat, dar se putea! Cine știe cine. Posibil să fi fost chiar Mutră-de-Cartof, Majorul, celebru pentru faptul că-i plăceau surprizele.

Johannes Vierbein săltă covorul pe umăr şi merse cu paşi mărunţi, nu prea lenţi şi nici prea iuţi, către intrarea în clădirea bateriei, păşi înăuntru şi se gândi să se oprească nitel, pe treapta cea mai de jos, să-şi tragă sufletul. Însă Lore Schulz stătea în uşa deschisă a locuinţei sale şi-l aştepta.

El traversă coridorul scurt, intră în sufragerie şi lăsă covorul să alunece pe podea.

— Ajută-mă să-l întind, spuse Lore Schulz.

Îngenunche aproape de el şi Vierbein putu să privească adânc în decolteul ei.

— *Jawohl*, spuse el şi îngenunche alături.

Lorei Schulz nu-i scăpase direcţia privirii lui, ştiind prea bine că avea ce arăta din belşug. Nu era o noutate pentru ea să fie privită de bărbaţi. Îi făcea plăcere; o plăcere ciudată, tainică, furnicătoare. Nu rareori o provoca ea însăşi cu bună ştiinţă. Se îmbrăca cu grijă şi, când bateria era aliniată afară, părăsea blocul, mergând cu pas uşor pe lângă întreaga adunare. Însă mai nou bărbatul ei, Hauptwachtmeisterul, îi interzisese acest lucru; mai demult era mândru de ea, acum, căuta s-o ascundă.

Lore era cu totul altfel de cum părea. În adâncul fiinţei sale era o fetiţă mică, plină de dor. Avusese şapte fraţi şi cu doi dintre ei dormise zece ani de zile în acelaşi pat. Pe urmă ajunsese vânzătoare într-o florărie, chiar lângă intrarea în cimitir. Iubea filmele şi discursurile Führerului. Şi dintotdeauna îşi dorea o călătorie în Italia, un bărbat cu maşină, o locuinţă proprie. Citea chiar şi o rubrică pentru femei, din ziar, şi împrumuta reviste de modă.

Bărbatul Schulz, pe atunci Wachtmeister, îi frânse inimioara încă din prima seară. Era pur şi simplu irezistibil, iar la dans o lipise atât de tare de el, încât Lore uitase să se mai gândească la Italia şi la maşină. Bineînţeles că nu fusese primul bărbat din viaţa ei; însă nu se mai îndrăgostise de nimeni atât de năvalnic. Schulz ştia să preţuiască acest lucru. O iubea foarte mult pe ea, dar mai ales plăcerea pe care i-o provoca. După căsătorie, el deveni Hauptwachtmeister şi ea dobândi o locuinţă proprie.

Lui nu i-a fost însă dat s-o facă să-şi uite dorurile sau să i le satisfacă. Părea să-i ajungă propria lui mulţumire. În curând crezu că o cunoaşte pe dinafară, ca pe o baterie de tun, şi dat fiind că era un bărbat mândru, nu voia, cum spunea el, să rămână veşnic doar

comandantul unei baterii. Era plin de viață din fire și, după toate aparențele, obișnuit să instruiască oameni pe care apoi să-i lase... Și astfel căuta aproape automat noi „terenuri de instrucție". Pentru că, la urma urmei, era, cum îi plăcea adesea să recunoască, un om întreg!

Dorurile ei tainice prinseseră însă din nou să ardă. Italia și mașina rămăseseră la fel de importante, ca și dragostea și împlinirea. Le căuta prin romane și nu le afla. Încercase mai apoi cu băgare de seamă să-și înșele bărbatul cu câțiva Unteroffizieri din bateria lui, dar pe toți îi găsise grăbiți, lacomi și fără simțăminte. În uniforma lor, semănau unul cu celălalt precum loviturile de același calibru.

Când vedea însă tineri ca acest tunar Vierbein, o cuprindea un dor plin de sentiment. „Și eu, își spuse ea, am fost cândva la fel de tânără, chiar în urmă cu doi-trei ani; acum sunt o femeie măritată, aproape trecută, fără prospețime. Trupul meu nu mai e fraged; buzele mele nu mai sunt moi și cărnoase, iar pielea-mi atârnă de pe-acum. Încă de pe-acum."

— Cum te cheamă? întrebă ea cu voce lină, apropiindu-se de tânărul bărbat, în uniformă de corvoadă.

— Vierbein, spuse acesta precaut. Tunar Vierbein.

Lore se dădu și mai aproape. Acum stăteau îngenuncheați unul lângă celălalt pe covor. El îi putea vedea limpede contururile trupului, și ea constată că uniforma lui de corvoadă mirosea a săpun.

— Ești altfel, spuse Lore cu o mirare aproape copilărească. Părul tău e altfel, mult mai moale. Și ai mâinile mai subțiri, mai delicate. Arată-mi mâinile.

Johannes ezită. O privi atent în ochii săi mici și triști, care străluceau domol. Apoi îi întinse mâna și spuse precaut:

— Mă rețineți de la treabă.

Lore surâse șăgalnic.

— Și c atât de grav? întrebă ea.

— De fapt, nu, spuse Johannes. Și adăugă, aproape automat: Dacă vă asumați răspunderea.

Ea se gândi ce să replice la una ca asta. Nu găsi cuvintele potrivite. Voia să spună... răspundere — pentru cine? De ce răspundere? Pentru ce și față de cine? Dar nu rosti nici o vorbă. Îi

privi chipul atât de tânăr, ochii senini și buni, fruntea fără riduri și bărbia care nu trăda brutalitate.

Lore îi lăsă mâna, se așeză în fund pe covor, întinse picioarele și-și încordă bustul.

— Ai o prietenă? întrebă ea.

Asta îl zăpăci pe Johannes Vierbein. Roși puțin, gândindu-se la Ingrid, sora Gefreiterului Asch. Și înțelese imediat că, în contextul dat, nu avea voie să se gândească la ea.

Spuse cu hotărâre:

— Nu!

Răspunsul păru să-i placă Lorei Schulz. Deschise ușor buzele, și dintre dinții ei niței cam mari, însă foarte sănătoși, se ivi curioasă o limbă roșie. Dădu să râdă, însă nu râse, fiindcă ușa se deschisese și în prag stătea Hauptwachtmeisterul Schulz.

— Vierbein, făcu Spiessul, și vocea îi răsună îngrijorător de încet. Dispari imediat de-aici și te prezinți la Unteroffizierul Lindenberg pentru curățarea latrinei de la subsol.

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister, spuse acesta și se ridică docil.

— Dispari! spuse Schulz cu asprime. Mai vorbim noi!

Unteroffizierul Lindenberg, comandantul secției a 2-a, de care aparțineau Gefreiterul Asch și tunarul Vierbein, era un om energic și ambițios, deci cu viitor. Ambiția sa nu era însă una obișnuită, ci avea un caracter aproape istoric: Lindenberg devenise ferm hotărât să producă apărători ai patriei! Și acest lucru îl mărturisea deschis, ceea ce-i făcea până și pe superiorii binevoitori să clatine din cap gânditori.

Lindenberg, în vârstă de douăzeci și patru de ani, cu păr negru, mătăsos, ondulat, nu prea înalt sau din cale afară de lat, însă vânjos și plin de energie, acest Lindenberg era tocmai întruchiparea pretențiilor sale. Se prezenta primul la apel și era ultimul la terminarea programului; avea o uniformă fără cusur, știa pe dinafară toate regulamentele și își curăța singur cizmele, demonstrativ, pe coridor, în fața tuturor, iar strălucirea lor era unică.

Lindenberg nu era doar un superior de fier, ci și un comandant îndărătnic. Lăuda întotdeauna corectitudinea. Serviciul era pentru el elixirul vieții. Nu exista nimic pentru care să nu se

prezinte de îndată voluntar. Şi aştepta, cerea şi pretindea ca soldaţii „lui" să-i urmeze exemplul. Era chiar dispus să se lase depăşit şi să suporte acest lucru cu demnitate, ceea ce bineînţeles că nu se întâmpla niciodată, pentru că putea să sară un metru şi jumătate în înălţime, putea să mărşăluiască treizeci şi cinci de kilometri cu echipamentul complet, fără nici cel mai mic semn de ezitare, era campionul diviziei la înot şi al doilea trăgător al regimentului. Iar în serile cu bere obişnuia să interpreteze, cocoţat pe un scaun, cântecul despre Volga, în maniera lui Richard Tauber, cu o voce de tenor care ar fi făcut cinste oricărui teatru de provincie.

Nu încăpea îndoială că Lindenberg avea să devină odată Offizier. Înaltele sale calităţi se făceau remarcate. Şi ca urmare, neobosita lui dispoziţie pentru serviciu era exploatată din plin, cel mai adesea în numele camaraderiei. Dat fiind că, pe lângă toate acestea, nu simţea nevoia deosebită a unor farmece femeieşti şi nici a alcoolului, iar filme nu vedea decât după ce se asigura că au ca subiect o rezistenţă îndârjită şi un final eroic-fericit, era oricând dispus, în cazuri de urgenţă, să-şi înlocuiască chiar în timpul sfârşitului de săptămână camarazii Unteroffizieri.

Un asemenea Unteroffizier în serviciu nu şi l-ar fi putut imagina nici un regulament, oricât de bine pus la punct. Pentru el, adevăratele ordine erau sfinte. Le executa cu cea mai mare ştiinţă militară, iar conştiinţa lui de soldat, aşa cum o numea el, era desăvârşită. Extrem de meticulos şi hotărât în orice clipă să facă din nişte fiinţe îndoielnice soldaţi de mâna-ntâi, fermi slujitori ai poporului, Führerului şi Reichului, nu uita nici să ia în considerare ceea ce înţelegea el prin onoare.

Când tunarul Vierbein se prezentă regulamentar la el pentru a curăţa latrina de la subsol, Lindenberg, el însuşi într-o ţinută desăvârşită, îl cercetă pentru început din creştet până-n tălpi. Nu avea cine ştie ce observaţii de făcut; era, ce-i drept, dispus să-l mustre că nu-şi pieptănase părul cum trebuie, însă renunţă, fiindcă dezvoltatul său simţ al dreptăţii îi spunea că omul abia terminase o treabă.

— Ce-ai făcut până acum, tunar?

— Am bătut covoare, Herr Unteroffizier. Pentru Herr Hauptwachtmeister.

Unteroffizierul nu-şi trădă nici măcar printr-o tresărire a pleoapei dispreţul pentru genul ăsta de activitate, recunoscând că nu e-n stare să-şi dea seama cum poate fi aflat aici un sens înălţător. Dar, corect cum era, nici prin cap nu-i trecu să-şi arate dispreţul, şi cu atât mai puţin să-l rostească. „Superiorii", îşi spuse, „nu se supun criticii mele, şi a aduce o asemenea critică îndreptăţită de faţă cu un subaltern ar însemna un îndemn indiscret la revoltă, lucru la care un bun soldat nu cutează să se gândească nici măcar în vis".

Păşi înainte, în latrină, şi privi în jur. Locul atât de des folosit strălucea de curăţenie.

În timpul curăţeniei pe sectoare, era interzis accesul tuturor, cu excepţia Unteroffizierilor, se înţelege. Doar cei cu necesităţi foarte urgente aveau voie să pătrundă, conform ordinului pe baterie numărul 104/38. Pentru că nişte elemente uşuratice, indisciplinate, nedepistate, în ciuda cercetărilor bateriei întreprinse ulterior, pesemne dintr-un protest cu totul nemilităresc, plantaseră într-o sâmbătă după-amiază o grămadă mare de murdărie în faţa magaziei de efecte, în care se afla în acel moment Hauptwachtmeisterul, ca urmare a unui apel.

În orice caz, Unteroffizierul Lindenberg constată cu satisfacţie că era curăţenie. Examină cu mişcări de om versat ferestrele, colacii, canalul de scurgere şi robinetul bazinului. Acesta din urmă era mat, deci îi ordonă tunarului Vierbein să-l aducă la o „vic strălucire".

Se întoarse el însuşi în camera pe care serviciul i-o puseseră Unteroffizierului la dispoziţie. Acolo îl aştepta Gefreiterul Asch, care salută atât de regulamentar, încât Lindenberg nu putu decât să încuviinţeze mulţumit, apoi să se adune şi să răspundă ţeapăn la salut.

Asch ştia prea bine cum trebuia tratat Unteroffizierul Lindenberg. Strigă cu putere:

— Cer permisiunea de a mă adresa domnului Unteroffizier!

— Admis! spuse Lindenberg corect.

Gefreiterul Asch constată reacţiile exemplare ale superiorului său nemijlocit, fără a arăta nici cea mai vagă nedumerire. Se dezobişnuise cu totul să mai fie uluit. Hotărâse cu sfinţenie: „Nimic care să mă facă să-mi pierd stăpânirea de sine nu se poate întâmpla

şi nu se va întâmpla!" Cuvintele sale erau puternice, răspicate şi în acelaşi timp pregătite de a întâmpina un ordin:

— Pot să-l rog pe domnul Unteroffizier să-mi dea permisiunea să-l pot ruga pe domnul Unteroffizier să-mi dea biletul de voie de duminică?

— Ţi-ai terminat treaba, Gefreiter Asch?

— *Jawohl*, Herr Unteroffizier. Herr Wachtmeister Werktreu mi-a permis să plec.

Lindenberg înregistră imediat cele spuse.

— Şi lucrurile dumitale, Gefreiter Asch? Ordinea în vestiar? Carabina? Efectele?

— Cer permisiunea de a raporta, Herr Unteroffizier: totul e-n ordine!

Gefreiterul Asch îşi minţea superiorul fără jenă. Ştia prea bine că nimic nu era în ordine, în orice caz nu într-o asemenea ordine cum ar fi cerut-o ochii incoruptibili ai lui Lindenberg. Mai ştia însă şi că, în momentul de faţă, Unteroffizierul era consemnat în acest loc şi că din simple raţiuni de timp nu-şi putea permite să efectueze cu destoinicia ce-l caracteriza un apel în vestiar pentru fiecare dintre cei care-i cereau un bilet de voie.

Lindenberg părea să stea pe gânduri, într-o poziţie regulamentară. Acest lucru avu darul să-l neliniştească pe Gefreiterul Asch. Şi hotărî de îndată să puncteze decisiv.

— Cer permisiunea de a-i atrage atenţia domnului Unteroffizier, spuse el, chipurile entuziasmat, că astăzi selecţionata regimentului nostru înfruntă clubul sportiv Hansa!

Nu era câtuşi de puţin adevărat. Meciul de handbal urma să aibă loc abia peste două săptămâni. Însă conta pe faptul ca Lindenberg, pentru care un asemenea sport nu reprezenta mare lucru, să nu ştie exact cum stă treaba. Dacă totuşi ar fi ştiut, el ar fi putut spune că s-a înşelat.

Dar Lindenberg nu ştia acest lucru. Încuviinţă cu o mişcare scurtă şi tăioasă şi spuse:

— Excelent, Gefreiter Asch. Apreciez participarea la evenimente sportive. Sportul e o îndeletnicire sănătoasă pentru serviciul armat şi, în afară de asta, entuziasmul general sporeşte spiritul combativ. Sper că şi în acest domeniu le suntem superiori civililor.

— Cu siguranţă, Herr Unteroffizier!

Lindenberg se așeză și deschise registrul cu învoiri de duminică. Scoase din el biletele de voie și începu să le răsfoiască. În clipa în care sună telefonul, ridică receptorul fără a-și schimba poziția, ireproșabilă ca întotdeauna. Se prezentă:

— Bateria a 3-a. Unteroffizier Lindenberg, de serviciu.

Gefreiterul Asch îl privi cu îngăduință pe superiorul său ultraregulamentar. Îndoi ușor genunchii, într-o poziție mai comodă, dar arăta de parcă ar fi stat și în continuare exemplar de corect. Gefreiterul putea să stea astfel ore în șir fără să oboseasică. Asta făcea parte din trucurile pe care le născocise încetul cu încetul.

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister, spuse Lindenberg în receptor. Herr Hauptwachtmeister se găsește la cantină, *jawohl*! Vin îndată, Herr Hauptwachtmeister, cu registrul de învoiri!

Puse receptorul în furcă și răsfoi cu viteză sporită teancul de bilete de voie.

— Îl rog pe Herr Unteroffizier, spuse cu rigiditate Gefreiterul, dând curs unei inspirații de moment, să elibereze și biletul de voie al tunarului Vierbein. Când văzu că Lindenberg ezită, adăugă: Cer permisiunea de a-i putea raporta domnului Unteroffizier că tunarul Vierbein a fost acela care mi-a atras atenția asupra meciului de handbal.

— Da?! întrebă Unteroffizierul Lindenberg, fără a-și ascunde uluirea. Tunarul Vierbein ți-a atras atenția? Asta mă bucură. Nu l-am crezut în stare de asemenea preocupări. E-n regulă, am să-ți dau și biletul lui de voie.

— Îi mulțumesc domnului Unteroffizier! exclamă spontan Gefreiterul, dându-și imediat seama că prin aceasta comisese, sub momentul impulsului, așadar, din nechibzuință, o greșeală periculoasă.

Lindenberg îi aruncă, cum era de așteptat, o privire extrem de gravă și pătrunzătoare.

— Gefreiter Asch, spuse el cu o voce egală, impersonală și rezervată, ca întotdeauna. Nu trebuie să-mi mulțumești. Aici nu-mi fac decât datoria. Și acest lucru se înțelege de la sine.

Însă mai apoi îi înmână Gefreiterului Asch, contrar așteptărilor, cele două bilete de voie cerute, încasă mecanic douăzeci de pfenigi pentru ele și spuse în încheiere, sec:

— Eşti liber! Şi aştept ca la întrecerea de astăzi, în calitate de purtători ai uniformei, să le daţi civililor un bun exemplu.

Gestionarul cantinei, Bandurski, fusese el însuşi Unteroffizier. Slujise încă în Reichswehr[1] şi-i cunoştea prea bine pe cei de gradul lui. De aceea nu-i iubea cine ştie ce, cu toate că şi el purtase odinioară tresele lor. În orice caz, acum nu mai era decât negustor, şi încă din primele săptămâni îşi dădu seama că afacerile cele mai bune se puteau pune la cale cu oamenii din unitate.

La început fusese destul de nepriceput, dându-le limpede de înţeles Unteroffizierilor cât de neînsemnat era interesul pe care i-l stârneau. Jucau cărţi, ţineau mari discursuri, trăgeau bere la măsea şi făceau datorii. Soldăţimea însă îşi cheltuia întreaga soldă pe cumpărături. Raportul câştigului net la soldaţi şi la Unteroffizierii era de cinci la unu.

Bandurski observase repede că bilanţul său putea să ajungă în pericol dacă Unteroffizierii urmau să-i saboteze în taină şi cu chibzuinţă întreprinderea. Inventatorul unor asemenea metode josnice de luptă fusese Hauptwachtmeisterul Schulz; Bandurski aflase curând acest lucru, iar Spiessul de la a 3-a, turtit de alcool, nici măcar nu negă. Acţiona conform unui principiu primitiv, dar periculos de eficient: pretindea cu exigenţă egalitate şi în ceea ce priveşte dotarea personală, şi obişnuia să demonstreze că gestionarul cantinei, Bandurski, nu ar fi capabil să garanteze această egalitate absolut necesară. Ca urmare, trimitea el cumpărători în oraş, lucru care pentru vânzătorii autohtoni era o încântare. Celelalte baterii adoptaseră metoda Schulz, şi puţin a lipsit ca el, Bandurski, să dea faliment.

Experienţa dobândită astfel îl costase destul de mult. Dădu o petrecere de reconciliere, cu bere şi varză pentru tot corpul Unteroffizierilor, fapt ce-l aduse aproape în pragul ruinei. Însă din acel moment afacerile i-au devenit înfloritoare. De atunci Unteroffizierii ajunseră clienţii lui preferaţi. Amenajă special pentru ei un spaţiu elegant şi avu grijă ca personalul feminin să fie

[1] Denumirea armatei germane după Tratatul de la Versailles (1919-1935), formată numai din soldaţi profesionişti. A fost înlocuită, în 1935, de către Wehrmacht (n. tr.).

cât mai atractiv cu putință. Hauptwachtmeisterul Schulz ajunse — în privința consumului, nu a plății — de departe cel mai bun client al său.

Gestionarul Bandurski nu-l putea uita pe Schulz pentru ceea ce-i făcuse acesta odinioară. Îl trata însă cu atenție și nu ezita niciodată să-i pună la dispoziție, în cantități suficiente, bere pe gratis ori încurajare morală, în funcție de stare. Și Elisabeth, chelnerița cantinei Unteroffizierilor, avea indicații în acest sens, pe care le îndeplinea, ce-i drept, întocmai, dar fără prea mare tragere de inimă.

— Ce beți, Herr Hauptwachtmeister? întrebă ea sec. Herr Bandurski va fi bucuros să-i fiți oaspete.

Schulz o privi binevoitor. Această Elisabeth era mai înaltă decât soția sa, Lore, și mai suplă, cu rotunjimi nu prea accentuate, lucru care avea farmecul său. Sânii nu erau neapărat la modă, cel mult pe cărțile poștale ale marii expoziții germane de artă. Multe fete din BDM[1] erau drepte ca niște scânduri și mândre că pot fi confundate cu băieții. Ori se înșeală? Dar toate astea sunt apă de ploaie! Ce mai înseamnă aici ideal de frumusețe? Ceea ce contează e momentul prielnic. Și un bărbat adevărat nu e un pustnic, cu atât mai puțin atunci când e soldat. Să lupți și să cucerești, mai ales să cucerești...

Și în ceea ce-o privește pe nevastă-sa, Lore, o târfă, cine știe ce-o fi găsit-o, gândi Schulz abătut. N-are conștiința poziției ei în societate, n-are spirit de echipă; se tăvălește pe covor cu un tunar de două parale! Cu un tunar! Dacă asta va răsufla, sunt lichidat moralmente, își spuse Schulz cu obidă. Oare baliga aia de soldat o avea atâta onoare-n el încât să-și țină fleanca? Posibil. Poate că da. Și o să afle dumnealui, hotărî Schulz, ce aștept din partea lui!

— Așadar, ce doriți să beți, Herr Hauptwachtmeister? întrebă Elisabeth și-l privi acum surâzătoare, cu ochii ei cu licăriri verzui.

Nu-i rea bucata asta de femeie, gândi Schulz. Oare să aibă și temperament? Cu siguranță. Are o piele foarte deschisă la culoare și soiul ăsta se zice că, în anumite împrejurări, trece la adevărate lupte în ring. A citit el așa ceva undeva, într-un roman pe care șeful l-a confiscat la ultimul control al vestiarelor de la un biban.

---

[1] Bund Deutscher Mädchen — Liga Fetelor Germane (n. tr.).

Un porc, individul! Să aibă chestii de-astea în vestiar! La răcoare ar fi trebuit să-l bage șeful.

— Adu-mi, spuse el, unul alb, dublu, dar să fie danez. Și apoi o bere, una tare și mare!

Elisabeth îi aduse comanda, iar Schulz se desfătă privindu-i umerii largi și rotunzi, șoldurile tari, picioarele lungi și drepte. Lore, gândi el, nevastă-mea, Lore, e mai mică, mai îndesată, mai nurlie; azi după-masă, când era sumar îmbrăcată și-și permitea să... cu tunarul ăla, pe covor, pe covorul lui...

Se ridică precipitat.

— Trebuie să dau un telefon. Mă întorc numaidecât, spuse el și apoi ceru Unteroffizierului de serviciu să-i facă legătura cu bateria.

Între timp, Elisabeth Freitag umplu paharele goale. Avea propriile ei idei despre bărbați, iar ideile astea nu erau nici bune, nici rele. Știa să-i deosebească exact. Deosebiri existau peste tot, chiar și acolo unde se încerca, fără succes, ca oamenii să fie uniformizați atât fiziç cât și spiritual.

Asta o știa pentru că-l cunoștea pe Gefreiterul Asch. Herbert Asch îi atrăsese atenția, sau mai bine-zis avusesc el grijă să-i atragă atenția. Era altfel decât mulți alții, cu totul altfel, nu era standard, nu era un număr, n-avea o figură de serie și nici sub bonetă nu era așa. Avea o minte intactă și-o bucurie lăuntrică, și băgase de seamă că aproape niciodată nu spunea ceea ce gândea de fapt; cu toate astea obținea aproape întotdeauna ceea ce-și propusese să obțină.

Hauptwachtmeisterul Schulz terminase de vorbit la telefon și se așeză iarăși la masă, privind mulțumit paharele umplute și apoi pe Elisabeth, cu sentimente noi.

— Ce faci diseară? o întrebă el.

— De ce? Vreți să ieșiți cu mine?

— De ce nu? Schulz nu găsi nimic rău în asta. Ce zici?

— Și soția dumneavoastră? se interesă Elisabeth, malițioasă.

Schulz făcu un gest cu mâna, a lehamite.

— Ea are nevoie urgentă de liniște. Am s-o închid în casă.

Elisabeth se strâmbă ușor și părea că o să izbucnească în râs. Dar nu râse. Se mărgini doar să spună:

— Diseară am deja o întâlnire. La localul *Bismarckshöh*.

Hauptwachtmeisterul Schulz ar fi vrut să-i explice că exista posibilitatea să se întâlnească acolo. *Bismarckshöh* era localul de

bază al secției I a regimentului de artilerie. E drept că în local predominau gradele mici, Gefreiterii și Obergefreiterii[1], însă către dimineață mai nimereau și mulți Unteroffizier, chiar și câte un Offizier in civil. Pentru că *Bismarckshöh* era chiar lângă cazarmă, și cine se întorcea la unitate fără să-și fi făcut plinul până la refuz intra acolo.

Schulz voia, așadar, să explice că era posibil să se întâlnească la *Bismarckshöh*! Dar nu apucă. Unteroffizierul Lindenberg se postă în fața lui, drept, pocni din călcâie și spuse:

— Unteroffizier Lindenberg s-a prezentat la ordin.

Spiessul îl cunoștea bine pe Lindenberg și nu-l simpatiza. Ăsta, zicea el, pute de-a dreptul de corectitudine. Însă îl respecta, chiar dacă împotriva voinței lui. Știa că orice discuție particulară era practic imposibilă cu acest aisberg în uniformă. De aceea trecu fără ocolișuri la miezul problemei sale.

— Ai distribuit deja bilete de voie?

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister. Șaptesprezece bucăți.

— I-ai dat cumva și mizerabilului de Vierbein?

Lindenberg nu manifestă nici un fel de implicare personală.

— Tunarul Vierbein, spuse el — înlocui cuvântul „mizerabilul" prin „tunarul" fără să se audă nici cel mai mic reproș fățiș, pentru că un reproș se putea, totuși, simți, și până și lui Schulz, care își câștigase oarecare faimă pentru nesimțirea lui, nu-i scăpă acest lucru —, tunarul Vierbein a obținut biletul de voie prin intermediul Gefreiterului Asch.

Hauptwachtmeisterul se stăpâni cu greu să nu se pună pe urlat. Știa însă că față de Unteroffizierul Lindenberg acest lucru era lipsit de sens. Pe el trebuia să-l abordezi altfel, cu totul altfel.

— Credeam, făcu Lindenberg pe uluitul, că tunarul Vierbein curăță toaleta de la subsol.

— A terminat cu asta, Herr Hauptwachtmeister, raportă Lindenberg rigid. Deoarece nu existau alte ordine sau indicații, n-am văzut nici un motiv pentru care să nu-i eliberez biletul de voie tunarului Vierbein. Cu atât mai puțin cu cât tunarul Vierbein vrea să asiste la meciul de handbal dintre selecționata regimentului și clubul sportiv Hansa.

— Dar ăsta nu-i decât peste două săptămâni! strigă Spiessul triumfător, bine familiarizat cu problema, pentru că tocmai

---

[1] Caporali-șefi (n. tr.).

azi-dimineață citise un ordin pe regiment în privința asta. Te-ai lăsat fentat, Lindenberg! Ticălosul te-a tras în piept. Tocmai pe dumneata, Lindenberg. Ca pe cel mai fraier recrut!

Unteroffizierul stătea ca o stană de piatră. Neclintit. Chipul îi devenise stacojiu, aproape că avea culoarea roșiilor coapte.

— Ce ordonă Herr Hauptwachtmeister? întrebă el cu voce înăbușită.

Spiessul se simți infinit superior. Blamarea oficială a băiatului său model, Lindenberg, pe care Unteroffizierii îl numeau „veșnicul soldat", îi cădea bine.

Bătu cu pumnul în masă și păru fericit, atât cât se putea constata acest lucru la el.

— Când, întrebă el apoi, ai distribuit biletele de voie?

— Adineauri, Herr Hauptwachtmeister... De aproximativ cinci minute.

— Mizerabilii erau deja în ținuta de oraș?

— Nu, Herr Hauptwachtmeister. În cea de corvoadă. Tunarul Vierbein și-a părăsit locul de muncă din latrină abia în urmă cu trei minute.

— Ei bine, Lindenberg — Spiessul se ridică, pus pe fapte mari — ai făcut, ce-i drept, o dandana cât toate zilele, dar lasă totul în seama mea. Altminteri, mai faci și alte trăsnăi. Am să-i chem pur și simplu la apel.

Hauptwachtmeisterul Schulz se deplasă țintă la locul său de „apel" — o bancă situată chiar lângă singura cale de acces în și din clădirea bateriei; fiecare om care dorea să părăsească zona trebuia să treacă pe aici, prin fața lui. Nu exista nici un alt drum direct către poarta cazărmii.

Spiessul se lăți pe bancă, puse carnețelul lângă el și se apucă cu răbdare să se uite după tunarul Vierbein. Totodată își umplea timpul controlându-i pe soldații gata de ieșire, și asta după toate regulile artei: curățenia unghiilor, a ciorapilor, a cămășii, a urechilor și a picioarelor.

Îndeplinea aceste îndeletniciri cu o vădită încântare și îi făcea oarecare plăcere să se poarte ca și cum n-ar fi observat cât de mulți oameni din trupă erau adunați pe la geamuri pentru a se desfăta cu activitatea lui variată.

Însă cei care nu veneau erau Gefreiterul Asch și tunarul Vierbein. Încetul cu încetul, Schulz deveni nerăbdător, iar în cele

din urmă vizibil nervos. Apoi ordonă să fie căutaţi Gefreiterul Asch şi tunarul Vierbein. Dar nu dădură de ei în sectorul bateriei.

Amândoi părăsiseră deja cazarma, aşa i se raportă. Hauptwachtmeisterul Schulz se întrebă uluit şi tremurând de indignare pe care drum s-ar fi putut petrece una ca asta. Fiindcă pe drumul obişnuit, care trecea prin faţa lui, cu siguranţă că nu apucaseră.

Îndrăzniseră să facă ziua în amiaza mare exact ceea ce, altminteri, nu se face decât în timpul nopţii: săriseră gardul. La îndemnul lui Asch, care se aştepta întotdeauna la orice şi care învăţase să meargă numai pe căile minimei rezistenţe, săriseră printr-o fereastră de pivniţă a zidului din dos în grădiniţa cea îngustă. Şi de-aici se săltaseră pe zid.

Când ajunseră sus şi puteau cuprinde strada cu privirea, observară speriaţi un Unteroffizier dintr-o altă baterie, care-şi urma drumul, îndreptându-se către oraş. Îi văzu imediat, dar se prefăcu că nu-i vede! Le întoarse rapid spatele său lat şi „contemplă" intens peisajul sărăcăcios ce împrejmuia monoton cazarma de artilerie. Un Obergefreiter din preajmă sări iute şi-i ajută să coboare.

Îi mulţumiră şi-l invitară la o bere, lucru pe care acesta nu-l refuză. Salutară deosebit de ferm când Unteroffizierul care nu „voise" să vadă escaladarea zidului cazărmii ziua în amiaza mare trecu pe lângă ei. Rânjea cu toată gura şi lucrul ăsta nu le căzu bine.

Se îndreptară spre casa Asch, pentru că acolo fuseseră invitaţi la o cafea, ca urmare a dorinţei exprese a tunarului Vierbein. Îl consideră pe Gefreiter prietenul său când acesta făcu rost de mult aşteptata invitaţie. Însă în sinea lui Asch nutrea convingerea că aici nu era vorba de un serviciu prietenesc, pentru că nu avea cine ştie ce mare impresie despre familia sa; iar sora lui, Ingrid, din cauza căreia venea Vierbein, se potrivea de minune în această familie.

— N-o să pricep niciodată, spuse Gefreiterul Asch, clătinând din cap, ce vezi tu la soră-mea. E o mică muiere nazistă. Aşa ceva doar nu se poate iubi şi stima. Cu soiul ăsta te poţi pune cel mult pe educaţie rasială.

— Exagerezi, zise Vierbein plin de zel, ştiind însă foarte bine că Asch nu greşea chiar întru totul. Ce-mi pasă mie de orientarea

politică a surorii tale? Sau mai bine-zis găsesc că e normală! În vremurile astea în care trăim...

— Heil Hitler! strigă Gefreiterul Asch, salutând cât se poate de corect un copac.

Acest lucru îl amuză pe Vierbein; îi veni ideea să tragă de-aici concluzia că prietenul său, Gefreiterul, trebuie să fie într-o dispoziție de zile mari. Ca urmare, se aștepta la o șezătoare plăcută în jurul cafelei de după-amiază, cu Ingrid, cu prietenul alături, cu tatăl în față, așadar, în cel mai strâns cerc familial. Ultraoficial, cum s-ar spune!

— Sora ta, făcu Vierbein răspicat, străduindu-se sincer să spună doar lucruri bune despre Ingrid, are aceeași orientare sănătoasă ca și tatăl tău. Găsesc că asta e minunat.

— Eu găsesc că e idiot, spuse Asch amabil. Ferească-ne Dumnezeu de orientarea părinților noștri! Îl iubesc pe bătrânul meu, pricepi, dar nu cu creierul uscat. Cine-l observă cu atenție se prinde imediat că e doar un om de afaceri, și nimic mai mult. Iar așa-zisa lui convingere politică nu e altceva decât o tactică a metodelor sale negustorești.

Vierbein se simți dator să-l dojenească grijuliu și cu prietenie pe camaradul Asch:

— N-ar trebui să vorbești astfel despre tatăl tău!

Herbert Asch făcu un gest a lehamite.

— Se vede treaba că ție-ți lipsește spiritul de percepere a vremii, zise el senin. Ceea ce tocmai am spus despre tatăl meu a fost o laudă indirectă. Cred că bătrânul și-a dat seama foarte bine ce se joacă aici: orientarea ca o mare afacere — și nu vede de ce n-ar profita și el din asta!

— Sora ta cu siguranță că nu gândește astfel!

— Sigur că nu! Asch încuviință din cap. Ea e mult mai periculoasă. Ea încă mai dă crezare oricărei tâmpenii aruncate în lume. Rătăcește pe poteca îngustă a pseudoidealiștilor și a idioților din născare. Prilej cu care se consideră o eroină, și asta doar din cauza miopiei ei.

Tunarul Vierbein salută țeapăn un Feldwebel[1] de infanterie care le venea în întâmpinare. Gefreiterul Asch, în frenezia expunerii sale exagerate cu bună știință, nu-l observă la timp. Recuperă

[1] Plutonier (n. tr.).

cu întârziere omisiunea, salutând automat şi în silă, iar când ridică mâna, parcă ar fi făcut un semn de total dezinteres.

Feldwebelul de infanterie, pe care-l însoţea un fel de amică, nu pricepu de îndată situaţia. Dură un timp destul de lung, cam între şase şi opt secunde, înainte de a se dumeri că tocmai fusese salutat — dacă acela se putea numi salut — cât se poate de neglijent şi de neregulamentar. Era un tip cumsecade — recruţii lui, credea el, ar putea susţine oricând acest lucru —, însă lipsa de respect, mai cu seamă în public, nu putea fi trecută cu vederea. Se întrebă cam ce-ar spune superiorii lui, ce-ar spune civilii şi ce-ar spune amica lui, care-l considera, pe drept cuvânt, un om de vază. El saluta întotdeauna exemplar, şi era îndreptăţit să pretindă acelaşi lucru.

Se propti hotărât în mijlocul aglomeraţiei străzii Goethe şi strigă:

— Hei!

Câţiva trecători se opriră. Cei doi soldaţi îşi văzură însă de drum. Cât ar fi încercat tunarul Vierbein să-l convingă pe Asch, acesta nu văzu nici un motiv pentru care să nu meargă mai departe. Mai explică în plus că pe el nu-l cheamă „Hei" şi nu crede că răcnetele de cazarmă din spatele lui i-ar fi adresate. Ştia din experienţă că Offizierii care simţeau nevoia să-şi continue pornirile de pe terenul de instrucţie în mijlocul străzii erau foarte puţini. Cel mai adesea, asemenea reacţii apăreau cât se poate de spontan. Se enervau automat, şi nu conta decât să li se ofere din plin ocazia de a se descărca. Numai cei foarte îndărătnici mai insistau în continuare.

Feldwebelul de infanterie făcea parte din categoria celor deosebit de îndărătnici. Îşi lăsă amica locului şi porni cu paşi mari în urma celor doi soldaţi. Îi depăşi şi se postă în faţa lor.

Tunarul Vierbein se sperie din cale afară, dar pe Gefreiterul Asch nimic nu-l mai putea surprinde. Nici situaţia de faţă nu era ceva nou pentru el. Şi cunoştea foarte bine metoda ce trebuia să fie aplicată pentru a ieşi din încurcătură.

Feldwebelul i se adresă Gefreiterului.

— De ce n-ai salutat? întrebă el aspru.

Gefreiterul Asch jucă cu măiestrie jocul unanim apreciat: stătea drept ca în curtea cazărmii, iar vocea îi era supusă şi

răspicată în același timp; îl privea în ochi pe superiorul său cu mândrie, seninătate și devotament.

— Cer permisiunea să raportez domnului Feldwebel, strigă el cu putere, că l-am salutat pe domnul Feldwebel!

Îndoi brațul drept, duse palma întinsă și ușor arcuită la marginea bonetei, manifestând un respect ce l-ar fi făcut și pe cel mai sever dintre instructori, pe Unteroffizierul Lindenberg, de pildă, să surâdă mulțumit.

Mai mult decât surprins și uluit, Feldwebelul deveni nesigur. Bogata sa experiență îi spunea că în acest caz avea de-a face, fără îndoială, cu un soldat ieșit din comun, cu un așa-zis exemplar model. Însă știa foarte bine — văzuse doar cu ochii lui — că nu fusese salutat regulamentar de către unul dintre cei doi. Și ar fi putut jura că era vorba despre acest Gefreiter.

Asch simțea limpede cât de bine începea să-și facă efectul metoda lui. Nici nu se aștepta la altceva; niciodată nu era prea greu să bați acest club de educație forțată al statului cu propriile sale arme. Ei bine, conta̧se pe prostia Feldwebelului; nu însă și pe mojicia lui, pe care acesta o numea simț al responsabilității.

Pentru că Feldwebelul își spuse: „Așadar nu a fost Gefreiterul, asta e clar, pentru că e un soldat strălucit, dar unul dintre cei doi a fost cu siguranță. Și dacă n-a fost Gefreiterul, înseamnă că a fost tunarul." Prin urmare, se întoarse către Vierbein și întrebă tăios și nerăbdător:

— De ce n-ai salutat regulamentar? Ce-ți închipui tu, lepădătură? Cum te cheamă?

— Tunar Vierbein, spuse acesta docil și total uimit.

Abia dacă mai putea gândi. Nu mai era în stare nici să se amuze o fracțiune de secundă, cum făcea de obicei, când un ordin caraghios îl obliga să spună că-l cheamă „tunar". Cum să-l cheme pe un om normal Tunar! Însă în clipa de față nu se gândi la asta. Avea senzația că-l lovise ceva în cap.

Nu asta fusese, desigur, intenția Gefreiterului Asch; nici măcar el nu putuse să prevadă una ca asta. Nu că-i părea foarte rău pentru Vierbein, sau că-l disprețuia peste măsură pe Feldwebel — întreaga tărășenie i se păru din ce în ce mai stupidă. Și spuse, mult mai puțin milităros decât adineauri:

— Tunarul a salutat înaintea mea, la asta sunt chezaș. Eu însumi am întârziat puțin.

Trecătorii care se adunaseră în jur deveniră neliniștiți. Cei mai mulți se strânseră în jurul Feldwebelului și arătau mai toți de parcă ar fi servit cu succes sau ar fi fost predestinați să servească cu succes. Ceilalți, minoritatea, începură să devină din ce în ce mai gălăgioși. O femeie întrebă supărată:

— Ce fel de șicane sunt astea? Lăsați-i pe băieți să plece!

Și amica Feldwebelului se apropie cu sfială și spuse:

— Hai odată, să mergem!

Feldwebelul simți limpede că ar fi bine să isprăvească mai repede. N-avea deloc chef să lămurească niște prăpădiți de civili despre problemele de serviciu. Dar, pe de altă parte, știa că nu trebuie să renunțe până nu va obține cel puțin un succes evident. Așa că întrebă:

— Cum te cheamă?

Gefreiterul Asch pricepu numaidecât că acum Feldwebelul era grăbit. Și fără ezitare îl lămuri:

— Gefreiter Kasprowitz, bateria 1, regimentul de artilerie.

Feldwebelul dădu sumbru din cap și notă cele spuse. Nu vedea nici un motiv pentru care să mai ceară și carnetul de serviciu; nici nu mai avea timp.

— Mai vorbim noi! zise el și se îndepărtă.

— Ai vrea tu! exclamă Asch înăbușit și-l privi cu un rânjet amabil.

Asch senior era patron de local și, în această calitate, răbdător prin natura meseriei. Oferea rachiuri; din ce motive erau ele băute, nu-l interesa. Îi privea la fel de indiferent pe cei îndrăgostiți și pe cei amărâți, pe cei care politizează și pe pedagogi, pe oamenii care beau din obișnuință și pe cei care considerau asta ca o datorie față de societate.

Asch senior era din principiu pentru Wehrmacht, fiindcă așa i se mărea automat clientela; nu avea nimic împotriva partidului, deoarece acesta nu-l stânjenea în afacerile sale. Avea chiar simpatie pentru partid, întrucât faptul că această gaură devenise oraș de garnizoană se datora numai inițiativei șefului regiunii. Mai întâi se construise cazarma; arhitecții îi vizitau localul, iar muncitorilor le livra băuturile pe șantier. Pe urmă se încartiruiseră batalionul de infanterie și unitatea de artilerie. Constituirea cantinelor îl

nemulţumise profund; însă când reuşi să atragă o parte a corpului ofiţeresc în localul său, se linişti din nou.

Tolera tot ce nu contravenea legilor în vigoare în momentul respectiv. Îi era cu totul indiferent dacă în localul său se cântau cu entuziasm *Zorile roşii* sau *Horst-Wessel-Lied*[1] ori *Ich weiss nicht, was soll es bedeuten*[2]. Ştia chiar că textul acestui din urmă cântec îi aparţinea lui Heinrich Heine[3], dar oficial nu ştia. Pentru el, principalul era să continue consumaţia!

Însă Asch senior era ferm şi îşi dădea cu succes silinţa să separe întreprinderea sa de afaceri de viaţa particulară. În încăperile de sus, din locuinţa sa, domnea o atmosferă plăcută, burgheză: mobila era solidă şi părea mereu uşor prăfuită, cu toate că pe-acolo stăpânea tot timpul o curăţenie exemplară. Un tablou în ulei reprezentând-o pe Frau Asch, decedată cu mulţi ani în urmă, atârna în sufragerie, şi când îl contempla, bătrânul Asch manifesta bunăvoinţă şi o umbră de tristeţe cuviincioasă. Însă de cele mai multe ori se aşeza în aşa fel încât soţia sa atârna în spatele lui.

— De ce, îl întrebă el pe fiul său, Herbert, ţi-ai dezbrăcat uniforma?

Şedeau la o cafea. Sora lui Asch senior făcea serviciile de gazdă. Îi ţinea bugetul fratelui ei, şi-l ţinea bine şi cu o poftă încrâncenată de muncă, pentru că patronul Asch o ameninţa cu regularitate, lunar, în general în jurul zilei de cinci, cu concedierea; deşi acest lucru nu era spus cu seriozitate, de fiecare dată se dovedea extrem de util. În faţa lui Asch stătea Ingrid, în dreapta tunarul Vierbein, iar în stânga, fiul. Fiul îşi lepădase vestonul uniformei şi, cu mânecile suflecate, se simţea în largul său.

— Tată dragă, întrebă Asch cu bunăvoinţă, ai purtat vreodată în viaţa ta uniformă?

— Desigur, făcu acesta. La urma urmei sunt german. Fii atent: înainte de 1914 aparţineam de tineretul Kaiserului Wilhelm. După aceea am devenit soldat; livretul meu, cum ştii, e lângă tejghea.

Herbert Asch confirmă.

---

[1] Imnul tineretului naţional-socialist german (n. tr.).

[2] *Nu ştiu ce va să însemne* (n. tr.).

[3] Poet german (1797-1856), evreu de origine, lipsit de popularitate în timpul regimului naţional-socialist (n. tr.).

— Știu, l-ai agățat acolo în 1933[1].

Asch senior se făcu că nu aude această aluzie amabilă.

— În 1920, continuă el, am devenit membru al Asociației Kyffhäuser[2], și restaurantul meu era local de întâlnire. Pe urmă m-am lăsat atras în „Casca de oțel", Asociația foștilor soldați germani de pe front.

— Credeam că în timpul războiului ai fost ordonanță la popotă.

Această calomnie îl indignă peste măsură pe Asch tatăl.

— Sigur că am fost și ordonanță la popotă, însă de-abia după ce-am fost rănit. De două ori! Înainte, am făcut chiar și frontul de vest, Verdunul și celelalte!

— Ești un erou, tată! spuse Herbert Asch, și părea că vorbește serios. Un tată erou!

Asch senior nu prea știa ce era de spus aici. Hotărî să considere că tocmai i se adusese un omagiu. Și continuă să relateze despre uniformele sale:

— Așadar, asta a fost! Apoi aveam să trec la SA[3].

Herbert Asch încuviință din cap.

— Știu. Dar se pare că nu mai era necesar, de vreme ce SA-ul se învârtea deja prin localul tău.

— Se-nțelege, spuse Asch senior, nu fără mândrie, și-l privi cu siguranță de sine pe fiul său. La urma urmei doar nu sunt idiot!

— Iar eu sunt fiul tău, spuse Herbert.

— Să vă fie rușine!

Ingrid Asch era indignată din cale afară. Ascultase cu o încordare crescândă și uitase cu totul să se dedice oaspetelui ei, ba nu, oaspetelui fratelui ei. Acesta o privea plin de entuziasm și o găsea de o frumusețe răpitoare.

— Să vă fie rușine! strigă din nou Ingrid. Uitați în ce vremuri trăim.

— Tocmai că nu! spuse Herbert Asch, fără a se simți câtuși de puțin indispus.

---

[1] Anul venirii la putere a național-socialiștilor în Germania (n. tr.).

[2] Organizație soldățească germană înființată în anul 1898, al cărei scop era unirea și posibilitatea de întrajutorare a tuturor soldaților germani în viață, indiferent de felul serviciului și de regimul în care au slujit (n. tr.).

[3] Sturmabteilung — organizație paramilitară național-socialistă, creată în 1921 (n. tr.).

— Dacă n-ar fi Führerul, spuse Ingrid cu fermitate, n-am fi eliberat Saarul și nici Austria n-am fi avut-o. Am fi rămas un popor mic.

— Da, da, încuviință bătrânul Asch. Asta-i adevărat. Se vede după rata vânzărilor. Din '33 câștigurile nete devin pe an ce trece tot mai mari. Azi câștig aproape de patru ori pe-atât.

Pe Ingrid o cuprinse frenezia.

— Și tineretul! Suntem luați în serios și formăm o parte importantă a statului. Muncitorii călătoresc cu KdF[1]-ul în Norvegia și Italia.

— Nu-i ceva obligatoriu, interveni bătrânul Asch, își pot cheltui leafa și aici.

— Și fără Führer, spuse Ingrid cu un zel nestăvilit, n-am fi avut nici Wehrmachtul. Asta e de necontestat, Herr Vierbein.

— Da. Așa e. Aveți dreptate.

Era încântat, dar încântarea sa o viza doar pe Ingrid; n-ar fi ezitat să încuviințeze tot ce-ar fi dorit ea să spună. Pentru că oricum nu pricepea, deoarece nu stătea s-o asculte; nu făcea decât s-o privească.

— Proasto! spuse Herbert Asch cu convingere și aruncă șervețelul pe masă.

Tata Asch evită alte discuții.

— Trebuie să mă duc în local. Astăzi e activitate intensă. După-amiază se întâlnește la mine asociația femeilor și diseară vor veni Unteroffizierii. Sâmbăta e pentru mine cea mai obositoare zi din săptămână.

Își luă rămas-bun de la Vierbein.

— Poftiți oricând, dacă v-a plăcut la noi, spuse el.

Îi privi cu o mină îngrijorată pe cei doi copii ai săi, care manifestau un interes atât de scăzut pentru sănătosul său spirit de afaceri. Apoi plecă.

Johannes Vierbein rămase împreună cu frații Asch; avea senzația că e neajutorat, că e în plus. Atmosfera era neplăcută; aerul din încăpere se încinsese și deveni apăsător. Ingrid ședea neclintită pe scaunul ei; fusese adânc jignită și acest lucru se vedea limpede. Lui Herbert Asch nu-i păsa; confiscă unul dintre celebrele trabucuri ale tatălui său și îl aprinse.

---

[1] Kraft durch Freude — „Forță prin bucurie" — organizație creată de național-socialiști, cu scopul petrecerii plăcute a concediilor de către germanii de rând (n. tr.).

— Veniți, îi spuse Ingrid lui Johannes, să vă arăt niște fotografii. Doriți să le vedeți?

— Foarte bucuros! făcu Johannes Vierbein, încântat. Cu mare plăcere!

— Fii atent, îl preveni Herbert Asch. O să-ți arate poze din tabăra BDM-ului. Hienele astea fac instrucție cu aceeași plăcere cu care mucoșii se joacă de-a hoții și vardiștii!

Ingrid nu-l învrednici pe nedemnul ei frate nici măcar cu o privire. Îl trase pe Johannes pe canapeaua din colțul sufrageriei și luă un album care se afla acolo. Îl deschise. Imaginile reprezentau niște fete făcând gimnastică, excursii, curățând cartofi, stând în jurul focului de tabără, în timp ce-și făceau rondul și în toiul unui dans popular.

— Motoul taberei, spuse Ingrid, era: „Minte sănătoasă în corp sănătos".

Johannes Vierbein privi cu admirație crescândă acea grămadă de fete. Multe erau chipeșe, chiar foarte chipeșe, dar Ingrid era cea mai frumoasă dintre toate. Cât de neasemuit de frumoasă era, se vedea clar mai cu seamă dintr-o anume poză, care o înfățișa ieșind din apă în costum de baie. Hotărî ca la momentul potrivit să-i ceară această poză; renunță însă de îndată la hotărâre, fiind convins că nu i-o va da. Pe urmă gândi: am s-o iau pur și simplu. Când n-o să se uite încoace, o s-o bag în buzunar, pentru că mi-o doresc atât de mult!

— Vă place? întrebă Ingrid curioasă. Vă place albumul meu?

Pentru Vierbein era limpede că dorea cu ardoare un răspuns aprobator din partea lui și era hotărât să se arate entuziast. Cu toate acestea, întrebă foarte precaut:

— Spuneți, domnișoară Ingrid, v-a făcut plăcere, vreau să spun: ați fost fericită cu acest prilej?

— Fericită? se miră ea și nu văzu că fratele său se aplecase, plin de interes. Dar asta nici nu contează! Doar e vorba despre comunitate, despre o trăire comună!

— Asta înțeleg, zise Johannes cu zel. Înțeleg foarte bine. Trăirea comună! Și eu găsesc că așa ceva e minunat.

Herbert Asch izbucni într-un hohot de râs.

— Pricep grozav, bătrâne prieten, ce înțelegi tu prin „trăire comună"! Numai să nu roșești. În acest punct vederile noastre coincid. Ceea ce trăiesc în comun doi oameni poate fi foarte frumos. Și prietenii, și chiar o familie pot avea trăiri comune. Ceea

ce vrea gingaşa mea surioară să spună e însă altceva. Ea se referă la băgarea muierilor în uniformă!

— Nu vorbi astfel! strigă Ingrid furioasă. N-ai dreptul să vorbeşti aşa despre asemenea lucruri!

— Şi cine mi-o interzice? întrebă Herbert cu duritate. Îmi doresc o fată care să-mi placă, una foarte deosebită, şi nu una de serie! Fete în uniformă, sfinte Sisoe! Cu aceeaşi cadenţă a pasului, aceeaşi coafură, chipuri schimonosite de încordare, aceleaşi fuste, aceleaşi bluze, şi în toate capetele acelcaşi idei! Ferească-mă Domnul de o asemenea marfă germană uniformă!

Frumoşii ochi ai lui Ingrid erau larg deschişi. Licăreau, umezi. Încet, câteva lacrimi i se prelinseră peste obrajii îmbujoraţi. Nu spuse nimic. Plângea în tăcere.

Herbert Asch o privea impasibil pe sora lui. O iubea foarte mult, dar nu vedea nici cel mai mic motiv să i-o arate. Am eu grijă s-o scutur, gândi mânios. Am să-i alung şi romantismul ăsta de foc de tabără. Trebuie să aibă un bărbat, nu un golan şi nici unul slab de înger, un bărbat adevărat, care s-o ia în braţe şi s-o lipească de el, ca să simtă, în sfârşit, că nu mai există decât doi oameni pe lumea asta — el şi ea! Şi acest bărbat trebuie să aibă forţa s-o ţină o viaţă întreagă.

— Vă rog, nu plângeţi, interveni Johannes, tandru şi neajutorat.

Era grozav de încurcat şi nu ştia ce ar fi trebuit, ar fi avut voie sau ar fi fost obligat să facă.

Herbert Asch clătină încet din cap. Acest Johannes Vierbein se pare că nu e bărbatul la care mă refer, gândi el abătut. Ăsta încă nu-i bărbat. E un puşti pe care vor să-l maturizeze cu forţa. E prea moale. Nu mai lipseşte mult să bâzâie şi el. E ca o ceară, şi până să-şi dea seama ce se întâmplă, vor fi făcut din el un soldat de jucărie.

— Vă rog, nu plângeţi, spuse Johannes încet. Apoi şi mai încet, abia perceptibil: Sunteţi o fată deosebită, desigur. O fată absolut deosebită!

Leutnantul Wedelmann, Offizierul recruţilor bateriei a 3-a, se afla în ajunul avansării sale la gradul de Oberleutnant[1]. Offizier de carieră, venea de undeva din sudul Germaniei şi era activ de şase ani.

[1] Locotenent-major (n. tr.).

Inițial, Wedelmann dorise să devină jurist, dar se făcuse Offizier activ, dat fiind că tatăl său îl rugase să ia acest lucru în considerare din rațiuni financiare, perioada de pregătire fiind mai scurtă și mai ieftină. În afară de asta, Wedelmann-tatăl părea dispus să-și vadă fiul turnat în bronz, în calitate de general, și postat pe un soclu din orașul său de baștină.

Încă de la început, Leutnantul nu aștepta, instinctiv, cine știe ce de la mult-lăudata viață de soldat, așa că era prea greu să-l dezamăgească ceva. Însușirile sale fizice au fost înregistrate cu satisfacție iar inteligența sa vie n-a deranjat din cale afară. În prima zi, entuziasmul său era încă nemărginit, dar în următoarele zile căzu vertiginos din cerul glorici, al strălucirii și al veșniciei, în care ajung, după cum se știe, cei mai de seamă eroi ai națiunilor îngâmfate și la care obișnuiesc să viseze îndelung, încă din fragedă pruncie, cei încă nematurizați din țările puternice. Șase ani mai târziu dobândise un cinism calm, aproape distins, motiv pentru care, în anturajul său, trecea drept un om de spirit.

Wedelmann descoperise de timpuriu sistemul vertical: la șapte soldați, un Unteroffizier, la șapte Unteroffizieri, un Offizier, la șapte Offizieri, un comandant, la șapte comandanți, un General. Aceste cifre nu erau aceleași peste tot, se schimbau încontinuu, însă ăsta era principiul aproximativ. Piramida disciplinei. Să fii superior însemna să ai grijă ca alți șapte să se afle tot timpul „sub presiune". Atunci, mașinăria funcționa. Atunci, edificiul solid al matematicii și al omenirii nu era atât de ușor de dărâmat.

Wedelmann descoperise, totodată, din vreme următorul fapt: trupa era roata de inerție; iar Unteroffizierii o puneau în mișcare. Un General își putea permite fără înconjur să fie binevoitor față de toți, în afară de comandanții săi. Offizierii ar face bine să-i țină nițel din scurt pe Unteroffizieri; era chiar indicat, verificat practic să te faci agreat de trupă, și nici nu era greu. Asemenea metode apreciate se răsfrângeau de cele mai multe ori, ce-i drept, asupra Unteroffizierilor, însă se dovedeau întotdeauna cât se poate de eficiente. Cei mai nătărăi erau, în orice caz, Unteroffizierii: ei o pățeau de fiecare dată! Și în general se și achitau de sarcinile lor. Așa se face că superiorii îi denumiseră „coloana vertebrală", iar subordonații „noada armatei".

Prin urmare, fiindcă Leutnantul își dăduse seama că sarcina lui era cu precădere de a unge mașina, pentru ca aceasta să

funcționeze, a ajuns la următorul rezultat: să nu facă nimic care să oprească roata, ci să facă ocazional câte ceva ca să-i accelereze ritmul — că doar asta însemna să fii superior.

Nu dură prea mult și se lămuri că un astfel de serviciu oferea unui om cât de cât inteligent oarecare posibilități de extindere. Era pregătit să profite de el, însă orășelul de garnizoană nu constituia un loc ideal pentru organizarea timpului liber. La cazinou vedea mereu aceleași figuri, și cele mai multe aparțineau unor superiori. În oraș existau cel mult două duzini de familii în care putea să petreacă conform statutului său; acolo era bine venit, ca „Herr Leutnant", ca blazon, ca gigolo pentru partide mai bătrâne sau drept candidat la căsătorie pentru gâsculițe distinse, cu ochi dulci.

Asta nu-l mulțumea pe Leutnant; a spune că-i „făcea greață" ar fi puțin exagerat. Îi mai rămâneau, totuși, anumite posibilități. Putea să plece la sfârșitul săptămânii în capitala regiunii ori a landului, însă o singură călătorie ca asta îl costa aproape întregul salariu pe-o lună. La cazinou putea să joace skat ori biliard împreună cu alți camarazi Offizieri, care se plictiseau ca și el, căutând, în cele din urmă, să se îmbete, dar asta îi producea o stare de însingurare. Își putea combate oricând dezgustul prin escapade pe linie de serviciu, controale ale gărzii, revizii prin dulapuri, inspecții inopinate, însă fusese el însuși simplu soldat și tot nu uitase, nici după șase ani, cum îi picaseră atunci aceste treburi. Faptul i se părea de la sine înțeles și nu știa că o asemenea memorie, un asemenea bagaj nealterat de amintiri, trecea în armată drept ceva fenomenal.

Și în acea sâmbătă după-amiază își petrecu vremea cu îndeletnicirile sale obișnuite: mai întâi dormi, apoi își îmbrăcă pe îndelete costumul civil, care nu era, oricum, prea elegant, și porni să hălăduiască. Căută o fată, dar nu găsi nici una. De trei ani de zile pățea așa. De arătat, arăta chiar bine, aproape ca un vânzător de mâna-ntâi dintr-un magazin de renume, care mai face și sport. Însă ceva nu era în regulă cu el, și cele mai multe fete observau imediat. Adulmecau uniforma! Iar cele care nu iubeau uniforma nu-l iubeau nici pe el; celelalte însă, care apreciau uniforma, ar fi vrut să-l vadă și în uniformă, ceea ce, desigur, nu-și putea permite.

Așa că bău o cafea la cofetăria *Liedtke* și pe urmă intră într-un cinematograf, unde rula filmul, presupus a fi mobilizator, *Călăriți pentru Germania*. Actorul care-l interpreta pe Offizier îi trezi

antipatia; asemenea Offizieri nu erau buni decât la festivitățile de prin cazinouri. Mirosea a pudră și a parfum, nu a sudoare și a piele tăbăcită. Iar fata nu era decât cel mult o piesă de expoziție; niciodată nu și-ar putea scoate de față cu ea cizmele din picioare, privindu-și apoi ciorapii găuriți. Însă când filmul se sfârși și se aprinse lumina, simți cât de mulțumiți erau spectatorii de Offizierii lor, ceea ce-i căzu bine; n-ar fi avut nimic împotrivă ca în această clipă să poarte chiar și uniforma.

Porni agale spre crama lui Zehner, comandă o cină copioasă și o sticlă de Bodenheimer. Nu se grăbea, răsfoi câteva ziare ce publicau aceleași știri, pe același ton, privi plictisit pictura de pe perete și se adânci într-o zicală care stătea acolo senină și spunea: „Mâncare germană, vin german — în lumea întreagă, doar la noi găsești!" De ce nu, gândi Leutnantul și căscă din rărunchi. Pe urmă ceru nota de plată, o semnă și explică în treacăt că o va plăti pe întâi, ceea ce chelnerul, care-l cunoștea, găsi că este în regulă; uluit ar fi fost doar dacă Leutnantul ar fi plătit pe loc.

Chiar fără o lețcaie, nu era el, Leutnantul Wedelmann. Numai că nu avea chef să-și cheltuiască banii prea repede, pentru că următorul sfârșit de săptămână era lung: și tot nu se lămurise cum avea să-l petreacă. În afară de asta hotărâse să treacă deocamdată pe la barul *Excelsior*. Și acolo nu primea pe credit, cu toate că nu de mult fusese prieten foarte intim cu Inge, fata care servea în acest local de lux. Acum, Inge se supărase pe el și-i cerea să plătească imediat.

Excelsiorul era cam singurul bar din zonă. Inge și Erika serveau, iar Paul, proprietarul, încasa. Paul era suspectat de homosexualism, dar acest lucru nu-i diminua cu nimic rata vânzărilor. Bărbații care treceau prin local veneau în principal pentru Inge sau Erika; și le convenea să-și dea osteneala, de cele mai multe ori cu succes, să nu aibă de-a face cu gelozia lui.

Paul nutrea pentru Leutnantul Wedelmann o slăbiciune deosebită, ca un fel de aluzie cum că acesta îi era simpatic. Paulchen se apropie bucuros de oaspetele său drag jucând rolul camaradului, pentru că și el făcuse armata, fusese un soldat folositor și afirma adesea cu plăcere că se simțise foarte bine.

Wedelmann se prefăcu că nu-l observă pe onctuosul lingușitor și se așeză în fața lui Inge, pe un taburet de bar.

— Ei, micul meu Leutnant, spuse ea, iată-te din nou pe la mine.

— Nicolaşka, ceru el, prepară-mi o Nicolaşka.

— Pe cheltuiala mea, vă rog, interveni linguşitor Paul. Mă bucur dacă vă simţiţi bine aici, Herr Leutnant.

Wedelmann îl fixă pe Paul cu o privire rece, însă acesta rânji cât se poate de amabil. Inge surâdea dispreţuitor.

Leutnantul se foi, indispus, căci insul din „tabăra" ailaltă îi provoca repulsie. Se aplecă peste tejghea şi-o întrebă pe Inge cu voce tare, încât să ajungă şi la urechile lui Paul:

— Ce facem diseară?

Wedelmann văzu că până şi Inge rămase uluită de aluziile lui grosolane. El însuşi se mira de o asemenea conversaţie directă, care altminteri chiar că nu-i stătea în fire. Dar se simţea provocat de acest individ unsuros. Şi văzu cu satisfacţie cum Paulchen se retrage consternat.

Inge îl privi pe Wedelmann cu răceală.

— Ce-i cu tine? Te-a apucat turbarea de cazarmă? De ce nu-ţi faci rost de-o fată dispusă să te ia oricând în primire, când nu mai eşti în stare să mergi de-atâta energie? Astă-seară sunt ocupată, apoi n-am chef să mă las tratată de tine ca o femeie uşoară. Dacă mă gândesc bine, nu eşti singurul bărbat din gaura asta, şi uniformă poartă mulţi.

Wedelmann îşi bău Nicolaşka şi mai comandă una.

— Ce vrei tu, de fapt? întrebă el. Vrei să fii luată de nevastă?

— Doar nu de către un Leutnant! Sub gradul de Major n-o fac.

Wedelmann dădu din mână a dezgust.

— Bine, bine, e-n regulă! făcu el.

Capul îi devenise greu şi avea nevoie acută de aer proaspăt. Plăti şi plecă.

Mergea prin noaptea răcoroasă şi nu ştia încotro. Obosise, totul îi era indiferent, se simţea extenuat. Fără prieteni, doar cu camarazi, formaţi, la rândul lor, din subalterni şi superiori. Nu avea o fată, pentru că acelea pe care le ştia fie erau plictisitoare şi căutau să se mărite, fie erau temperamentale şi scumpe. Dar dragostea? Cine să iubească un Leutnant! Fie că fetele iubesc o dată cu el şi uniforma, iar el nu vrea asta, fie că nu iubesc uniforma, şi atunci nu-l pot iubi nici pe el.

Păşi alene în direcţia cazărmii de artilerie. Făcu un popas într-o crâşmă aglomerată şi turnă în el o bere şi un rachiu. Privi în jur de parcă ar fi căutat ajutor, dar nimeni nu-l băgă în seamă.

Aruncă banii pe tejghea şi plecă mai departe, chibzuind să-şi cumpere o sticlă de rachiu şi s-o bea acasă, până când avea să cadă în pat, ţeapăn şi inert ca o scândură. Hotărî să mai arunce o privire în cazinou. Însă toate astea nu-l mulţumeau, fiindcă voia să fie singur. Şi nici între superiori nu-i convenea, ca să decidă ei automat ce şi când avea voie să bea şi ce şi când nu avea voie.

Localul *Bismarckshöh*, pe lângă care trecu, era luminat din plin. Prin noapte răsuna muzică de dans, şi glasuri puternice şi gălăgioase dădeau de ştire că oaspeţii se simţeau cum nu se poate mai bine. Undeva râdea în hohote o fată. O voce puternică strigă: „Noroc!" Pe urmă muzica şi foşnetul celor care dansau încetară şi se porniră aplauze vii şi insistente. Imediat muzica reluă refrenul despre o rândunică ce zboară spre Helgoland, pentru a-i duce o salutare iubitului.

Leutnantul Wedelmann păşi hotărât către local şi intră, plin de curiozitate. Cu toate că era în civil, cârciumarul, a cărui masă se afla lângă intrare, îl recunoscu imediat. După ce-l salută amabil, îi dădu de înţeles cu pricepere că prezenţa Offizierilor nu era considerată stimulatoare pentru atmosfera localului. Îl invită pe Leutnant să ia loc la masa lui, unde tocmai beau pe cheltuiala casei câteva grade superioare, printre care şi Hauptwachtmeisterul Schulz.

Wedelmann refuză, prevenitor. Străbătu anticamera şi intră în sală. Văzu legănarea ritmică a celor care dansau şi se simţi mulţumit. Căută un loc şi-l zări pe Gefreiterul Asch singur la o masă, privind spre ringul de dans.

Se îndreptă spre Gefreiter.

— Mai e un loc liber aici, Asch? întrebă el şi-şi dădu silinţa să pună această întrebare cu mare amabilitate, ceea ce-i reuşi aproape fără efort.

Asch ridică privirea, cercetă scurt costumul civil al superiorului său şi păru că reflectează cum trebuie să se poarte. Pe urmă îşi spuse că ar fi mai nimerit să nu se ridice şi să-l trateze pe omul din faţa lui ca pe un civil.

— E loc destul, spuse Gefreiterul Asch şi luă o înghiţitură zdravănă de bere.

Restaurantul *Bismarckshöh*, cu grădină de vară şi sală de dans, era cel mai renumit local al secţiei I a regimentului de artilerie. Prezenta mai multe avantaje, unele dintre ele de natură

zonală: era situat la marginea orășelului, acolo unde se sfârșea strada principală; se găsea la circa patru sute de metri distanță de cazarma de artilerie. Cine fusese în oraș și voia să se întoarcă la cazarmă trebuia să treacă automat pe lângă restaurantul *Bismarckshöh*. În acest restaurant se înstăpâniseră gradații trupei, Gefreiterii și Obergefreiterii. Tunarii erau tolerați cu bunăvoință, iar Unteroffizierii puteau și ei să petreacă nestingheriți, însă numai atunci când își dădeau vizibil osteneala să nu stânjenească cercurile merituoșilor Gefreiteri și Obergefreiteri. Dacă nu țineau seama de această uzanță, erau zburați fără regrete. În cazul tunarilor, se ocupau de asta Gefreiterii și Obergefreiterii înșiși. În cazul Unteroffizierilor care deveneau incomozi, sarcina îi revenea cârciumarului, care nu ezita niciodată s-o ducă la îndeplinire. I-o trecea lui Emil, responsabilul cu datul afară; Emil dovedea pe oricine, pentru că era campion de box și se bucura de fiecare dată când i se oferea ocazia să se antreneze.

Incidentele de felul ăsta abia dacă aveau loc mai mult de două-trei într-o seară. Doar sâmbăta era circulație mai mare și deci un grad de alarmă sporit, întrucât sâmbăta se și dansa. Veneau fete din toate punctele cardinale, cu bărbații pe urmele lor; noaptea lungă ce-i ademenea și faptul că a doua zi era liber sporeau pornirea spre aventură. În aceste sâmbete, Gefreiterii și Obergefreiterii munceau din greu pentru a-și păstra rangul: ei erau obligați să țină seama atât de gradele inferioare și superioare, cât și de comportamentul civililor neinstruiți, și mai cu seamă de purtarea unor elemente de la alte unități, în cazul acesta, de infanterie.

Gefreiterii și Obergefreiterii considerau că localul lor de bază era într-un anumit fel sfânt pentru ei. Fără să fie organizați, ei acționau absolut instinctiv. Abia se cunoșteau și, în cele mai multe cazuri, chiar nu se puteau suferi, dar când era vorba să-și asigure localul, se țineau strâns uniți. Găseau că este firesc: Offizierii își aveau cazinoul lor, Unteroffizierii își făceau veacul la Café Asch, iar lor le aparținea *Bismarckshöh*-ul! Cârciumarul trebuia să respecte acest fapt, și el nu ezita nici o clipă să împlinească cele mai speciale dorințe ale clienților săi de bază.

În acea sâmbătă plutea prin aer o încăierare surdă, pentru că infanteria intrase într-un număr considerabil în zona de acțiune a artileriei. Obergefreiterul Kowalski, renumitul bătăuș al locului,

umbla neliniştit prin încăperi; îşi lăsase amica de moment la masa lui, sub observaţie, şi pornise să adune tovarăşi de luptă.

— Hai, Asch, spuse el, pregăteşte-te. Câţiva trebuie să iasă la aer!

Asch dădu doar din cap. Şedea cu Elisabeth şi cu Johannes Vierbein la o masă lăturalnică. Elisabeth, aceeaşi Elisabeth care servea de obicei la cantina Unteroffizierilor, era liberă în seara aceea. Vierbein nu făcea decât să-l însoţească pe prietenul său, Gefreiterul Asch. Şi de fiecare dată când Herbert Asch dansa cu Elisabeth, el supraveghea paharele cu bere; era mulţumit şi nu-i păsa de mulţimea de fete venite să petreacă o seară animată. Abia le vedea, se gândea la Ingrid. Şi când Elisabeth şi Herbert dansau la oarecare distanţă de masa lor, scotea la iveală acea fotografie şterpelită de la Ingrid: o fată graţioasă, care iese din apă în costum de baie, se întinde şi duce o mână la ceafă.

După ce Kowalski, bătăiosul Obergefreiter, se îndepărtă, Johannes Vierbein întrebă interesat:

— Ce-a vrut de la tine?

Elisabeth, puţin încălzită de dans, cu ochii mari şi radioşi, făcu râzând către Asch:

— Îmi închipui ce vrea! Setea e mare şi intenţionaţi s-o stingeţi împreună.

— Aşa să fie, cum spui, zise Herbert Asch şi-i zâmbi. Şi cât timp am să fiu plecat, va dansa cu dumneata prietenul meu Johannes Vierbein.

— Nu pot să te însoţesc?

Vierbein păru să fi observat că se punea ceva la cale şi, în dispoziţia camaraderească în care se afla, voia să-l ajute pe Asch.

— Nu, spuse acesta ferm. Rămâi aici. Şi adăugă: N-o putem lăsa singură pe Fräulein Elisabeth!

Vierbein o invită cuminte la dans. În timp ce dansau, Asch, rămas singur în urmă, îi mai privi un timp. Găsea că Elisabeth era o persoană superbă; superioară tuturor celor pe care le întâlnise până acum. Apoi, revigorat de privelişte ei, dădu să se ridice pentru a-i oferi Obergefreiterului Kowalski ajutorul de arme cerut.

În această clipă apăru Leutnantul Wedelmann în civil, întrebă dacă mai e vreun loc liber, obţinu după o ezitare un răspuns pozitiv şi se aşeză.

Wedelmann își lărgi gulerul nițel cam strâmt al cămășii sale albastre, sport.

— Asch, voiam să-ți mai spun că aici sunt o persoană particulară, absolut particulară. Asta voiam să spun. Așa că nu te sfii.

— Nici nu aveam de gând, Herr Leutnant, spuse Asch calm.

— E-n regulă, făcu Wedelmann.

Pe undeva găsea că situația e penibilă: un Leutnant în civil se justifică în fața unui Gefreiter și face apel la înțelegerea acestuia. Pe de altă parte însă, se putea spune că un Leutnant în civil își dovedește atașamentul — spiritul camaraderesc — față de gradații trupei și caută să găsească înțelegere. Dar toate astea sunt apă de ploaie! Și adevărul e unul: se simțea singur și dorea să fie între oameni. Acum nu mai avea nevoie decât să uite că se află între subalterni.

— Herr Leutnant, spuse Gefreiterul Asch; după ce-i făcu un semn aprobator din cap Obergefreiterului Kowalski, care stătea la intrarea în sală, așteptând, v-aș sfătui, dacă sunteți în civil, să vă și comportați ca atare.

— Cum vine asta, Asch?

Wedelmann se străduia sincer să priceapă ce anume se impunea a fi făcut. Ușor însă nu-i venea. Afurisită situație! Era civil și totuși Leutnant; voia să fie ca un civil și totuși să nu se uite că era Leutnant. Își dădea silința să nu ia în seamă faptul că Gefreiterul discuta cu el absolut neregulamentar, dar tot nu reușea să nu observe.

— Prin asta vreau să spun următorul lucru, Herr Leutnant. Nu e bine să te amesteci în ceva dacă ești îmbrăcat civil. Ar trebui mai bine să fii bucuros că în momentul de față n-ai uniformă, să te ții deoparte și să te porți de parcă nimic din ce se-ntâmplă nu te-ar interesa.

— Nu pricep, Asch.

— Încă nu, Herr Leutnant. Dar asta cu siguranță nu va dura mult. Sfatul meu zău că nu e rău: să bei bere, să dansezi, să te porți ca un civil! Se prea poate ca astfel să fii scutit de anumite treburi!

Wedelmann într-adevăr nu-l pricepea pe Gefreiter, însă avea senzația clară că acesta era bine intenționat. Ceea ce-l bucură, fiindcă și el era bine intenționat față de Gefreiter. Un individ simpatic, gândi el, nu chiar ca toți ceilalți, nu e un automat, un număr, un camarad de serie; e o adevărată personalitate. Poate că

ar fi un aluat bun pentru un Offizier! Se poate oare şti cu precizie? În orice caz, hotărî el, în viitor am să fiu cu ochii pe el. Vremurile tind să accepte, şi chiar să promoveze, şi Offizieri fără bacalaureat, fără să fi trecut prin şcoala de gradaţi şi de Unteroffizieri.

Gefreiterul Asch se îndepărtă. Wedelmann nu stătu singur multă vreme. Când dansul luă sfârşit, Vierbein reveni la masă împreună cu Elisabeth. Tunarul era încurcat, recunoscându-l pe Leutnantul său.

— Permiteţi, Herr Leutnant, dădu el să înceapă.

Dar Elisabeth nu vedea de ce să se complice ceea ce putea fi rezolvat printr-o scurtă explicaţie.

— E masa noastră, spuse ea. Stăm aici împreună cu Herr Asch.

Leutnantul se ridicase; se comportă aproape ca şi la cazinou, se înclină în faţa lui Elisabeth şi spuse:

— Desigur. Însă Gefreiterul Asch mi-a cedat acest scaun la rugămintea mea, şi sper că nu aveţi nimic împotrivă.

— Nu, făcu Elisabeth prelung şi cu superioritate.

Wedelmann încercă să facă conversaţie, dar nu apucă să înceapă, fiindcă, din anticameră, acolo unde se afla barul, răzbătu un vacarm asurzitor. Bătaia începuse! Muzica porni imediat cu intensitate sporită, şi ceilalţi Gefreiteri şi Obergefreiteri părăsiră sala în grabă.

Leutnantul vru să sară în picioare, dar tocmai îşi aminti ceea ce îi spusese Gefreiterul Asch. Chibzui puţin, apoi se ridică hotărât. Nu se deplasă însă pe câmpul de bătaie al sfârşitului de săptămână, ci se înclină în faţa lui Elisabeth şi întrebă dacă i se acordă următorul dans. Elisabeth i-l acordă.

Între timp, Obergefreiterul Kowalski îşi condusese forţele combatante până aproape de victorie. Şi trupele auxiliare, formate din cârciumar, responsabilul cu evacuarea şi femeile de la garderobă, făcură totul pentru a pune cât mai repede capăt încăierării.

Începuse, ca de obicei, absolut inofensiv. Kowalski şi ai săi se strânseseră în grupuri, îi înconjuraseră pe infanteriştii care nu bănuiau nimic, şi mai traseră repede câte-un gât de tărie ca să prindă puteri. Unii, cei care purtau curele, îşi săltaseră prevăzători nădragii. Alţii îşi deschiseseră copcile de la gulerul vestonului.

Pe urmă, Obergefreiterul Kowalski se apucă de pregătirile diplomatice pentru Blitzkriegul său. Îl abordă pe cel mai apropiat dintre infanterişti, se postă în faţa lui şi-i strigă:

— Nu mă las eu insultat de-alde tine, băi, zdreanță de soldat!

După aceste cuvinte introductive, pentru cei inițiați era clar că amenința să se dezlănțuie o furtună. Imediat se luară toate măsurile necesare de precauție: Unteroffizierii prezenți alergară, în funcție de temperament sau de stare, în sala de dans ori la toaletă; legea nescrisă a localului de bază pentru Gefreiteri și Obergefreiteri le interzicea orice participare, și unde mai pui că din rațiuni de disciplină nu era recomandabil să fii martor la așa ceva. Cârciumarul își eliberă rapid tejgheaua, punând cele mai prețioase sticle în siguranță. Responsabilul cu evacuarea deschise larg ușile batante de la intrare și le blocă. Femeia de la garderobă făcu un teanc cu tot ceea ce aparținea infanteriei.

Doar infanteristul ocărât și camarazii săi încă nu pricepură cu totul ce avea să se petreacă aici.

— Cine te insultă? i-o întoarse el lui Kowalski, dând să treacă.

— Tu mă insulți! strigă Kowalski gata de bătaie. Mutra ta mă insultă!

Infanteristul clătină din cap, făcând o nouă încercare de a trece pe lângă Kowalski. Un alt infanterist se apropie de cei doi.

— Ce se petrece aici? întrebă el amenințător. Căutați scandal, voi ăștia care umblați după potcoave de cai morți?

— Așa ceva nu-ți permit! zbieră Kowalski. Noi suntem motorizați!

Se amestecară și alți infanteriști, iar artileriștii se puseră tampon între ei. Încet-încet se formă o grămadă periculoasă.

Unul de la infanterie pricepu deodată despre ce era vorba.

— Vreți să ne dați afară de-aici! spuse el, străduindu-se să pară uluit.

Kowalski radie de încântare.

— Ai priceput! zise și se îndreptă spre el. Pentru asta ai să zbori primul!

Unul încercă să fie împăciuitor.

— Camarazi, strigă el, fiți rezonabili! Ce-i asta? Doar putem să bem o bere aici la fel de bine ca și voi.

Kowalski luă atitudine.

— Ce puteți și ce nu puteți, în acest local hotărâm noi și numai noi. Vreți vreo explicație? Atunci o s-o aveți: în urmă cu exact trei săptămâni, unul dintre Gefreiterii noștri a fost bătut la sânge în localul vostru de la Hirschgraben și a fost azvârlit afară.

— S-a și comportat ca atare!

— Iar noi nu vrem să ajungeți să vă purtați ca atare!

Și Kowalski, cel puternic ca un urs, îl luă pe sus pe primul infanterist și-l azvârli spre ușă. Acolo îl preluă Emil, responsabilul cu evacuarea, și-l transportă mai departe ca pe un colet poștal.

Ăsta era semnalul! Și de îndată în toată încăperea izbucni bătaia. Lemnul crăpa, bărbații icneau, fetele țipau, răsunau comenzi, tropăituri pe parchet și, din când în când, un corp se prăbușea pe undeva cu un zgomot înfundat. În sala de dans muzica devenise gălăgioasă.

În zece minute fix totul se rezolvă. Localul de bază al artileriei fusese golit de infanteriști. Gefreiterii și Obergefreiterii își savurau victoria nu fără mândrie bărbătească; trecuseră foarte repede cu vederea sau omiseseră faptul că s-au aflat într-o clară superioritate numerică. Iar Unteroffizierii care se întorceau la locurile lor nu făceau economie de laude.

Numai Hauptwachtmeisterul Schulz privea furios în jur și nu lua parte la victoria armei sale; se mâniase cumplit și ținea ca acest lucru să se vadă. Când părăsise masa cârciumarului, înainte de începerea încăierării, avusese de gând să danseze. Știa și cu cine. Dar, până s-o abordeze pe Elisabeth, ea se și afla pe ringul de dans, împreună cu tunarul Vierbein — tocmai cu tunarul ăsta!

Și apoi se dumeri că Unteroffizierul Lindenberg îi raportase cum că Gefreiterul Asch ar fi afirmat că tunarul Vierbein i-ar fi spus că astăzi ar avea loc un meci de handbal. Însă meciul de handbal urma să aibă loc abia peste două săptămâni! Deci ceea ce se petrecuse se chema, fără echivoc, o inducere în eroare a unor superiori de către un subordonat; ca urmare îl trimise de îndată înapoi în cazarmă pe acest Vierbein. Pe loc. Direct de pe ringul de dans!

Penibil era însă faptul că Elisabeth îi refuză, cu toate astea, invitația la dans. Și chiar mai penibil faptul că la masa ei ședea Leutnantul Wedelmann în civil și-l fixa cu o privire glacială.

Dar, fir-ar să fie, nici unul dintre oamenii ăștia nu pricepea ce va să zică spiritul de disciplină!

Elisabeth Freitag era o făptură extrem de dezghețată și, de felul ei, cât se poate de bănuitoare. Avea douăzeci și doi de ani și aflase că bărbații sunt de mult mai multe soiuri decât obișnuiesc

femeile să-i considere; asta chiar și atunci când poartă cu toții una și aceeași uniformă. Elisabeth își compunea imaginile despre bărbați studiindu-le fața și mâinile, mersul și scrisul de mână, precum și multe alte detalii. Însă în galeria ei nu nimereau decât puține exemplare, alese cu grijă.

Tatăl ei era mecanic de locomotivă; un bărbat mărunt, cu o figură șireată, ca de vulpoi, un specialist cu experiență de ani de zile, un socialist convins, un meșter faur pasionat. Mama ei era moașă; o femeie mare, robustă, plină de bunătate și devotament față de bărbatul său. Amândoi economisiseră cu mare strictețe, și nu cu puține lipsuri, cât să le-ajungă pentru o căsuță. Destule erau locomotivele din sistemul de exploatare al căilor ferate ale Reichului care-și datorau îndelungata existență tatălui Freitag. Și aproape întreaga generație tânără a înfloritorului orășel de provincie fusese scoasă din pântecele mamei de către Frau Freitag.

Sora mai mare a lui Elisabeth se măritase cu doi ani înainte; luase un tâmplar vânjos, care confecționa mobilă și care nu era doar un mare meșter în meseria lui, ci și un soț exemplar. Fratele mai mic își făcea al doilea an la unitățile de blindate de la Königsberg. Așa că Elisabeth deținea o cameră a ei proprie, oferită de părinți, pe care avea voie s-o aranjeze cum dorea.

„Pentru că", obișnuia bătrânul Freitag să spună, „trebuie să înveți din vreme să-ți rânduiești viața după propriul tău fason. Nimeni nu rămâne veșnic copil."

Părinții îi lăsau toată libertatea pe care și-o visa.

„Știu că n-ai să-ți bați niciodată joc de ea!" spusese tatăl, chipurile în treacăt. El și cu mama avuseseră neîncetat grijă ca fiica lor să împărtășească idei sănătoase și bine ținute în frâu. „Viața, Elisabeth, nu-i o joacă de copii; poate fi brutală, și e bine s-o știi. Desigur, viața poate fi și frumoasă, dar cu asta te obișnuiești întotdeauna!"

Nu avuseseră nimic împotrivă atunci când, într-o zi, Elisabeth le-a explicat că intenționa să preia un post la cantina regimentului 1 de artilerie. Salariul era bun, munca nu peste putință de grea, timpul de lucru nu prea strict și, în afară de asta, locul de muncă se situa în apropierea casei Freitag.

„De ce nu?" a spus bătrânul mecanic de locomotivă. Cu bărbații ăia ai să te descurci tu!"

Se descurcase cu bărbații ăia, fără a se încurca cu vreunul dintre ei. Pe gestionarul cantinei, Bandurski, acest lucru îl mulțumea pe deplin. Știa din experiență că într-o atare situație nu existau decât două posibilități: ori te culcai cu fiecare, ori cu nici unul. Niciodată nu era indicat să ai un singur preferat, sau doi, indispunându-i astfel pe ceilalți.

Elisabeth își făcea treaba netulburată și cu o corectitudine impersonală, așa cum altele spălau rufe sau lucrau pe banda rulantă. Se ținea deoparte. Și când se uita cu atenție, vedea numai omul, și niciodată uniforma. La fel fusese și cu Gefreiterul Herbert Asch: acesta îi amintea pe de o parte de tatăl și pe de altă parte de mama ei, pentru că de la el avea inteligența ascunsă, iar de la ea robustețea plină de vigoare.

Se îndrăgostise de el; foarte simplu, foarte clar, fără complicații. Fără nici un fel de fandoseli, consimți când o întrebă dacă ar vrea să iasă împreună. Făcură o plimbare și cinară, după care se aventurară un ceas încheiat cu barca pe lac și vorbiră despre vreme, despre copilărie și despre dragoste, în general.

Apoi se întâlniră cu Johannes Vierbein, care venea de la cinematograf, unde văzuse *Cârtița*. Plecară cu toții spre localul *Bismarckshöh*, dansară și băură bere; discutară despre o grămadă de nimicuri, pentru a nu-și divulga gândurile serioase pe care le avea fiecare despre celălalt. Dispoziția lor era strălucită.

Elisabeth socotea că e ceva normal. Îi era totuna unde se găsea, atâta vreme cât Herbert Asch se afla în preajma ei. Multele uniforme n-o deranjau, abia dacă le lua în seamă. Vedea chipuri tinere, surâzătoare, auzea glasuri ascuțite, care încercau să pară bărbătești. Peste tot domnea veselia. Însă aceasta nu aducea cu veselia fericită și împăcată, așa cum era ea la tata Freitag. Viața pe care-o simțea acum, în clipa de față, în jurul ei, pulsa rapid și năvalnic, și era fierbinte și amenința să se reverse fără stavilă.

Asch o înconjura cu o tandrețe aspră: era stângaci și dur. Dar la el lucrul acesta n-o deranja. Nu ezita să arate legătura lor. Stătea decisă, în strângerea brațului său, iar ochii ei îl priveau fără sfială.

Dansă și cu Johannes Vierbein, când Asch răspunse chemării lui Kowalski și trecu în anticameră. Mai știa de la Herbert Asch că Vierbein era îndrăgostit — se pare fără speranță și foarte nefericit — de Ingrid, sora Gefreiterului, despre care auzise lucruri

nu prea plăcute. Şi simţi pornirea să fie drăguţă cu Vierbein, de dragul lui Herbert.

Leutnantul în civil, care se aşeză mai apoi la masa ei, n-o deranjă prea mult. Îl cunoştea în treacăt din cazarmă şi nu-l găsea antipatic. Fiindcă Wedelmann nu căută să umbrească seara senină printr-un comportament cazon, îl toleră cu bunăvoinţă.

Cu totul altfel, se petrecură lucrurile cu Schulz, Hauptwachtmeisterul. Până acum nu avusese prea multe să-i reproşeze; îi fusese chiar extrem de indiferent. Însă când o opri împreună cu Vierbein în mijlocul dansului, se postă în faţa ei şi se apucă fără jenă să emită pretenţii, îi deveni odios. Şi când îl mai şi expedie pe Vierbein de lângă ea la cazarmă, proferând cuvinte grele, pentru ca apoi să-şi permită fără ocolişuri s-o invite la dans, deveni furioasă. Îl fixă cu o privire sălbatică şi-l lăsă baltă.

Se întoarse la masa la care stăteau Wedelmann şi Asch.

— Unde l-aţi lăsat pe Vierbein, Elisabeth? întrebă Herbert.

Şi ea răspunse indignată:

— A fost trimis înapoi la cazarmă. Pe loc. De către Hauptwachtmeisterul Schulz. Ce metode!

Leutnantul Wedelmann îşi dădu sincer osteneala s-o liniştească.

— Nici nu-i mare lucru, spuse el. Doar aşa ceva se întâmplă în fiecare zi!

— Din păcate, făcu Asch.

— Ei, n-ar trebui luat aşa în tragic! adăugă Wedelmann, făcând o mişcare neglijentă din mână.

Gefreiterul nu se asocie acestei păreri.

— Luăm lucrurile prea uşor, spuse el.

— E o chestiune de disciplină, afirmă Leutnantul.

— De bun-simţ!

Wedelmann îl privi contrariat. Găsea că această formulare mergea ceva cam prea departe. Îşi aminti de situaţia lui; se vedea clar că-i venea greu s-o facă şi că era stânjenit.

— Vreţi să spuneţi, întrebă el, că Hauptwachtmeisterul s-a purtat fără bun-simţ?

— Nu, Herr Leutnant!

Răspunsul veni prompt şi cu obişnuita politeţe de cazarmă. Asch hotărî să nu poarte cu Leutnantul în civil nici un fel de conversaţie cu anumite subînţelesuri. Pentru că de fiecare dată se

vedea uluitor de repede cât de zadarnice erau asemenea încercări și cât de prevăzător trebuia să fii.

Gefreiterul Herbert Ash se sculă de la masă, se înclină scurt în fața lui Elisabeth și o rugă să danseze cu el. Aceasta se ridică imediat. Îl lăsară pe Leutnant singur.

Wedelmann rămase în urmă cam supărat pe sine însuși. Și cu cât se dumerea mai mult, cu atât supărarea îi sporea. Simțea că nu avea dreptate. Gândurile nu-i erau greșite, nu, însă forma rigidă, aproape provocatoare, în care vorbise cu Gefreiterul, ar fi trebuit evitată. La urma urmei era în afara programului, și unde mai pui că venise îmbrăcat civil și ședea la masă cu niște oameni care-l acceptaseră cu amabilitate. Toate astea îl obligau la o anumită mărinimie.

În plus, de data asta, găsea el, Hauptwachtmeisterul Schulz făcuse un gest arbitrar, oarecum ieșit din comun, pe care el ca superior trebuia să-l acopere, spre a nu dăuna disciplinei, cu care însă nu era nicidecum de acord. Orice motiv ar fi stat la mijloc, așa ceva nu se făcea. Asta se putea rezolva în cazarmă; ringul de dans, zău că nu era un loc potrivit.

Sigur că Gefreiterul Asch avea oarecum dreptate din punctul lui de vedere. Însă ceva mai multă înclinație spre obediență necondiționată firește că nu i-ar strica. De fapt, Hauptwachtmeisterul e superiorul său și nu se supune nicidecum criticii lui, fie ea întemeiată sau nu. „Asta-i mai degrabă treaba mea", își spuse Wedelmann. Se ridică decis, își croi drum prin forfota dansatorilor și trecu în anticamera cea mare, unde se afla barul. Acolo îl văzu la masa cârciumarului și pe Hauptwachtmeisterul Schulz, șezând greoi și vizibil prost dispus. Îl chemă printr-un semn.

Schulz se postă în fața lui și-l privi întrebător.

— Ia ascultă, spuse Leutnantul, mi se pare că ai băut ceva cam mult. E timpul să pleci acasă.

— *Jawohl*, făcu Hauptwachtmeisterul, consternat, și ochii săi porniră să licărească a răutate. *Jawohl*, Herr Leutnant!

Wedelmann se întoarse și păși înapoi în sală. Nu se simțea deloc bine și în nici un caz nu avea senzația că ar fi un erou. Nu resimțea nici cea mai mică ușurare. Îl pusese fără echivoc la punct pe Hauptwachtmeister; conform unei îndelungi experiențe, acest lucru era necesar din când în când. De data asta însă acțiunea era

mult mai puțin satisfăcătoare decât de obicei. Cu siguranță că-l bătuse pe Spiess cu propriile sale metode caracteristice, dar tocmai acest fapt îl găsea penibil, întrebându-se dacă nu cumva putea deveni chiar periculos.

Reveni la masă cu capul plecat, lângă Elisabeth și Herbert Asch. Își bău berea cu înghițituri prelungi. „Oameni simpatici, ăștia doi", își spuse el. „Aproape de invidiat. La mine totul e atât de cumplit de complicat, pe când ăștia se pricep să-și trăiască viața într-un chip plăcut și natural. La ei totul e limpede și simplu — cine știe dacă mă vor înțelege?" Și apoi găsi de cuviință să se explice.

— Vezi tu, dragă Asch, zise el, o armată caWehrmachtul nu poate funcționa decât atunci când se respectă necondiționat ordinele, de orice fel ar fi.

— Și cele fără sens? întrebă Asch.

— Bineînțeles, spuse Leutnantul. Însă nu era pe deplin convins de ceea ce spunea, și pentru a-și masca nesiguranța, explică: Nu există ordine lipsite de sens, ci doar ordine care par lipsite de sens! Dar asta n-o poate judeca niciodată cel ce le receptează. Vezi dumneata: principiul e ca superiorii să dea ordine, dar să nu fie nevoiți să le explice — zău, dragă Asch, unde am ajunge altminteri? Supunerea necondiționată va fi întotdeauna cea dintâi cerință. Fiecare ordin se execută.

— Și când un ordin este pur și simplu o șicană?

— Chiar și atunci trebuie să fie executat!

Wedelmann se afla cu totul în elementul lui, de parcă ar fi fost la o lecție, și se simțea clar că trebuia să convingă, fie și numai pentru a nu părea în cele din urmă ridicol.

— Ordinul e ordin! Și dacă a fost într-adevăr o șicană, ceea ce se mai întâmplă din când în când, atunci soldatul tot mai are ocazia după aceea — după aceea, dragă Asch — să se plângă.

— Ați văzut vreodată vreo plângere, Herr Leutnant? Sau chiar o plângere căreia să i se fi dat curs?

— Nu, recunoscu Wedelmann. Și adăugă repede: Dar ține seama de cine depinde. De noi? Firește că nu. Nimeni nu se plânge! Și asta dovedește bine că nu există nici un motiv de plângere!

Asch clătină din cap.

— Eu văd lucrurile puțintel altfel, Herr Leutnant. Dar în momentul de față n-am chef să sporesc neînțelegerile.

Elisabeth consideră potrivit să întrerupă aceste discuții necalculate.

— De ce ne aflăm de fapt aici? întrebă ea cu reproș. Găsesc că un local de dans nu e locul propice pentru pălăvrăgeli de cazarmă. Sau pentru dumneavoastră, cei de-aici, nu există decât acest unic subiect?

— Sigur că nu, spuse Leutnantul, amabil.

— Slavă Domnului, nu! făcu Asch. Dansăm?

— Cu plăcere!

— Iar eu nu vreau să vă deranjez mai mult. Trebuie să mă întorc la cazarmă. Wedelmann se ridică. Câtă dreptate aveți, îi spuse el lui Elisabeth, și vocea îi era resemnată și pătrunsă de tristețe. Mi se pare că ați recunoscut instinctiv ceea ce noi ne dorim să uităm. Și ceea ce uneori suntem nevoiți să uităm. Distracție plăcută!

Cazarma nu dormea niciodată. Pe timp de noapte era ca un animal uriaș și neliniștit, care putea oricând să deschidă ochii și să sară la atac. Cazarma de artilerie se întindea alene: șase blocuri de piatră, cu ferestre, dintre care unele erau luminate. Lumina nu dezvăluia doar camerele în care soldații întorși acasă — acasă? — din învoire se dezbrăcau, mai înfulecau repede ceva, își povesteau pățaniile și turnau în ei resturi de alcool. Lumina se prelingea și pe coridoarele lungi, continuând să ardă și în încăperile Unteroffizierilor de serviciu, și în corpul de gardă. Iar un felinar lumina în fața porții cazărmii, unde o santinelă verifica biletele de voie.

Tunarul Vierbein se îndreptă încet spre cazarmă. Se întrebă dacă trebuie să fie furios pe nemernicul ăla de Hauptwachtmeister, care-l expediase din mijlocul ringului de dans înapoi în cazarmă. Apoi se întrebă dacă trebuia să-i fie teamă, tocmai pentru că Hauptwachtmeisterul Schulz făcuse o chestie ca asta. Dar nu căută să-și răspundă răspicat la nici una dintre întrebări. „Astăzi e sâmbătă, mâine e duminică și abia poimâine începe din nou serviciul. Cine știe ce va mai fi luni!“ își spuse el. Se mira de asemenea gânduri — luase obiceiul lor de la Asch.

Salută pe fiecare pe care-l întâlnea, pe fiecare pe care-l depășea, pe fiecare pe care-l vedea stând locului. Nu voia să riște

să mai fie încă o dată mustruluit sau chiar consemnat pentru „neglijență față de un superior". Salută exemplar un Unteroffizier care stătea lângă un copac și ale cărui trese abia licăreau șters prin întuneric. Acesta nu-i răspunse la salut; probabil că nici nu-l observase, iar dacă-l observase, nu era în stare să-i răspundă. Pentru că Unteroffizierul se lipise de-o fată, iar mâinile lui o pipăiau cu frenezie.

Vierbein se făcu a nu remarca. Voia să-și îndepărteze gândurile de la așa ceva. Asta îl dezgusta! Se străduí să se gândească la Ingrid Asch, la acea poză pe care o purta în buzunarul de la piept. Cât de curat era tot ce putea fi legat de ea, cât de limpede, cât de pur; ca apa și soarele, ca lacul în care Ingrid se îmbăiase și ca pădurile care-l înconjurau și care o văzuseră pe Ingrid. Și deasupra se afla un cer ca un voal, iar el își dorea ca acest cer să nu-i acopere decât pe ei doi.

— Da' mișcă-te odată! strigă santinela de la poartă. Veniți tot aiurea, nepricopsiților! Nici urmă de bun-simț din partea vreunui țapinar!

— Poftim biletul meu de voie, spuse Vierbein. Învoire de duminică.

— Nu-mi veni cu arii de operă, băiețaș! făcu santinela, morocănoasă. Văd și eu că-i bilet de voie. Ce mai vrei? Cară-te!

— Vreau, spuse Vierbein cu resemnare, ca Unteroffizierul de serviciu să-mi noteze ora sosirii în unitate.

— De ce?

— Am primit ordin să mă întorc de îndată la unitate.

Santinela, un Gefreiter, îl privi cu milă.

— Măi să fie! făcu el. Asta nu-i frumos. Vino!

Unteroffizierul de serviciu dormea în șezut. Gefreiterul îl trezi, și tunarul Vierbein își manifestă din nou dorința ca ora sosirii în unitate să-i fie trecută pe biletul de voie. Unteroffizierul dădu din cap, se uită la ceas, scrise o cifră, își alătură numele, gradul și funcția, apoi puse din nou capul pe masă și dormi aproape fără întrerupere mai departe.

Johannes Vierbein se îndreptă spre blocul bateriei a 3-a. Acum mergea și mai încet decât adineauri. Ce viață mai e și asta, gândi el. Superiorul poruncește și tu trebuie să te supui: ce zice ordinul lui nu contează; nu-l îndeplinești, se cheamă că e refuz de executare a ordinului și te paște Consiliul de Război. Dar iată că el

executase ordinul și evitase Consiliul de Război, cel puțin pentru moment — pentru că cine știe ce-o să mai fie. Acum se afla în cazarmă!

La urma urmei, e bine că a părăsit localul. N-ar fi trebuit să-i treacă niciodată pragul; nu, din cauza lui Ingrid. După ce o părăsise pe Ingrid, ar fi fost bine să meargă imediat acasă — în cazarmă. Acum, Ingrid doarme, și n-ar fi cazul ca el să bântuie prin localuri de petrecere. Cum spunea tata? Cine știe la ce mai folosește și asta! — așa spunea. Și avea dreptate! Era bine că prin intermediul Hauptwachtmeisterului Schulz fusese alungat, pur și simplu, din localul de dans.

Ce noapte! Cerul era senin, cu reflexe albăstrui, ca un voal întins, din mătase grea și închisă la culoare. Aerul era delicat și-l dezmierda ca respirația unei fete iubite. Ușa cazărmii zornăi. În depărtare mormăiau câțiva beți vi. Cineva puse în funcțiune un jet de apă.

— Dumneata ești, Herr Vierbein?

Vocea ezitantă venea de la fereastra locuinței Hauptwachtmeisterului.

Johannes, care se afla în fața intrării în blocul bateriei, ridică privirea. Deslușì contururile unei femei, care se aplecase mult în afara ferestrei. Era Lore Schulz, nevasta Hauptwachtmeisterului.

— Bună seara, spuse Johannes Vierbein.

Nu prea știa dacă să meargă mai departe. Vocea femeii sunase foarte prietenos și, mai mult, era atât de tandră și prevăzătoare, de parcă nu i-ar fi fost bine.

— E o noapte foarte frumoasă.

— Vino puțin mai aproape, spuse Lore, dacă mai ai timp, timp pentru mine.

Vierbein, prins în mrejele gândurilor nopții, care-l trimiteau la o fată, la pielea și respirația ei, la piele de fată, în general, dădu curs acestei chemări. Părăsi poteca ce ducea de la alee la blocul bateriei și păși pe fâșia de gazon ce înconjura întreaga clădire. Ridică privirea până la fereastra de la parter, prin care Lore se aplecă mult către el.

Lore fremăta de tandrețe, și în această noapte tandrețea era pentru ea un glas pe care-l asculta cu plăcere, un om care ridica privirea spre ea, un trup pe care-l putea mirosi dacă trăgea adânc aer în piept. Și trase adânc aer în piept.

— Ai fost să dansezi? întrebă ea. Cu fata dumitale!

— Nu numai! făcu Johannes.

— Te cred! Lore era fericită că găsise pe cineva care stătea de vorbă cu ea. Altminteri nu te-ai fi întors atât de devreme. Sau nu ai nici o fată?

Lore Schulz nu se simți jignită când Vierbein nu-i răspunse la această întrebare. Socoti că acest răspuns nerostit ar fi chiar indicat. Râse încet și se ascultă cu uimire. „Mai pot să râd", își spuse, „cu toate că nu am nici un motiv. Nici cel mai mic motiv să fiu bucuroasă."

Schulz, bărbatul ei, o încuiase, o încuiase pur și simplu. Încercase să bea, dar nu-i pria. Apoi ascultă programul la radio, însă era monoton, și toate posturile îl difuzau. Ca urmare, își dădu osteneala să scrie scrisoarea către ai ei, de-acasă, pe care o amânase de săptămâni, dar nu apucă să treacă dincolo de: „Dragii mei, o duc, ca de obicei, bine...". Mototolise scrisoarea începută și-o azvârli la coș; apoi o băgase în soba de bucătărie și-i dăduse foc. Stătuse mult timp în dreptul ferestrei deschise; lumina din spatele ei era stinsă și ochii i se obișnuiseră repede cu întunericul.

Aștepta; ce anume aștepta nu putea spune. Soseau soldați pe care nu-i cunoștea; unii erau pilițți, mulți erau doar obosiți. Către miezul nopții îl văzu pe Unteroffizierul Lindenberg, care pășea cu ținuta rigidă prin cazarmă, ducându-i probabil santinelei registrul cu învoiri. Se întoarse în scurt timp, cu aceeași ținută fermă și ireproșabilă. Apoi veni tunarul Vierbein, și ea îl recunoscu de îndată.

— Dă-mi mâna, îi ceru Lore.

Și acest lucru suna de parcă amenința să se înece într-o mare nebuloasă de tristețe, căutând să afle un sprijin. În plus, la ora asta era sentimentală: un murmur vioi ar fi făcut-o acum să izbucnească în lacrimi și o mână fierbinte pe spinarea ei i-ar fi dat fiori de plăcere. Dacă privea luna prea mult, ochii amenințau să-i devină umezi.

— Dă-mi mâna!

Fără să ezite, fără să se gândească, Johannes Vierbein îi întinse mâna și simți cum o apucă.

Lore Schulz se aplecă mai mult. Îl prinse cu amândouă mâinile, și era de parcă s-ar fi agățat de un colac de salvare. Atinse cu gingășie degetele bărbatului, băiatului care se afla mai jos de ea. Apoi spuse:

— Cât eşti de tânăr!

Şi era atâta resemnare în vorbele ei, aproape deznădejde; o mare neajutorare se făcea simţită şi o nesfârşită compătimire.

Vierbein percepu instinctiv dureroasa rătăcire a omului care-l iubea de mână. Simţea că aici se ţeseau în aer castele din dor, din singurătate, din neînţelegere, din dragoste de sine însuşi — iar el nu poseda destulă voinţă să risipească printr-o lovitură hotărâtă aceste ţesături de sentimente.

Simţi dintr-o dată faţă de ea o înclinaţie tandră, ca pentru o soră. Dintotdeauna îşi dorise o soră de aceeaşi vârstă cu el; o soră care să-i placă, pentru care anturajul să-l invidieze, de care să poată fi mândru. Voia să iasă cu ea, s-o arate, să devină fericit prin ea. Însă fusese mereu singur. Mereu.

Cei doi oameni, întreţesuţi în noaptea de mătase şi în bezna dorurilor lor, nu băgară de seamă că de ei se apropiase o siluetă mare şi pătrăţoasă, care se porni să răcnească:

— Ce se-ntâmplă aici? Astea sunt metode cu totul noi!

Vocea puternică a Hauptwachtmeisterului Schulz răsună prin noapte şi se răsfrânse de zidurile cazărmii, dând impresia că ajunge până la stele. Era o voce care părea că umple fără greutate o lume. Încărcată de bere şi de furie.

— Golanule! zbieră Hauptwachtmeisterul către Vierbein. Cară-te dracului! Mai vorbim noi!

Vierbein făcu un semn de salut şi o porni în grabă, cu paşi repezi, spre clădirea bateriei. Dispăru prin uşa de la intrare. Şi în liniştea care coborâse, pânditoare, ameninţătoare, se puteau auzi paşii lui ce urcau zoriţi, ca mânaţi din urmă, scările.

Hauptwachtmeisterul Schulz trase cu urechea după paşii care se îndepărtau. Un chip de nerecunoscut, cu capul uşor aplecat şi umerii masivi, ce-i atârnau. Se îndepărtă, căci auzi alţi paşi.

Leutnantul Wedelmann trecu pe lângă el.

— Nu mai urlaţi atât de înspăimântător, în miez de noapte, Herr Hauptwachtmeister, spuse el amabil.

— *Jawohl*, Herr Leutnant! strigă Hauptwachtmeisterul şi luă cu totul împotriva voinţei sale poziţia regulamentară.

Abia se mai putea stăpâni, clocotea de furie, ameninţa să plesnească. Acest, acest... Dar preferă să-şi păstreze pentru el gândurile anarhice şi să nu dea glas răspicat ideii ce dormita periculos în subconştientul său încă de multă vreme: Offizierii

ăştia de rahat! Habar n-au de militărie, dar mereu se bagă şi ei! Şi mai ales ăsta.

Hauptwachtmeisterul reuşi cu greu să se elibereze de gândurile năvalnice. Nu era prima dată când îl bântuiau. Le cădea pradă tot timpul, tot timpul, dar se ferea să le manifeste vreodată. Era însă convins de justeţea lor. Practica i-o confirma în fiecare zi: el şi Unteroffizierii săi rezolvau toate treburile. Offizierii nu făceau decât să controleze, şi aproape întotdeauna spuneau pe urmă că, de fapt, nici n-ar fi fost necesar controlul: totul era în ordine tocmai pentru că el, Hauptwachtmeisterul şi Unteroffizierul aveau grijă să fie aşa. Şi de ce, se întreba el mereu, se băgau peste tot aceşti Offizieri de rahat, aceşti fluieră-vânt, aceşti pierde-vară? Numai ca să arate că mai sunt şi ei pe-aici.

Pe Leutnantul Wedelmann, Hauptwachtmeisterul nu-l preţuise niciodată peste măsură — dracu' ştie de ce! Astăzi însă se lămurise, în sfârşit, care erau motivele: acest Wedelmann se dă cu trupa, şi o face în defavoarea Unteroffizierilor! Se alătură celor din trupă îmbrăcat în civil, se giugiuleşte cu fetiţele lor şi, cu prilejul ăsta, se leagă, cu un dispreţ nedisimulat, de gradele de serviciu. Şi nu doar atât, ticălosul ajunge până la a-i umili pe Unteroffizierii merituoşi! Într-un local al trupei! Asta e curată răsturnare a ordinii celei solide. Asta nu mai e împământenita obişnuinţă a respectării ierarhiei gradelor. Ah, din ce aluat se ajunge în ziua de azi Offizier! Hauptwachtmeisterul Schulz privi cu dispreţ spre uşa prin care dispăruse Wedelmann. Când voi ajunge eu odată Offizier, hotărî el ferm, aşa ceva n-o să se mai întâmple!

Însă sentimentul de superioritate care-i făcuse atât de bine nu dură mult. Se uită în sus la geamurile locuinţei sale, prin care răzbătea acum lumina. Îl cuprinse de îndată o adâncă amărăciune. Această Lore era o povară! Nu-l meritase. O luase, cum se spune, din şanţ, o făcuse soţia lui şi îi făcuse rost de o locuinţă — prin urmare, era de-acum soţia unui Hauptwachtmeister. A unui Hauptwachtmeister! Soţia unui bărbat ce avea în subordine directă cincizeci şi doi de Unteroffizieri şi o sută treizeci de soldaţi, care i se supuneau în mod necondiţionat. Soţia unui om care trebuia să fie salutat de câteva sute de mii de Unteroffizieri şi soldaţi — cine ştie câţi erau cu toţii — din întreaga Germanie Mare.

Lore nu se gândea la toate acestea! El o lămurise de mai multe ori pe îndelete cum stau lucrurile, însă ea nu trăsese niciodată

de-aici concluzia care se impunea, sau pur și simplu uitase. Era regretabil, dar nu se putea face nimic.

Căută cu febrilitate legătura de chei din buzunarul pantalonilor. Alese cheia care se potrivea la ușa locuinței sale. Avu destul de mult de furcă cu încuietoarea de siguranță, apoi cu broasca principală. Aceasta îi luă mult timp și-i dădu ocazia să-și urmeze mai departe firul gândurilor.

Rădăcina răului, își spuse el, stătea în faptul că Lore, nevastă-sa, nu voia să aibă înțelegere pentru gradul său de serviciu. Ar fi trebuit să fie mândră, mândră de el! Iar mândria ar fi conferit ținută, și ținuta ar fi însemnat măreție. Dar ea era meschină și răzbunătoare, și nu doar atât: era nedemnă! Absolut nedemnă!

Faptul că încercase să-l înșele cu Wachtmeisterul Werktreu aproape că mai putea fi trecut cu vederea, ținând cont de rangul și nivelul ierarhiei. Semăna întrucâtva cu povestea aceea picantă conform căreia nevasta comandantului bateriei a 2-a fusese surprinsă cu un Oberleutnant în dosul tufelor de tisă, cum s-ar spune, în flagrant. Se râdea de asta, dar cu semne discrete din ochi!

Ceea ce-și permisese însă Lore acum era de neiertat. Absolut de neiertat! Se tăvălise cu cel mai mic grad din întregul Wehrmacht. Cu un tunar! Și încă un tunar din propria lui baterie: cu un exemplar cât se poate de crăcănat, de pipernicit, de nepotrivit pentru militărie.

Doamne, cât putea să-l indigneze acest lucru!

Și hotărî să-i tăbăcească neveste-sii fundul cum se cuvine. Asta cu siguranță că avea să ajute. Măcar pentru câteva zile.

Cel care ar fi pândit în fiecare dimineață activitatea intensă din cazarmă nu s-ar fi ostenit în zadar. Doar duminica dimineața vacarmul zilnic era mai înăbușit și începea cu două ceasuri mai târziu.

Lindenberg, Unteroffizier de serviciu pe bateria a 3-a, se sculă cel dintâi. Ceasul lui arăta cinci minute înainte de ora șapte. La ora opt era deșteptarea, oficial, conform regulamentului. Lindenberg cunoștea obiceiurile nu prea conforme cu disciplina ale celorlalți Unteroffizieri și le trata cu dispreț. Aceștia obișnuiau ca duminica, pe la ora opt, să facă nițică gălăgie, care trecea apoi drept deșteptare, pentru ca pe urmă să-și vadă mai departe de somn. „Nu

deranja, ca să nu fii deranjat!" era deviza lor de duminică. Către ora zece organizau o curățenie rapidă a sectoarelor și gata.

Cu totul altfel era Unteroffizierul Lindenberg: se ținea cu strictețe de regulamentul de serviciu, lucru unanim cunoscut. Nici nu obișnuia să dea deșteptarea punctual, la minut, conform regulamentului, ci cu douăzeci de minute mai devreme, pentru a fi gata la timp. Și acest fapt era știut. Soldații vedeau în Unteroffizierul Lindenberg un fenomen al naturii, ca ploaia sau vântul, bunăoară.

Acest lucru îl umplea pe Lindenberg de mândrie lăuntrică, pe care însă nu și-o exterioriza.

Era același oriunde se afla, mereu regulamentar. Cei care nu-l agreau afirmau că și în somn ține palmele lipite de coapse și chiar și la toaletă ținuta lui e ireproșabilă. Oricum, în câteva secunde ajungea „la post". Deșteptătorul încă mai suna, și el se și afla în mijlocul încăperii, terminându-și primele genuflexiuni. Cu ocazia asta, își aminti de îndată că-și propusese să rețină numele tunarului Vierbein; nu fusese Vierbein cel care-l determinase pe Asch să dea relații false, și amândoi i-au dat Hauptwachtmeisterului ocazia să-l mustruluiască pe el, Unteroffizierul Lindenberg, ceea ce altminteri se întâmpla extrem de rar?

Lindenberg își îmbrăcă pantalonii, tricoul și pantofii de sport și țâșni afară prin coridorul pustiu. Continuă într-o alergare voinicească de rezistență, îndreptându-se către baza sportivă. Aici făcu într-un ritm accelerat trei ture, ceea ce, după știința lui, însuma cam șase kilometri. Își dezbrăcă din fugă cămașa și văzu că bustul îi strălucea de sudoare, ceea ce avu darul să-l bucure. Era în formă și asta-i făcea bine.

Se duse imediat sub duș; apa rece se revărsă șuvoi asupra lui și i se păru că din piele îi ies aburi. Se bărbieri apoi cu mare concentrare, se spălă pe dinți și-și dădu grijuliu cu șapte picături de ulei prin păr, care prinse să strălucească ușor. Luă cizmele pe care le curățase în seara precedentă și, cu fix douăzeci de minute înainte de ora opt, era gata.

Până la începerea programului, mai aruncă o privire în oglinda cea mare, montată lângă ușa de la ieșire. Îndreptă o cută provocată de strângerea curelei. Apoi deplasă boneta cu câțiva milimetri mai spre dreapta. Imaginea ce i se oferi era mai desăvârșită decât oricare poză din Reibert, manualul serviciului interior zilnic.

Porni să dea deșteptarea începând cu încăperea din subordinea sa directă, în care se afla și tunarul Vierbein. Împinse ușa în lături, șuieră scurt și strident din fluier și strigă tăios:

— Deșteptarea!

Soldații se ridicară, în frunte cu tunarul Vierbein. Lindenberg îl urmări anume și înregistră faptul cu satisfacție. Stătea în chenarul ușii și contempla, rumen și vioi, siluetele ostenite, care se foiau prin paturi, înjurând înăbușit. Apoi strigă:

— Aerisirea! și trânti ușa.

De optsprezece — optsprezece! — ori se repetă această acțiune, cu o precizie uluitoare. La opt fix, toate subunitățile bateriei a 3-a erau treze de-a binelea.

La opt și zece minute își începu runda a doua, după ce timp de aproximativ nouă minute șezuse la toaletă, fără să afle cu ocazia asta niscaiva noutăți semnificative despre sine însuși.

Verifică din nou dormitor după dormitor și se convinse că toată lumea se sculase, încerca să-și facă patul, să întreprindă o curățenie corporală amănunțită, părând decisă să depășească moleșeala nopții trecute.

Din fiecare cameră desemnă un om pentru curățenia sectoarelor, iar din camera în care se aflau subordonații săi direcți, doi; nu însă doi la întâmplare, ci-i desemnă nominal: Gefreiterul Asch și tunarul Vierbein. Luă nemulțumit la cunoștință faptul că Asch avea învoire de duminică și că, întrucât poseda rude în oraș — părinții —, nu se întorsese la cazarmă.

— Atunci, dumneata singur, tunar Vierbein! hotărî Unteroffizierul.

Lindenberg era plin de zel. Iubea duminicile în care putea fi dis-de-dimineață Unteroffizier de serviciu. Atunci nu-l deranja nimeni, atunci blocul bateriei îi aparținea lui și numai lui. Atunci avea cale liberă să savureze toate posibilitățile pe care i le oferea regulamentul.

Se proțăpi, crăcănat, în mijlocul coridorului, fluieră și strigă cu putere:

— Cei ce aduc cafeaua, afară din rând! Treceți la curățenia pe sectoare!

Tunarului Vierbein i se permise să curețe singur latrina de la subsol.

Lindenberg acționa exact conform planului pe care-l concepuse în seara precedentă. Cam așa: coridorul de jos — un om la

latrină, unul la camera Unteroffizierului de serviciu, unul la grupul sanitar, unul la sala de dușuri, doi pe coridor, inclusiv la geamuri. La fel pe coridorul din mijloc și pe cel de sus. La asta se mai adăuga casa scărilor, beciul, podul și zona exterioară.

În zilele de duminică și în cele de sărbătoare Unteroffizierul Lindenberg pretindea în mod obișnuit să se lucreze până la ora zece; pe la unsprezece, Vierbein tot nu terminase. Cât de mult își dădea osteneala, Lindenberg găsea, fără pic de efort, locuri ce nu corespundeau sută la sută pretențiilor sale de curățenie.

Între timp se află că un om se îmbolnăvise. Nu putea să fie considerat un simulant, chiar dacă faptul că era vorba despre un tunar care în seara aceleiași zile urma să intre în serviciul de gardă părea suspect. Unteroffizierul Lindenberg îl cercetă amănunțit până să-l trimită la punctul sanitar, unde i se dădu pentru început aspirină. Abia în orele târzii ale după-amiezei îl transportară la lazaretul unității, cu diagnosticul: criză de apendicită.

Ca urmare, deveni necesar să fie completat personalul gărzii. De aceea, pe la ora zece, Unteroffizierul Lindenberg sună la Hauptwachtmeisterul Schulz. Acesta, încă obosit după diversele eforturi ale nopții trecute — mai întâi își bătuse nevasta cum se cuvine, apoi îl cuprinsese pofta să-i demonstreze, totuși, că nu era dispus să-și lase jumătatea să doarmă — deschise geamul, căscând, și privi afară.

— Cer permisiunea de a raporta, Herr Hauptwachtmeister, strigă Lindenberg cu corectitudinea sa caracteristică, că un om din gardă e inapt. Avem nevoie de un înlocuitor!

Hauptwachtmeisterul îl privi cu ochi apoși. Mai căscă o dată fără jenă, fixându-l pe Lindenberg, dar acesta stătea neclintit, fără a schița vreun gest.

— Luați-l pe tunarul Vierbein, făcu Schulz.

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister, strigă Unteroffizierul. Tunarul Vierbein!

Și nu trădă prin nimic cât de tare încuviința această decizie a Hauptwachtmeisterului său.

Johannes Vierbein, tunarul, primi cu o anumită ușurare ordinul de a intra duminică seara în gardă. Se aștepta să fie pedepsit; nu prea știa exact pentru ce anume, dar de așteptat se aștepta.

Serviciul de gardă, gândi el, nu e cel mai rău lucru: două ore gardă, două ore veghe, două ore somn, și asta o zi întreagă. Regulamentul gărzii era cunoscut, șicane deosebite nu se puteau face. Abia dacă exista vreun alt serviciu care să fie considerat atât de avantajos.

Era păcat numai că n-o putea vedea pe Ingrid. Avea întâlnire cu ea la ora cinci după-amiază. Și la ora cinci și treizeci de minute garda trebuia să fie în fața clădirii bateriei, pentru a i se face instructajul. La șase fix trebuia să se efectueze schimbarea gărzii. În ziua următoare, hotărî el, îl va ruga pe Asch să-l scuze față de sora sa. Serviciul e serviciu — nimeni nu i se poate împotrivi. Și Ingrid — era convins de acest lucru — avea să fie înțelegătoare.

După-amiază își spori provizia de somn, dormind trei ceasuri. Pe la patru începu să se pregătească pentru postul de gardă: își perie cu grijă uniforma de gardă, lustrui centura, portîncărcătorul și cizmele, își curăță arma. La ora cinci era gata.

Comandant al gărzii era Unteroffizierul Schwitzke, cel unanim cunoscut doar sub numele de „Saurianul", pentru că, în ceea ce privea priceperea lui într-ale serviciului, făcea o impresie de-a dreptul antediluviană. Schwitzke reprezenta liniștea personificată. Nimeni nu știa cum reușise tocmai el să ajungă Unteroffizier, și toată lumea era convinsă că n-o să poată ajunge niciodată Wachtmeister. Avea o vorbă preferată: „Omul bătrân nu-i tren accelerat."

Acest lucru însemna însă că Schwitzke, atunci când vorbea de liniște, nu se referea decât la el însuși. Tocmai animația neîncetată și programată a celorlalți îi conferea lui liniștea. Schwitzke nu striga niciodată; nu făcea decât să ordone: liniștit, temeinic, cu un simț sigur a ceea ce trebuia făcut pentru ca cerințele normale ale serviciului să fie îndeplinite cu un minimum de consum nervos. El ședea și se asigura. Nu făcea decât ceea ce era absolut necesar. În schimb, se pricepea de minune să lase impresia că ar fi extrem de ocupat. Când citea unul dintre romanele sale de aventuri — broșuri din seria galbenă, în foileton, treizeci de pfenigi bucata —, atunci îl așeza bine disimulat în registrul gărzii și nu uita să ia tocul în mână.

Schwitzke mai poseda printre altele și o capacitate de cunoaștere a oamenilor de-a dreptul miraculoasă: îl intuia cu precizie printre subordonații care-i erau încredințați pe cel care ar fi opus

cea mai neînsemnată rezistență. Acela era apoi pus permanent la còrvezi. Faptul că în timpul serviciului său cel ales se numea Vierbein era de la sine înțeles.

Tunarul Johannes Vierbein îndeplini fără crâcnire toate sarcinile ce i se încredințaseră. Îi aduse Unteroffizierului apă de la cantină, curăță corpul de gardă, ținu chibriturile pregătite, pentru ca Schwitzke să-și poată aprinde țigările. Grozav era că nu-l freca nimeni, nu-l tăvălea prin mizerie, nu-l ocăra. Serviciul de gardă era aproape o relaxare: cel puțin la Schwitzke.

Cele mai frumoase ore le petrecea Vierbein când patrula. Atunci își făcea rondurile pe îndelete: de-a lungul gardului cazărmii, pe lângă halele tunurilor, de-a curmezișul terenului de instrucție. Verifică încuietorile de la dulapurile cu muniție și plombele hidranților. De controale nu se temea, pentru că Offizierii de serviciu obișnuiau de câteva săptămâni să-și anunțe prezența din timp. Acesta era meritul unanim recunoscut al Obergefreiterului Kowalski, care trăsese odată mai repede decât apucase cel aflat în control să bolborosească parola.

Când Vierbein, purtând pe umăr arma încărcată și asigurată, era singur cu el însuși și cu gândurile sale, se simțea ca un adevărat soldat. El veghea — și ceilalți puteau dormi în liniște. Camarazii erau întinși în paturi, tunurile erau în hale, muniția era vârfuită în dulapuri — iar el păzea toate astea. Și dacă ar fi venit vreunul, un spion sau un sabotor, atunci ar fi tras cu muniție adevărată, pentru a păstra marele secret ce-i fusese încredințat spre pază. Cinci lovituri le avea în armă, alte cincisprezece în portîncărcător. Își va face datoria — patria putea să stea liniștită.

Și în timp ce pășea prin noaptea senină, calm, sigur, zgomotos, în timp ce cizmele sale zornăiau pe pietriș și patul armei i se lovea războinic de casca de oțel, își urma firul gândurilor. De ce, nu se putea reține să întrebe, de ce tocmai el, cel care-și dădea sincer silința, era în permanență ținta Unteroffizierilor? Își dădea doar toată osteneala, făcea tot ce i se cerea și încă ceva pe deasupra; era gata oricând, se prezenta voluntar, nu comenta niciodată, dădea mereu dovadă de zel în serviciu. Însă nimeni nu aprecia acest lucru. Dimpotrivă: avea tot timpul neplăceri. Când cineva bătea la ochi, el era accla; veșnic numai el. Alții puteau chiuli de la program, și nimeni nu băga de seamă; cum făcea și el încercarea

de a-şi trage sufletul doar câteva secunde, era observat de către fiecare superior pe o rază de o sută de metri.

Dar întrucât aceste lucruri nu se puteau schimba, găsi nimerit să nu se mai gândească la ele. Se duse la poarta din dos şi verifică dacă era încuiată. Merse de-a lungul gardului; sârma ghimpată, înlocuită de curând, sclipea în bătaia lunii. Şi pe urmă se gândi la părinţi, mai cu seamă la tatăl lui, care cu siguranţă că ar fi fost mândru de el, dacă l-ar fi putut vedea astfel. Apoi şi-o închipui pe Ingrid şi ceea ce pesemne că făcea în clipa de faţă, şi îşi închipui cu insistenţă că ar fi în patul ei. Gândurile îi porniră tot mai năvalnic, dar preferă, totuşi, să evite acest subiect.

Câteva ore mai târziu era de serviciu la poartă. Pendula între punctul de control şi poarta cazărmii, de două ori câte doisprezece paşi, de fiecare dată când cineva dorea să intre. Primi la control bilete de voie şi primi saluturi respectuoase din partea Unteroffizierilor. Şi din când în când se oprea mai mult timp lângă felinarul din dreptul porţii deschise, făcea doi-trei paşi pe stradă, afară, şi privea în direcţia localului *Bismarckshöh*, de unde veneau ultimii învoiţi.

Încet, foarte încet, se lumină de ziuă. Departe, la orizont, se ivi o lumină plumburie, opacă. Părea că începe să se formeze o ceaţă.

Wachtmeisterul Platzek, Platzek-Frecuş, se îndreptă clătinându-se spre poarta cazărmii. Era beat, şi deci într-o dispoziţie de zile mari.

— Deschide poarta larg, bă, lepădătură! urlă el, cu limba împleticită. Dacă nu trec, e vina ta, ai priceput?

— *Jawohl*, Herr Wachtmeister! spuse mecanic Vierbein.

Platzek-Frecuş se ţinea de poartă.

— Unul dintre noi doi e beat! Limpede! Cine?

Vierbein salută din nou regulamentar şi evită să răspundă.

— Unul dintre noi doi, făcu Platzek cu încăpăţânare, e beat. Ia zi-i, mă, omule, mă, vierme, mă, poamă — sunt beat?

Pentru Vierbein era limpede că nu putea spune: „Domnule Wachtmeister, sunteţi beat, *jawohl*, ca un porc!" Ştia ce aştepta Platzek. Şi asta şi spuse:

— Nu, Herr Wachtmeister!

Platzek-Frecuş îl privi pe tunar cu ochii mici şi se rezemă gâfâind de stâlp.

— Bine, zise el cu limbă grea. Nu-s beat, dar unul dintre noi este. Așa că dumneata ești beat! E clar?

— *Jawohl*, Herr Wachtmeister!

— Să-ți fie rușine, făcu Platzek. Stă omul de gardă și e beat!

Își continuă drumul, clătinându-se, apoi se opri și privi înapoi.

— Am să raportez chestia asta! anunță el cu dificultate.

Apoi pluti cu viraje riscante prin cazarmă.

Lui Vierbein nu-i veni ideea să râdă de întreaga tărășenie. Privi în urma Wachtmeisterului și ridică din umeri. Se vede treaba că aici era vorba despre o glumă cazonă, iar el recunoscu faptul că nu pricepea mare lucru din ea. Dădu să închidă poarta și să treacă din nou la punctul de control.

O voce pe care-o știa bine îl chemă înăbușit și cu băgare de seamă:

— Vierbein! E totu-n regulă?

Tunarul știu imediat că Gefreiterul Asch îl striga. Păși în fața porții și privi cu ochii mijiți de încordare în întunericul de dincolo de stradă, de unde părea că vine vocea.

— Ce s-a-ntâmplat? întrebă el. Unde ești?

— Nu-i nimeni prin preajmă? întrebă Asch la rândul lui.

— Nu, spuse Vierbein și nu știu cum să interpreteze situația.

— Atunci e bine! strigă Asch. Deschide poarta, că vin!

Și din întuneric se desprinse o siluetă, care se îndreptă spre el. Vierbein observă cu groază că Asch purta doar o cămașă. Nu încăpea îndoială: Gefreiterul Asch păși pe poarta cazărmii astfel îmbrăcat, pe lângă încremenitul Vierbein. Și asta cu cea mai mare naturalețe.

Pentru Vierbein se prăbuși o lume. Presimțea cele mai sinistre complicații.

— Dar, începu el să se bâlbâie, nu poți face așa ceva! Trebuie să raportez. Mă aduci în fața Consiliului de Război.

— Ține-ți respirația, omule! strigă Asch și păși vesel mai departe. Închide ochii. Restul lasă-l în seama mea. Mâine ți-oi povesti ce s-a-ntâmplat.

Tunarul Johannes Vierbein închise poarta cu mâini tremurânde. De s-ar termina cu bine toată tărășenia —doar atât mai era în stare să spere. Și trase plin de teamă cu urechea prin întunericul ce păru că-l înghițise pe Gefreiterul Asch, care nu avea pe el decât

o cămașă. Pe moment, se așternu liniștea, înspăimântătoare; pe urmă însă se ridică din cazarma întunecată un urlet de triumf:

— Ce-i asta?! zbieră Platzek cu entuziasmul beţivului.

Se pare că i se făcuse greață, se rezemase de un perete, vomitase și tocmai era pe cale să se reculeagă, când zări un om în cămașă.

— Asta-i culmea! Ticălosul e numai în cămașă. De unde vii, Asch? De unde vii, elefantule?

Pe Vierbein îl cuprinse întâi un fior rece, apoi unul fierbinte, strânse în pumnul drept cheile de la poartă și simți limpede că palma îi transpirase. Se vedea adus în fața unui Consiliu de Război și condamnat la închisoare. Pentru că ceea ce se întâmplase aici nu se numea decât neglijență în serviciul de gardă.

Dar imediat străbătu prin întuneric vocea liniștită a Gefreiterului Asch, această voce binefăcătoare, care dădea întotdeauna impresia că purtătorul ei se amuză în taină, copios. Și Asch spuse:

— Cer permisiunea de a raporta, Herr Wachtmeister, că sunt somnambul.

Platzek- Frecuș păru peste măsură de uluit de ceea ce auzea. Trecu o vreme bună până ce răsună din nou glasul său năclăit de bere.

— Să urli și alta nu! zbieră el. Trebuie să-mi povestești, Asch.

— Cu plăcere, Herr Wachtmeister, strigă Gefreiterul. Și apoi amândoi se depărtară împreună. Nu mai răzbătea nici un sunet, doar o singură dată se ridică un urlet hohotit de râs, care, fără îndoială, îi aparținea lui Platzek. Pe urmă se lăsă definitiv liniștea.

Tunarul Vierbein nu îndrăznea nici să se miște. Numai de s-ar termina cu bine, gândi el. De nu s-ar mai întâmpla oarece!

Iubirea soldaților arăta altfel decât iubirea proprietarilor de fabrici, și nu semăna nici cu iubirea factorilor poștali, nici cu cea a chelnerilor de hotel. Avea particularitățile ei. Ei da, în acel punct anume, iubirea era mereu și peste tot aceeași. Însă privind condițiile exterioare, formele, pregătirile — aici interveneau deosebiri în funcție de clasă, de grupă și de grade de serviciu.

Într-o anumită măsură, Herbert Asch cunoștea iubirea soldaților atât din propria sa experiență, cât și din vedere sau din auzite. Știa că această iubire era năvalnică, rapidă și fără

menajamente, şi nu din cale afară de grijulie în privinţa alegerii. Nopţile erau prescurtate de biletele de voie. Alegerea cădea în seama hazardului, iar evenimentele precipitate care urmau erau apoi cel mai adesea povestite, în toate detaliile, cu o mulţime de exagerări, la palavrele obişnuite de cazarmă. Nu rareori cu specificarea adresei complete.

Asch cunoştea ciudăţeniile şi primitivismele specifice locului. Cunoştea iubirea soldăţească lângă gardul grădinii, lângă zidul cimitirului, în magazia popicăriei de la *Bismarckshöh*, în grădiniţele de zarzavat de la marginea oraşului şi lângă gardul cazărmii. Cunoştea şi parola din camerele trupei: „Ieşi nitel afară, vreau să stau de vorbă vreo zece minute cu mireasa mea!" Ştia ce va să zică atunci când un Unteroffizier anunţa, făcând cu ochiul: „Astăzi după-amiază nu vreau să fiu deranjat!" Ştia şi ce însemna când la Leutnantul Wedelmann ardea lumina mijită, după ce în prealabil fuseseră ascultate discuri cu cantonete franţuzeşti.

Întotdeauna dicta aici o perioadă de timp strict limitată, care nu permitea jocuri tandre şi care reteza orice preludiu; veşnica grabă, ceasul în care expira învoirea de noapte, deşteptarea. Graba le limita acţiunile.

La asta se adăuga şi senzaţia sufocantă că trebuia să fii tot timpul în gardă; te trezeai deodată lângă tine cu unul dintre miile de superiori; sirenele de alarmă sfâşiau îmbrăţişările; în următoarele ore putea să intervină o mutare: deplasarea întregii unităţi aiurea, cât ai clipi, sau nevoia de a mai elibera iarăşi o ţară. În final, putea să plesnească, totuşi, bomba cu care se tot jucau unii de vreo câţiva ani — însă războiul nu însemna doar sfârşitul iubirii, ci poate chiar sfârşitul vieţii.

De-acolo foamea asta de viaţă, de iubire.

Unii nu gândeau niciodată astfel: de pildă, Vierbein, probabil şi Lindenberg, în cazul în care acesta se gândea vreodată la femei. Mai erau şi alţii care nu gândeau întotdeauna aşa: Herbert Asch, de exemplu, pe când stătea împreună cu Elisabeth în această seară mătăsoasă de duminică.

Herbert Asch, Gefreiterul, era ferm hotărât să se poarte cumsecade cu Elisabeth şi pe viitor. O iubea mai mult decât pe sine însuşi, şi dorea ca această dragoste să dureze. Voia s-o păstreze pentru zile mai frumoase, mai bune şi mai libere, pentru o perioadă în care îşi va putea exprima în voie simţămintele sale puternice faţă de Elisabeth.

O ţinu de mână, se întinse lângă ea în iarbă, privi cerul şi-şi închipui: ei doi, Elisabeth şi el, preiau Café Asch; tatăl, mulţumit şi scăpat de o povară, nu se mai plimbă decât ocazional prin încăperi şi-i salută pe reprezentanţii partidului care tocmai se află la putere; pe undeva, doi copii se joacă încântaţi, iar când el se află într-o dispoziţie foarte bună, povesteşte despre serviciul său militar de doi ani şi despre cât a fost de amuzant.

— La ce-ţi zboară mintea? întrebă Elisabeth şi-l privi. De ce anume te bucuri?

— De copii, spuse el. De faptul că nu vor fi obligaţi să îmbrace uniforme.

Elisabeth îl privi cu îndoială.

— Crezi asta cu adevărat?

Herbert Asch rupse un fir de iarbă şi-l puse între buze.

— Sigur, zise el. Fie că băgăm toată lumea în buzunar, şi atunci nu mai avem nevoie de Wehrmacht, fie că lumea întreagă ne vâră pe noi în buzunar, şi atunci chiar că nu mai avem ce face cu Wehrmachtul nostru.

Elisabeth se rezemă pe spate, se întinse şi clătină din cap.

— Nu ştiu, făcu ea, dusă pe gânduri. Tocmai ceea ce spui tu o fi zis şi tata odinioară, pe când era tânăr, în 1913.

— Pe atunci, continuă Herbert, răsucindu-se pe burtă, pe atunci încă nu avusese loc marea catastrofă. Astăzi am devenit mai înţelepţi, de pe urma experienţei. Ne ducem războaiele cu indiferenţă.

Elisabeth râse înfundat.

— Câtă dreptate ai, spuse ea, eşti un războinic rece.

Herbert Asch o muşcă de buze.

— Am să-ţi arăt eu ţie care dintre noi doi e rece.

Şi o sărută din nou cu foc.

Elisabeth încetă să mai râdă. Îl cuprinse cu mâinile de umeri şi el îi simţi căldura trupului. Voinţa o părăsi; rămase locului, nemişcată şi supusă.

— Elisabeth! spuse Herbert, şi mâna îi alunecă spre şoldul iubitei.

Atunci ea se smulse de lângă el, îl împinse în lături şi sări în picioare. În ciuda întunericului, văzu că faţa ei era îmbujorată.

— Iartă-mă, făcu Herbert şi se ridică la rândul său.

Ea izbucni din nou în râs.

— Vino, spuse, și-l luă de braț cu naturalețe. Trebuie să plec acasă. Prostii nu ne putem permite să facem.

— Nu, Elisabeth.

— Mai târziu, zise ea tandru. Mai târziu o să avem timp destul.

— Da, Elisabeth.

În timp ce păşeau unul lângă celălalt, Herbert îşi trase cu băgare de seamă braţul dintr-al ei şi-o luă pe după umăr. Ea nu numai că nu se împotrivi, dar se lipi şi mai strâns. Era anevoios de mers astfel, peste poate de caraghios, dar le plăcea. Pentru că se iubeau.

Asch căută căi ocolite, să nu se întâlnească cu vreun superior. Şi în vreme ce mâna lui, fără a întâmpina vreo rezistenţă, alunecă sub braţul ei şi-şi croi încet drum până la sânul mic şi fraged, el scrută cu băgare de seamă în jur, ca să evite orice ciocnire.

Merseră astfel prin noapte, lipiţi unul de celălalt, şi abia dacă schimbară câteva cuvinte, dar parcă şi-ar fi spus o mulţime de lucruri, fără a deschide gura. Aveau amândoi acelaşi gând: sâmbăta, dansul din local şi drumul spre casă, unde se sărutaseră şi se tutuiseră cât se poate de firesc.

Apoi duminica, petrecută împreună, de parcă ar fi fost buni prieteni de ani de zile, întreaga duminică, care trecuse atât de repede, această neobişnuită duminică plină de discuţii fără sfârşit, plimbări fără ţintă şi sălbatice sărutări, de care în acest moment se înfiorau, deşi totul fusese cât se poate de natural.

— Acum trebuie să pleci, spuse ea.

— Da, Elisabeth.

Stăteau la vreo patruzeci de metri depărtare de casa Freitag, sub un copac, un tei, şi se lipiseră unul de altul.

— Nu pot pleca acum, mărturisi el, şi glasul îi sună parcă neajutorat.

Mâinile ei se rătăciră de-a lungul uniformei, zăcând apoi vlăguite, în timp ce trupul îi dogorea.

— Elisabeth, făcu el, şi gura îi alunecă pe gâtul iubitei. Elisabeth!

— Vino, spuse ea, apucându-l de mână şi trăgându-l spre casă.

Mergeau ca ameţiţi prin noapte.

Elisabeth o luă înainte, descuie uşa şi-l conduse în anticameră. Uşa se închise lin în urma lui, şi pătrunseră amândoi în încăperea primitoare.

— Elisabeth, spuse el, te iubesc.

— Dezbracă-ți uniforma, șopti ea ușor.

Se cufundară unul în celălalt și luna îi privea. O lună ce părea să rânjească precum o matroană mulțumită. Se lățea alene și în tihnă pe mobila deschisă a încăperii și parcă-și ținea cu savoare respirația.

Zăceau epuizați alături și surâdeau fericiți. Vârfurile degetelor le alunecau în mângâieri de o nesfârșită tandrețe. Erau fericiți, împăcați cu ei înșiși și cu ceilalți. Și dragostea soldatului cunoaște această clipă, în care pare că lumea se oprește din mers. Însă lumea soldaților se învârtește mai repede decât cea a oamenilor obișnuiți.

Ea adormi și el rămase treaz, gândindu-se la amândoi, și apoi la drumurile pe care trebuia s-o apuce pentru a ajunge la timp înapoi în cazarmă.

În afară de asta, simțea nevoia insistentă de a rezolva o mică afacere.

Herbert Asch se ridică cu grijă, își puse cămașa și-i șopti lui Elisabeth, care se pierduse aproape în mrejele somnului:

— Vin îndată, draga mea.

— Da, spuse ea reflex, iar oboseala accentuată îi îngreuie mintea.

Asch trecu cu băgare de seamă în anticameră, desculț și doar în cămașă: se concentră asupra a ceea ce trebuia să facă. Nu consideră că ar fi înțelept să deschidă vreo ușă la întâmplare, pentru a nimeri acolo peste cine știe cine; găsi că era practic să iasă pur și simplu la aer liber.

Crăpă ușa cu mare atenție și păși afară, iar ușa se închise după el.

Abia când dădu din nou să intre, constată cu uimire că ușa avea o broască automată și că din afară nu putea fi deschisă fără cheie — opera meșterului Freitag, care nu degeaba era un mecanic desăvârșit.

Trecură niște secunde lungi până când se lămuri ce însemna acest lucru pentru el!

Analiză situația cu o seriozitate militară: înapoi în casă nu putea pătrunde fără să bată sau să sune. Elisabeth dormea, după toate aparențele, și urma să dureze multă vreme până când să-i simtă lipsa și să vină să-l caute. Orice fel de zgomot trebuia să fie evitat! Nu avea voie să se întâmple nimic, nimic din ce-ar putea-o da pe Elisabeth — pe Elisabeth a lui — de gol.

Așadar, înapoi la cazarmă! Așa cum era. Nu mergea altfel; trebuia, de dragul lui Elisabeth. Și cine știe, poate că norocul îl va ajuta să ajungă fără probleme înapoi la baterie. Și dacă norocul o să-i surâdă, o să dea peste Vierbein în postul de gardă.

Mai multe întâmplări pe care le înregistră succesiv îi întăriră hotărârea de a pleca neîntârziat spre cazarmă doar în cămașă: începea să se facă răcoare, ziua nu mai era departe, pentru că orizontul prindea culoarea argintului, iar din casa Freitag se auziră voci. Și de aceea țâșni imediat.

Era vocea meșterului Freitag, pe care îl trezise închiderea ușii; i se păruse lui în noaptea asta, așa, cam cu vreo oră bună în urmă, că ușa se închisese.

Bătu la ușa camerei lui Elisabeth.

— Ești acasă? întrebă el.

— Da, făcu Elisabeth, speriată.

— Tocmai ai venit?

— Nu. Mai devreme. Acum dorm.

— Atunci dormi liniștită, copila mea, spuse Freitag părintește. Și către el însuși, cu mirare: Mi s-a părut că...

Apoi urcă la loc în camera lui și se culcă; dar dură o vreme până să adoarmă, fiindcă avea sentimentul sigur că se petrecuse ceva ce trebuia să-i dea de gândit.

Între timp, Elisabeth ședea pe pat și își auzea bătăile inimii. Nu știa exact ce se întâmplase și habar n-avea ce se mai putea întâmpla. Se simți istovită, ca bătută și cuprinsă de un fel de deznădejde, pentru că văzu echipamentul și obiectele din dotarea Gefreiterului Herbert Asch risipite pe podea: chiloții, ciorapii, pantalonii și vestonul, cizmele, boneta și centura. Doar cămașa lipsea. Și tatăl auzise cum se închisese ușa.

În cele din urmă, Elisabeth își adună puterile. Se gândea la toate: că Herbert aștepta afară, în apropiere, fără haine și că tatăl Freitag putea reveni oricând în camera ei. Așa că le făcu pachet și le duse afară. Le așeză, în grabă, dar cu mare băgare de seamă, lângă intrare.

Și aici, la intrare, le găsi tata Freitag a doua zi dis-de-dimineață, când dădu să plece la serviciu. Bătrânul rămase uluit, nevenindu-i să-și creadă ochilor, și privea strania sa descoperire. Păru să stea multă vreme, concentrat, pe gânduri, după care adună

toate lucrurile, le duse înapoi în casă și le puse pe masa din bucătărie, unde soția și fiica lui tocmai luau micul dejun.

Nu se uită la nimeni.

— Probabil că vreun soldat, spuse el, și-a uitat astea pe undeva. E cam neobișnuit, dar se mai întâmplă. Cred că am face bine să nu atragem atenția. O să le dăm pur și simplu înapoi.

Cântecul umple inima omului de bucurie, întărește plămânii și provoacă sete. La militărie, cântecul se mai exersează și pentru a face mărșăluitul mai plăcut și pentru a împiedica trupa să poarte discuții în particular.

— Mulțumiți-i, dar, lui Dumnezeu! cântară douăzeci de voci puternice pe coridorul de sus.

Era luni, puțin după ora cinci dimineața, și era vorba ca ziua de naștere a Wachtmeisterului Platzek, a lui Platzek-Frecuș, să fie sărbătorită într-un cerc camaraderesc. Wachtmeisterul Werktreu stătea pe un taburet și dirija. Corpul Unteroffizierilor, cu Spiessul ca figură centrală, îl înconjura pe cântăciosul gestionar al magaziei de efecte.

Se îmbrăcaseră în grabă; mulți nu aveau decât cămașa de noapte căscată, larg vârâtă în pantalonii de instrucție, părul vâlvoi, iar picioarele, mari, în majoritatea lor, vârâte în papuci de pâslă sau de sport. Doar Unteroffizierul Lindenberg purta un costum complet, regulamentar — ținuta sport. Priveau cu toții spre ușa în dosul căreia se afla sărbătoritul Platzek și cântau cât îi ținea gura, cu o anumită ardoare.

Încet-încet ușa se deschise și Wachtmeisterul Platzek, care abia putea să vadă limpede după beția din noaptea trecută, clipi încântat, dar bărbătește, către ei. Ușa se deschise mai larg și, la mijlocul mesei, în încăperea îngustă, se putură vedea două lăzi de bere marca Ploner Bock, sigilate, și patru sticle de rachiu.

— Mulțumiți-i, dar, lui Dumnezeu! cântau Unteroffizierii.

Și când corul termină de cântat, cu figuri rumene și sărbătorești, Spiessul Schulz păși către Wachtmeisterul Platzek și spuse:

— Dragă camarade, Platzek, te felicităm de ziua ta de naștere. Și acum zi-ne care-i cântecul tău preferat.

— *Pe pajiștea din Lüneburg*! făcu Platzek febril.

Se aştepta la această întrebare şi se pregătise din vreme. El însuşi nu cânta cu plăcere şi niciodată corect, dar ştia că *Pajiştea din Lüneburg* era cântecul preferat al Hauptwachtmeisterului.

— Doi, trei! urlă Schulz şi dădu tonul.

Ceilalţi intrară imediat. Şi în timpul rostirii tuturor strofelor acestui cântec voios, Unteroffizierii, în ordinea funcţiilor, se înţelege, îi strânseră sărbătoritului mâna şi luă fiecare în primire câte o sticlă cu bere.

Umplură mica încăpere până la refuz. Spiessul Schulz, aniversatul Platzek şi dirijorul Werktreu şedeau pe salteaua de pe pat, iar alţi Wachtmeisteri se cocoţaseră pe birou sau acaparaseră cele două scaune aflate la îndemână; Unteroffizierii mai tineri îşi aduseseră prevăzători taburete, fumară câteva ţigări de dimineaţă şi-şi spălară dinţii cu vinars. În curând, mirosea puternic a bere, rachiu, fum şi sudoare de bărbat.

Spiessul se simţea, ca întotdeauna, în centrul atenţiei. Cântatul de ziua cuiva era ideea lui, proprie şi personală. Furierul-şef ţinea o listă specială de date în acest scop. Şi cu trei zile înainte, toţi urătorii, şi Gefreiterul — acesta din urmă pentru a avea timp să facă pregătirile necesare — erau atenţionaţi în legătură cu următoarea aniversare. Deci sărbătoririle executate cu precizie începeau, înainte de deşteptarea oficială, cu o corală — mereu aceeaşi. Apoi, Spiessul profita de favorabila ocazie şi de sentimentul de frăţietate provocat de alcoolul din belşug, ce pârjolea stomacul flămând, şi se apuca să ducă o puternică politică de casă.

— La instrucţia tragerii, le dezvălui el ascultătorilor, suntem cea mai bună baterie pe regiment. Asta e, nu în ultimul rând, şi meritul tău, Platzek. Noroc! Să trăieşti! Ha, asta da, duşcă! Nimeni nu ne întrece aici, la instrucţia tragerii. Până şi Majorul Luschke, Mutră-de-Cartof, i-a spus-o şefului de curând, şi chiar în prezenţa mea. Dacă până şi Majorul Luschke spune asta, atunci înseamnă mai mult decât o distincţie. Putem fi mândri. Dar disciplina în general e de rahat. Avem câţiva indivizi din bateria noastră care sunt sub orice critică. Sub orice critică, vă spun! Vierbein, de pildă.

O parte din corpul subofiţeresc încuviinţă frenetic. Alţii, grupaţi în jurul lui Werktreu, părură că vor să cânte, probabil pentru a nu fi nevoiţi să facă conversaţie. Însă Schulz era decis să păstreze unitatea corpului în jurul său.

— Acest Vierbein, făcu el, e un dobitoc. Nu se află în subordinea dumitale, Lindenberg?

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister, spuse acesta, rigid și regulamentar ca de obicei.

— Și? Lindenberg?

— *Jawohl*, tunarul Vierbein e un dobitoc. Toți subordonații mei sunt niște dobitoci.

Înainte ca Hauptwachtmeisterul Schulz să poată drege ultima propoziție, care-i strica conceptul, interveni Wachtmeisterul Platzek:

— Așa-i! întări el. Numai dobitoci are Lindenberg. Ciudată subunitate mai e și asta. Azi-dimineață am dat peste unul dintre ei care era numai în cămașă. Un somnambul!

Mulți se străduiră să găsească afirmația foarte amuzantă și izbucniră într-un hohot de râs. Unii nu făcură decât să bea.

— De necrezut! strigă cineva.

Unteroffizierul Lindenberg stătea țeapăn pe scăunelul pe care și-l adusese.

— Îl rog pe Herr Wachtmeister să-mi permită să-l întreb despre care membru al subunității mele e vorba.

— Era Gefreiterul Asch, măseaua aia stricată.

— Herr Wachtmeister e sigur că nu se înșeală ? întrebă Lindenberg, bănuitor. Nu-i venea să creadă. Îl cunoștea pe Asch. Ăla era un tip sănătos, rezistent și absolut normal. De neînchipuit că tocmai Asch...

— Dă-mi voie! făcu Platzek indispus și-l fixă pe Unteroffizier cu o privire ușor încețoșată. Ce să-nsemne asta? Vreți cumva să afirmați că aș fi fost beat?

— Sigur că nu! spuse Werktreu, împăciuitor. Eu însumi m-am mirat, când ai rostit numele lui Asch. Trebuie să înțelegi. Acest Asch n-a fost nicicând un somnambul.

— Este! insistă Platzek cu încăpățânare.

Hauptwachtmeisterul își dădea osteneala să evite orice gâlceavă, și în plus nu dorea să fie distras de la subiectul lui principal.

— Să lăsăm asta, spuse el. Să vorbim mai departe despre poama de Vierbein. Individul s-a învârtit sâmbătă prin minciună de un bilet de voie. La meciul de handbal voia să meargă lepădătura, dar nu exista nici un meci de handbal. Așa-i, Lindenberg?

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister.

— Şi pe urmă, făcu Schulz aidoma unui acuzator principal, cred că podoaba asta a părăsit sâmbătă după-amiază cazarma pe o cale neobişnuită.

— Peste gard!

— Prostii! Ziua în amiaza mare!

— Păi, altfel cum?

— Eu, proclamă Hauptwachtmeisterul, şi păru că debordează de convingere, am fost dintotdeauna de părere că acest Vierbein reprezintă un mare pericol pentru disciplină. Ar trebui să-i tăbăcim fundul cum se cuvine.

— Până acum, îndrăzni Unteroffizierul Lindenberg să remarce, s-a comportat corect. Nu era un soldat bun, dar nici unul rău. Îşi dădea ostenceala şi se arăta dispus în orice moment.

— Ce-nseamnă asta? întrebă Hauptwachtmeisterul, tărăgănat, făcând pe uluitul. Te îndoieşti de judecata mea, Lindenberg?

— Nu, Herr Hauptwachtmeister.

— Vreau să sper, spuse Schulz, privind în jur şi înregistrând cu satisfacţie figurile care-l aprobau. Şi ca să ai timp, dragul meu Lindenberg, să te gândeşti de ce te-ai lăsat fraierit sâmbătă după-amiază de un păduchios de tunar, o să preiei dumneata astăzi gimnastica de înviorare.

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister.

— Şi apoi tot dumneata vei prelua şi sarcina dirijării curăţeniei sectoarelor.

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister.

Asta, gândi Schulz, trebuia să fie făcută; în general, e necesar ca din când în când să-i dai tare peste bot oricărui fel de subordonat, dacă îl deschide prea mult. Trebuie să existe disciplină, chiar şi la beţie; mai ales la beţie. Ţi-ar conveni ţie: să goleşti sticle de bere şi să vorbeşti în doi peri, şi toate astea sub paravanul camaraderiei. Auzi! Cu Schulz nu ţine aşa ceva!

Hauptwachtmeisterul verifică cu precizie reacţia Unteroffizierilor săi şi găsi că nimerise din nou în plin: încotro privea, nu vedea decât aprobare! Ăsta era rodul tacticii. Dăduse însă şi peste omul potrivit; cu un Lindenberg, era pentru el o joacă de copil, ăsta nu era cine ştie ce iubit şi trecea drept înfumurat. Un ins respingător. Dacă ar fi după el, Unteroffizierii, în frunte, după

cât se pare, cu el, ar trebui să fie de două ori mai regulamentari decât recruții. Nici nu intră în discuție.

— Trebuie să ținem problema sub control, spusé el. Doar nu suntem aici la grădinița de copii! Tufe ca acest Vierbein trebuie incinse câteodată. Ăsta trebuie să se-nvețe minte, să știe că nu poate trage în piept nici un Unteroffizier.

— Lasă că mă ocup eu, făcu Platzek, promițător. Îi tăbăcesc eu curul!

— Și acum să-i mai zicem o cântată! zbieră Spiessul, binc dispus. *Pe pajiștea din Lüneburg*... doi, trei, și!

Sufletul acțiunii era disciplina, iar inima ei serviciul planificat. Disciplina era forța motrice, iar serviciul planificat putea trece drept motor. Comandantul suprem voia un Wehrmacht invincibil. Generalii puneau preț pe armatele care funcționau. Comandanții fixau obiectivele instruirii, iar Unteroffizierii le îndeplineau.

Lucrul cel mai natural, denumit adesea și coloana vertebrală, era disciplina; lucrul hotărâtor, serviciul planificat. Comandantul unității își punea aghiotanții să elaboreze programul și șeful bateriei îl însărcina pe Hauptwachtmeister să-l pună în practică. Iar Schulz stăpânea materia și în somn.

Cel mai vârtos program de instrucție al săptămânii, două ceasuri încheiate, îl plasa conform tradiției lunea de dimineață; toți membrii bateriei erau nevoiți să ia parte la el, inclusiv funcționarii și personalul de la birouri, chiar și comandanții. Comanda generală îi revenea oficial, conform planificării serviciului, șefului bateriei, Hauptmannul Derna în persoană; însă acesta se lăsa înlocuit în mod curent de Leutnantul Wedelmann și obișnuia să-și facă apariția în curtea cazărmii abia către sfârșit.

Acestea erau unanim recunoscute în baterie drept cele mai neplăcute două ore din întreaga săptămână; pentru Hauptwachtmeister cele mai liniștite. Avea obiceiul să verifice bateria aliniată, ocazie cu care trecea în carnețelul său cel puțin trei, cel mult șapte nume. Apoi raporta bateria Leutnantului Wedelmann, care o lua în primire, preda comanda celui mai vechi în grad Wachtmeister și dădea comanda de pornire, cu cântec, în direcția terenului de instrucție.

Hauptwachtmeisterul privi demn în urma bateriei, după care se duse să ia micul dejun. Nu se afla într-o dispoziție prea grozavă. Desigur, mânuirile de armă și întoarcerile funcționaseră, ca de obicei; poseda cea mai potrivită voce pentru comenzi din întregul regiment. Ceea ce-i stricase dispoziția era faptul că tunarul Vierbein strălucea prin absență: el, Hauptwachtmeisterul, îi montase cum se cuvine pe Unteroffizieri, iar tunarul nu resimțea treaba asta, ci stătea cu inima împăcată în gardă. Până la ora șase după-amiază. Și postul de gardă era, cel puțin pe timp de zi, post de chiul în toată regula.

În timp ce Schulz se îndrepta spre locuința lui, chibzui scurt dacă temeinicia planificată cu care-l luase la ochi pe tunarul Vierbein izvorâse din motive pur personale. Negă cu hotărâre acest gând, având cugetul împăcat. Era, la urma urmei, după părerea atât a lui cât și a superiorilor săi, un soldat strălucit; servise opt ani de zile fără să fie pedepsit, curat ca lacrima, cum s-ar spune, și putea afirma despre sine însuși că e un model de urmat. Se ridicase, grad după grad, și orice făcea, nu se întâmpla niciodată să nu fie în concordanță cu regulamentele de serviciu sau să nu poată fi adus în concordanță cu ele. În ochii săi, acest Vierbein pur și simplu nu era soldat — iată motivul pentru care nu-l putea suferi.

Se așeză greoi la masa din bucătărie și comandă:

— Cafea!

Lore, soția lui, îi puse în față cana cu cafea. Era vădit supărată și nu era dispusă să stea de vorbă cu el.

Schulz n-avea nimic împotrivă. Tăcerea care-l înconjura nu-l amăra câtuși de puțin; găsea că era plăcut și-și urma firul gândurilor, care nu se îndepărtau cu totul niciodată, nici în cele mai intime situații, de îndeletnicirile și problemele de serviciu.

— Toarnă! ordonă el.

Lore îi umplu ceașca, se așeză la masă lângă el și-l privi cu ochii mari.

— Să nu începi să-mi vii cu ale tale! făcu Schulz, în chip de avertisment. Nu pricepi nimic din chestiunile de serviciu. Nici măcar cafea nu ești în stare să faci. Asta-i scursură de la vase. Are gust de săpun! Și împinse ceașca din fața lui atât de puternic, încât dădu pe dinafară. Fața de masă, făcu el, e scârbos de murdară.

Apoi se ridică și ieși. Fluieră o melodie care aducea pe undeva cu cântecul *Drei Lilien*. Se privi în oglinda cea mare de pe culoarul de jos, își verifică ținuta uniformei și-și zâmbi; era mulțumit de el. Hotărî să-și aprindă o țigară și-și spuse: „I-am mai arătat o dată ăsteia cum stă treaba, pe drept cuvânt, se-nțelege. Pentru că dama care vrea să fie nevasta mea, nevasta unui Hauptwachtmeister, e o mică șleampătă. Mai demult nu era așa, dimpotrivă; abia în ultimele luni și săptămâni a devenit alarmant de neglijentă. Se vede treaba c-a dus-o prea bine, dar asta se va rezolva cu metode verificate: din când în când o corecție temeinică, și are să afle ea dincotro bate vântul."

Ajuns în încăperea sa de lucru, se postă îndărătul biroului. Își aprinse una dintre țigările de foi ale șefului, își întinse picioarele și chibzui. Din depărtare răsunau câteva comenzi, unități mai mari tropăiau în pas de defilare pe șosea, în rest domina o liniște deplină. Apucă automat caietul în care se aflau biletele de voie de duminică, luă un stilou și începu să bifeze, fără a verifica datele mai îndeaproape. Că doar totul era mereu în ordine, fiindcă de n-ar fi fost, ar fi trebuit să i se raporteze.

Sună telefonul, însă el nu se grăbi să ridice receptorul. Puse țigara în scrumieră, după care răspunse:

— Bateria a 3-a, Hauptwachtmeister Schulz. Vocea îi suna extrem de preocupată, cu toate că aproape stătea să caște.

Se controlă însă rapid, luă poziție și rămase în capul oaselor pe scaun. Vorbea cu Mutră-de-Cartof, Majorul Luschke, comandantul unității. Și Luschke era mereu ca o bombă ce putea exploda în orice clipă.

— *Jawohl*, Herr Major, strigă Hauptwachtmeisterul Schulz.

Vocea iritant de lină a lui Mutră-de-Cartof îi șuieră în ureche aidoma unui fitil care arde.

— Nu, Herr Major! strigă Schulz.

Apoi un pocnet pe rețea puse capăt convorbirii, Mutră-de-Cartof închisese fără alte comentarii, iar Schulz se întreba neliniștit ce rost să fi avut acest apel. Majorul Luschke se interesase de lucruri cu totul neimportante: dacă soldații din gardă aveau în portîncărcător și masca de foc de la gura țevii, dacă existaseră diferențe între ceasurile din cazarmă.

Ce urmărea oare Mutră-de-Cartof prin asemena întrebări mărunte? Poate că le pusese doar așa, în glumă? Ori în spatele lor se ascundea o capcană întinsă cu măiestrie, cu urmări

imprevizibile? E posibil să fie amândouă. Mutră-de-Cartof era tot timpul plin de surprize.

După destul de multă chibzuială, Schulz ajunse la singura concluzie valabilă: Mutră-de-Cartof, comandantul unității, voise să-l verifice, să vadă dacă Schulz se afla la post. Ei, și era la post? Întotdeauna!

Aceste gânduri îl încântară pe Schulz și-l scoaseră din dispoziția sa sumbră de luni dimineață. Apucă țigara de foi și trase cu voluptate din ea. Telefonul sună din nou.

De data asta, Schulz se grăbi să răspundă imediat, dar de la primele cuvinte auzite, adoptă figura lui plictisită și superioară de contopist, cu care obișnuia să rezolve scurt problemele de rutină.

— Nu, spuse el, nu se cunoaște nici un Gefreiter Kasprowitz pe-aici. N-a existat niciodată așa ceva.

Vorbea cu un Hauptfeldwebel[1] de infanterie și, fie și numai pentru acest motiv, vocea nu-i era din cale afară de amabilă, chiar dacă era colegială. Apoi ciuli urechea.

— *Jawohl*, zise el, vizibil interesat dintr-o dată. Un tunar Vierbein există. A făcut ceva?

Se dezumflă însă când auzi că era vorba despre comportament inadecvat în public față de un superior și că nu tunarul Vierbein fusese cel în culpă, așa cum sperase, ci însoțitorul acestuia, un Gefreiter care se prezentase drept Kasprowitz.

— Să fi fost, totuși, Vierbein? Din partea ăstuia ar fi de așteptat, își dădu el cu părerea și ascultă ceea ce avea să-i propună partenerul său de discuție de la infanterie. După care spuse: Sigur că întotdeauna e bine așa. Facem o confruntare. Anunță batalionul tău și trimite-l încoace pe Feldwebel. Vierbein e acum în gardă, o să-l prăjim acolo.

Schulz își frecă mâinile și continuă cu indignare:

— Mereu acest Vierbein, pe unde te întorci! Zău că e timpul să-i punem capac individului ăstuia îndărătnic.

Își luă din nou țigara de foi, care se stinsese. Aprinse absent un chibrit și începu să pufăie. Vălătuci denși de fum se desprinseră și urcară spre tavan. Considera fumatul trabucului un gest

[1] Plutonier-adjutant (n. tr.).

stilat. De fapt, numai șeful și cu el fumau trabuc în zonă; așa se și cădea, nu?

Deschise fișetul și rândui câteva acte personale. Se mai cereau rezolvate pe ziua de azi două propuneri de avansare în cadrul unității. Era timpul ca Obergefreiterul Kowalski și Gefreiterul Asch să fie propuși Unteroffizieri. Vorbise în amănunt cu șeful despre asta și el gândea cam așa: Kowalski și Asch nu sunt nici pe departe niște elemente ideale, unul fiind un bătăuș, iar celălalt un tupeist afurisit, dar amândoi se disting în cadrul trupei, ca dirijori între ceilalți, manifestând, așadar, o personalitate de conducător. Nu sunt o sămânță rea pentru corpul subofițeresc și, în plus, când vor avea tablele pe umăr, amândoi se vor aclimatiza.

Hauptwachtmeisterul completă propunerile de avansare și fișa personală, și apoi se apucă de caracterizări, care, conform vechiului obicei, urmau să conțină, ce-i drept, puține lucruri negative, dar, în schimb, elemente extrem de concludente, fiindcă era, totuși, vorba de o înaintare în grad și în funcție. La Asch, Herbert, Gefreiter, notă, conform caracterizării sale, următoarele:

1. Însușiri de caracter: de încredere și serios; personalitate de comandant, chiar dacă nu manifestată întru totul; respectuos față de superiori; extrem de capabil.

2. Însușiri corporale: rezistent, condiție fizică bună; face față la efort prelungit; extrem de capabil.

3. Cunoștințe militare: pușcă 98 b și k; pistol 08; 1. MG 08/15; s. MG 08; 8,8 cm (mot.).

4. Particularități: bun subaltern; promite să fie un bun superior.

5. Apt pentru: Unteroffizier.

Schulz își verifică lucrarea de dimineață și găsi că e bună. Își aprinse alt trabuc, luă actele subsuoară, le duse, după ce deschise ușa capitonată, în biroul șefului și le așeză pe masa de lucru a Hauptmannului Derna. Apoi mai zăbovi niței la biroul său, privind cum fumul se strecoară pe geam.

Către ora zece auzi apropierea bateriei. Leutnantul Wedelmann o comanda personal, semn sigur că șeful era prezent; pesemne că se deplasase personal pe terenul de instrucție, asistând la ultimele cincisprezece minute ale programului. Cizmele tropăiau în pas de defilare peste aleea cimentată. Spiessul trecu la geam și îl cuprinse încântarea la priveliștea cenușiului de câmp, a sudorii și a rigidității. Păcat, gândi el, cu un regret sincer, că n-a participat și

Vierbein, păduchele ăsta nenorocit; două ceasuri cu Wachtmeisterul Platzek i-ar fi prins bine. Dar amânarea nu înseamnă și renunțare.

Răsunară comenzile finale — vocea acestui Leutnant, gândi Hauptwachtmeisterul, e prea înaltă, aproape că-i scapă —, apoi bateria avu permisiunea să rupă rândurile, și douăzeci și două de perechi de picioare duduiră pe scările și coridoarele blocului. Hauptwachtmeisterul, așezat din nou la birou, ascultă cu mulțumire uruitul, și pe fața sa lucioasă, lată și pătrățoasă, se întinse un zâmbet de încântare. Apoi deschise două dosare și o listă, le împrăștie pe birou și păru că lucrează intens.

Hauptmannul Derna, șeful bateriei, intră în cameră. Hauptwachtmeisterul raportă, exemplar ca de obicei:

— Nu sunt evenimente deosebite.

Derna mulțumi, dispăru în biroul său oficial și închise ușa capitonată în urma lui. Spiessul știa din experiență că șeful avea acum nevoie de cincisprezece minute de liniște: obișnuia să-și descalțe cizmele și să-și schimbe pantalonii de călărie cu alții lungi și drepți.

După el, intră în cancelarie Leutnantul Wedelmann. Hauptwachtmeisterul îl salută cum se cuvine, după care mai aștepță câteva secunde eventualele ordine care nu veneau niciodată.

Wedelmann împinse în lături ușa batantă, prin care era creată o anticameră artificială. Se apropie de Hauptwachtmeister, și Schulz se făcu că lucrează concentrat.

— Ce voiam să spun, începu Wedelmann precaut, este că în noaptea de sâmbătă spre duminică ați expediat un tunar de pe ringul de dans în cazarmă.

— *Jawohl*, Herr Leutnant, făcu Hauptwachtmeisterul, fără a se ridica.

Se simțea tare pe poziție, invulnerabil, iar acel „ce voiam să spun" al Leutnantului îi demonstrase limpede că nu trebuia să se aștepte la dificultăți prea mari.

— Tunarul Vierbein, raportă el, și-a procurat biletul de voie de duminică prin declarații false.

— Zău? se arătă sceptic Wedelmann.

— Unteroffizierul Lindenberg poate depune mărturie, spuse Hauptwachtmeisterul.

Wedelmann știa din experiență că Unteroffizierul Lindenberg, dacă era într-adevăr martor, putea fi considerat ca un martor absolut corect. Lindenberg s-ar fi lăsat mai degrabă omorât în bătaie decât să facă o afirmație falsă, fie și referitoare la un subordonat.

— Și totuși, spuse Leutnantul, dojenindu-l cu măsură, nu e cinstit. Așa ceva pur și simplu nu se face, Hauptwachtmeister. Serviciul e serviciu, dar și timpul liber are rostul lui.

Deși exprimate cu distincție, toate acesta disimulau un bobârnac puternic. Hauptwachtmeisterul îl înghiți cu greu. Totul din cauza lui Vierbein, gândi el. Mereu acest Vierbein! Bine măcar că nu se afla nimeni prin preajmă care să audă cum i se freacă aici ridichea unui Spiess.

— *Jawohl*, Herr Leutnant, spuse el, vizibil jignit. Dar vă rog să pot explica...

— Aici nu mai e nimic de explicat, făcu Wedelmann și plecă.

Hauptwachtmeisterul privi în urma lui cu ochii mijiți și, întrucât acesta nu se mai întoarse, nu-și mai dădu osteneala să-l salute. Se simțea jignit. Herr Leutnant, ar fi vrut el să spună, acest Vierbein, acest tunar Vierbein s-a învârtit de biletul de voie prin declarații false, a părăsit cazarma după cât se pare pe căi interzise, e implicat într-o afacere de neglijență în îndeplinirea obligației de a saluta. Și asta, Herr Leutnant, încă nu e totul, dar, despre celelalte, nici să nu mai pomenim.

Însă Wedelmann nu stătu să-l asculte, ci îi reteză vorba ca oricărui școlar. Și toate din cauza acestui Vierbein.

Obergefreiterul Kowalski era, după cum se spunea, un suflet de cămilă. Dar nu făcea decât să se poarte ca o cămilă, în realitate având o minte de vulpoi. Pentru el tot ce ținea de serviciul său în Wehrmacht era apă de ploaie. Făcea aproape tot ce i se ordona, și în nici un caz mai mult. Trecea drept un om de cuvânt și de nădejde. Lucra în subordinea lui Wunderlich, Unteroffizierul responsabil cu armamentul și cu aparatura, și fiindcă acesta n-avea trebuință de cineva care-i putea aduce tulburări în existența sa administrată până în cel mai mic detaliu, conlucra excelent cu el. Kowalski era fiul unui țăran, a cărui gospodărie se afla în Pomerania, chiar în mijlocul unei regiuni vizate urgent de

Wehrmacht în vederea exercițiilor de tragere. Tatăl său fusese convins să se resemneze, lucru care atrase după sine mari greutăți financiare; se mută deci la oraș și de atunci lucra într-o seră pentru legume alese, și nu câștiga rău deloc. Kowalski fiul intră în Wehrmacht, nu tocmai voluntar, dar cu gândul de a rămâne aici deocamdată. Niciodată până atunci nu făcuse atât de puțin și să fie atât de bine plătit.

Kowalski gestiona, așadar, armament și aparatură, iar în timpul liber bea vârtos, mai răsturna câte o fată și pe urmă investea restul forței sale considerabile în bătăi înverșunate, care-l făcură cunoscut, dacă nu chiar celebru în zonă. În schimb, Gefreiterul Asch, colegul lui de cameră, îi era prieten. Cu toate că la bătaie nu se putea compara cu el, fiind mai năstrușnic și mai șiret, Asch nu-l lăsa pe Kowalski să simtă acest lucru, ceea ce constituia piatra de temelie a comunității lor de interese.

Obergefreiterul nu știa ce înseamnă frământările lăuntrice, și dacă l-ar fi întrebat cineva despre așa ceva, ar fi răspuns: „Mi se rupe-n paișpe!" Însă în această zi de luni simțea limpede că prietenul său, Gefreiterul Asch, nu era în regulă. Nu puse întrebări, ci încercă să observe. Și băgă de seamă că Asch nu era la fel de vorbăreț ca de obicei; nu se auziră nici remarcele șuierate în surdină la adresa superiorilor direcți în timpul programului de instrucție. Asch se concentra asupra serviciului său, și tocmai din cauza acestei „concentrări-asupra-a-ceva", pe care-o putea realiza și în somn, Kowalski deveni bănuitor.

— Ce-i cu tine? întrebă el.

— Nimic, făcu Asch.

— Asta-i! Tocmai asta îmi trece prin cap!

După instrucția în teren de la ora zece și un sfert până la douăsprezece, urma, conform programului, instrucția tragerii cu bateria. În acest interval, Gefreiterul Asch deținea funcția de șef de hală a bateriilor și făcea față cu conștiinciozitatea sa caracteristică. Se așeză într-un colț, pe coșurile cu muniție, puse alături o lovitură de manevră într-o cârpă cu unsoare și privi în gol. Se gândea la Elisabeth și la ceea ce pățise ea. Kowalski, care tocmai se pregătea să-i aducă o canistră cu ulei din magazia de armament, nu și-ar fi putut închipui vreodată că o Elisabeth oarecare ar fi fost în stare să pună pe gânduri un bărbat în toată firea.

— Să tăbăcesc pe careva pentru tine? se interesă Kowalski, prietenos.

— Pe mine! spuse Gefreiterul Asch. M-am purtat ca un porc.

— Ei, și? Ce mare lucru?

Herbert Asch nu răspunse. Smulse capacul unui coș de muniție, ale cărui chingi din piele erau deja deteriorate, săltă pe umărul drept coșul, care bineînțeles că era gol și nu cântărea decât două kilograme, și dădu să părăsească locul de muncă.

— Idiotule! strigă Kowalski, amabil. Așa nu merge.

Cunoștea trucul prea bine. Era nevoie doar să te încarci cu un obiect, unul cât mai ușor, se-nțelege, și imediat lăsai impresia că transporți și repari ceva. În felul ăsta puteai străbate nestânjenit toată cazarma în lung și-n lat, fără ca vreun superior să vină cu întrebări tâmpite.

Pe Kowalski îl supăra faptul că Asch se purta de-a dreptul stupid, o nouă dovadă că prietenul său nu era în toate apele. Trebuia să te aștepți în permanență ca orice superior să simtă, la rândul lui, pornirea că se află în treabă, și atunci cele mai întemeiate motive abia dacă mai stăteau în picioare.

De aceea, Kowalski îi luă lui Asch coșul de pe umăr, umezi locul suspect de proaspăt al rupturii, își trecu peste el degetul mare îmbibat în ulei și i-l săltă la loc.

— Așa, spuse el apoi, acum te crede oricine când spui că se impune o reparație regulamentară.

— Bine, făcu Asch, dacă asta te liniștește.

— Și încă cum! explică Kowalski. Între timp, eu trag un pui de somn aici, pe coșurile de muniție.

Herbert Asch străbătu diferite sectoare ale cazărmii, trecu de la hala bateriilor pe lângă depoul mașinilor și sala de sport, până la cantina numărul unu, se îndreptă hotărât spre popota soldaților, puse coșul jos și ceru o bere.

Gestionarul cantinei, Bandurski, ca fost Unteroffizier, își spuse că nu e de colo să torni bere în tine dimineața, în timpul programului de instrucție; în orice caz nu pentru Gefreiteri, cel mult pentru grade de la Unterwachtmeister[1] în sus. Însă gestionarul din el mirosi că profitul e profit. Și-i turnă, fără să clipească, o bere mare.

— Domnișoara Elisabeth nu-i aici? întrebă Asch.

— Nu, spuse Bandurski, n-a venit astăzi.

— O fi bolnavă?

Bandurski râse.

— Cine știe, spuse el cu subînțeles, ce boală o fi aia.

Gefreiterul Asch plăti fără o vorbă și plecă. Părăsi cantina, cu coșul gol de muniție pe umăr, și dădu să meargă înapoi spre hală. Atunci îl zări în compania Hauptwachtmeisterului Schulz pe acel Feldwebel de infanterie pe care-l salutase neregulamentar sâmbătă și căruia îi dăduse un nume fals. Se evaporă iute, pentru a ieși din câmpul vizual al celor doi.

La colțul halei se opri și cercetă zona cu băgare de seamă, dindărătul unui zid; observă că plimbărețul de infanterist de sâmbătă, care părea să confunde străzile principale cu terenurile de instrucție, se deplasa cu Schulz spre clădirea corpului de gardă, unde se afla tunarul Vierbein. Asta îl neliniști foarte tare pe Asch.

În ciuda căldurii toride, străbătu porțiunea până la hala bateriilor în pas alergător, ceea ce îi atrase un rânjet mulțumit din partea Wachtmeisterului Platzek, care tocmai instruia cu zelu-i cunoscut cele patru grupe de servanți din subordine.

Ajuns în hală, Asch azvârli cu boltă coșul într-un colț și-i strigă Obergefreiterului Kowalski:

— Sus, omule! Trebuie să mergi imediat la corpul de gardă. Vezi să nu facă tunarul Vierbein vreo prostie. Mișcă-te, puturosule! Eu nu mă pot arăta pe-acolo.

— Bine, bine, făcu Obergefreiterul Kowalski, e-un regulă.

Își înăbuși un căscat, puse mâna pe canistra lui de ulei și o luă la fugă. Ajunse la clădirea corpului de gardă ușor asudat. Cu o privire versată, constată imediat că nu se petrecuse nimic semnificativ: cei prezenți așteptau încă, iar tunarul Vierbein nu se afla în încăpere.

— Obergefreiterul Kowalski la datorie! strigă el, stând drept la intrare, cu canistra de ulei. Și pentru a scăpa de întrebările incomode, adăugă: Trebuie să ung balamalele de la uși și de la ferestre.

— Nu trăncăni atât, Kowalski, pune mâna și lucrează! făcu Hauptwachtmeisterul.

---

[1] Subvagmistru (n. tr.).

Aşteptă apoi mai departe, împreună cu Feldwebelul de infanterie, să apară tunarul Vierbein, pe care Unteroffizierul Schwitzke îl trimisese după ţigări.

Între timp, Kowalski scoase cu mişcări largi ferestrele din balamale, curăţă uleiul vechi cu o cârpă, turnă ulei proaspăt pe locurile lustruite lună, după care îl şterse şi pe acesta.

Atunci apăru tunarul Vierbein şi salută regulamentar.

— El e! strigă Feldwebelul de infanterie.

— *Jawohl*, făcu Hauptwachtmeisterul, dar să fim calmi.

Tunarul Vierbein se oprise la uşă şi privea neajutorat prin încăpere. Toţi îşi dădeau silinţa să pară indiferenţi, numai Kowalski, care stătea în spatele celorlalţi, îi făcea semne încurajatoare.

— Deci, luă atitudine Hauptwachtmeisterul, simţindu-se asemenea unui judecător ce trebuia să afle adevărul, dumneata, Vierbein, te plimbai în după-amiaza de sâmbătă împreună cu un Gefreiter pe strada Goethe. Aşa e?

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister.

— Cine era Gefreiterul?

Vierbein ezită să răspundă.

— Doar l-am salutat regulamentar pe Herr Feldwebel, spuse el.

Feldwebelul întări această afirmaţie.

— *Jawohl*, aşa a şi făcut! Dar nu şi celălalt, ăla care mi-a dat un nume fals. Zicea că-l cheamă Kasprowitz, însă în toată artileria nu-i nici unul pe care să-l cheme aşa.

În clipa aceea, Obergefreiterul Kowalski se lămuri pe deplin asupra situaţiei. Acum îi era clar ce se întâmplase: Gefreiterul Asch salutase mai mult în scârbă şi pe urmă a venit cu un nume fals; era groasă treaba, dar grozavă!

— Aşadar, spuse Hauptwachtmeisterul, cine era Gefreiterul?

Tunarul Vierbein simţi cum îl năpădeşte sudoarea rece. Doamne, ce putea face? Privi în căutare de ajutor dincolo de Hauptwachtmeisterul său şi-l zări pe Obergefreiterul Kowalski, care ridică vârtos din umeri, ceea ce însemna fără echivoc: „Nu ştiu."

— Nu ştiu, Herr Hauptwachtmeister, spuse mecanic tunarul Vierbein.

Şi deodată realiză că mintise un superior; desigur că-l ferise şi pe prietenul său de neplăceri, dar îşi mintise superiorul.

— Așa! făcu Hauptwachtmeisterul cu o amenințare vădită. Vasăzică domnul nu-și mai aduce aminte.

Vierbein era leoarcă de sudoare; avea senzația că ieșise din baie. Încercă să-și salveze situația și adăugă repede:

— Nu-l cunoșteam pe Gefreiter. Nu era din bateria noastră. L-am întâlnit întâmplător și am mers o bucată de drum împreună.

Obergefreiterul Kowalski dădu aprobator din cap. Ridică brațele și făcu un semn cu palmele în afară, de parcă ar fi vrut să spună: „Ei, ai văzut!"

Spiessul bănui că la mijloc e ceva necurat.

— Dacă ăsta e refuz conștient de mărturisire a adevărului, te paște Curtea Marțială. Te previn. Ai călcat deja de vreo câteva ori pe bec. Încetul cu încetul, răbdarea mea în ceea ce te privește pe dumneata se cam termină. Dacă te mai prind cu ceva în neregulă, te bag direct la răcoare.

— L-ai recunoaște pe Gefreiter, se interesă Feldwebelul, dacă cumva l-ai vedea la față?,Sau dacă te-ai întâlni cu el prin cazarmă cu prima ocazie?

— Nu știu, făcu Vierbein, bâlbâindu-se. Cred că da.

— Eu însă, afirmă decis Hauptwachtmeisterul, cu știu foarte bine ce să cred despre dumneata.

— Să ung și ușa? întrebă Obergefreiterul Kowalski.

— Nu te vârî și tu în discuție! strigă Schulz, furios la culme. Nu te-a întrebat nimeni nimic. Îmi strici toată dispoziția.

Meșterul Freitag, tatăl lui Elisabeth, era un socialist convins, dar nu unul romantic. Muncise toată viața cinstit și din greu, își făcuse meseria temeinic și-și iubea cu devotament familia. Nimic din ceea ce era omenesc nu-i era străin. Trecuse cu bine ca simplu soldat prin războiul mondial din 1914-1918, supraviețuise revoluției, inflației, reacțiunii. Și era convins că avea să supraviețuiască și naziștilor.

Pentru el a fi activ era o necesitate. Fusese nevoit să lucreze încă de tânăr, și o viață întreagă nu încetase s-o facă. Era cel dintâi în hala de montaj și ultimul la masa de prânz, iar seara și în zilele libere muncea la casa lui, pe care și-o agonisise: îi aducea îmbunătățiri, mărise șopronul, îngrijea grădina, vopsise ferestrele și ușile, construise în pod o camera de oaspeți.

Își văzuse soția îmbătrânind și copiii crescând. Trecea fără să clipească peste absurdităţile vieţii sale, iar pe ale altora le trecea de obicei cu vederea, pe cât îi era cu putinţă. Nu-şi uitase păcatele tinereţii, şi nici calea către ele, nici măcar la cei cincizeci de ani ai săi; acolo unde descoperea condiţii asemănătoare celor de care el nu fusese odinioară scutit, încerca cu înţelegere să le îndrepte. Iubea bunul-simţ, dar era destul de cumpătat pentru a nu acuza imediat ca imoral tot ceea ce nu părea în concordanţă cu aşa-zisele precepte ale moralei.

Nu se pripea niciodată, ştia că realizarea celor mai bune piese cerea şi un timp pe măsură. Obişnuia să chibzuiască îndelung şi matur înainte de a se încumeta la vreo treabă; însă când o făcea, lucra repede, sigur şi conştient de scop.

În acea după-amiază de luni, meşterul Freitag îşi părăsi locul de muncă cu două ceasuri mai devreme decât de obicei. Inspectorul era bucuros să-i poată face un favor celui mai bun muncitor al său şi-şi dăduse cu plăcere consimţământul.

Freitag se curăţă pe îndelete, ca înainte de o serbare, şi se schimbă apoi în faţa dulapului. Scoase geamantanul pe care-l ţinea acolo, îl aşeză pe tăblia mesei şi-l deschise. Privi gânditor piesele de îmbrăcăminte aflate înăuntru, care aparţineau unui anume Herbert Asch, Gefreiter în Bateria a 3-a a Regimentului de Artilerie. Toate aceste date, precum şi altele — cum ar fi ziua şi locul de naştere, înălţimea, culoarea părului şi a ochilor, semne particulare — reieşeau foarte simplu din carnetul albastru de serviciu, care se afla în buzunarul din stânga sus al vestonului. În afară de asta, numele, gradul şi unitatea erau cusute aproape pe fiecare articol al echipamentului. Era pe acolo până şi o fotografie a lui Herbert Asch, Gefreiter; înfăţişa un om în uniformă, cu o privire tâmpă, care făcea impresia că nu e în stare să numere până la trei şi care arăta cum arată îndeobşte recruţii.

Freitag închise geamantanul la loc. Nu dispunea de o fantezie prea bogată, însă avea destulă putere să-şi închipuie că agitaţia nocturnă din casa lui se afla în strânsă legătură cu piesele de uniformă găsite. Nu voia s-o silească pe Elisabeth să dea vreo explicaţie, şi, în afară de asta, nici nu-i era necesară; dacă ar fi venit de la sine, ar fi ascultat-o cu plăcere şi nu fără bunăvoinţă. Crezu însă că-i înţelege tăcerea şi-i respectă motivele. Există lucruri în viaţă — şi anumite nopţi fac parte dintre ele — în care

părinții nu pot participa direct fără să distrugă. Fie și numai această știință era de ajuns pentru a-l determina să se prefacă neștiutor.

Meșterul Freitag părăsi cu geamantanul zona de testare a materialului rulant, se sui pe bicicletă și plecă spre cazarma de artilerie. Faptul că în cazul acestui om, care avea destulă forță s-o scoată pe Elisabeth dintr-ale ei, era vorba despre un soldat nu-l deranja prea mult. Nu suferea uniformele și nu-și putea închipui că un om normal și muncitor ar fi în stare să-și irosească timpul cu o îndeletnicire al cărei scop final era distrugerea, nimicirea, uciderea. Dar într-o vreme în care nu exista decizie liber consimțită, sub o uniformă se putea ascunde, pur și simplu, orice: idealiști și sadici, indiferenți și frământați, entuziaști și adversari, deștepți, idioți și alții prostiți temporar. Uneia dintre aceste grupe îi putea aparține Gefreiterul Asch, și nu era lipsit de importanță căreia anume.

Meșterul se apropie de poarta cazărmii, iar santinela îl îndrumă într-o încăpere a punctului de control. Freitag își rezemă bicicleta de zid, luă gemantanul de pe ea și merse la Unteroffizierul de serviciu pe punctul de control.

Unteroffizierul Schwitzke, „Saurianul", consideră sosirea bărbatului scund, bătrân, prietenos, o adevărată sabotare a odihnei sale de după-amiază. În circa trei ore avea să fie schimbat, și până atunci voia să recupereze seara pierdută de duminică, și chiar cât se poate de serios. Thusnelda lui — pe toate fetele le numea Thusnelda — promisese că va veni în parcul orașului.

— Unde vreți să mergeți? întrebă el morocănos.

— La bateria a 3-a, spuse meșterul, care la vremea lui cunoscuse foarte bine pe propria-i piele particularitățile vieții de cazarmă, și era dispus să răspundă și altor întrebări.

— Cum vă numiți? întrebă „Saurianul".

— Freitag.

Schwitzke completă un permis de liberă trecere și i-l întinse.

— Vă însoțește o santinelă, adăugă.

Mai mult nu se ocupă de vizitator, ci începu din nou să se gândească la Thusnelda lui, la seara din parc, la banca ascunsă, dar foarte comodă, la tufa de liliac unde savurase din plin, și iarna, uneori, dragostea Thusneldei sale, care firește că nu fusese întotdeauna aceeași.

Freitag păși în urma santinelei ce-l conduse până la blocul bateriei a 3-a și-l lăsă la cancelaria de-acolo. Hauptwachtmeisterul Schulz își întrerupse activitatea, care părea extrem de vastă, și i se dedică lui, mulțumit; civilii care veneau în cancelarie promiteau întotdeauna puțină variație.

— Ia arătați-mi permisul dumneavoastră de liberă trecere. Corect. Ați nimerit unde trebuie. Bateria a 3-a sunt eu.

Schulz își privi vizitatorul provocator.

Freitag schiță un surâs.

— Nu voiam să vin la dumneavoastră personal. Vreau să vorbesc cu un Gefreiter care se numește Asch. Herbert Asch.

— Și ce treabă aveți cu el?

— Vreau să vorbesc cu el.

Hauptwachtmeisterul se dădu mai aproape, interesat. Îl privea pe omul din fața biroului, aruncând o căutătură și spre geamantanul pe care acesta îl pusese pe podea. Un geamantan, deduse el instinctiv, cu spațiu suficient pentru a înghiți o uniformă cu tot harnașamentul necesar. Apoi, dând curs unei inspirații de moment, cercetă permisul de liberă trecere.

— Vă numiți Freitag? Sunteți cumva rudă cu domnișoara Elisabeth Freitag, cea care servește la cantina Unteroffizierilor?

— E fiica mea.

Hauptwachtmeisterul deveni dintr-o dată cu mult mai amabil; își dădea osteneala, chit că o făcea în zadar, să creeze o atmosferă cordială, intimă.

— Mă bucur foarte mult să vă cunosc, spuse și întinse mâna lui lată, pe care meșterul o apucă cu ezitare.

— Pot vorbi, așadar, cu Gefreiterul Asch?

— Se-nțelege, făcu Hauptwachtmeisterul, aidoma unui rege care încuviințează o dorință supusului său drag. Sigur că da. O să vă însoțească un soldat. Și după cum v-am spus, mi-a părut foarte bine.

Întinse din nou mâna sa mare, și meșterul o apucă din nou, dar tot cu ezitare. Apoi părăsi cancelaria, urmându-l pe cel de-al treilea contopist, care trebuia să-l conducă.

Spiessul Schulz, în schimb, se așeză la biroul lui supraîncărcat cu acte. Își aprinse unul dintre trabucele șefului, dădu la o parte un bilet pe care se lăfăia, cu litere mari, numele de Vierbein. Căzu pe gânduri. Prin urmare, reflectă el, printre altele,

ăsta a fost bătrânul Freitag, tatăl simpaticei Elisabeth, care avea un geamantan şi voia să-l vadă pe Gefreiterul Asch, acelaşi Gefreiter Asch care fusese văzut intrând în cazarmă azi-noapte, în jurul orei trei, îmbrăcat doar în cămaşă. Doar dacă...

Pentru moment îndepărtă acest şir al gândurilor, dar fantezia lui, ce tindea cu precădere într-o anumită direcţie, îl sâcâia. Nu era lipsit de interes să-şi închipuie că...

Se scutură niţel, poate din plăcere, poate din repulsie, şi fumă intens. Desigur, pe lista lui, Elisabeth se afla pe primul loc; era o muiere pe cinste şi pentru ea merita să rişti câte ceva şi să sari în câteva focuri. În ceea ce-l privea însă pe Gefreiterul Asch, acesta devenise deocamdată tabu; el însuşi îl propusese să fie avansat Unteroffizier, întocmind actele necesare, iar şeful nu ezitase să-şi dea binecuvântarea sub forma unei semnături. La dracu', doar nu suntem meschini. Şi în afară de asta avem şi alte griji: Vierbein, de pildă.

Şi gândurile lui Schulz, îmboldite de savoarea ţigării braziliene, porniră să se rotească: Elisabeth — Asch în cămaşă la ora trei noaptea — Freitag tatăl cu geamantanul — Vierbein, care în momentul de faţă este în gardă!

Puse mâna pe telefon şi ceru o legătură cu corpul de gardă.

— Schwitzke, întrebă el aspru, cine a fost santinelă la poartă între două şi patru?

Ascultă cu luare-aminte şi pe faţa sa ca un cartof i se întipări brusc o adâncă mulţumire.

— Aşadar, Vierbein! Bine, făcu acesta şi închise.

Trase către el biletul pe care se lăţea cuvântul Vierbein cu majuscule. Şi adăugă în scris, vizibil ca întotdeauna: „santinelă la poartă de la două la patru". Sublinie şi pufăi încântat mai departe.

Între timp, meşterul Freitag aştepta în sala de lectură, încordat, apariţia Gefreiterului Asch. Şedea pe scaun şi pusese geamantanul alături. Privea către uşă, cu ochii mijiţi.

Intră în încăpere Gefreiterul Asch; purta costumul de corvoadă şi ţinea boneta în mână. I se spusese că are vizitatori; despre cine era vorba, nu se ştia.

Asch şi vizitatorul se cercetară reciproc. Această primă verificare păru să-i mulţumească puţin pe amândoi şi să-l liniştească în mod special pe Asch.

— Bună ziua! spuse Gefreiterul.

— Bună ziua! răspunse meşterul. Vă aduc hainele. Le-am găsit pe stradă.

Şi nu-l slăbi din ochi pe cel din faţa lui.

Herbert Asch era vizibil încurcat.

— Da, e bine, făcu el, şi la un semn al vizitatorului puse mâna pe geamantan, îl deschise şi verifică repede conţinutul. Da, e totul, spuse el şi se fâstâci din ce în ce mai mult. Vă mulţumesc imens, domnule...

— Numele meu e Freitag, spuse vizitatorul, privindu-l ţintă în ochi.

Asch lăsă să-i cadă pe masă cizmele pe care le scosese din geamantan şi se aşeză.

— Nu ştiu, întrucât..., începu el. Apoi se întrerupse şi spuse ferm: Cred că vă sunt dator cu o explicaţie, domnule Freitag.

Acesta surâse.

— Nu e nevoie, spuse el. Am fost şi eu tânăr, am fost chiar şi soldat odată. Îmi pot închipui ce s-a întâmplat. Noaptea era frumoasă, fata vi s-a părut frumoasă, ocazia era favorabilă, iar dumneavoastră aţi profitat de ea, sau mai bine-zis v-aţi lăsaţi în voia ei. Doamne, aşa e să fie! Pe cine să daţi vina? Pe lună? Pe sângele dumneavoastră? Pe prilejul favorabil? V-am găsit mai târziu hainele undeva pe stradă, fiţi bucuros că am fost eu acela — şi nu, din întâmplare, tatăl fetei.

Asch dădu înapoi. Îi era foarte clar că omul care şedea destins în faţa lui nu era nici pe departe nătărău. Era tatăl lui Elisabeth, şi îi plăcea. Asch simţea foarte limpede că acesta ştia sau intuia mult mai multe decât spunea; voia să-i întindă o punte, să vadă o posibilă eroare, o rătăcire, dusă până la ultima consecinţă. El, tatăl lui Elisabeth, îi dădea o şansă.

— Trebuie, făcu Asch decis, să vă spun unele detalii. Să ştiţi că...

— Nu! făcu meşterul şi se ridică. Acum am foarte puţin timp la dispoziţie. Dar dacă vreţi, îmi puteţi face mâine seară o vizită. Să cinaţi împreună cu noi — dacă vreţi.

— Cu plăcere, spuse Herbert Asch, zăpăcit.

— O să aveţi ocazia, dacă doriţi, să-mi cunoaşteţi familia.

— Voi veni negreşit.

— M-aş bucura, spuse cu delicateţe meşterul Freitag şi-şi luă rămas-bun.

Tocmai atunci se deschise uşa. Hauptwachtmeisterul privi înăuntru, trecu cu vederea salutul Gefreiterului şi aruncă o căutătură iscoditoare către masa pe care se afla geamantanul cu articole de îmbrăcăminte.

— Continuaţi, strigă el cu mărinimie şi închise uşa la loc.

— Aşadar, spuse meşterul Freitag, pe mâine! Dacă doriţi.

Garda putea trece la repaus. Soldaţii efectuară o întoarcere reuşită, luară armele la subraţ şi se îndreptară spre clădirea bateriei. Tunarul Vierbein îl zări la o fereastră larg deschisă de la etajul al doilea pe Unteroffizierul Lindenberg; acesta stătea ca o stană de piatră.

Vierbein iuţi pasul. Era sigur că Lindenberg aşteptase reîntoarcerea lui, lucru care-l neliniştea. Pentru că interesul vădit al Unteroffizierului său, al „veşnicului soldat", nu putea însemna decât un lanţ de complicaţii succesive, şi tocmai astăzi nu avea nevoie de aşa ceva, căci avea întâlnire cu Ingrid.

În timp ce urca în grabă scările, se uită la ceasul care atârna deasupra unei uşi batante. Mai avea timp aproape două ore până la întâlnirea cu Ingrid — dar ce reprezentau două ore pentru Unteroffizierul Lindenberg? Numai să fi vrut — toate aparenţele indicau faptul că era dispus s-o facă! — şi ar fi putut să-şi întindă fără pic de osteneală, şi în mod justificat, controalele până în pânzele albe.

În faţa uşii îl aştepta Gefreiterul Asch.

— Bună treabă, îi strigă el. Chestia aia cu iepurele de câmp[1] ai scos-o cu bine la capăt.

— Se pare că Lindenberg mă aşteaptă, spuse Vierbein şi se îndreptă către el.

— Am priceput noi, făcu Gefreiterul. S-a întins vorba! Reacţie în lanţ! Spiessul îşi trimite în arenă cei mai buni cai. Cel mai sigur e să te faci imediat nevăzut.

— Lindenberg poate apărea aici în orice clipă.

— N-o s-o facă, îl asigură Asch, experimentat. Lindenberg ştie ce se cuvine. Nu face nimic care să contrazică spiritul regulamentului sau al sarcinilor de serviciu. Tu ai fost în gardă şi acum

[1] Iepure de câmp (în jargon soldăţesc) — infanterist (n. tr.).

îți dă ocazia să-ți pui ordine în calabalâcul tău de gardă, inclusiv să-ți pui la punct arma. Abia atunci se va arăta, ca să-ți demonstreze cât ai clipi că, de fapt, nu le-ai pus deloc în ordine.

— Știu, făcu Vierbein, rezemându-se. Și pe urmă începe circul.

Asch râse cu seninătate.

— Dar noi n-o să lăsăm lucrurile să ajungă până acolo. Mai adineauri m-ai ajutat tu, acum am să te ajut eu. Preiau toate catrafusele tale de gardă și garantez de curățenia lor. Tu însă te schimbi imediat la toaletă, după care dispari cât poți de repede.

— Lindenberg va face scandal, zise Vierbein, ezitând.

— N-o să facă scandal, el nu! Are prea multă stăpânire de sine pentru așa ceva. Se va înfuria doar foarte rău, dar n-o va arăta. Și până mâine dimineață îi va trece.

— Crezi?

— Sunt convins, așa că, hai, dă-i drumul, intră în căcăstoare! Îți aduc eu costumul de oraș.

Gefreiterul Asch îl împinse pe Vierbein înainte; acesta se grăbi să ajungă în capătul opus al coridorului, unde se afla toaleta. Se închise în ea și se apucă grabnic să se dezechipeze. Casca de oțel zăngăni, arma îi alunecă și dudui pe dale. Vierbein se sperie: verifică imediat în penumbră dacă fuseseră lovite porțiuni ale armei, dar spre ușurarea lui nu găsi nimic. Se rezemă de peretele din lemn și simți că-l năpădește sudoarea. La scurt timp, Gefreiterul Asch bătu în ușă.

— Uite-ți ținutele, spuse el. Costumul de oraș, boneta, pantofii și centura stas. Altceva?

— Mulțumesc, făcu Vierbein, recunoscător.

— N-ai de ce.

Vierbein se îmbrăcă la repezeală.

— Dacă nu m-ai fi ajutat, n-aș fi ieșit cu nici un chip astăzi din cazarmă.

— Încă nu ești afară. Și dacă mai continui să vorbești atât, nu faci decât să pierzi vremea.

— Diseară am întâlnire cu sora ta, spuse Vierbein prin ușa de lemn a toaletei. Sper că nu te deranjează.

Asch nu răspunse imediat. Apoi vorbi tărăgănat:

— Dac-aș fi știut...

— Atunci n-ai mai fi făcut toate astea?

— Nu, spuse Asch morocănos, atunci te-aș fi lăsat să cazi în mâinile lui Lindenberg. Ăla-i mult mai puțin periculos decât soră-mea.

— Nu pricep, făcu Vierbein.

— Pentru că ești un idiot, spuse Asch cu amabilitate. Va sosi clipa în care ai să-ți dai și tu seama de asta. Sper ca atunci să nu fie prea târziu.

Vierbein ieși din toaletă pe culoar, îmbrăcat de oraș. Era nițel zăpăcit și, în afară de asta, se grăbea. Îi trecu echipamentul de gardă prietenului și camaradului său.

Asch îl cercetă; la prima vedere, nu află nimic care să-i poată fi reproșat.

— Ai tot ce-ți trebuie? întrebă el. Carnet de serviciu? Bani? Batistă?

Vierbein răspunse afirmativ.

— Atunci, hai să apucăm taurul de coarne.

Asch păși pe coridorul pustiu, merse agale până la ușa batantă și privi pe casa scărilor.

Își retrase capul și strigă înăbușit către Vierbein, care trăgea cu ochiul din ușa toaletei:

— Vine Lindenberg!

Apoi apucă ușile batante, le deschise larg, părând peste măsură de milităros, și salută ireproșabil.

Unteroffizierul Lindenberg trecu în ținuta sa, ca întotdeauna, impecabilă, răspunse cu corectitudine la salutul Gefreiterului, după care grelele sale cizme țintuite bocăniră pe dușumeaua de piatră. Vizibil decis, fără însă a-și trăda prin nimic graba, se îndreptă spre ușa îndărătul căreia bănuia că se află tunarul Vierbein.

Abia părăsi Lindenberg coridorul, intrând în camera trupei — unde se strigă răsunător: „Atenție!" — că Asch îl și smulse pe camaradul său Vierbein din toaletă.

— Dă-i drumul, omule! Fugi! E o ocazie bună.

Și tunarul Vierbein, fără să mai stea pe gânduri, trecu în goană pe lângă Gefreiter. Coborî în fugă scările, fără să mai privească înapoi. Alerga în întâmpinarea întâlnirii sale cu Ingrid.

Gefreiterul Asch îi dădu ușii batante bine unse un elan puternic, făcând-o să penduleze, șuierând, încolo și încoace, apoi o porni și el încet și se îndreptă spre camera lui.

Aici, Unteroffizierul Lindenberg stătea în mijlocul încăperii, răscrăcărat și încremenit. Pentru prima oară se putea citi pe chipul său o urmă de descumpănire: era uluit. Îi întrebase pe toți cei prezenți în cameră de Vierbein, și fiecare afirmase că nu știe nimic despre acesta. Ceea ce, așa i se părea lui Lindenberg, putea fi consemnat și drept o minciună gogonată, fiindcă el în persoană îl văzuse pe Vierbein în uniforma de gardă, intrând în clădire cu un sfert de oră mai devreme — prin urmare trebuia să fie aici, trebuia să se afle prin preajmă, doar nu-l înghițise pământul!

Lindenberg se simțea, așadar, mințit și tocmai asta îl uluia din cale afară. Pur și simplu nu putea concepe că ar cuteza cineva vreodată să-l mintă pe el.

— Și dumneata, îl întrebă pe Gefreiterul Asch, care intra atunci, nici dumneata nu știi nimic despre asta?

— Nu, Herr Unteroffizier, făcu prompt Asch.

— Despre ce nu știi nimic?

— Despre nimic, Herr Unteroffizier.

— La dracu'! urlă Lindenberg.

El însuși era cât se poate de surprins să se audă urlând și văzu că soldații din subordine, care luaseră poziția regulamentară de drepți în fața lui, erau cuprinși de spaimă, ceea ce îl făcu să-și recapete echilibrul.

— Așadar, dumneata, Asch, îndrăznești să afirmi că tunarul Vierbein, după ce a fost eliberat din serviciul de gardă, n-a călcat în această cameră? Îndrăznești să afirmi acest lucru?

— *Jawohl*, Herr Unteroffizier, spuse Gefreiterul, conform adevărului.

Unteroffizierul Lindenberg dispăru și trânti ușa în urma lui cu o bufnitură puternică. Pe coridor se opri și respiră precipitat; nu reușise să priceapă ce anume se petrecea aici. Porni prin clădirea cazărmii ca un bondar lovit de streche, în căutarea lui Vierbein.

— Pe ăsta l-a apucat, făcu imperturbabil Gefreiterul Asch către camarazii săi. A devenit aproape uman.

Se întâlniră în fața unui magazin de ceasuri în Paradeplatz, și Johannes Vierbein avu prilejul să se convingă cât de punctuală era

Ingrid Asch. Se salutară și porniră agale către aleea lacului de lângă castel.

Mulți superiori întâlni tunarul, care venise să stea de povești cu o fată. Salută cu răbdare și cu o ținută regulamentară. Întregul oraș părea format numai din superiori, de parcă scopul vieții lor nu era decât acela de a aștepta un salut.

— Când vei ajunge Offizier, spuse fata de lângă el, atunci toate vor fi mult mai simple.

— Dar eu nu vreau să ajung Offizier, zise Johannes Vierbein.

— Nu? făcu Ingrid mirată. Presupun că ți-ai dat bacalaureatul?

— Desigur, dar nu pentru a mă face Offizier. Vreau să mă fac inginer.

— Ei da — e foarte frumos și asta.

Ingrid păru nițel dezamăgită, iar el nu știa prea bine de ce. Se gândi să-i pregătească o bucurie, pentru a o împăca, și își permise s-o întrebe dacă e dispusă să bea o cafea cu el și să mănânce o prăjitură.

— Cu plăcere, spuse Ingrid, hai să mergem la cofetăria *Liedtke*. Acolo au un tort grozav.

Johannes dădu aprobator din cap, străduindu-se să se arate bucuros, însă nu-i venea ușor, întrucât cofetăria *Liedtke* era scumpă, iar finanțele lui puține. La asta se mai adăuga și faptul că la cofetăria *Liedtke*, așa se vorbea, obișnuiau să vină și Offizierii din zonă, oficial, cu doamnele aferente.

Publicul nu era numeros, dar părea select. Ingrid se simțea vizibil bine, lucru care-l bucură. Pretinse că lui nu-i place tortul și suportă cu o ținută demnă ca ea să mânânce cu poftă două bucăți. Ochii câtorva Offizieri îl fixară cercetători, trădând mai apoi o îngăduință tacită.

— Vrei, așadar, să ajungi inginer, spuse ea. Când ai de gând să-ți iei doctoratul?

— Probabil că niciodată, zise Johannes Vierbein. Vreau să devin inginer-constructor, un fel de inginer și arhitect în același timp.

Nu apucă să vadă reacția ei, fiindcă un intendent se strecura, căutând, printre șirurile de mese. Vierbein se strădui să salute din poziția așezat, urmărindu-l cu privirea; reuși și intendentul îi răspunse amabil cu o mișcare a capului.

— Dacă ai fi măcar Offizier în rezervă..., începu iarăși Ingrid.

După o căutare zadarnică, intendentul trecu din nou prin dreptul mesei lor, şi tunarul se văzu iar nevoit să salute. Exageră puţin cu zelul său; lui Asch nu i s-ar fi întâmplat una ca asta, şi nici multor altora, dar ăia se purtau întotdeauna de parcă ar fi fost extrem de ocupaţi. În restaurante nu salutau aproape deloc, şi numai în cazuri extrem de rare se găsea câte un superior care să-i admonesteze la faţa locului.

— Ce-ar fi să mergem să ne plimbăm? întrebă Vierbein. Eventual undeva unde-i întuneric.

— Unde-i întuneric?

— Vreau să spun, undeva unde nu e nevoie să saluţi tot timpul.

— Pe mine nu mă deranjează, spuse Ingrid. Asta-i regula şi aşa trebuie să fie. Dar dacă vrei, putem să luăm o barcă şi să ne plimbăm pe lac.

— Cu plăcere, spuse Vierbein, şi îşi făcu socoteala că o plimbare cu barca în locul unei plimbări pe jos i-ar mări cheltuielile cu cel puţin două mărci; însă pentru Ingrid nimic nu i se părea prea scump, iar principalul era că banii îi ajungeau.

Se îndreptară către parcul castelului. Felinarele care atârnau deasupra promenadei revărsau o lumină ştearsă. Noaptea începea să-i învăluie cu căldură. Era nevoit s-o privească şi uită să mai salute, dar superiorul pe care-l ignorase se adâncise, din fericire, într-o îndeletnicire asemănătoare.

Cel ce închiria bărcile îl fixă într-adins pe tunar şi apoi pe însoţitoarea acestuia.

— Puteţi să luaţi o barcă, spuse el. Două mărci ora şi zece mărci garanţie. Când văzu că Vierbein ezită, adăugă rânjind: Dacă din întâmplare nu aveţi zece mărci la dumneavoastră, îmi ajunge drept garanţie şi carnetul de serviciu.

Vierbein continuă să ezite, iar Ingrid spuse, puţin nestăpânită:

— Doar nu trebuie neapărat să ne plimbăm cu barca.

Tunarul îşi scoase deja carnetul de serviciu din buzunarul de la piept şi i-l dăduse celui ce închiria bărcile; dar cu reţinere, fiindcă era interzis să dai din mână un carnet de serviciu, atât timp cât nu erai gradat sau cadru militar.

— Şi două mărci în avans, vă rog, spuse omul cu bărcile.

Vierbein i le dădu în grabă şi li se încredinţă o barcă, al cărei nume era *Raza Soarelui*. Ingrid se aşeză la cârmă.

Omul aduse două vâsle și le înmână, nu fără un anumit ceremonial.

— Și să nu mi-o luați în nume de rău, spuse el amabil. Chestia cu carnetul de serviciu e inevitabilă. Se întâmplă atâtea necazuri. Mereu caută să mă fenteze câte unii; mulți încearcă să mă tragă pe sfoară cu luatul pe datorie, mai cu seamă soldații, cu puțin înaintea soldei. Și acum doi ani s-a împușcat unul într-o barcă. Nu numai c-a murdărit-o, dar a mai și avariat-o. Și nu avea carnet de serviciu, iar eu stăteam aici cu cadavrul și nu știam ce să fac cu el.

— Bine, bine, interveni Vicrbein, avântându-se de la mal. E-n regulă.

Vâsli spre larg, cu mișcări scurte, puternice. Voia să se îndepărteze de mal, de oamenii străini. Voia să fie singur cu Ingrid. După câteva minute încetă să mai vâslească. Barca plutea încet pe apa liniștită.

Ingrid se aplecase ușor într-o parte și privea oglinda cu licăriri întunecate a lacului. Își scufundă mâna micuță în apă și râse cu seninătate.

Johannes era încântat. O privea tandru, și se părea că o vede pentru întâia oară acum, în seara aceasta. Purta o rochie albă, de vară, fără mâneci, cu flori mari și roșii, strânsă pe șolduri și adânc decoltată. Când se înclina înainte, respira căldura pe care corpul ei o iradia, un parfum dulce peste mirosul stătut al lacului. Era ca vrăjit.

— E frumos pe aici, spuse el.

Privi panglicile luminoase pe care felinarele de pe malul îndepărtat le așternuseră peste oglinda apei. Se simțea în siguranță și nu era singur. Visa ca aceste clipe să dureze veșnic și să nu se sfârșească brusc într-o oră.

— Dă-mi voie să vâslesc și eu puțin, ceru Ingrid.

Johannes încercă, așa cum se cădea pentru un cavaler, să protesteze.

Schimbară atent locurile. El o apucă cu grijă de braț, pentru a o sprijini și mâna îi alunecă spre subsuoara ei. Acest lucru îl încântă. Se bucura că afară nu era senin, căci altfel Ingrid ar fi putut observa că el roșise. I se făcu foarte cald și ceru permisiunea să se descheie la veston; ea nu avu nimic împotrivă.

Ingrid ședea în barcă cu picioarele desfăcute, proptite cu sandalele deschise la culoare de coastele bărcii. Se aplecă și își

întinse mâinile, apoi se încordă și se trase înapoi către cârmă. O clipă păru că se întinsese pe spate în fața lui. Iar lui îi reveni în minte fotografia pe care i-o sustrăsese și care o înfățișa în costumul de baie, ieșind din apă. Ea însă se aplecă din nou, pentru a vâsli mai departe.

Barca aluneca acum rapid, șuierând prin apă. Ingrid respira precipitat, cu gura întredeschisă.

— Ah! exclamă ea. Ce bine e!

Johannes o admira nemăsurat de mult.

Apoi, la fel de brusc cum începuse, se opri din vâslit. Își strânse picioarele la loc și-l privi cu ochii scânteietori, iar pe el îl cuprinse dorința arzătoare de a o lua în brațe, și se îmbujoră din nou.

— Și de ce nu? spuse ea, dusă pe gânduri.

— Da?

— De ce să nu ajungi Offizier?

El deveni puțin rezervat. Era suprins și spuse, mai aspru decât ar fi vrut s-o facă:

— Nu-i de mine meseria asta.

— Sper că nu ai nimic împotriva acestei meserii? replică ea, înțepată.

— Dumitale îți place? ripostă el. Îți plac asemenea uniforme, tonul care se obișnuiește în asemenea cercuri, felul ăsta de viață?

— Măcar ai putea să ajungi Offizier de rezervă.

— Și de ce? Vreau să ajung inginer și arhitect. E tot un țel în viață, nu?

— Nu-mi face plăcere să te jignesc, spuse Ingrid, mai nestăpânită. Dar am crezut întotdeauna că dumneata gândești cu totul altfel decât fratele meu.

— Mi se pare că fratele dumitale are gânduri foarte sănătoase.

— Dimpotrivă. Nu e un patriot.

— Dispune de o judecată sănătoasă, domnișoară Ingrid. Și la urma urmei nu pot fi toți patrioți.

— Ba da, ba da! spuse ea plină de elan, și elanul ei era sincer, fără să-și închipuie că-l poate jigni. Cine nu e patriot nu e un om de valoare. Într-o vreme ca asta în care trăim, unde totul va depinde de modul în care știm să ne afirmăm, pur și simplu, nu pot să pricep cum un bărbat normal, cu o gândire și simțire sănătoasă, poate avea concepții fie și numai apropiate de cele ale fratelui meu.

— Fratele dumitale probabil că n-ar fi prea încântat dacă ar auzi ce părere ai despre el.

— Știe foarte bine ce cred despre el și despre toți cei care-l seamănă. Dar dumneata ești altfel, Johannes, știu asta, o simt. Nu-i așa că-i adevărat?

— Acum trebuie să plec acasă, spuse el. Și se corectă imediat: Trebuie să mă întorc la cazarmă. Nu am învoire peste noapte.

— Ești supărat pe mine? întrebă ea cu naivitate.

— Cum pot să fiu supărat pe dumneata?

— Ești trist?

— Mai tot timpul sunt trist.

— Te-am dezamăgit?

— Nu!

— Și trebuie să recunoști că am dreptate.

— Bincînțeles că ai dreptate, făcu el, obosit.

Se străduia din răsputeri să-l convingă. Credea cu tărie în ceea ce spusese. Cu tot idealismul ei arzător și tinerese, credea în aceste lucruri sublime pe care le citise și le auzise de atâtea ori și care culminau cu constatarea: bărbatul e ocrotitorul femeii și al copilului, apărătorul onoarei ei, chezașul binelui ei. Doar bărbatul înrolat e un bărbat adevărat. Un asemenea bărbat voia, sau nici unul. Faptul că, atunci când se înrolau, oamenii deveneau sclavi îi era cu totul străin.

Vâsli până la mal, înapoie barca, își luă carnetul de serviciu și se pregăti pentru despărțire.

— Din păcate nu dispun de timpul meu, spuse el, acru, pentru că sunt soldat. Nu pot porunci nimic, nu pot decât să mă supun.

— Te înțeleg, firește, îl asigură Ingrid.

— Și nimic din toate astea nu se va schimba atâta vreme cât voi fi soldat. Pentru că se pare că nu voi deveni nicicând Offizier, pentru a dispune în felul ăsta de timpul meu liber. Rămâi cu bine.

— N-am spus-o cu răutate, făcu Ingrid, ușor neajutorată.

— Te cred, și poate că tocmai asta mă întristează.

Se smulse de lângă ea și fugi. Era peste măsură de dezamăgit. Se simțea înșelat, dat la o parte și părăsit. Alerga ca mânat din urmă spre cazarmă. Și cazarma îl aștepta.

Pentru Unteroffizierul Lindenberg, orice ordin era sfânt. Biblia sa erau regulamentele și dispozițiile. Nu cunoștea nici un

fel de compromis, doar supunere fără condiții. Și la rândul lui era dispus să execute la orice oră tot ceea ce le pretindea altora.

Lindenberg primise de la Hauptwachtmeisterul Schulz un ordin extrem de clar: „Să fie verificată sever curățenia obiectelor de îmbăcăminte și a echipamentului folosit de către tunarul Vierbein pe durata serviciului său de gardă", ceea ce în limbajul prozaic al Spiessului însemna: „Încinge-i ăluia fundul cum trebuie!"

Acest ordin nu lăsa loc la interpretări. Și fiindcă Lindenberg nu reușise, spre propria sa uluire, să-l execute de îndată, deci imediat ce Vierbein își terminase serviciul de gardă, era vorba, prin urmare, de un ordin neîndeplinit, mai exact, neîndeplinit încă. Așadar, acum se impunea fie revocarea lui, lucru pe care nu-l putea face decât cel care-l dăduse, fie să aștepte și să-l execute, totuși, cu întârziere.

Astfel Lindenberg răscoli pentru început întreaga clădire a bateriei a 3-a, din pod până în beci; bineînțeles, fără rezultat. Urla după Vierbein cum urlă vaca după nutreț, dar Vierbein nu se prezentă. De mai multe ori se arătă în camera subordonaților direcți, cerând insistent să-l vadă pe Vierbein, însă trupa dădu mereu același răspuns negativ, și-l năpădi straniul simțământ că nu prea era privit cu simpatie, ceea ce i se păru corect.

Timpul liber era timp liber, iar soldatul bun nu numai că-l merita, dar trebuia să-l și primească; mai cu seamă că și o directivă a Comandamentului Suprem indicase acest lucru, chiar dacă într-o manieră destul de vagă.

Nu, acest ordin i se dăduse lui și trebuia să-l ducă singur la îndeplinire, servind ca exemplu subordonaților. Era ferm convins că nimic în lume n-ar fi fost în stare să-l împiedice vreodată de la executarea îndatoririlor sale. Oricum, în seara asta avusese de gând să se antreneze la bazinul unității în vederea obținerii însemnului de salvamar fruntaș: dacă nu reușea să dea cât de curând de tunarul Vierbein, toată prețioasa lui oră de antrenament se ducea pe apa sâmbetei.

Se împotrivi multă vreme până să ia hotărârea de a-l căuta pe Hauptwachtmeister. Firește că nu intra în discuție să-i raporteze Hauptwachtmeisterului neîndeplinirea ordinului; asta era cu neputință, nu exista așa ceva. Nu-i rămânea decât să-l lămurească pe Hauptwachtmeister că aici era vorba despre amânarea executării

unui ordin, drept care exista, totuşi, posibilitatea de a renunţa la el definitiv.

Lindenberg îşi completă ţinuta de serviciu cu boneta, centura şi mănuşile, ceea ce în regulamentul echipării se numea „ţinuta restrânsă de raport", şi merse la parter, unde se afla locuinţa particulară a lui Schulz. Sună cu semnalul stabilit anume pentru Unteroffizieri, apoi aşteptă într-o ţinută regulamentară.

Schulz deschise după câteva minute. O siluetă masivă, înfăşurată într-un halat stacojiu. Când îl zări pe Lindenberg, trăsăturile sale aspre, de la prea multă bere, se lăţiră într-un rânjet de încântare.

— Ei? întrebă el, cu o voce puternică. L-ai belit pe individ?

Lindenberg raportă în cuvinte alese, dar scurte, despre eşecul său. Văzu cum Hauptwachtmeisterul Schulz deschise gura, după care o închise la loc. Se părea că Spiessul avea de gând să capete aceeaşi culoare stacojie ca a halatului.

— Ce să însemne asta? întrebă Schulz, după o tăcere ameninţătoare. Nemernicul n-a mai călcat deloc prin dormitor după serviciul de gardă? A şters-o, pur şi simplu?

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister.

— Asta-i nebunie curată!

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister.

— Iar dumneata eşti un idiot!

Unteroffizierul Lindenberg găsi potrivit să nu întărească această afirmaţie a Hauptwachtmeisterului său printr-un răsunător: *Jawohl!* Desigur că nu-i trecea nici pe departe prin cap să se simtă jignit sau chiar să protesteze. „Idiot" ţinea de jargon, de aşa-zisele înfloriturі de cazarmă, şi în nici un caz nu era pasibil de pedeapsă, aşa cum scria în anumite regulamente.

Hauptwachtmeisterul Schulz trânti uşa, clocotind de furie. Lindenberg înregistră asta fără să clipească. Socoti că felul de a reacţiona al Hauptwachtmeisterului era de înţeles, însă privi cu desconsiderare lipsa de stăpânire de sine a acestuia. Dar se pare că aici fusese vorba de temperament, ceea ce atrăgea, îndeobşte, niscaiva acţiuni ferme.

În orice caz, Lindenberg se văzu nevoit să admită că recenta întrevedere nu anulase ordinul dat anterior, deci ţinea în continuare de sarcina primită să verifice „cât se poate de repede" obiectele

de îmbrăcăminte şi echipamentul pe care tunarul Vierbein le purtase în timpul serviciului de gardă.

Încă o dată, pentru a cincea oară, Lindenberg se duse în camera subordonaţilor săi direcţi. Bineînţeles că Vierbein încă nu era acolo. Lindenberg rămase gânditor în faţa dulapului tunarului său, de care atârna un lacăt cât toate zilele, regretând că nu deţinea suficiente puteri pentru a deschide acest lacăt. Însă şi cele mai bune regulamente aveau, după părerea lui, nişte lacune.

Astfel că nu-i mai rămase altceva de făcu decât să renunţe la ora sa de antrenament de seară şi să aştepte. El, Unteroffizierul, trebuia să aştepte un tunar! Şi se scurseră un ceas, două, trei, patru ceasuri. Şedea neliniştit în cameră, cu un regulament în faţă, şi nu reuşea să se concentreze îndeajuns pentru a învăţa pe de rost un tabel pentru tragerea din poziţie culcat.

Se duse la geam şi privi peste platoul de adunare, apoi se aşeză din nou. După care trecu pe culoar şi făcu câteva tracţiuni la o bară, fixată în apropierea toaletei. Mai târziu îşi curăţă cizmele, echipamentul, şi se spălă pe dinţi, iar după o vreme îşi perie costumul special, deşi acesta era impecabil, pe bara pentru bătut covoare, de la intrarea în clădirea bateriei.

I se păruse că se află într-o anumită stare de nervozitate, lucru nou pentru el şi neliniştitor. Trase concluzia, nu fără amărăciune, că tunarul Vierbein ar fi cel care-i hărţuieşte nervii în clipa de faţă, fapt de neconceput! Trebuia să fie lucid şi la obiect, în permanenţă corect, nepărtinitor, exemplar, dar nu-i venea uşor. Cu puţin înainte de stingere, se duse încă o dată în dormitorul subunităţii, de data asta pentru a noua oară. Trei soldaţi jucau Skat, doi mâncau a treia oară, unul era în spălător, iar ceilalţi se aflau deja în paturile lor. Vierbein tot nu se arătase. Unteroffizierul Lindenberg îşi privi ceasul de la mână şi clătină greoi din cap:

— Încă douăzeci de minute, spuse el.

Lindenberg nu se mai întoarse la camera lui. Se opri pe coridor. În timp ce se plimba încolo şi încoace, simţea cum urcă în el o furie sufocantă. Asta nu trebuie să se întâmple, se îmboldi el. Se strădui să tragă adânc aer în piept.

Atunci îşi făcu apariţia tunarul Vierbein, cu respiraţia întretăiată. Faţa îi lucea, pesemne că fugise. Se îndreptă în grabă spre dormitor şi aproape că se ciocni de Unteroffizierul Lindenberg.

— Vierbein, spuse acesta pe un ton corect, strict regulamentar — îi venea foarte greu să se stăpânească întru totul, însă reuşi s-o facă —, ai fost astăzi în serviciul de gardă?

— *Jawohl*, Herr Unteroffizier.

— Vierbein, îţi este cunoscut că există un ordin, un ordin dat în scris, conform căruia fiecare soldat care iese din gardă trebuie să-şi aducă imediat echipamentul şi armamentul din dotare la o condiţie ireproşabilă, deci potrivită pentru inspecţie? Îţi este cunoscut acest lucru?

— *Jawohl*, Herr Unteroffizier.

— Atunci prezintă-mi centura, portîncărcătorul şi baioneta, spuse Unteroffizierul, străduindu-se să fie detaşat.

Spuse acest lucru simplu şi direct, nu ţinu discursuri, nu aruncă acuze, nu se lansă în bănuieli. Lindenberg voia ca numai faptele să vorbească, şi, era convins de asta, faptele urmau să fie elocvente.

Continuând încă să respire din greu, Vierbein se îndreptă grăbit spre dulapul lui. Îşi scoase din buzunarul pantalonului cheile, pe care Gefreiterul Asch tocmai i le pasase pe furiş, şi descuie lacătul. Lindenberg cercetă interiorul dulapului, nerăbdător. La prima vedere, ordinea generală nu era deloc rea.

Portîncărcătorul atârna de cârlig. Strălucea. Centura era aranjată în formă de semicerc. Strălucea. Baioneta împreună cu teaca stăteau pe o cârpă întinsă cu grijă. Totul strălucea.

Unteroffizierului Lindenberg i-au fost necesare câteva secunde până să se dumerească. Tunarul Vierbein se simţea uşurat: camarazii săi de cameră făcuseră treaba completă, după cum se vedea. Gefreiterul Asch rânjea din patul său.

— Cizmele! ceru Unteroffizierul Lindenberg.

I le întinse sub nas, şi, ia te uită, erau strălucitoare. Le ridică şi se uită la tălpi. Fuseseră spălate cu grijă. Cercetă dacă nu cumva se afla murdărie între ţintele groase. Căută zadarnic. Simţea cum acest lucru îl întărâta din cale afară.

— Arma! spuse Lindenberg, stăpânindu-se cu greu.

Vierbein se îndreptă repede spre rastel şi îşi luă arma. O ţinu regulamentar cu mâna stângă, prezentându-i inspectorului părţile componente. Lindenberg lăsă să-i alunece privirea de la gura ţevii până la pat. Nu găsi nimic de reproşat.

— Jos masca de la gura țevii, jos capacul cutiei mecanismelor, afară închizătorul! porunci el.

Avea de gând să pornească la o verificare cât se poate de amănunțită. Acum era decis să găsească ceva, și din experiență știa că nu există armă la care să nu descopere nereguli, atunci când voia cu tot dinadinsul.

Atunci, Gefreiterul Asch spuse din patul său, cu o voce prietenoasă:

— Cer permisiunea de a atrage atenția, Herr Unteroffizier, că e deja ora stingerii.

Lindenberg nu pricepu imediat ce se intenționa prin această remarcă.

— Cum? întrebă el consternat.

— E ora stingerii, spuse Gefreiterul Asch, fluturându-și ușor păturile.

Iar Obergefreiterul Kowalski se prefăcu pe jumătate adormit, de parcă n-ar fi știut ce se petrece în clipa aceea în cameră.

— Liniște! Aici dormim! strigă el, căscând.

Lindenberg înțelese. Era interzis să deranjezi trupa după ora stingerii și înainte de deșteptare, și trupa era în cunoștință de cauză. Însă nu se așteptase să fie atenționat de cineva vreodată asupra acestui lucru, fie și indirect. Prin asta echilibrul său era serios amenințat. Simți cum clocotește de furie, și numai cu mare trudă reuși să se stăpânească.

— Vorbim noi mâine, spuse el și dispăru.

— Noapte bună, Herr Unteroffizier, strigă amabil în urma lui Gefreiterul Asch.

Tata Freitag era un om care se scula cu noaptea-n cap. Serviciul său la centrul de perfecționare a materialului rulant începea la ora opt. Se scula încă de la cinci și se-apuca de îndată să meșterească, făcându-și, cum spunea el, poftă pentru micul dejun.

Se duse în grădină, îmbrăcat doar în pantaloni și cămașă. Era un împătimit al stropitului de dimineață; montă furtunul, îl derulă și deschise robinetul la maximum. Rămase astfel îngândurat, dirijând cu măiestrie jetul în toate direcțiile.

La această oră matinală i se părea că e singur pe lume. Nici un vecin care să-i pună întrebări prostești, nimeni din familie care

să-l cheme la alte activități — doar el cu florile sale, cu legumele și cu pomii săi fructiferi. Iar în fundal, cazarma, care prinse să se trezească la viață, cu un murmur.

Era mai vechi în această zonă decât cazarma de artilerie. Își cumpărase bucata de pământ din afara orașului de mai bine de zece ani. Însă orașul s-a întins după el, iar cazarma părea să fi răsărit din pământ peste noapte, aidoma unui vulcan care s-a reactivat brusc. Considera asta ca pe un fenomen al naturii.

În cazarmă răsunau fluierele Unteroffizierilor de serviciu. În fața blocurilor se adunau grupuri mici, cu cana de cafea în mână. Câteva dintre ele tocmai executau un scurt program sportiv de dimineață, cu exerciții libere și alergare în cerc, în jurul terenului de instrucție. Până la Freitag, care-și uda impasibil grădina, ajungeau ordine răzlețe.

După ce termină cu această îndeletnicire, Freitag se duse la magazia de unelte, unde își instalase și un banc de lucru. Cioplea dinți noi din lemn pentru o greblă. Mâinile sale puternice, care mânuiau alternativ cuțitul, lucrau cu măiestrie, în timp ce el cânta, cu o voce sufocată și aspră.

Pe la ora șase o trezi și pe soția sa, apoi trecu în baie, unde montase din pură plăcere un duș cât toate zilele. Aici se bărbieri, nestingherit și cu răbdare, lăsând după aceea apa să curgă din belșug peste el. Pe urmă trecu în bucătărie și începu să-și tachineze nevasta rotofeie și mereu veselă. Ea râdea pe înfundate și se prefăcea supărată, ceea ce-l încânta de fiecare dată. O ajută la pregătirea micului dejun, își umplu singur termosul pe care obișnuia să-l ia la serviciu și citi ceva din cartea de menaj a soției sale.

La ora șapte își trezi și fiica, pe Elisabeth, după care Freitag tatăl și soția puseră masa. La ora șapte și un sfert, ședeau împreună trei oameni pașnici. Elisabeth turnă cafeaua.

Tata Freitag își privi fiica cu căldură.

— Nu găsești și tu, mamă, spuse el senin, că Elisabeth s-a făcut o femeie în toată firea? E coaptă ca un măr pe care-l culegi din pom.

— Alt subiect de discuție n-ai? îl întrebă soția.

— Lasă-l, mamă, spuse Elisabeth. Știu și eu că nu pot rămâne veșnic un copil.

Tata Freitag luă o felie de pâine.

— A nu mai fi copil, zise el, e adesea același lucru cu a căpăta un copil.

Elisabeth se uită la tatăl său cu ochii mari.

Frau Freitag era de-a dreptul scandalizată.

— Chiar nu ai alt subiect de discuție, tată?

Bătrânul Freitag râse senin.

— Ei bine, dacă tu crezi că ăsta-i alt subiect, ce mâncăm diseară?

— Azi e marți, spuse Frau Freitag, ușurată că bărbatul ei încetase cu glumele sale grosolane, dar totuși nu grozav de prietenoasă, vrând să dea de înțeles că nu tolera asemenea glume. În fiecare marți mâncăm mazăre cu slănină, cum știi. De zece ani încoace, la dorința ta expresă.

— La dorința mea expresă? Nu mă omor după mazăre cu slană.

— Nici eu. Dar am crezut întotdeauna că-ți fac o bucurie când o gătesc.

— Și eu care am crezut întotdeauna că îți fac o bucurie când o mănânc.

Amândoi se priviră nedumeriți, după care izbucniră într-un hohot de râs. Elisabeth li se alătură, cu vocea ei clară, fericită și melodioasă; își iubea părinții și nu-și dorea decât să ajungă, într-o bună zi, să trăiască la fel ca ei.

— Mari aiuriți mai suntem și noi, spuse tata Freitag. Din partea mea însă lucrurile pot rămâne așa: mâncăm mai departe mazăre cu slănină în fiecare zi de marți și-i spunem „ciorba aiuriților". Bineînțeles că și diseară, doar că astăzi trebuie să gătești mai mult ca de obicei. Aștept un oaspete, un oaspete foarte special.

— Și lui vrei să-i pui în față ciorba noastră de aiuriți?

— Tocmai lui! Să ne cunoască așa cum suntem. Fără supeuri de gală.

— Cine e? întrebă curioasă Frau Freitag. Cineva din secția ta?

— Nu, spuse Freitag și-și privi fiica cu tandrețe. E unul din secția lui Elisabeth.

Elisabeth puse jos ceașca din care tocmai se pregătea să bea. Se îndreptă, uluită:

— Cine e, tată?

— Un tânăr de-a dreptul interesant. L-am cunoscut ieri. Sunt sigur, mamă, că ți-ar plăcea. Sunt aproape convins că-i place și lui

Elisabeth. E un Gefreiter din Artilerie. Îl cheamă Asch, Herbert Asch.

Elisabeth se rezemă de spătarul scaunului şi-l ţintui cu privirea pe tatăl său. Nici măcar nu era foarte surprinsă; se aştepta în orice clipă ca gândurile tatălui Freitag să facă salturi spectaculoase.

— L-ai provocat cumva să vină aici? întrebă ea. L-ai silit cumva indirect?

Mama Freitag nu pricepea câtuşi de puţin ce se petrece; devenise extrem de curioasă.

— Îl cunoşti, Elisabeth?

— De ce nu l-ar cunoaşte? Freitag se purta de parcă ar fi fost vorba despre cel mai natural lucru din lume. Activează în aceeaşi cazarmă în care lucrează Elisabeth. Şi acolo nu sunt decât vreo opt sute de soldaţi, aşa că de ce nu l-ar cunoaşte?

— Tată, spuse Elisabeth cu seriozitate, recunosc că a fost o greşeală din partea mea să nu-ţi spun nimic.

Bătrânul Freitag clătină energic din cap.

— Nu trebuie să-mi spui totul, explică el.

Frau Freitag făcu ochii mari.

— Ce se petrece aici, de fapt?

— Nimic ieşit din comun, mamă, zise Freitag şi-şi luă o felie de pâine. E tânărul ale cărui haine le-am găsit ieri pe stradă.

— Şi pe unul ca ăsta îl cunoşti tu, Elisabeth? întrebă tăios Frau Freitag.

Elisabeth dădu aprobator din cap.

— Îl cunosc, mamă.

— Iar eu n-am nimic împotrivă, spuse Freitag.

— În schimb eu nu vreau să-l văd, spuse Elisabeth încet, însă limpede.

— Foarte bine! exclamă Frau Freitag, încercând să fie fermă, ceea ce nu-i reuşi, pentru că era o femeie bună ca pâinea caldă.

Tata Freitag îşi împărţi felia de pâine cu marmeladă în patru bucăţi egale şi băgă una în gură, mestecând cu plăcere. După aceea luă o a doua bucată. Părea că-i place grozav.

— De fapt, o întrebă el pe fiica lui, ce ai să-i reproşezi?

— Foarte multe!

— Dintotdeauna a fost aşa?

— De ce mai întrebi, tată? Ştii doar foarte bine cum a fost.

Frau Freitag tot nu pricepea despre ce e vorba. Nu dispunea de o fantezie prea bogată; iar de ceea ce se cheamă „fantezie bolnavă" nu dispunea deloc. Pentru ea Elisabeth era un copil, copilul ei, și așa avea să rămână mereu.

— N-ai de gând să-mi spui, tată, ce înseamnă toate astea?

— Da' sigur, făcu el. L-am cunoscut pe acel Gefreiter Asch, pe care-l cunoaște și Elisabeth. Ne va vizita, așa s-a întâmplat; nu eu l-am silit s-o facă și nici el nu s-a înghesuit. Încă nu pot spune dacă-mi place, dar consider că merită atenție.

— Dar eu nu mai vreau să am de-a face cu el! strigă Elisabeth, și, după reacția ei, se putea vedea că era adevărat.

Se simțea înșelată de către Herbert Asch. O lăsase baltă, pur și simplu, și plecase. Ieri toată ziua nu făcuse nici cea mai mică încercare de a vorbi cu ea. O uitase de-a dreptul! O adusese într-o situație cumplit de jenantă și pe urmă o uitase pur și simplu! Trebuia să se ducă tatăl ei să-l cheme cu de-a sila. Asta în nici un caz. Acest lucru o făcea să se rușineze. La asta nu se așteptase, și tocmai de aceea nici n-avea voie să se întâmple.

— Mai că-mi vine să cred, spuse Freitag, dus pe gânduri, că nu-l cunoști destul de bine.

— Îl cunosc foarte bine!

— Mă tem că nu cunoști decât o parte a lui, aia prin care majoritatea bărbaților se deosebesc cel mai puțin unul de altul. Îți închipui, pesemne, că acest Asch e un câine fără căpătâi, unul care apucă tot ce prinde și se lasă prins. Dar să știi că nu-i așa. Dacă vrei să mă însoțești o bucată de drum, pentru că a cam trecut timpul să plec la muncă, am să-ți povestesc de ce consider că acest Asch are toate însușirile unui om de onoare.

Mama Freitag se ridică, supărată.

— Ia hai, plecați de-aici! făcu ea, decisă. M-am săturat de tainele voastre.

Bătrânul Freitag o mângâie bine dispus pe spinarea ei rotunjoară. Ea toarse ca o pisică, însă îl privi cu ostilitate. Își puse sandvișurile și sticla de termos într-o servietă, în vreme ce îi aruncă o ocheadă fiicei sale, care se străduia să-i evite privirea, pentru a reuși să rămână serioasă.

— Diseară, spuse bătrânul Freitag, se va arăta, așadar, pe-aici o uniformă din unitate, și stăpânul ei va fi un bărbat care-și închipuie că e deștept, dacă nu chiar șmecher, dar care are o fire

aproape de copil. Trebuie să-ți imagineze următorul lucru, mamă: omul a făcut ceea ce s-ar putea numi o prostie sau o faptă necugetată și era dispus, și asta cu mai bine de douăsprezece ore mai târziu — prin urmare nu surprins asupra faptului și pus sub presiune —, să-și asume răspunderea, cu toate consecințele pe care le presupune codul nostru de onoare mic-burghez. Și ce rezultă de aici? Ori că nu a făcut nici un fel de prostie, ori că are ceea ce s-ar putea numi eventual conștiință sau caracter.

— Bine, bine, îl expedie Frau Freitag. Acum du-te odată, altfel întârzii. Iar acest Asch o să-și primească diseară porția de supă de mazăre.

— Tată, spuse Elisabeth cu răceală, cred că nu e deloc cazul să-i cânți un imn de slavă. Îl cunosc eu mai bine.

— Draga mea copilă, zise bătrânul Freitag, nu pricepi că nu-i cânt deloc un imn de slavă? Omul ăsta se prea poate să se poarte ca un bădăran, ca un necioplit sau ca un războinic aspru, dar are un cuget de copil și idealismul lăuntric și extrem de periculos al unui puști. N-am găsit în el nici o urmă de realism. Mi se pare că aparține acelei categorii de oameni care, cum primesc un imbold favorabil, reușesc să se ia la luptă cu morile de vânt. Am citit odată o carte despre un bărbat din Spania...

— Hai și du-te odată! făcu nevastă-sa. N-ai vorbit toată viața atâtea nerozii ca în dimineața asta. Nu te-am prevenit eu întotdeauna? Uite ce pățești dacă citești cărți!

Și-și împinse bărbatul pe ușă. Privi după el cum cobora strada, însoțit de fiica lui și vorbind cu înflăcărare. Clătină din cap.

— Bate câmpii, spuse ea, dar e un om bun.

Nu trecu multă vreme și Hauptwachtmeisterul Schulz deveni ferm convins, din punctul lui de vedere că, în cazul acestui Unteroffizier Lindenberg, era vorba despre un ratat în toată regula. Pur și simplu un țicnit; nu doar un soldat „desăvârșit", ci și un monstru militar. Pe scurt, lui Lindenberg, conform certitudinii Hauptwachtmeisterului Schulz, îi lipsea simțul experienței zilnice. Nu stăpânea cheia unui instructor de clasă; nu știa să șlefuiască.

Pauza de luni seara a „veșnicului soldat", când s-a lăsat dus de nas de către cel mai prăpădit tunar din tot regimentul, dacă nu chiar din toată armata, ar mai merge; asta ar putea fi trecută la

rubrica „incidente interne în program" și ar putea fi dată uitării. Însă faptul că Unteroffizierul Lindenberg n-a tras de aici nici o învățătură, trândăvind de-a dreptul toată dimineața de marți, pentru că nu se ocupa decât cu stricta supraveghere, fără a stăpâni însă arta de a acționa energic — această scăpare era într-adevăr de neiertat.

Greșeala fundamentală a Unteroffizierului Lindenberg era, tot potrivit convingerii Hauptwachtmeisterului Schulz, că nu reușea să-și manifeste fantezia. Nu se dezlipea de regulamente; voia să fie „corect", dar rămânea doar un nătărău. Nu stăpânea arta interpretării, și nici pe cea a improvizației, nefiind în stare să-și închipuie toate câte erau cu putință în umbra noțiunii de „întărire a disciplinei".

Spiessul fusese deci nevoit să recunoască, cu strângere de inimă, că, din păcate, Lindenberg nu era omul capabil să încingă fundul celor din subunitatea lui. Acest lucru îl frământa extrem de tare. Îl chemă la el pe Unteroffizier, pentru a-i mai adresa un ultim apel insistent:

— Ieri-seară, Lindenberg, te-ai lăsat făcut de rahat de către cel mai prăpădit recrut al dumitale.

— Cer permisiunea de a raporta, Herr Hauptwachtmeister, că acțiunea mea a fost întru totul corectă. Obiectele de echipament și armamentul tunarului Vierbein au fost în ordine. N-am avut motiv nici să-l tratez cu asprime, și cu atât mai puțin să-l raportez.

— Te-ai lăsat tras în piept, Lindenberg. Doar știi și dumneata treaba asta. Golanul de Vierbein și-a făcut de cap iarăși — cu o altă muiere, probabil, iar ceilalți i-au curățat echipamentul.

— Acest lucru, Herr Hauptwachtmeister, poate fi numit chiar camaraderie.

— Ești o vită, Lindenberg, spuse Spiessul elocvent. N-ai priceput încă despre ce e vorba aici. Nemernicii au făcut pe „camarazii" doar pentru a te fenta pe dumneata, Unteroffizierul lor. Doar un scrântit poate numi așa ceva spirit camaraderesc; eu îl numesc complot în vederea pregătirii revoltei.

Lindenberg tăcu. Ca de atâtea ori până acum, punctul său de vedere nu corespundea cu cel al Hauptwachtmeisterului, însă rămase destul de soldat pentru a nu-l contrazice vehement. De data asta nu căută decât să-și susțină opinia sa neutră.

— Până acum nu s-a întâmplat nimic care să ducă fie şi indirect la concluzia unui refuz de executare a ordinului.

— Fiindcă nu eşti la curent cu tactica acestor indivizi! tună Hauptwachtmeisterul. Altminteri, de ce-ţi închipui că azi-dimineaţă Obergefreiterul Kowalski şi Gefreiterul Asch s-au prezentat bolnavi?

— Unul are diaree, celălalt tulburări de echilibru, Herr Hauptwachtmeister.

— Amândoi vor să chiulească de la instrucţia de infanterie, măi, cămilă! Pentru că amândoi cunosc regulile jocului mai bine decât dumneata, Lindenberg. Ăştia ştiu exact ce se poartă acum. Alde ei au stofă de Unteroffizieri. Dumneata însă ai ajuns un sclav al regulamentelor.

Lindenberg tăcu, încrâncenat. Asta n-o meritase, asta nu. Se considera unul dintre cei mai buni Unteroffizieri ai regimentului şi, cu siguranţă, unul dintre cei mai corecţi. Era incoruptibil şi-şi făcea datoria cu stricteţe, iar în momentul ăsta se simţea profund jignit.

Hauptwachtmeisterul Schulz îl expedie cu un gest. Această convorbire avu darul să-l mulţumească. Se aştepta la multe în urma ei, mai cu seamă la o intervenţie mai dură a lui Lindenberg — aşadar, se aştepta la un frecuş, nu doar la instrucţie. În următoarele două ceasuri, subunitatea Lindenberg trebuia să vadă stele verzi. Întreaga subunitate! Ăsta era principiul. Să simtă cu toţii că doar din pricina lui Vierbein, numai şi numai din pricina acestui Vierbein, le era tăbăcit fundul în asemenea hal. Aşa aveau să contribuie şi ei pe mai departe la lichidarea lui, măcar din punct de vedere moral, pentru a-şi regăsi din nou liniştea.

Deci Lindenberg fusese adus la turaţie maximă, şi totuşi mai exista posibilitatea ca acest lucru să nu fie de ajuns pentru a-i aranja cum se cuvine pe cei din subunitate şi, implicit, pe Vierbein. Faptul că programul instrucţiei de infanterie cădea de data asta în mâinile redutabile ale Wachtmeisterului Platzek era o coincidenţă fericită. Nu degeaba era supranumit Platzek-Frecuş, şi nu întâmplător era prieten bun cu Schulz. Platzek va avea el grijă, îşi spuse Spiessul, să le toceasă nemernicilor cataligele, mai cu seamă pe ale lui Vierbein.

Hauptwachtmeisterul îl detesta pe acest Vierbein. Pentru el reprezenta chintesenţa spiritului nesoldăţesc, lipsit de disciplină,

șleampăt, pe scurt: al civilului. Îl detesta pe acest Vierbein fiindcă își întinsese labele murdare spre nevastă-sa, căci și aici se putea deslușI un semn de lipsă de respect.

Aceste gânduri răscolitoare îi amintiră brusc de soție și de faptul că-și propusese s-o lămurească, cu fiecare ocazie ce se ivea, cine era, de fapt, stăpân în casă. Intră în locuința lui particulară și ceru o ceașcă de cafea. Lore se străduI să-i facă repede pe voie.

— Vrei să scapi cât mai repede de mine? întrebă Schulz.

Ea nu răspunse; știa că dacă s-ar fi mișcat încet, ar fi ocărât-o și pentru asta. Pentru a-l împăca însă, începu să trebăluiască mai agale.

— Mai repede nu se poate? întrebă el prompt. Mai am și altele pe cap.

Își bău cafeaua în grabă, apoi plecă, fără a uita să caute, și spre mulțumirea lui să și găsească, praf pe raftul de sus din bucătărie.

— Așa se întâmplă, spuse el, dacă-ți umblă mereu prin cap tot felul de gânduri.

Pe urmă se duse în blocul bateriei și privi prin geamul din spate, de la etajul al doilea, către terenul de instrucție. Clătină din cap, mulțumit. Grupa Lindenberg se aliniase și exersa mânuiri complicate și obositoare de armă. Pentru a oferi unul dintre celebrele sale exemple, pesemne că Unteroffizierul exersa și el. Grupa era formată din zece oameni.

Acest lucru îi aminti din nou că Asch și Kowalski se dăduseră bolnavi, din spirit de prevedere. Rânji, pentru că știa trucul. Cei doi nu căutau decât să chiulească de la instrucția de infanterie, dar nu-l luaseră și pe el în calcul. Se grăbi să ajungă în biroul său și ceru legătura cu Sanitätsfeldwebelul[1].

Între timp, Lindenberg exersa cu grupa legendarele sale mânuiri de armă. Și spre a nu-și strica renumele bun, nu se rezuma doar să le arate, ci le executa, la rândul său. Avea și de această dată o ținută ireproșabilă. Remarcabila sa condiție fizică îi îngăduia fără probleme acest lucru.

Era specialist în genuflexiuni în opt timpi, cu brațele întinse, care țineau arma — pușca de calibrul 98. Un exercițiu ieșit din comun, ce făcea mâinile să tremure și picioarele să joace. Corecta exercițiile cu o voce puternică, în care abia dacă se simțea o urmă

[1] Plutonier din serviciul medical (n. tr.).

de efort. Înregistră faptul că tunarul Vierbein transpira deja puternic, alături de ceilalți, și se înroșea treptat la față. Nu simți nici o satisfacție, ci mai degrabă o anumită îngrijorare. Îl nemulțumea cât de puțin rezistenți erau soldații care-i fuseseră încredințați. Însă era decis să-i oțelească.

Wachtmeisterul Platzek, Platzek-Frecuș, se apropie interesat de grup. Privi un timp cu vădit dispreț, după care spuse:

— Mult prea molâu, Lindenberg.

Nu specifică la cine se referea această afirmație atât de dragă lui. În orice caz, Unteroffizierul se strădui în consecință să sporească ritmul exercițiilor sale și să ridice vocea cu încă un grad, ceea ce îi reuși. Soldații însă se străduiră să fie zeloși și corecți, pentru că din experiență știau că nu era indicat să-l stârnești pe Wachtmeisterul Platzek. Erau transpirați și gâfâiau.

Dar bănuiau și că orice efort era în zadar. Simțeau aproape fizic că Platzek părea ferm hotărât să-i încingă la maximum. Iar acesta spuse:

— Strâmb, mult prea strâmb, Vierbein ăsta. Un molâu! Cine știe pe unde te-ai învârtit mătăluță aseară. Din cauza lui Vierbein, toată lumea direcția zid, fuga-marș!

Așa începu unul dintre „ceremonialurile" lui Platzek. Îl lăsă de-a dreptul baltă pe Unteroffizierul Lindenberg și-i goni grupa în cruciș și-n curmeziș peste zona din dos a terenului de instrucție. Soldații se aruncară supuși în noroi, străduindu-se să-și menajeze pe cât posibil forțele. Doar Vierbein își dădea cu încrâncenare osteneala să execute fiecare ordin întocmai și cu cea mai mare rapiditate. Țâșnea ca o rachetă peste câmpul de instrucție și se înfigea în glod aidoma unei grenade. Totul era zadarnic. Mereu răsuna îndemnul mobilizator al lui Platzek:

— Din cauza lui Vierbein, toată lumea...

După cincisprezece minute, cei dintâi se clătinau ca dansatorii în transă. Imaginile jucau amețitor în fața ochilor lui Vierbein. Vocea lui Platzek deveni încet-încet răgușită. Lindenberg stătea în spate, țeapăn și reținut; aici, așa i se părea lui, nu erau respectate regulamentele — iar în sinea lui disprețuia acest lucru.

Platzek cel răgușit, care începu să se teamă pentru vocea lui, porni să lucreze cu fluierul. Un fluierat înlocuia un ordin. Trebuia să fie respectată următoarea ordine: fluier — culcat; fluier — drepți, fuga-marș; fluier — în genunchi, fluier — drepți,

fuga-marş; fluier — aşezat; fluier — drepţi, fuga-marş; două fluierături — stânga-mprejur; trei fluierături — atenţiune; fluierătură prelungă, care se întâmpla însă foarte rar — pe loc repaus! După primele zece minute ale acestui fel de joacă, Vierbein se prăbuşi pentru prima oară şi îl duseră într-un colţ.

— Târşelos! făcu Wachtmeisterul Platzek cu dispreţ, şi pe figură i se putea citi o satisfacţie deplină.

Hauptmannul Derna, şeful bateriei a 3-a, era, cum s-ar spune, o contribuţie vie a poporului-frate austriac la spiritul de apărare al Marii Germanii. Făcuse odinioară parte cu succes din armata chezaro-crăiască, ocupându-se mai apoi temporar cu mica negustorie, fiind pe rând factor cadastral şi agent de asigurări. După reuşitul Anschluss[1], marele Wehrmacht îl primi cu braţele deschise; deveni iarăşi Offizier şi nimeri în mijlocul prusacilor.

Derna, Joseph, avea un şarm vienez, o voce lină şi plăcută şi mişcări elegante. Prusacilor din rândul ofiţerimii li se părea, cum obişnuiau ei să spună cu delicateţe, un vomitiv, însă îl tolerau şi chiar şi la cazinou nu-l găseau din cale afară de insuportabil. Îl lăsau să ia parte la camaraderia lor, şi faptul că îşi dădea de zor silinţa să-i imite avea chiar darul să-i bucure.

Joseph Derna, Hauptmann, se mişca în cazarma prusacă precum într-un câmp de mine; se aştepta în orice clipă să sară în aer. Îşi dădea osteneala să se manifeste cât se poate de discret. Se orienta mereu în toate după ceilalţi Offizieri ai regimentului şi era fericit când aceştia nu găseau nimic să-i reproşeze lui sau măsurilor pe care le luase.

Pentru el totul era nou. În ultimele luni ale războiului mondial comandase o baterie Haubitz pe jumătate intactă. Pe urmă se luptase pentru pensie şi pentru posturi civile. Nu cunoştea regulile jocului în curtea cazărmii, iar fineţurile spiritului prusac nu-i erau nici pe departe familiare. În serviciul exterior depindea în întregime de Leutnantul Wedelmann şi de Offizierii-instructori, în serviciul interior, de Hauptwachtmeisterul Schulz. Wedelmann îl trata cu simplitate; Schulz însă îl privea ca pe o ciudăţenie şi se purta ca atare.

---

[1] Anexarea Austriei la Germania, în martie 1938 (n. tr.).

Hauptwachtmeisterul recunoscuse imediat din ce aluat era făcut noul Hauptmann, reactivat din Austria. Tolera nevoia de societate a vienezului rătăcit printre prusaci. Schulz știa precis ce se cerea și ce se aștepta, lămurindu-l din vreme pe Derna asupra acestor lucruri. Războiul hârțoagelor îl ducea absolut singur; concepea planuri de serviciu, emitea decizii, aproba cereri de concedii — iar Derna semna tot ceea ce Hauptwachtmeisterul îi punea în față.

Schulz avea destulă abilitate pentru a nu-l lăsa niciodată pe Derna să simtă cât îi era el de superior; iar Hauptmannul Derna își dădea din plin silința să-i arate Hauptwachtmeisterului său cu câtă încredere îl investise. Trăiau ca într-o continuă lună de miere. Se întreceau în atenții și considerau că au toate motivele să se asigure reciproc din când în când cât de mult se prețuiau unul pe celălalt.

— Bună dimineața, Herr Hauptmann! urlă Schulz ferm și bucuros.

Deschise brusc ușa de la biroul șefului, și-l salută într-o manieră despre care Derna era convins că exprimă spiritul prusac. Înșfăcă mâna ce i se întinse și radie încredere.

Pe urmă, Derna rămase vreo zece minute singur în biroul său. Se așeză și observă în fața lui raportul zilnic al Hauptwachtmeisterului. Îl transcrise, înainte de a-l citi. Știa că se putea bizui pe Schulz. Încercă să memoreze cifrele: putere necesară, putere efectivă, oameni la program, oameni plecați în permisii, bolnavi. Era posibil ca Majorul Luschke, comandantul unității, să le ceară. Și la prusaci, îl lămurise Schulz, trebuie să știi asemenea cifre pe dinafară.

Telefonul din fața lui porni să țârâie prietenos și-i întrerupse strădaniile sincere de a pătrunde spiritul serviciului prusac. Răspunse o voce amabilă.

Se auzi timbrul nazal și șuierat, însă pătrunzător și limpede al comandantului său. Majorul Luschke, pe care soldații din cazarmă, cu excepția lui Derna, se-nțelege, îl numeau îndeobște doar Mutră-de-Cartof, vru să știe de la șeful său de baterie dacă acesta își închipuie cumva că se află într-o cafenea.

— Nu, Herr Major, spuse Derna, politicos și mirat în același timp.

Luschke explică ulterior că îi produce invariabil această regretabilă impresie, pentru că, de fiecare dată când Derna se

prezintă la telefon, sună de parcă s-ar pregăti să comande vreunui chelner-şef o ţigară rafinată de foi. Ar trebui să afle, în cele din urmă, şi el, Derna, că acesta nu e tonul potrivit într-o cazarmă, cnunţă mai apoi Luschke.

— *Jawohl*, Herr Major, spusè Derna, supus.

După care Mutră-de-Cartof vru să ştie dacă Derna e la curent cu faptul că îmbolnăvirile raportate în bateria lui survin îndeobşte lunea, sau doar atunci când e prevăzută în program instrucţia de infanterie. Derna a remarcat vreodată acest fapt?

— Nu, Herr Major, răspunse Derna, şifonat. Însă de îndată am să...

Majorul îl întrerupse pe şeful de baterie şi-i recomandă cu glas domol să se ocupe de orice fleac ar dori, dar pe viitor numai *înaintea* comandantului său de unitate. Să te afli după aceea în treabă, asta poate că se practică la Viena, dar nu la prusaci. Şi ce va să zică: „De îndată am să!..." Se îndoieşte cumva Derna de afirmaţiile sale, ale Majorului?

— Nu, Herr Major!

Sau le consideră mai degrabă corecte, deci observate cu rigurozitate?

— *Jawohl*, Herr Major!

Derna avea senzaţia nimicitoare că transpiră sânge şi apă de fiecare dată când venea în contact cu Majorul Luschke. Comandantul era într-adevăr imprevizibil: un fel de nor de furtună deasupra cazărmii, despre care nimeni nu ştia când şi dacă se va dezlănţui! În orice caz se bucură nespus când Majorul Luschke întrerupse brusc discuţia şi închise.

Derna despături o batistă albă ca neaua, îşi tamponă fruntea şi rămase câteva minute inert, pentru a se reculege. Tocmai în mâinile acestui Luschke a trebuit să pice... însă alungă astfel de gânduri şi încercă să se concentreze asupra rapoartelor pe care bunul Hauptwachtmeister Schulz i le pusese în faţă.

Şi aici găsi Derna până la urmă, ca ultimă notiţă printre celelalte, un bilețel pe care scria: „Tunar Vierbein — sancţiune disciplinară — mai multe delicte." Acesta era un lucru nou pentru el; cu aşa ceva nu se mai întâlnise până acum. Încercă să-şi închipuie ce voise Schulz să spună, dar nu ajunse la nici un rezultat notabil; găsea doar că îl irită expresia „sancţiune disciplinară". Mai nou, Majorul Luschke, comandantul său de unitate, spusese: „O

sancțiune disciplinară e ultimul mijloc, după ce toate celelalte metode au dat greș; cine o aplică în domeniul său trebuie să fie conștient de faptul că nu stăpânește suficient de bine metodele uzuale."

Derna îl chemă prin sonerie pe Hauptwachtmeisterul său; era aproape ferm hotărât să facă câte ceva pentru a evita ca atenția Majorului Luschke să fie îndreptată într-un mod inutil de sever asupra lui și a activității sale.

Hauptwachtmeisterul i se proțăpi în față, străduindu-se să-l privească în ochi umil și supus.

— Ei, ce e cu acest Vierbein, dragul meu Schulz?

— Ăla trebuie pedepsit, Herr Hauptmann, spuse Spiessul cu o siguranță dezarmantă.

— Dragul meu Schulz, făcu Derna părintește, nu sunt un prieten al sancțiunilor disciplinare. Ele sunt ultimul mijloc, după ce toate celelalte metode au dat greș. Și doar nu vrem să cadă asupra noastră bănuiala, dragul meu Schulz, că nu stăpânim îndeajuns de bine metodele uzuale.

Schulz se scălda, fără a se trăda câtuși de puțin, în infinita sa superioritate. Știa foarte bine că aici era rostită papagalicește una dintre expresiile favorite ale comandantului unității. Gândi: „Draga mea lebădă, ești un papagal!"

— O pedeapsă e inevitabilă, Herr Hauptmann, spuse el apoi. Propun trei zile de arest sever. Mi-am permis să elaborez o motivație.

Scoase un bilețel din carnetul său gros și-l puse pe masa Hauptmannului.

— Foarte destoinic, spuse Derna, puțin abătut. Într-adevăr foarte destoinic, dragul meu Schulz.

Nu se prea simțea în largul lui. Toată ființa lui se împotrivea pronunțării unei pedepse, care urma să fie și cea dintâi pedeapsă administrată de el. La asta se adăuga și faptul că Majorul Luschke, comandantul unității, era un dușman convins al sancțiunilor disciplinare. Evită să arunce o privire asupra biletului prezentat de Hauptwachtmeister și chiar să-l ridice.

— Ce-a făcut individul? întrebă el.

— Mai multe, spuse Schulz, manifestându-și cu grijă nemulțumirea în fața ezitării căpitanului. Tunarul Vierbein a intrat în posesia unui bilet de voie pe baza unor afirmații mincinoase. A

părăsit cazarma printr-un loc interzis. Și-a neglijat, poate chiar în mod intenționat, serviciul de gardă. După serviciul de gardă a părăsit cazarma fără a-și pune în ordine echipamentul și armamentul, conform regulamentului. Și, în general, acest Vierbein e un soldat imposibil. E timpul ca Herr Hauptmann să-l pedepsească.

Derna se rezemă pe spate.

— Da, făcu el îngândurat și începu să bată *Radetzkymarsch* pe tăblia mesei. Ca să vezi.

Deschise cutiuța de lemn din fața lui și-și luă unul dintre trabucele răsucite de el personal. Schulz îi oferi un foc.

— Da, spuse Hauptmannul din nou și suflă fumul.

Presimți foarte clar că Spiessul își voia prada! Era dur, ferm hotărât și ar fi fost greu să-i scoți asta din cap, și chiar mai greu să motivezi o sancțiune disciplinară față de Majorul Luschke, cel supranumit „bătrânul Fritz".

Hauptmannul se simțea de parcă ar fi purtat pe umeri tone de poveri. Până și șarmul său suferea; era cât pe ce să devină ostil, însă își aminti la timp că ar fi fost curată nebunie, dacă nu aproape o sinucidere, să se încontreze cu atotștiutorul, indispensabilul Schulz, din cauza unui fleac.

— Ia aduceți-l pe individ încoace, zise el.

„De ce n-a spus așa de la început?" își spuse Schulz. Salută exemplar, ca de obicei, și dispăru. Ordonă entuziasmat să fie adus tunarul Vierbein. O să-i arate el ăluia!

Între timp, Hauptmannul Derna răsfoi regulamentul privitor la pedeapsa disciplinară. Îl găsea complicat, confuz, plin de lacune. Vorbi la telefon cu aghiotantul comandantului de unitate și află, după o pălăvrăgeală introductivă despre cazinou, că în ultimele șase luni, în sectorul Majorului Luschke, n-a fost emisă nici o pedeapsă disciplinară.

— Bătrânul, spuse aghiotantul, e pentru disciplină, nu însă și pentru pedepsele disciplinare.

Derna găsi că acest fel de a gândi era lăudabil și, dată fiind situația lui, foarte comod. I-ar fi făcut cu plăcere lui Schulz acest mic hatâr, presupunând, desigur, că era întemeiat. Însă nu putea nega, pur și simplu, un principiu de bază al comandantului unității sale. Ar fi fost curată sinucidere doar dacă spuneai „pâs" la dispozițiile lui Luschke. Trebuia să acționeze cu tact. Să întâmpine

rigiditatea prusacă cu maleabilitatea austriacă, încercând să le contopească pe amândouă în chip armonios.

Îl cercetă pe tunarul Vierbein care tocmai intrase și în spatele căruia Hauptwachtmeisterul se proțăpise cât era de mare, cu răceală, nu prea multă, dar suficientă pentru efectul scontat. Pentru început tăcu, fiindcă învățase că tăcerea era importantă, amenințătoare și apăsătoare. Privi cercetător chipul palid al tunarului, care, sub casca imensă de oțel, părea mic și bolnăvicios.

— O culoare nesănătoasă în obraji, constată Hauptmannul.

— Asta vine de la ritmul său de viață, făcu Hauptwachtmeisterul din fundal.

— Să-ți fie rușine, spuse Derna, adresându-i-se tunarului. Ai onoarea de a fi soldat și de a purta vestonul Armatei, dar te porți ca un... ca un...

— Ca un porc pestriț, îi veni în ajutor Schulz, cu amabilitate.

Derna încuviință. Găsea, ce-i drept, că remarca Hauptwachtmeisterului mergea ceva cam departe, însă preferă să nu-l admonesteze pentru asta, cu atât mai puțin de față cu un subaltern. Îl cercetă amănunțit pe palid-cenușiul tunar; nu prea aducea cu un răzvrătit, mai degrabă cu un soldat slab. Și în prezența acestei grămăjoare de necaz care ajunsese aici sub ochii lui, se simți mare și tare. Răzbătu la suprafață mândria din el, mândria de a fi un Offizier al Wehrmachtului, un austriac pe pământul Prusiei, după ani plini de lipsuri, aproape umilitori. Se simțea infinit superior, și acest lucru îl făcu binevoitor.

— Ce meserie are tatăl dumitale? întrebă el.

Pe Hauptwachtmeister nu-l încântară cele auzite. Ce înseamnă asta? Ce vrea ăsta, să facă conversație aici sau să pronunțe o sancțiune disciplinară? Individul vine cu istoricul familiei, când tot ce contează e să dea o dispoziție?

— Agent de poliție, Herr Hauptmann, spuse Vierbein.

Derna ridică privirea, uluit, de parcă ar fi avut în față o minune a lumii.

— Asta-i de neconceput, spuse el, clătinând din cap. Prin urmare tatăl dumitale e un păzitor al ordinii onorabil, de nădejde, un model pentru societate, ca să zic așa. Și ce ești dumneata? Dumneata ești un soldat rău, un soldat neobișnuit de rău, după cum mi-a raportat insistent Hauptwachtmeisterul. Tatăl dumitale ar fi peste măsură de amărât dacă te-ar vedea astfel. Nu ți-e rușine?

— N-auzi bine, Vierbein? strigă Hauptwachtmeisterul, mânios. Herr Hauptmann te întreabă dacă nu ți-e rușine.

— *Jawohl*, Herr Hauptmann, spuse tunarul.

Derna încercă să manifeste o severitate neclintită.

— Dacă tatăl dumitale ar ști, spuse el, ce soldat rău ești, s-ar rușina și el. Aduceți-mi aminte, Hauptwachtmeister, să iau în considerare faptul de a i se scrie o scrisoare amănunțită domnului Vierbein.

— *Jawohl*, spuse Schulz cu jumătate de gură.

Și el simțea nevoia să se rușineze, însă pentru Hauptmannul Derna. Ăsta ar trebui să pronunțe o pedeapsă aspră pe motive de disciplină, și când colo el vorbește despre schimb de scrisori! Ăsta nu-i șef, ci suflet caritabil. Dar la ce te poți aștepta de la un austriac?

— Hauptwachtmeisterul nostru, spuse Derna cu o privire binevoitoare către Schulz, a fost nevoit să-mi semnaleze comportamentul dumitale, Vierbein. A făcut-o cu strângere de inimă, dar trebuia să-și facă datoria.

Schulz, din spate, își piedu orice control. Clătină chiar din cap. Era ferm convins că auzul său, atât de remarcabil altminteri, îi joacă feste. Nu putea fi adevărat ce auzea! N-avea voie să fie adevărat. Doar se aflau într-o cazarmă, nu la casa de copii.

— M-am gândit la o pedeapsă disciplinară severă, spuse Derna. Ți s-ar fi cuvenit una cu un regim aspru de arest, dar vreau să fiu mărinimos și să-ți mai acord o șansă, mai ales că asta e și dorința Hauptwachtmeisterului dumitale.

— Herr Hauptmann, făcu Schulz, protestând decent.

— Desigur, se grăbi să spună Derna, nu merge așa de ușor. Paisprezece zile interdicție de concediu, minimum. Notați, Hauptwachtmeister.

— Paisprezece zile consemn în cazarmă, spuse acesta, corectându-l pe căpitan cu ultimele fărâme de concentrare.

— Și dacă se mai întâmplă vreodată ceva, încercă Derna să urle, prilej cu care vocea îi scăpă într-un falset pițigăiat, atunci te închid fără milă. Ai cuvântul meu.

Hautpwachtmeisterul Schulz mormăi încruntat și zgomotos. Ce circ! Bine măcar că bătrânul s-a dat pe brazdă. Își dăduse cuvântul. Dacă se mai întâmplă ceva, a spus c-o să-l închidă pe Vierbein. Ei, asta se va rezolva. N-o să aibă ăsta prea mult de așteptat până să se țină de cuvânt.

Lui Vierbein i se permise să plece. Se îndepărtă cu genunchii moi. Avea senzația că stomacul tocmai îi fusese golit cu pompa de vacuum. Se duse clătinându-se înspre toaletă și acolo răbufni.

Hauptmannul Degna îi zâmbi stingher Hauptwachtmeisterului său.

— Asta are să-i fie învățătură de minte, spuse el hotărât.

Hauptwachtmeisterul nu învrednici această observație cu nici un comentariu.

Amândoi erau nemulțumiți de ei înșiși și se priveau reciproc cu un reproș ascuns. Căpitanul se temea să nu piardă atât de folositoarea disponibilitate a subalternului său. Hauptwachtmeisterul se temea ca nu cumva să-și piardă decisiva influență asupra superiorului. Amândoi erau cătrăniți, și totul numai din pricina acestui tunar Vierbein.

Ingrid Asch petrecuse o noapte liniștită; nu fusese nici nervoasă, nici foarte abătută, ci doar uluită. De cele mai multe ori până acum avusese parte de răsfăț; știa că arată bine și înregistra cu detașare toate semnele de adorație, de admirație și de simpatie, dar să existe cineva care s-o lase pur și simplu baltă și să fugă, asta n-o putea pricepe. Așa ceva nu i se mai întâmplase.

Punea faptul pe seama influenței fratelui ei. Se vede treaba că era pasionat doar să-i întoarcă vorbele și să-i sufle toți prietenii. A înțeles deci să-și transmită propriile prejudecăți și ciudatului său prieten, Vierbein. Era regretabil, pentru că pe undeva îi plăcea acest Vierbein. Păcat că se afla atât de tare sub influența prea realistului ei frate.

Ingrid puse ordine în socotelile zilei trecute. Afacerile erau înfloritoare, Café Asch avea o desfacere demnă de luat în considerare. În mod curios, în ultima vreme existau oarecare probleme cu asigurarea ingredientelor pentru plăcinte. Bucătarului zonal, care se interesase de motive la oficiul pentru alimentație al Reichului, i s-a răspuns că o asemenea criză e condiționată pe de o parte de extinderea teritoriului Reichului, iar pe de altă parte de continua creștere a rezervelor de alimente pentru Wehrmacht, care trebuie să fie pregătit în continuare pentru stările de necesitate.

Dădu registrele la o parte și căzu pe gânduri. Cuvântul „necesitate" exercita asupra sa o atracție magică. Și-l închipui pe

fratele ei şi pe prietenul acestuia, Vierbein, în război. Era ferm convinsă că amândoi s-ar purta cu dârzenie, acolo aşteptându-i cu siguranţă onoruri, avansări şi decoraţii; îşi mai închipui o vreme a armoniei şi a gândurilor bune, cu scrisori ce te revigorează şi zile de permisie pline de încântare şi de dăruire reciprocă. Toate acestea le citise şi credea în ele.

Puţin tulburată de asemenea gânduri, îşi încheie mai devreme ca de obicei munca zilnică de birou. Coborî în restaurant şi-l căută pe tatăl ei.

— Pot să isprăvesc pe ziua de azi? întrebă ea.

Bătrânul Asch încuviinţă din cap.

— Sigur că da. Unde vrei să mergi? La cumpărături? La cinematograf? La grădiniţa ta a Marii Germanii?

— Te rog, tată, nu vorbi aşa despre BDM, spuse Ingrid cu gravitate.

— Pardon, făcu bătrânul Asch binevoitor. Tot timpul uit că asociaţia tinerelor fete germane de azi va reprezenta asociaţia femeilor naţional-socialiste de mâine. Şi după cum ştii, această asociaţie îmi e tare apropiată, pentru că doamnele din partid sunt clientele mele de bază.

— Intenţionez să mă duc la cazarmă, tată.

— În ce domeniu vrei să te instruieşti? Sau ai de gând să-i faci o vizită dragului tău frate?

Ingrid preferă să nu răspundă la întrebări.

— Ai fost şi tu soldat?

Bufetierul Asch, care stătea în dosul tejghelei, lângă liftul pentru mâncare, privi în jur. Cafeneaua nu era prea populată, întrucât se făcuse deja ora cinci, oră la care înghesuiala de după-amiază începea să se mai topească. Ospătăriţele sale erau ocupate. Putea, aşadar, să mai pălăvrăgească puţin.

— În ultima vreme te preocupă tare mult milităria, spuse el.

— Mă interesează oamenii, cei care poartă haina militară întâmplător. Toţi bărbaţii trebuie să facă asta, dacă nu sunt infirmi sau oarecum inferiori.

Bufetierul îşi privi fiica fără să se mire. Cunoştea prea bine concepţia ei despre aşa-zisele „lucruri mari", pentru a mai fi suprins. Datorită afacerilor şi a faptului că soţia îi murise devreme, avusese mult mai puţin timp pentru fiica sa decât organizaţiile partidului; de aici se trăgeau toate.

— Ieri-seară, spuse Asch, ai făcut o plimbare cu barca împreună cu un soldat. Mi-a povestit unul dintre angajații mei.

— Era Herr Vierbein, tată, prietenul lui Herbert. Ai ceva împotrivă?

— Nu, făcu Asch destins. Cu ăla să te tot plimbi cu barca. Pentru mine, ăla nu-i soldat.

— De ce-l jignești, tată? întrebă Ingrid, cu o amărăciune sinceră.

Asch era uluit.

— Dar nu-l jignesc deloc! Îi fac un compliment. E posibil ca războaiele să fie purtate cu indivizi de felul lui Vierbein, dar pentru ordinea interioară din cazarmă nu-i destul de primitiv.

— Nu pricep, tată, spuse Ingrid.

— Din păcate! replică bătrânul Asch, ridicând din umeri și reluându-și treaba. Dar poate n-ar strica să te mai gândești la asta, înainte de a fi — cine știe pentru cine? — prea târziu.

Ingrid Asch își părăsi tatăl total nemulțumită. Era un bun comerciant, desigur, și, în măsura în care putea, și un bun tată. Dar nu neapărat și un bun german. Fără să-i ia acest lucru în nume de rău, era doar puțin supărată. O nedumerea însă faptul că despre cea mai simplă și mai clară treabă din lume, despre faptul de a fi soldat, auzea tot felul de afirmații care se băteau cap în cap. Și totul se amestecase dintr-o dată într-un chip complicat, de-a dreptul periculos. Și tocmai omul care și-ar fi dorit să corespundă imaginii ei ideale, Vierbein, se dovedea a fi mult mai dificil decât ceilalți.

Trecu în camera ei și se schimbă. Se privi în oglindă: avea o siluetă delicată, însă bine conturată, cu șoldurile nu prea late și coapsele puțin cam firave. La cursurile de igienă de la BDM fusese lămurită cu tact că, atunci când va fi cazul, s-ar putea să aibă dificultăți în a naște copii fără probleme. Dar nu vedea nici un motiv să ia acest lucru în tragic. În schimb, sânii ei plini și tari năvăleau mândri înainte, atrăgând privirile multor bărbați.

Își pieptănă părul cu răbdare, până când atârnă mătăsos și strălucitor pe spate. Alese o rochie simplă din mătase cenușiu-verzuie, despre care știa că-i evidențiază bine silueta, și plecă.

Ingrid trecu de piață, de locul de paradă, de Aleea Libertății și se îndreptă spre periferie. Nu se grăbea pentru că nu se hotărâse prea bine ce să facă. Tare ar fi vrut să-l vadă pe Vierbein, să-i

vorbească, să-i dea de înțeles că e dispusă să-i ierte fuga precipitată din seara trecută. Dar încă nu știa cum i s-ar putea împlini dorința.

Trecu pe lângă localul *Bismarckshöh*, despre care știa că nu se bucură de un renume prea bun, și ajunse la șoseaua ce trecea chiar pe lângă cazarmă. Aici, orașul pierdea din suprafață și înălțime; începeau să se întindă câmpiile, ici-colo se vedeau grădinițe de zarzavat, o seră, case răzlețe ale muncitorilor. Iar în dreapta, acoperind orizontul, se ridica mare, impunătoare, și cenușie, cazarma de artilerie: șase blocuri perpendicular, șase blocuri paralel cu șoseaua; în spatele lor, halele și terenul de instrucție.

Ingrid încetini din nou pașii. Mersul îi deveni ezitant. Din blocurile cu câte trei etaje răzbătea un vacarm, din când în când câte-un cântec sau o voce aspră de comandă. La ferestre se iviră chipuri arse de soare, care o priveau. Zări chiar și un binoclu ațintit asupra ei. Doi bărbați râseră și-i făcură cu mâna. Dintr-o dată iuți pasul.

Ca să nu mai atragă privirile, se îndreptă direct spre poarta deschisă. Însă și santinela de-acolo se uita la ea lung, dar admise că aceasta fusese obligată din interes de serviciu.

Santinela se arătă prietenoasă și-o îndrumă către localul gărzii. Aici ședea un Unteroffizier care o privi, la rândul lui, cercetător. I se puteau citi limpede gândurile: o vizită a naibii de cochetă! Și întrebă cu bunăvoință:

— La cine vreți să mergeți, domnișoară?

— La Gefreiterul Asch, spuse Ingrid. Bateria a 3-a.

Unteroffizierul privi în treacăt ceasul care atârna în corpul de gardă.

— E șase fără ceva, spuse el. În mod normal, bateria a 3-a are astăzi program până la șase și jumătate.

— Sigur n-o să dureze mult, spuse Ingrid. Eu sunt sora Gefreiterului Asch.

— Așa, făcu Unteroffizierul, puțin dezamăgit. Treburi urgente de familie, așa-i?

Ea încuviință mecanic și primi un permis de liberă trecere. Un om din gardă o însoți și o lăsă la Unteroffizierul de serviciu al bateriei a 3-a. Acesta îi ceru să aștepte în sala de lectură.

În sala de lectură, Leutnantul Wedelmann răsfoia plictisit niște reviste. Conform programului trebuia să fie supraveghetor-șef la curățatul armamentului. Așa că nu-i rămânea nimic

altceva de făcut decât să se facă și el prezent pe undeva. Se bizuia, ca de obicei, și pe bună dreptate, pe activitatea Unteroffizierilor, și-și omora timpul în sala de lectură, momentan goală, uitându-se la poze mai mult sau mai puțin mobilizatoare, cu fete îmbrăcate sumar sau cu mașini de luptă blindate.

Când o zări pe Ingrid Asch, se ridică spontan și se înclină fără o vorbă. I se părea că prinsese viață cea mai reușită poză dintre cele pe care tocmai le văzuse. Sesiză dintr-o privire că fata era ieșită din comun. Circuitul în general șters al unei zile căpătă astfel, pentru el, o strălucire neașteptată și încântătoare. Știa să aprecieze acest lucru și zâmbi voios, însă decent.

Ingrid se simți nițel învăluită. Răspunse la salutul Leutnantului printr-o ușoară mișcare a capului, apoi încercă să nu-l bage în seamă. Leutnantul chibzui că nu era indicat să se lanseze în încercări meschine de apropiere.

Trebuia să aștepte, ca să fie căutat Gefreiterul Asch. Răsfoi câteva reviste militare care nu prea arătau să fi fost intens folosite. Atent, Leutnantul îi oferi niște reviste interesante, iar ea îi mulțumi cu reținere. Trecu aproape o jumătate de oră până ce apăru Gefreiterul Asch.

Asch năvăli înăntru, se opri brusc și păru dezamăgit.

— Tu ești? făcu el.

— Te așteptai să fie altcineva?

— Păi, da, spuse Asch.

Abia atunci îl văzu pe Leutnantul Wedelmann și schiță un salut. Wedelmann răspunse prompt, dar nu fără condescendență. Asch pricepu imediat de ce Leutnantul îi desconsidera comportamentul; pesemne, își închipuia el, care-l văzuse pe Asch sâmbătă seara cu Elisabeth la *Bismarckshöh*, că Gefreiterul e pe cale să-și facă un harem. Și, de dragul lui Elisabeth, nu dorea să se creadă așa ceva despre el.

— Dragostea de surioară te-a mânat la mine? Sau te-a trimis tata?

Leutnantul Wedelmann se ridică imediat. Acum zâmbea cuceritor de amabil.

— Nu vreau să stânjenesc întâlnirea de familie, spuse galant.

Se înclină spre Ingrid, îi făcu lui Asch semn cu mâna, apoi ieși și se postă pe culoar.

— Ce vrei, de fapt? întrebă Asch nu tocmai prietenos. Îmi deranjezi pe-aici toată atmosfera. Eram singur în magazia de

echipament, foarte ocupat, și mă simțeam ca în sânul lui Avraam până la ora șapte, când socotesc că s-ar potoli zarva de pe-aici. Dar nu, trebuia să vii tu și să-l bagi în funcțiune pe Wachtmeisterul Werktreu! Și ăsta m-a descuiat și m-a scos din magazia de efecte, ori treaba asta o făcea de obicei la ora șapte. Acum sunt nevoit să iau parte la tot spectacolul special de seară, față de care îmi luasem toate măsurile de prevedere, după toate regulile artei. Ce-ți închipui tu? Ce cauți aici?

— Nu te înțeleg, spuse Ingrid.

— Nici nu mă așteptam la altceva!

— De fapt voiam să-l văd pe prietenul tău, Vierbein.

— O, nu! Asch, pur și simplu, nu putea pricepe atâta naivitate. Voiai la Vierbein! Și ăla, crezi tu, că te așteaptă doar pe tine? După tot ce se pare c-ai făcut ieri cu el, probabil c-o să îngenunchezе fericit, doar-doar te-o vedea. Ia spune, ce-ți închipui tu, de fapt? Crezi că Vierbein ăsta e o păpușă de cârpă, cu care să joci fotbal când ai chef? Individul e prea prețios pentru gândurile tale idealiste despre cazarmă. Ia-ți degetele delicate de pe el, dacă nu știi să-l atingi cum trebuie.

— Nu mă înțelegi, Herbert, spuse ea resemnată. Sunt altfel decât crezi. Pot să vorbesc cu el?

Asch își privi sora, dus pe gânduri și plin de bănuieli. Așadar, ea își dorea să vorbească cu Vierbein. Iar în clipa asta, Vierbein, cel ostenit, hăituit, cenușiu la față, pe care-l acoperea o uniformă jegoasă de instrucție, își curăța arma; Vierbein, cel căruia îi fusese frânt, o zi întreagă, fiecare oscior din trup. Și pe el, pe Vierbein cel zdrobit, să-l pună față în față cu o Ingrid strălucitor de frumoasă?

— Nu, spuse el dur și decis.

— Atunci nu, făcu Ingrid, simțindu-se respinsă.

Se ridică și părăsi încăperea. Pe culoar se ciocni de Leutnantul Wedelmann, care așteptase acolo. Acesta surâse senin.

— Permiteți să vă arăt drumul? întrebă el.

— Vă rog, spuse Ingrid, și păru că tocmai luase o hotărâre îndrăzneață.

„Masa de seară" veni devreme pentru grupa Lindenberg și era măsurată cu dărnicie. Hauptwachtmeisterul Schulz se gândise la o

manifestare în stil caracteristic şi se mândrea cu bogăţia imaginaţiei sale şi cu talentul de improvizator.

De fapt, imboldul îi fusese dat, fie şi indirect, de Lore, nevasta lui, când îşi permisese, după ce-l ajutase să-şi descalţe cizmele, să-l îndemne „să facă bine şi să se spele odată pe picioare". Acest „să facă bine... odată" era, desigur, o exagerare, însă „spălatul" declanşă în el o înlănţuire interesantă de gânduri: spălat, îmbăiat, înotat, înot liber.

Ca urmare, Schulz îl îndemnă pe Hauptmannul Derna să cultive intensiv cursul de înot, neglijat inadmisibil până în prezent, cu scopul mărturisit de a crea o baterie de buni înotători.

— Şi Herr Major Luschke şi-a exprimat, în repetate rânduri, o asemenea dorinţă.

Hauptmannul Derna, încântat de zelul Spiessului său, şi dându-şi sincer osteneala să-i întărească acestuia încrederea în el, mai cu seamă în urma incidentului de dimineaţă, spuse:

— Asta-i o idee excelentă, dragul meu Schulz, iar anotimpul mi se pare deosebit de favorabil pentru aşa ceva. Puteţi să-i daţi drumul liniştiţi. Şi adăugă, precaut: Dar să nu exageraţi cu nimic.

La care Schulz îl asigură netulburat:

— O să încep cu grupe mai mici.

Firesc că grupa Lindenberg, care reuşise să lase în urmă o zi de iad, făcu parte dintre aceste „grupe mai mici". Cu toţii erau istoviţi, iar Vierbein, care fusese lovit atât de tare, era ca şi terminat. Se aplecaseră peste armele lor şi le curăţau într-un ritm de melc. Unteroffizierul Lindenberg, care nu aprecia acest lucru, dar care înţelegea fără nici o convingere, stătea la geam şi părea că priveşte încordat afară.

Era un om al disciplinei, dar nu unul care să-i chinuiască pe soldaţi. Executase, după cum era de aşteptat din partea lui, o instrucţie severă, însă nu-şi supusese soldaţii la încordare psihică. Îi storsese ca pe nişte lămâi, fără să-i târască prin toate mizeriile. Scosese de mai multe ori untul din ei, la instrucţia de infanterie, la instrucţia tragerii cu tunul, la sport, inclusiv la alergarea pe teren accidentat, dar toate acestea fuseseră gândite în vederea efortului de oţelire a trupului şi, după părerea lui avizată, nu aveau nimic de-a face cu „epuizarea" sistematică.

Acum, la curăţarea armamentului, după-amiaza târziu, era pătruns de convingerea că şi-a îndeplinit datoria şi că soldaţii

încredințați lui au făcut față cu bine. Îl cuprinsese un simțământ de mândrie: munca sa de-o zi fusese exemplară. Disprețuia intervențiile brutale ale Waschtmeisterului Platzek, mai cu seamă că acestea puteau fi luate drept un vot indirect de neîncredere față de el.

Hauptwachtmeisterul Schulz păși în încăperea grupei Lindenberg cu puțin înainte de terminarea curățării armamentului. Radia de mulțumire, ceea ce stârni o neliniște generală.

— Cine, întrebă el vesel, n-a trecut încă baremul de înot?

Din cei unsprezece soldați prezenți s-au prezentat șapte, printre care și tunarul Vierbein. Gefreiterul Asch, care tocmai se întorsese din sala de lectură, unde primise vizita surorii sale, se ghemui neîncrezător într-un colț. Bănuia cam ce se pregătea aici și o ocărî în taină pe sora lui, care-l scosese din cotlonul relativ sigur din magazia de efecte.

— Numai șapte inși? întrebă Spiessul cu o voioșie netulburată.

Știa că activitatea de înot din cadrul bateriei fusese serios neglijată și că tocmai aici se afla năvodul în care puteau cădea toți cei pe care voia să-i prindă.

— Și ceilalți? De pildă, dumneata, Asch?

— Eu, făcu Gefreiterul, am trecut baremul încă de anul trecut.

Spiessul rânji bucuros.

— Asta, spuse el, bineînțeles că nu contează. Cine-mi garantează că mai știi să înoți? Doar e limpede că o verificare e necesară în fiecare an. Un soldat bun trebuie să știe să înoate. Gata. Nu-i așa, Unteroffizier Lindenberg? Doar ești și dumneata înotător?

— Sunt salvator, Herr Hauptwachtmeister, răspunse acesta, ușor scorțos.

— Ei, vezi? Pentru asta nu pot decât să felicit întreaga grupă. E vreunul printre oamenii dumitale care să nu știe deloc să înoate?

— Nu, Herr Hauptwachtmeister, îl asigură Lindenberg.

Puținele ore de înot efectuate fuseseră folosite intensiv de el. În preajma lui, a unui înotător salvator brevetat, nu existau rațe oloage.

— Grozav, grozav! strigă Schulz, pus pe fapte mari. Atunci să nu mai ezităm. Grupa dumitale va trece baremul astăzi.

— Astăzi? întrebă Lindenberg, sincer mirat.

— Nu auzi bine? i-o întoarse Schulz necruțător. De-abia e trecut de șase, și se întunecă la opt și jumătate. Până atunci, ăștia pot trece baremul de trei ori.

Lui Lindenberg nu-i pică bine această dispoziție. Și de data asta, diferența dintre concepția sa și cea a Hauptwachtmeisterului era atât de mare, încât cutează să observe:

— Consider că este recomandabil un anumit antrenament, Herr Hauptwachtmeister.

Membrii grupei, cu excepția lui Vierbein, care privea resemnat în gol, urmăreau încordați această dispută cu totul neobișnuită pentru ei. Gefreiterul Asch se aplecă puțin înainte pentru a avea un unghi de vedere mai bun.

— Vreți, așadar, să vă antrenați, spuse Hauptwachtmeisterul, într-o dispoziție excelentă, fără vreo umbră de supărare. Asta se poate. Propunerea dumitale e de-a dreptul formidabilă. Deci dumneata ai să organizezi o jumătate de oră de înot pe uscat, să zicem de la șase jumătate la șapte. După aia o mică alergare pe teren, până la bazinul militar de înot, și acolo o să începeți cu înotul liber, la șapte și un sfert. Supraveghetor va fi Wachtmeisterul Platzek. Voi veni și eu. S-a-nțeles?

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister, spuse Lindenberg, sufocat.

Schulz se îndepărtă vioios, nu înainte de a-l fi țintuit aspru cu privirea, aspru și profund, pe tunarul Vierbein. Se duse imediat la Wachtmeisterul Platzek, Platzek-Frecuș, pentru a pune cu el la punct detalii semnificative.

Membrii grupei Lindenberg erau munciți de gânduri sumbre. Unii așteptau, cu oarecare curiozitate, o remarcă din partea Unteroffizierului lor. Însă acesta tăcea. Pentru el un ordin era un ordin, critica nu-i stătea în fire, iar comentariile la adresa unui superior din partea subalternilor le detesta.

— Încetați curățatul armamentului! ordonă el. Pregătirea pentru înotul pe uscat. Luați-vă costumele de baie.

Membrii grupei se supuseră împotriva voinței lor. Ostenitul Vierbein închise scurt ochii și trase adânc aer în piept; se mișca aproape automat. Asch mormăi înăbușit:

— Al dracului rahat!

— Ai spus ceva, Gefreiter Asch? întrebă Lindenberg sever.

— *Jawohl*, Herr Unteroffizier. Am spus: Sper să nu fie apa prea rece.

Lindenberg acceptă explicația. Îl urmărea îngrijorat pe Vierbein. Omul nu-i plăcea; avea o rezistență slabă.

— Să nu te înmoi, Vierbein! Dacă te aduni, vei putea face față și la asta.

Tunarul abia își mai simțea oasele obosite. Vedea ca prin ceață și mergea ca pe ouă. Se mișca mecanic și fără vlagă. Se schimbă, pregăti taburetul și perna, apoi se rezemă de dulapul său.

Gefreiterul Asch îl observă și se îndreptă către el. Îl apucă de braț și-i spuse:

— Strânge din dinți și ține-te de mine.

Vierbein înclină din cap automat. Aproape că nu mai era în stare să gândească limpede, după ziua obositoare. Platzek-Frecuș se concentrase aproape numai asupra lui. Predica pe care i-a ținut-o drept pedeapsă Hauptmannului Derna îl înspăimântase; după ea, trebuia să se aștepte nu doar la atenționări, ci chiar la încarcerare. În pauza de prânz, din ordinul Hauptwachtmeisterului Schulz, urma să lucreze la bucătărie. La sport fusese nevoit să facă tracțiuni nesfârșite, apoi gimnastică la sol și la spaliere și, în cele din urmă, lupte libere și alergare pe teren. Acum era epuizat și simțea că va cădea din picioare. Și în scurtele secunde în care putea să-și relaxeze mintea, se gândea la Ingrid și la faptul că ea nu-l înțelegea.

Unteroffizierul Lindenberg își puse fluierul în acțiune. Soldații ridicară taburetele și pernele, se bulucirăprin ușă pe coridor, alergară jos pe platoul de adunare și se aliniară. Tunarul Vierbein se lăsă împins în înghesuială. Se împiedică pe scări și, dacă Asch nu l-ar fi prins la timp, ar fi căzut.

Wachtmeisterul Platzek îi aștepta deja pe înotătorii pe uscat. Rânji încântat, ordonă desfășurarea, ca pentru exerciții libere, aruncă o privire mândră la ferestrele pline cu soldați curioși și începu.

Soldații așezară pernele pe taburetele din fața lor și la un semnal fluierat se aruncară peste ele. Urmând monotona comandă: „Un-doi!", executau mișcări regulamentare și ritmice de înot bras, care durară minute lungi. Nu era ușor să-ți menții corpul în echilibru, iar în același timp să miști corect mâinile și picioarele. Începură să-i doară mușchii abdomenului.

— Acest Vierbein, urlă Platzek, se mișcă la fel ca un rac beat. Din cauza acestui Vierbein va trebui să mai continuăm astfel ore întregi.

Johannes Vierbein se mişca cu ultimele puteri. Încerca s-o facă exact, însă braţele şi picioarele îi pendulau aproape dezarticulate pe lângă taburet. Vierbein zări sub el stratul cenuşiu de ciment; era aspru, tocit, spălat de ape. Părea că se revarsă în valuri asupra lui.

— Capul sus, Vierbein! strigă Platzek. Doar n-ai de gând să tragi un pui de somn tocmai aici!

Vierbein se strădui să ridice capul, dar muşchii cefei îl trăgeau înapoi. Vierbein împinse bărbia înainte. Terenul cimentat dispăru din raza lui vizuală, observă puţină iarbă, zidul scund, gardul înalt din drugi de fier şi, în spatele lui, strada ce ducea în oraş. Văzu nişte soldaţi care mergeau pe-acolo. Era şi Leutnantul Wedelmann cu o fată. Deschise larg ochii, simţi dintr-o dată o durere vie şi, brusc, i se păru că vălurile de ceaţă care-l împrejmuiau se sfâşiară.

Fata care mergea alături de Leutnantul Wedelmann era Ingrid Asch. Păru să încremenească, apoi se înmuie.

— N-am zis să te stufunzi! răcni Platzek. Caută de-ţi adună oasele, măi, plăcintă!

Vierbein trecu şi de acest punct critic. Membrele i se mişcau precum părţile unei maşini prost unse, care merge pe jumătăţi de turaţie. Asch, aflat în spate, pe stânga în exterior, care făcea vagi mişcări de înot, era pregătit să-i sară în ajutor, însă nu părea necesar.

La ora şapte fix se strânseră taburetele. Lindenberg se postă în fruntea grupei şi alergă cu ea într-un tempo măsurat până la bazinul militar, urmat de Wachtmeisterul Platzek, cu fluierul, călare pe bicicleta de serviciu.

Hauptwachtmeisterul Schulz o luase agale înainte şi acum aştepta. Deveni nerăbdător când Unteroffizierul Lindenberg ezită să dea startul la înotul liber. Lindenberg, care nu-l mai slăbea din ochi pe epuizatul, leşinatul Vierbein, ce se deplasa mecanic, insistă ca grupa să se răcorească mai întâi, să facă masaj şi duş. Abia pe urmă era dispus să înceapă cu înotul.

Hauptwachtmeisterul îşi privi ceasul.

— Putem să-i dăm drumul, spuse el. Douăzeci de minute de înot bras, fără cusur, începând cu o săritură cap de pe platforma de un metru şi încheind cu o săritură liberă de pe platforma de trei metri. La „start" îi daţi drumul.

Soldații săriră cap în apă, unul după altul. Înotau fiecare în urma celuilalt, într-un cerc larg. Schulz stătea pe puntea a doua și lângă el se afla Unteroffizierul Lindenberg; amândoi îl observau, din motive cu totul diferite, pe un singur om: pe tunarul Vierbein.

După ce soldații înotară zece minute, Schulz se uită la ceas și strigă vesel:

— Au trecut deja cinci minute!

Aproape toți se chinuiau prin apă; avuseseră o zi obositoare și acest lucru nu rămăsese fără urmări. Unul încercă să renunțe, dar Schulz izbucni într-un râs voios și strigă:

— Îi dai bătaie până te îneci. După aia te scoatem noi.

Gefreiterul Asch făcu două tururi, elegant și într-un stil lejer; era un bun înotător, dar nu voia să recunoască faptul că nu era necesar să se ostenească inutil. În afară de asta se străduia să aibă grijă de Vierbein. Îi observă cu atenție pe Schulz și pe Lindenberg; într-o clipă favorabilă părăsi cercul, înotă pur și simplu sub puntea pe care stăteau cei doi superiori, se agăță de un drug transversal și se odihni.

Johannes Vierbein abia se mai mișca. Nu mai reușea să vadă limpede. În urechi îi clocotea un taifun, în fața ochilor îi pâlpâia o pâclă groasă, roșiatică. O greutate colosală îl apăsa încet în jos. I se păru că se topește și se scurge. Se scufundă ca o bucată de plumb.

Lindenberg, care se așteptase la asta, se săltă pe balustrada punții. Schulz dădu să-l oprească:

— Individul se preface numai. Vine el singur la suprafață.

Dar Unteroffizierul nu-l ascultă, nu voia să-l asculte. Sări în apă și înotă cu mișcări iuți către Vierbein. Și Asch se desprinsese de drugul transversal. Amândoi îl purtară pe Vierbein pe uscat.

— Așa se-ntâmplă, spuse Schulz, sumbru. N-are forță, n-are energie, e o fleașcă și un chiulangiu. Dar să se învârtească și să-și întindă labele după nevestele altora, știe! Las'că l-om lecui noi.

La familia Freitag mâncarea stătea punctuală pe masă, însă Gefreiterul Asch, invitatul serii, nu venea. Bătrânul Freitag privi peste ziarul din care se străduise zadarnic să citească și se uită la ceas. Apoi se prefăcu a citi mai departe.

— Acum vezi și tu, spuse Elisabeth, pusă pe ceartă, ce fel de om e. Nu-și respectă înțelegerile.

— Poate nu-i vina lui, spuse meșterul Freitag. Soldatul nu e stăpân pe timpul său; cam așa e obiceiul acolo.

Frau Freitag stătea neliniștită lângă cuptor.

— Masa e gata, spuse ea. Dacă mai întârziem, își pierde din gust.

— Atunci, hai să începem! spuse tata Freitag.

— Și dacă n-a putut veni mai devreme? întrebă Elisabeth, ușor nervoasă.

Freitag îi surâse; găsea potrivită neliniștea ei, disimulată cu greu. Mai întâi îl atacase pe Asch, apoi îi luase apărarea; oscila, dar era de înțeles. Freitag considera această reacție ca o manifestare adiacentă a dragostei. Îi făcea bine să simtă lucrul ăsta. Indiferența l-ar fi exasperat.

— Ar fi bine să mai așteptăm un sfert de oră, propuse Elisabeth cu o ezitare.

— Începem, spuse meșterul. Socotesc că nu se așteaptă să ne adaptăm noi viața particulară la obiceiurile cazărmii. Ori nu poți mânca fără el, Elisabeth?

— N-ar trebui să mai așteptăm nici un minut, zise ea.

Se servi masa. Mirosea puternic și plăcut. Tata Freitag primi farfuriile și le umplu sărbătorește.

— Muncim din greu, spuse el, dar și mâncăm cu spor; apoi ne culcăm liniștiți și nu ne facem griji mari despre viitor.

Se apucară să mănânce în tăcere și cu poftă piureul gros și gustos de mazăre. Numai Elisabeth mâncă puțin și se uită la scaunul gol de lângă ea.

Până să umple Freitag a doua oară farfuriile, apăru și Gefreiterul Herbert Asch, răsuflând din greu. Freitag îi ușură intrarea. Îi arătă locul liber de la masă și-l tratâ de parcă ar fi venit de mult și ar fi fost un oaspete de-al casei.

Frau Freitag nu-l găsea antipatic, poate nițel cam gălăgios, cam nepăsător, dar fără să deranjeze. Elisabeth evită să-l privească. Tata Freitag întrebă liniștit:

— S-a întins atât de mult serviciul pe ziua de azi?

— A trebuit să mai trec rapid baremul de înot, spuse Asch.

Freitag dădu înțelegător din cap.

— O fi ajutat și graba, spuse el.

— Întocmai, încuviință Asch.

Mâncarea îi plăcea grozav și chiar motivă de ce. Mama Freitag constată astfel că el se pricepe puțin la gătit, găsind că ăsta e un lucru remarcabil.

Elisabeth se purtă cu reținere. Nu-i vorbi lui Herbert, și el socoti potrivit să nu i se adreseze direct. Nu prea știau amândoi dacă e cazul să se tutuiască în prezența părinților Freitag, dar știau, în schimb, că în această situație nu-și puteau spune ceea ce doreau. Așa că preferară să tacă.

După ce Asch își golise cea de-a treia farfurie, spre marea încântare și mulțumire a mamei Freitag, meșterul îi propuse să iasă cu el în grădină și să fumeze o țigară. Cea ce și făcură. Se plimbară pe lângă straturi, în vreme ce femeile clăteau vesela la bucătărie.

— Tot așa era și mai demult? întrebă Asch. Bănuiesc că ați făcut și dumneavoastră milităria.

— Înainte de războiul mondial, spuse bătrânul Freitag. Și de ce să fi fost mai demult tot așa cum e azi? Șicanarea zilnică în vederea așa-zisei căliri a bărbatului? Prietene dragă, am câteodată impresia că voi trăiți ca într-un sanatoriu.

— Era și mai rău?

— Era mai multă consecvență. Vreau să spun normalitate. Totul avea și ceva dintr-un joc aspru, bărbătesc. Foarte mulți, neobosiți trupește și neatinși de cultură cum erau, participau chiar cu plăcere. Numai unora, destul de puțini, pe ansamblu, le stătea toată treaba în gât. Astăzi e cu mult mai complicat: ceea ce pe atunci mai putea trece drept o plăcere aspră, bărbătească, a devenit în ziua de azi o siluire sufletească. Oamenii au ajuns mai sensibili, drept care, alde-ăstora care-i freacă le vine mai greu. Sunt nevoiți să se impună din ce în ce mai brutal, și uite-așa se încontrează unii cu alții.

— Și tot nu și-a dat nimeni seama cât de lipsit de sens este trecușul ăsta.

— Nu-i atât de simplu, spuse Freitag. Sunt motive să crezi că pe atunci corvoada putea avea, în anumite împrejurări, un sens, putea fi, în orice caz, utilă. Eu însumi am trecut printr-o asemenea situație, chiar în 1914. La un contraatac, o parte a grupei, în care mă găseam și eu, a fost cuprinsă de panică. Cei dintâi își aruncaseră deja armele în noroi și voiau s-o ia la sănătoasa. Și ce

s-a întâmplat? Un soldățoi de cazarmă s-a ridicat, a răcnit către ăia în retragere și s-a apucat să facă instrucție cu ei, chiar acolo, în mijlocul câmpului de bătălie. Și uite-așa se liniștesc soldații, ceea ce pe scurt înseamnă că se încleștează cu inamicul.

— Ei, și? întrebă Asch. Ce dovedește asta? La bătrânul Fritz[1] trupele mărșăluiau pe câmpul de bătaie ca pe terenul de instrucție. Dar timpul nu stă în loc.

— Micii superiori ai războiului mondial sunt marii superiori din ziua de azi. Soldățoiul ăla de cazarmă de-atunci, un Leutnant, probabil că astăzi e Oberst[2]. Și toți oamenii ăștia, cu experiența războiului trecut, vor să treacă în următorul. Nu se gândesc înainte, se gândesc înapoi. Nu se adaptează, apreciază și folosesc pe cât se poate metodele vechi. Mai exact, indivizii ăștia au dat faliment, dar găsesc tot timpul nătărăi care să le acorde din nou un credit nelimitat.

— Și noi, spuse Asch cu încrâncenare, trebuie să plătim oalele sparte.

— Prin frecuș, spuse bătrânul Freitag, dus pe gânduri, multe se pot rezolva mai comod. Întotdeauna a fost așa. Frecușul e paradisul mediocrităților. Naturile mai valoroase și mai complicate sunt astfel aduse la același nivel; ăsta-i tot secretul.

— Și credeți că împotriva acestui lucru nu-i nimic de făcut?

Freitag găsea amuzantă tema.

— Poate dacă un revoluționar ar izbuti vreodată să ajungă General. Dar nu-mi închipui cum poate reuși așa ceva. Înainte de războiul mondial, la noi s-a petrecut următorul lucru: un pușcaș i-a spus unui Feldwebel să-l pupe-n fund. Urmarea a fost procedura unui Consiliu de Război. Însă pușcașul a explicat că n-ar fi făcut niciodată o asemenea afirmație, și Consiliul de Război l-a crezut pe cuvânt. Martori nu existau, pușcașul trecea drept un soldat bun, și nimeni nu-și putea închipui că un om întreg la minte ar putea ajunge fie și numai să gândească asemenea monstruozități, darămite să le mai și rostească.

— Și acest pușcaș, bănuiesc, se numea Freitag.

— Să mergem înăuntru, spuse acum meșterul, cu un surâs hazliu. Se face răcoare și, în afară de asta, ne așteaptă muierimea.

---

[1] Aluzie la împăratul Frederic cel Mare al Prusiei (1712-1786) (n. tr.).

[2] Colonel (n. tr.).

Intrară în casă și se așezară în jurul mesei mari din sufragerie.

— Să bem o sticlă de vin de mure, spuse bătrânul Freitag. Nu e grozav, dar l-am preparat cu mure din grădină noastră.

Gustară vinul și Herbert Asch găsi că nu era rău deloc, dar că stătuse mai mult cu vreo două săptămâni în damigeana de fermentare.

— Îmi răpiți și bruma de autoritate pe care-o mai am, spuse Freitag, făcând cu ochiul. O susțineți pe soția mea, pentru că a vrut, într-adevăr, împotriva opiniei mele, să trag vinul în sticle încă de acum două săptămâni.

— Soția dumneavoastră are dreptate, afirmă Gefreiterul Asch cu convingere.

Mama Freitag radia de bunăvoință. Acest Herbert Asch nu numai că nu-i displăcea, dar îl considera de-a dreptul încântător. Un tânăr manierat, nici înfumurat, dar nici servil; se purta de parcă ar fi fost acasă. Ceea ce ei îi cădea bine. Nu tot ce purta uniformă era obraznic și încrezut.

Băură cu chef sticla de vin de mure și o deschiseră pe-a doua. Tinerii încă se mai străduiau să nu-și vorbească. Puțin după ora zece și jumătate, Asch își luă rămas-bun.

— Trebuie să mă întorc în cazarmă, spuse el.

— V-aș fi condus cu dragă inimă, îl asigură bătrânul Freitag, dar mâine sunt nevoit să mă scol iarăși cu noaptea-n cap. Elisabeth vă va însoți cu plăcere, bănuiesc.

Elisabeth se făcu a ezita.

— Dacă insiști, tată!...

Freitag îi surâse.

— Nu te oblig.

Mama Freitag râse cu seninătate și Asch se simți încurcat. Îl liniștea doar faptul că Elisabeth era și mai încurcată decât el. Își luă rămas-bun, obținu permisiunea de a veni oricând, și promise că o va face.

Se îndreptară încet către cazarmă, care arăta în noapte ca un vapor imens pe întinderea oceanului. Elisabeth mergea agale pe lângă el, străduindu-se să păstreze distanța.

Asch se opri.

— Elisabeth, spuse el, cu ce te-am jignit?

— Nu m-ai jignit, răspunse ea, dar nu te-ai ocupat de mine.

— N-am avut timp, zise Gefreiterul, pur și simplu n-am avut timp.

— Am fost în permanență doar la câteva sute de metri depărtare de tine. Cu siguranță că ai fi putut veni, dacă ai fi vrut.

— Ieri, luni, spuse Herbert Asch, n-ai fost de găsit. Am încercat de mai multe ori să dau de tine. Abia pe seară am aflat că nu veniseși deloc la serviciu.

— Am stat acasă, și asta nu-i pe altă planetă. De la cazarmă până la noi faci zece minute.

— Doar că nu puteam să vin acasă la tine, se apără Herbert Asch. După toate câte s-au întâmplat, nu puteam.

— Ce s-a întâmplat de fapt? întrebă Elisabeth și, fără să-l lase să răspundă, adăugă repede: Astăzi am fost toată ziua în cazarmă și nici măcar n-ai încercat să mă vezi.

— N-am avut timp. A trebuit să mă las frecat sau să caut să mă feresc. N-am avut nici o clipă de liniște, pe cuvântul meu.

Elisabeth se aplecă puțin.

— Din cauza mea? întrebă ea, cu o voce îngrijorată. Ai întâmpinat greutăți pentru că în noaptea de duminică spre luni ai... Vreau să spun, pentru că ți-ai lăsat hainele baltă?

— Asta a fost ceva hazliu, făcu Asch și izbucni, fără să vrea, în râs.

Observă uluit că și ea râdea, încet, înăbușit, dar limpede. Pe urmă râseră împreună.

Asch o apucă de braț și ea acceptă. Îi simți carnea caldă și pietroasă prin stofa subțire.

— O treabă tare, așa-i?

Elisabeth dădu încrezătoare din cap. Surveniseră prea multe între ei, și nu mai putea rămâne supărată. Asch nu era el prea tandru, nici pe departe pe cât visase ea dintotdeauna, dar îl iubea.

— Tu ce crezi? întrebă Asch. A observat tatăl tău ceva? Vreau să spun, știe ce s-a-ntâmplat?

Elisabeth se dezlipi brusc de lângă el.

— Asta te frământă pe tine? întrebă ea, bănuitoare. Asta-i tot ce te interesează? Atunci poți trăi netulburat mai departe, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut. Tata habar n-are, și eu am uitat totul.

— Asta-i o neînțelegere, spuse Asch și se uită la ceas.

Era timpul să se întoarcă la cazarmă.

— Pleacă liniștit, spuse Elisabeth, ostilă. N-a fost nici măcar o neînțelegere și nu s-a-ntâmplat nici cel mai mic lucru. Dacă asta te satisface, află că nu te-am văzut niciodată. Și chiar dacă m-ar întreba cineva dacă-l cunosc pe bărbatul care a dormit la mine, aș răspunde că nu. Fii convins.

— Dar, Elisabeth, eu... îți explic mâine, acum trebuie să fug.

— Du-te numai în cazarma ta, spuse ea. Acolo ți-e locul.

— Doamne, cât de proastă poți să fii! strigă el indignat, apoi o lăsă baltă și fugi.

Ziua ce se apropia cu pași obosiți avea un chip rozaliu. Privea cazarma, care-i stătea în cale ca un animal din piatră! În măruntaiele lui începea să fie rumoare, dar animalul nu se clintea.

Tunarul Vierbein zăcea inert în pat. Fluieratul Unteroffizierului de serviciu îl smulse din letargie. Ridicat pe jumătate, privi în jur prin încăpere. Își simțea mădularele ca de plumb și capul strâns în cercuri de fier. I se părea că aerul din jur unduiește în vălătuci groși și cu miros înăbușitor.

Soldații se mișcară alene din paturile lor; considerau asta un progres imens, pentru că în urmă cu câteva luni, pe când mai erau încă recruți, obișnuiau să țâșnească din paturi ca împinși de un resort. Astăzi erau deja soldați „bătrâni" și se mișcau ceva mai domol, mai cu seamă că era de serviciu Unteroffizierul Schwitzke, „Saurianul". Schwitzke nu sucea nimănui gâtul dacă nu avea un motiv întemeiat s-o facă sau dacă nu exista un ordin clar în acest sens.

Dimineața se legau cu greu discuții constructive, printre căscături. Doi se certau din pricină că nu cădeau de acord cât de mult puteau fi deschise ușile dulapurilor, fără să incomodeze. Un altul deschise larg toate geamurile, gest salutat de cei din colțuri, dar dezaprobat de cei de lângă ferestre. Obergefreiterul Kowalski și Gefreiterul Asch mai dormiră un sfertuleț de oră, ceea ce pentru ei nu era prea periculos, dat fiind faptul că paturile le erau camuflate de dulapuri și nu puteau fi văzute în primul moment.

— I-am arătat ieri, explică Wagner, cunoscut ca un tip voinic, ce-i aia o greblă. A fost încântată. La mine fiecare își capătă porția, și vestea asta s-a cam răspândit printre ele.

Unii cereau să afle detalii. Din colțul stâng, o cizmă zbură către Wagner.

— Liniște! urlă Kowalski din bârlogul lui, sau vă tăbăcesc fundurile alea goale.

Vierbein continua să zacă vlăguit în patul său. Nu găsea puterea să se urnească. Vacarmul matinal din încăpere îl învăluia ca un fum dens de țigară, care provoacă dureri puternice de cap. Avea senzația de amețeală.

Unteroffizierul Schwitzke dădu ușa de perete pentru a controla, conform regulamentului, dacă toată lumea s-a deșteptat. Căută să închidă imediat ușa, dar îl văzu pe tunarul Vierbein șezând ca un buștean în patul său.

— Tot timpul acest Vierbein! strigă Schwitzke, triumfător.

Unteroffizierul Schwitzke, „Saurianul", avea un suflet de elefant, mânat de bunul Dumnezeu în Wehrmacht, pentru a duce aici o viață liniștită. Însă acest Schwitzke era în stare să audă iarba cum crește; intuia cu un al șaselea simț care era plăcerea superiorilor săi direcți. Și cu toate că nu făcea niciodată mare lucru, tot ceea ce făcea era plin de sens și foarte util. Nimeni altul nu avea acest dar al lui de a obține cu minimum de desfășurare de forțe un maximum de bunăvoință din partea superiorilor. Și știa foarte bine că acest Vierbein era punctul sensibil, călcâiul lui Ahile de moment (dacă-i era permisă această comparație îndrăzneață) al Hauptwachtmeisterului său.

Tunarul Vierbein sări din pat și încercă să ia poziție de drepți în cămașa de noapte. Se clătină însă din nou și se sprijini. Arăta epuizat. Ochii lui priveau lipsiți de expresie prin camera încețoșată.

— Individul ăsta molâu nu-i în stare nici să vadă! strigă Schwitzke radios. Iar a visat toată noaptea numai despre dragoste, nu-i așa? Privi în jur și așteptă să audă râsete de curtoazie, dar nimeni nu se clinti. Am să te lecuiesc eu, adormitule! Te prezinți după aia la mine pentru curățatul sectoarelor.

— *Jawohl*, Herr Unteroffizier, spuse Vierbein docil.

Schwitzke îl mai cercetă o dată cu o bunăvoință condescendentă, strigă „molâule" și părăsi apoi încăperea mulțumit. Hotărî să-l repartizeze pe Vierbein la o muncă prin care să nimerească în calea Hauptwachtmeisterului, sau cel puțin a Wachtmeisterului

Platzek, ceea ce cu siguranță avea să dea naștere la bucurie și aprobare.

Tunarul Vierbein își trase pantalonii pe el, azvârli cămașa de noapte pe pat și alergă la spălător. Se înghesui la o chiuvetă și dădu drumul apei reci. Băgă capul adânc sub jet, ceea ce îl răcori peste măsură, fără însă a-i ușura greutatea de plumb din mădulare.

Între timp se ridicaseră și Kowalski cu Asch. Strigătele vesele ale Unteroffizierului îi treziseră definitiv și începură să se echipeze.

— De fapt, spuse Asch, Vierbein are astăzi serviciu la cameră.

Kowalski încuviință din cap.

— Pricep, făcu el. Am să repartizez pe altul, se-nțelege.

Privi cercetător în jur.

Wagner cel voinic tocmai era pe cale să ilustreze publicului său sărăcăcios seara care avea să vină.

— Am să-i mai arăt o dată ce-i aia o greblă, spuse el. Trebuie să-și dea seama că eu sunt omul nimerit pentru ea.

— Zi, zău, că ești nimerit! strigă Kowalski. Astăzi ai serviciu la cameră.

Wagner cel voinic era indignat.

— Eu? De unde până unde? Serviciu la cameră are Vierbein, molâul ăla, nu eu!

— Dacă nu-ți tace imediat fleanca aia mare, îl asigură Kowalski, atunci am să-ți rup toate oasele și nici măcar molâu n-ai să mai fii, ai să fii un invalid împuțit.

Wagner cel voinic știa din experiență că nu-i de glumit cu Kowalski. Mormăi și înjură, dar preluă programul de la șeful camerei. Acesta râse:

— Cine e atât de voinic ca tine și rezolvă atâtea fete, ăla-i poate veni de hac și unei amărâte de camere.

Vierbein nici măcar nu avu vreme să se îmbrace cât de cât în liniște pentru curățatul sectoarelor. La o fluierătură, puse iute mâna pe mătură, lopată și găleată și alergă jos pe platoul de adunare. În fugă încă se mai străduia să-și încheie vestonul.

Schwitzke se purtă ca și cum Vierbein ar fi întârziat. Dar, de fapt, îi era lene să ocărască. Nu făcu decât să strige:

— Latrina, coridorul de jos!

Era un loc care se afla lângă biroul său și pe care-l putea supraveghea comod de-acolo; în afară de asta era de presupus că

acest loc avea să fie vizitat şi de Hauptwachtmeister, căruia îi plăcea să se arate dis-de-dimineaţă în sectorul bateriei. Desigur că Spiessul putea fi găsit şi în locuinţa lui personală, însă se cunoştea faptul că el căuta cu orice prilej să-şi demonstreze prezenţa activă în serviciu, prin urmare, în acest caz, urma să îmbine plăcutul cu utilul.

Dar Schwitzke îl uită deocamdată pe Vierbein, fie din comoditate, fie din bunăvoinţă. Dacă Spiessul ar fi apărut, Schwitzke i-ar fi oferit un spectacol. Aşa însă închise ochii şi nu avu nimic împotrivă ca Vierbein, amărâtul ăla, să-i scape printre degete.

Cu toate că se aştepta la tot ce era mai rău, Vierbein lucrase remarcabil: târându-se în patru labe, gâfâind, împingând „T"-ul peste dale, mânuind cârpa, punând în circulaţie şuvoaie întregi de apă. Când isprăvi, şi Schwitzke, contrar aşteptărilor, încă nu apăru, se grăbi să urce sus în dormitor.

Trupa mesteca la micul dejun şi sorbea cafeaua călduţă din malţ. Wagner cel voinic căută să stânjenească activitatea şi să se apuce imediat de curăţatul camerei, însă Kowalski ameninţă că-l dă cu cana de cafea în capul lui de lemn. Se purtau discuţii dure.

— Cel mai bine ar fi, îi spuse Asch lui Kowalski, ca Vierbein să se dea bolnav.

— Nu-i rău. Altminteri, astăzi or să-l facă franjuri. Dar ce boală să-l fi lovit? întrebă Kowalski.

— S-o găsi ceva, îşi dădu cu părerea Asch. La urma urmei, ieri a clacat de două ori.

— Hmm.

Kowalski se orienta inspirându-se din bogata lui experienţă. Denumirea generală pentru felul ăsta de boală nu putea fi decât „accese de ameţeală" sau „stări de moleşeală". Nici una nu suna bine.

— Să zicem „crampe la inimă", propuse Asch. Pe undeva e chiar adevărat. Apoi, nu e prea simplu de demonstrat şi necesită consultaţii speciale. Între timp, furtuna de pe-aici s-ar potoli.

— S-a făcut, spuse Kowalski, după care se îndreptă spre Vierbein, care tocmai intenţiona să mănânce. Ascultă, micuţule, spuse el, te dai bolnav. Aşa am hotărât.

— Dar eu nu sunt bolnav, spuse Vierbein.

— Însuşi faptul că te împotriveşti îmi arată că eşti bolnav.

Kowalski era un om care nu suporta să fie contrazis, atunci când era convins că are dreptate.

— O ştergi imediat şi raportezi că eşti bolnav. Crampe la inimă. Sau eşti cumva dornic de corvezi? Ai tu habar câte-or să se mai întâmple astăzi? Azi e tragere cu puşca, afară, pe Wilhelmsruh. Acolo unii or să aibă timp berechet să se ocupe de tine, băieţaş. Şi la drumul încolo şi încoace ai să fii încărcat ca un măgar. Pentru că pun pariu cu tine că alde noi, grupa Lindenberg, vom căra toate catrafusele, şi tu, dacă ai să vii, ai să cari cele mai multe. Asta-i tot atât de sigur ca şi rugăciunea la biserică. Aşa că dispari.

Tunarul Vierbein lăsă baltă micul dejun şi alergă jos. Raportă Unteroffizierului că e bolnav. Schwitzke, care aţipise, îşi privi vizitatorul. Îl tutuia, şi ăsta era un semn sigur că se află într-o dispoziţie proastă.

— Ce-ţi închipui tu, băi, figură? spuse el. Nu ştii că dacă eşti bolnav trebuie să icşi la raport dimineaţa la prima oră, când Unteroffizierul de serviciu trece pentru a doua oară prin camere?

— *Jawohl*, Herr Unteroffizier, dar...

— Aşadar, ştii, mizerabilule! Ca să vezi! Vasăzică ştii foarte bine. Şi ce ţi-ai închipuit tu când te-ai scurs încoace? Ia zi-i, vită! Vrei să-mi scuipi în pălărie, ai? Dar pentru asta trebuie să-ţi găseşti alt prost.

Vierbein încercă să deschidă gura, dar Schwitzke i-o tăie scurt. Deschise caietul de rapoarte al Unteroffizierului de serviciu.

— Ia uită-te-ncoace, putoare. Ce scrie aici? Aici scrie: „Nu există bolnavi raportaţi." E clar? N-ai raportat la timp că eşti bolnav, deci nu eşti bolnav. Va trebui să aştepţi până mâine, porc mistreţ.

Tunarul dădu să plece. Sincer indignat că cineva cutezase să-i întrerupă cu brutalitate liniştea de dimineaţă şi mai fusese şi într-atât de îndrăzneţ încât să aştepte de la el să-şi modifice raportul, Schwitzke devenise activ de-a binelea.

— Dumneata ai curăţat latrina de jos, spuse el. Vreau s-o văd.

Se duse cu Vierbein la latrină, o cercetă în amănunţime şi rezultatul nu-l găsi deloc îmbucurător sau măcar încurajator. Porunci o nouă curăţare, lărgită, şi era decis chiar să asiste la ea. Buna dispoziţie îi revenea văzând cu ochii, pentru că-i bubuise o idee strălucită: îi va spune Spiessului o istorioară despre un tunar care voia să se dea bolnav, probabil pentru a trage chiulul, dar

căruia însă i-a tăiat-o scurt, punându-l să se târască în patru labe prin căcăstoare! Cu siguranță că Spiessul va necheza de râs la auzul acestei isprăvi!

Ideea istorioarei de dimineață îl încântă în asemenea măsură pe Schwitzke, încât îi dădu lui Vierbein drumul cu câteva minute mai devreme decât avusese de gând. Ardea de nerăbdare să ajungă la destinație cu povestea lui despre bolnavi și latrine. Vierbein țâșni ca din pușcă.

Pe drum, tunarul se uită la ceas și constată că nu avea să mai apuce micul dejun. Nici nu simțea foamea. Merse la Kowalski și la Asch și le raportă situația. Amândoi se priviră unul pe altul, ceea ce spunea totul. Apoi, Vierbein se pregăti pentru tragerea cu pușca.

Cu ocazia asta se apropie de Asch.

— Aș fi vrut să mai vorbesc ceva cu tine, aseară.

— N-am putut, spuse Asch. A trebuit să mă duc undeva și să mă supăr.

Se făcu a avea o treabă foarte importantă de rezolvat și se aplecă adânc în dulapul său. Nu suporta să se uite la figura palidă, obosită și frământată a prietenului său; pe undeva simțea un sentiment de vinovăție.

— Am văzut-o, spuse Vierbein încet, cu o voce moale și îndurerată, parcă, am văzut-o aseară pe sora ta.

Asch își întrerupse lucrul, dar nu se îndreptă.

— Așa, făcu el, deci ai văzut-o.

— Da. Cu Leutnantul Wedelmann.

Acum, Asch se ridică încet. Gândi: sărman nefericit, speriat ce ești, nimic nu te ocolește. Vasăzică ai văzut-o și pe asta! Și spuse:

— Nu-ți sparge capul, Johannes. Așa-s femeile. Iar Ingrid nu face niciodecum excepție.

— Bine, spuse Vierbein, încet.

Însă Asch constată că nu era bine deloc. Nu voia să-și menajeze prietenul, voia să-l călească; nu voia să vadă cum Vierbein se înăbușă în sentimentele sale, voia să-l smulgă din mlaștina sentimentalismului mărunt. Și spuse, cât putu de brutal:

— Nu merită să verși nici măcar o lacrimă pentru ea. E o afurisită rece, închipuită și egoistă. O plantă de seră a Marii

Germanii. Cu cât e mai mare gradul, cu atât mai mare e și dragostea ei. Fă-te General, și-o să încremenească de venerație.

Vierbein nici nu apucă să găsească vreo replică. Încercă sincer, dar nu reuși. Asch îl lăsă de-a dreptul baltă. În aceeași clipă, Unteroffizierul Schiwtzke fluieră afară pe coridor și strigă vesel:

— Pregătirea pentru adunare!

Vierbein își încinse centura cu portîncărcătorul. Lăsă paftaua cu o gaură mai slabă. Cineva îi întinse o scrisoare. Era de la mama sa. Își încuie dulapul și rupse plicul. Trecu repede peste primele rânduri, care spuneau: „Dragul, bunul meu băiat! Am vrut să te scutesc de una ca asta, dar acum nu mai pot. Sunt hotărâtă să mă despart de tatăl tău..."

Afară, Unteroffizierul de serviciu răcni:

— Adunarea!

Vierbein împături scrisoarea și-o vârî în buzunarul de la veston. Se albise la față și mâinile îi tremurau. Apoi se lăsă purtat afară de înghesuiala celorlalți.

Razele soarelui cădeau peste traversele locașului de tragere și se înfigeau acolo. Aerul părea din sticlă topită. Pământul era extenuat.

Tragerea decurgea conform planului. Bateria fusese împărțită în trei mari grupe și fiecare dintre ele ocupa un locaș. Toți cei care trăseseră se adunau în spatele magaziei de unelte de pe pajiște. O zi ca asta era o zi clasică de odihnă, nu însă și pentru cei care n-o meritau. Ei făceau serviciile de marcatori, erau obligați să transporte ținte, muniție, să măture poligonul, să curețe armele Unteroffizierilor și să facă mânuiri de armă, dacă trăseseră foarte prost.

În rest, abia de le păsa unora de alții. Principalul lucru era ca tragerea să se desfășoare fără pauză, nu conta prea mult dacă unul trăgea mai devreme sau mai târziu, decât în măsura în care era nevoie de el. În ce-l privea pe Vierbein însă, de el a fost nevoie atât înainte cât și după tragere, iar Spiessul avusese grijă ca prietenul său special să nu se plictisească câtuși de puțin pe toată durata tragerii.

În poligon, Hauptwachtmeisterul Schulz, Spiessul, se afla în elementul său, pentru că era un țintaș deosebit. Rareori se arăta pe terenul de instrucție, la bazinul de înot ceva mai des, la poligon întotdeauna. Și fiindcă astăzi avea să se desfășoare întrecerea de tragere pe baterii, a cărei câștigare era pentru el o chestiune de onoare, se remarcă printr-o vioiciune aparte. Era peste tot și insufla încredere în victorie; acest lucru îl absorbi în asemenea măsură, încât pe parcursul unor sferturi întregi de oră uita cu totul de Vierbein, lăsându-l pe undeva, fără activitate.

Obergefreiterul Kowalski și Gefreiterul Asch, înainte de a încerca să se dedea unui somn prelungit în boschete, avuseseră grijă să-și ia fiecare câte o sarcină comodă: unul ținea registrul cu evidența tragerii, celălalt împărțea muniția. Supravegherea locașului și, în același timp, supravegherea tragerii îi revenea Wachtmeisterului Platzek. Toți erau peste măsură de leneși, întrucât prima poruncă în poligon pentru fiecare soldat era: calm, calm și iarăși calm!

Platzek-Frecuș, uns cu toate alifiile în cei zece ani de serviciu, îl puse pe tunarul Vierbein să aducă o găleată cu apă. Urma s-o folosească pentru împrospătare și pentru răcorirea spiritelor încinse. Cine tremura, ezita sau schița fie și cel mai mic gest avea voie să-și bage tot capul înăuntru, lucru care pe Platzek îl amuza grozav de fiecare dată.

Soldații mărșăluiau în poziție câte cinci, îi întindeau Gefreiterului Asch portîncărcătoarele lor goale și primeau câte șase lovituri din muniția numărată cu grijă și notată cu precizie în registru; pe urmă, treceau pe la Kowalski unul după altul, spunându-și numele, pentru ca succesele la tragere și consumul de muniție să fie consemnate. O dată rezolvate acestea, pușcașul se prezenta la Wachtmeisterul Platzek și avea voie să înceapă. Și Platzek făcea tot ce ținea de el pentru a obține rezultate notabile.

Totul funcționa ca o mașinărie bine unsă. Triplul control adormi automat atenția celor trei controlori; se bazau unul pe celălalt, mai cu seamă că nu era vorba despre o tragere obligatorie, ci de un concurs. La tragerea obligatorie, unde fiecare superior obișnuia să-și îndrume subordonații direcți, unde conta media grupei, a bateriei, a unității, randamentul individual, prin care se aducea în același timp și dovada valorii instruirii, deci și a instructorului, totul era jucat pe-o carte. La concurs însă nu putea

câștiga decât unul, cel mult putea să intereseze grupa fruntașă; ceilalți treceau neobservați.

Acest lucru mergea într-atât de departe, încât Unteroffizierii cu experiență de tragere, care obișnuiau să-și împartă sistematic primele locuri între ei, nu puneau nici un preț pe o tragere exactă a subordonaților, ca să nu-și creeze astfel o concurență nedorită. Se trăgeau cele șase lovituri, un pușcaș o lua din loc și venea următorul. Rezultatul nu era atât de important, cât timp era slab. Chiar și la „găurile în vânt", la care de obicei începea scandalul, într-o asemenea zi se rânjea doar cu superioritate.

Wachtmeisterul Platzek căscă din toți rărunchii. Clipi mărunt prin arșița soarelui și nu-i prea păsa ce se-ntâmplă în spatele lui; acolo își vedeau de treabă grupe experimentate și conștiincioase de soldați; știau ei să le dea treburilor de capăt. Din când în când, mai făcea câte-o glumă cu un pușcaș ocazional și, când reușea să-l distragă de la ochitul cu grijă, râdea îngăduitor.

În următoarea grupă care veni să tragă se afla și tunarul Vierbein. Asch îl privi cercetător, dar Vierbein îi evită privirea. Gefreiterul găsi că tunarul arată jalnic, dar nu lăsă să se ghicească acest lucru. Îi dădu, ca fiecăruia, șase lovituri de muniție, apoi se duse la Kowalski să stea puțin de vorbă cu el.

Împușcăturile pocneau în poligon într-un ritm potrivit. Tăblițele indicatoare erau trase monoton și împinse la loc. Pe undeva, prin spate, urla un Spiess.

După o vreme, Asch reveni, pentru că voia să-i spună lui Vierbein câteva cuvinte de îmbărbătare. Dar tunarul nu mai era acolo, se îndepărtase pe nesimțite.

Gefreiterul Asch avu nevoie de câteva secunde pentru a pricepe ce avea să însemne asta. Obergefreiterul Kowalski, căruia îi atrăsese atenția încremenirea prietenului său, avu nevoie de câteva secunde în plus. Apoi pricepu și el.

— De-aici poate ieși o porcărie frumoasă de tot, zise el încet.

Asch dădu din cap. Apoi se duse la Platzek.

— Pot să ies puțin din rând, Herr Wachtmeister?

— Din partea mea, mi-e indiferent. Dar să nu lipsești prea mult. Obergefreiterul Kowalski preia și treaba dumitale.

Gefreiterul Asch alergă spre ieșirea poligonului.

— Da' grăbit mai ești! strigă Platzek în urma lui, bine dispus.

Asch nu-l mai ascultă. Îl căuta pe Vierbein.

Se strecură printre soldații care așteptau, gata să se izbească de Leutnantul Wedelmann, care era supraveghetor-șef. Wedelmann dădu să spună câteva cuvinte de dojană, însă când îl recunoscu pe Asch, îi zâmbi amabil. Gefreiterul fugi mai departe. Apoi îl văzu pe Vierbein stând în dosul unui buncăr cu muniții, între pomi.

— Vierbein! strigă Asch.

Vierbein tresări și se întoarse brusc. Pe chipul său palid, ochii îi licăreau straniu, de parcă era speriat.

Gefreiterul Asch se îndreptă încet către tunar, încercând să-și înăbușe respirația precipitată. Își simțea inima bătând. Continuă să meargă, aproape automat.

— Vierbein, spuse el apoi, dă-mi muniția!

Tunarul nu răspunse. Rămase locului, moale, puțin înclinat în față. Arma îi atârna în mâna stângă.

— Dă muniția încoace, Vierbein!

— Nu! răspunse tunarul.

Asch se opri. Figura palidă a prietenului său era leoarcă de sudoare și de lacrimi. Stătea cu gura deschisă și buzele nu mai aveau culoare.

Asch se cutremură. Îl cuprinseră valuri după valuri de milă. Avea senzația sufocantă că trebuie să urle. Dar spuse:

— Nu ți-e rușine! Laș mărunt și meschin ce ești!

— Nu mai pot! spuse Vierbein. Lasă-mă!

— Îți trag una-n barbă, dacă nu-mi dai imediat muniția.

— Nu mai vreau! strigă Vierbein, chinuit.

Asch se năpusti printr-un salt uriaș asupra lui Vierbein și-l doborî la pământ. Arma căzu cu o bufnitură grea. Asch îl ținti cu mâna stângă pe omul care se zvârcolea sub el, ridică dreapta și lovi.

Vierbein răcni. Asch începu să-l tăbăcească.

Vierbein țipă din nou, gâfâind.

Asch își propti genunchii în pieptul lui, îi deschise portîncărcătorul, găsi cele șase gloanțe și le luă.

— Porcule! strigă el. Măi, porc lamentabil! Vrei să-ți tragi un glonț în deblă, așa-i? Dar nu-ți merge atât de simpu. Nu cu mine.

Și privi în ochii larg deschiși ai celui de sub el. Văzu sânge ce se prelingea pe pielea alb-cenușie și se ridică.

Respira precipitat și, când se uită în jur, văzu că din apropiere îl priveau câțiva soldați. Din spate cineva strigă:

— Îl omoară!

Asch surâse chinuit.

Hauptwachtmeisterul Schulz dădu fuga și-i despărți pe cei doi soldați.

— Ce se-ntâmplă aici? strigă el.

— O mică neînțelegere, spuse Asch.

Îngenunche, se aplecă peste Vierbein și începu să-l tragă în sus. Acesta reuși cu greu să stea pe propriile-i picioare, se mai clătină un pic și apoi își îndreptă spatele.

— Mereu Vierbein ăsta! strigă Hauptwachtmeisterul.

— I-am lustruit niței mecla, spuse Asch. A fost o neînțelegere strict personală. De la om la om. Asta a fost, Vierbein?

— Da, făcu acesta.

Spiessul dădu mulțumit din cap. Nu prea era omul care să treacă peste asemenea lucruri. În mod normal, ar fi existat un raport amănunțit, sau cel puțin un scandal cu tunete și fulgere și cu urmări severe. Dar în acest caz aparte, totul era în regulă și în spiritul său.

— De data asta, Asch, spuse el, ai nimerit tocmai pe cine trebuie.

Schulz îl cercetă pe Vierbein, cel tăbăcit și însângerat, ascunzându-și cu greu încântarea. Îl bătu ușor pe Asch pe braț, cu atâta mulțumire profundă, încât nici nu băgă de seamă cum Gefreiterul se feri, retrăgându-se un pas.

— Bravo, Asch, spuse el. Bine lucrat.

După care plecă.

Cel lăudat privi lung după el.

— Și următorul ești tu, zise.

Cu aceasta începu aventuroasa revoltă a Gefreiterului Asch.

Concursul de tragere al bateriei a 3-a se apropia încet-încet de final. Învingătorul părea stabilit. Surprize nu prea mai erau de așteptat. Spiessul încasa deja, bărbătește, primele felicitări.

La ora prânzului aduseră la fața locului o bucătărie de campanie; masa consta din arpacaș cu o bucată de carne de porc, și tunarului Vierbein i se îngădui să servească, să spele vasele, să frece cazanele. Făcea însă aceste lucruri destul de ferm; chipul său nu mai avea acum un aer suferind, ci mai degrabă unul gânditor.

Era de parcă bătaia pe care-o încasase de la Asch îi pusese mintea, ce păruse vremelnic scoasă din funcțiune, din nou la treabă.

— Te-am aranjat frumos de tot, spuse Asch și-l privi cu afecțiune.

— Ai dat în mine ca într-un sac cu nisip.

— Am făcut și eu ce-am putut, Vierbein.

Figura tăbăcită și umflată îi provoca lui Vierbein dureri când vorbea. Zâmbi schimonosit. Nu reușea să răspundă la fel tonului prietenos al lui Asch, dar nici nu putea să-i poarte pică.

— Îți pierduseși orice control. M-ai lovit întruna, chiar și atunci când nu mă mai apăram. Erai ca în transă.

— Da, făcu Asch cu o ironie subtilă, nu e fiecare atât de calm și de chibzuit ca tine.

— Scuză-mă, Asch, spuse Vierbein imediat, cu o voce aspră.

— Bine, bine. Să nu mai vorbim despre asta.

Herbert Asch dădu să se îndepărteze, dar Johannes Vierbein îl urmă. Apucă cu băgare de seamă brațul prietenului său.

— Vasăzică, zise tunarul, tu crezi că eu... că aveam de gând să mă sinucid.

— Nu cred nimic, ripostă Asch. Nu mai cred nici măcar ceea ce am văzut. Dar în cazul ăsta n-am văzut absolut nimic, și dacă vrei, a fost vorba de o măsură de prevedere din partea mea. Sau, și mai bine: pur și simplu am vrut să mă descarc! Ce-i mai la îndemână? Și pentru asta apelezi întotdeauna la prieteni — altminteri de ce-i mai ai?

— Herbert, a fost exact așa cum ai bănuit tu. Voiam s-o fac. Eram la capătul puterilor, spuse Vierbein încet, fără însă a se rușina la rostirea acestor cuvinte.

— Lasă, încearcă să uiți!

— N-am să uit niciodată, Herbert, dar cred că nu voi repeta tentativa.

— Bine, Johannes. Nici nu merită. Pentru cine, mă rog? Cine să merite una ca asta? Dacă dai peste unul care susține că are înțelegere pentru așa ceva, atunci ăla ar trebui lichidat.

— Mă simțeam, mărturisi Vierbein, de parcă aș fi fost împins înainte, brutal și foarte conștient de consecințe. Nu mai aveam voință. Atât de multe se adunaseră.

— Te-ai lăsat împins ca un fulg. Şi de cine? De nişte căpiaţi care-şi închipuie că sunt cineva, nişte simpli terminatori din motive profesionale!

Johannes Vierbein voia să spună că se mai adăugaseră şi alte motive, că se simţise cu totul părăsit, respins, fără simţire, golit, şi că-l bântuia o singură dorinţă: să se autolichideze, să se sfârşească, să se pună pe el însuşi la pământ! Şi spuse, privind în jur:

— Am făcut ce-am putut, am încercat totul după forţele mele, mi-am dat sincer osteneala — nu mă descurc în lumea asta plină de soldaţi.

Asch izbucni într-un hohot de râs.

— Nici lumea asta, spuse el, nu înseamnă lumea întreagă, chiar dacă unii, destui la număr, se străduiesc s-o prezinte drept singura lume adevărată dintre toate. Dar trebuie — într-un fel sau altul! — s-o dai gata, altminteri te distruge ea pe tine.

— Bine gândit şi uşor de zis, răspunse Vierbein cu amărăciune.

— Poate s-o găsi unul, zise Asch cu o indiferenţă bine jucată, care să-ţi arate că n-ai dreptate şi cât de mult n-ai dreptate. Măcar în ceasul al doisprezecelea să pricepi că o cazarmă nu-i nici pe departe o instituţie divină.

Gefreiterul îşi părăsi prietenul şi se întoarse în poligon. Mai aveau de tras doar câţiva soldaţi. Ultimele grupe răzleţe îşi ocupau poziţiile. Se arătă şi Hauptmannul Derna, fără a interveni însă activ în concurs, fiindcă nu era un ţintaş prea bun.

Hauptmannul Derna, însoţit şi ocrotit de Hauptwachtmeisterul Schulz, simulă un interes viu, lăsă să i se arate registrele cu rezultatele tragerii şi deduse din ele, nu fără satisfacţie, că Hauptwachtmeisterul, dragul său Schulz, se afla clar în frunte.

— Felicitări, spuse el cu o bunăvoinţă ieşită din comun şi în aşa fel încât să se audă de la distanţă. Încă o dată se demonstrează unde se află calităţile soldăţeşti.

Schulz se împotrivi, demn:

— Tragerea nu s-a încheiat încă, Herr Hauptwachtmeister.

Însă nu se mai temea de nici o concurenţă serioasă. Ţintaşii recunoscuţi drept cei mai buni din baterie îşi încercaseră deja norocul, şi bineînţeles că nu-i egalaseră performanţa. Cu cele şase lovituri ale lui adunase de pe ţinta de doisprezece în total şaizeci şi patru de puncte din şaptezeci şi două posibile. Era o realizare respectabilă. Îi urmau Unteroffizierul Lindenberg, cu şaizeci şi

două, și Wachtmeisterul Platzek cu șaizeci și unu de puncte. Un asemenea rezultat fusese de așteptat.

Printre puținii care nu trăseseră încă, dar le venise rândul, se afla și Gefreiterul Asch. Se simțea într-o formă excelentă. La asta se adăuga și faptul că nimeni nu se interesa de el, deci putea să tragă nestânjenit. Era foarte hotărât să dea totul.

Înainte ca Gefreiterul Asch să ia poziție, Kowalski manifestă dorința insistentă de a-i vorbi între patru ochi.

— Ai luat muniția de la tunarul Vierbein? întrebă el.

Asch făcu pe prostul.

—. Care muniție?

Obergefreiterul fluieră încet printre dinți.

— Pricep, spuse el apoi. Dacă au să lipsească după aia șase gloanțe, unii or să se cam muște de cur, de necaz.

— Așa să facă, spuse Asch vesel. Principalul e că nu vom fi noi învinuiți.

— Așa e, rânji Obergefreiterul. După ce Vierbein a luat-o din loc, i-am dat unuia tot restul muniției. Ăla era un dobitoc și-a luat-o pe încredere. Ceea ce-nseamnă că era prea puturos sau prea bătut în cap ca să mai numere exact. Asta se întâmpla pe la ora unșpe. La unu a venit al treilea, la trei un al patrulea. Până acum n-a băgat nimeni de seamă nimic.

— Or să se cam mire ăștia, așa-i?

Kowalski aprobă din cap cu vădită încântare.

— Când or să bage de seamă, asigură el, o să le stea curul ca pe jăratic.

Prin urmare, după o bună argumentație, Gefreiterul Asch începu tragerea la țintă. Wachtmeisterul Platzek, care era încă observator al tragerii în poligon, abia îl mai luă în seamă. Asch nu era un sugar căruia să fie nevoie să-i supraveghezi fiecare gest.

Primele două împușcături trebuia să le execute din poziția culcat, a treia și a patra din genunchi, iar ultimele două din picioare. Asch se întinse alene, expiră adânc, ochi și apăsă pe trăgaci. Prima împușcătură a fost un doisprezece.

— Pură întâmplare, făcu Platzek, fără a bănui nimic.

Concentrându-se la maximum, Asch trase pentru a doua oară. Ieși bine. A doua lovitură a fost un zece.

— Nu-i rău deloc, spuse Platzek, puțin bănuitor.

Asch se ridică de pe jos și se așează în genunchi. Cotul stâng stătea lipit și sigur. Respira liniștit. Trase, și împușcătura plesni scurt și sec prin țintă. Apăru și tăblița de marcaj.

— Iarăși un doisprezece, spuse Platzek, mirat.

Între timp se adunaseră unii privitori curioși. Câțiva Offizieri se apucară să comenteze intens. Se răspândi ca un incendiu vestea că recordul zilei de până acum era în pericol, și asta efectiv în ultimul minut al concursului. Hauptwachtmeisterul Schulz se apropie într-un pas alergător voinicesc.

Gefreiterul Asch trăsese și cel de-al patrulea foc. Tot un doisprezece. Asch surâse și-și șterse sudoarea de pe frunte.

— De necrezut! strigă Platzek, cu o nemulțumire abia disimulată.

Încă două lovituri aproximativ bine ochite, și premiul întâi, care până acum aparținuse întotdeauna în exclusivitate Unteroffizierilor, trecea în posesia unui membru al trupei. Dar și mai rău era faptul că, dacă acest Asch reușea să ocupe primul loc, atunci el, Platzek, care se afla pe al treilea loc în cursă, ajungea să fie eliminat de pe lista învingătorilor.

Platzek se întoarse către Hauptwachtmeister.

— Se pare că astăzi individul e în ziua lui bună.

Hauptwachtmeisterul se aplecase asupra registrului tragerii. O ușoară roșeață încercă să-și facă loc pe fața lui smeadă. O dădu pe glumă.

— Și o găină chioară, spuse el, mai nimerește din când în când câte-un grăunte.

Platzek se strădui să râdă. Mai mulți Unteroffizieri se apropiară îngrijorați. Câțiva gradați din trupă, bucuroși de pagubă, purtau discuții aprinse.

— Liniște în flanc! strigă Schulz, nervos. Încetați cu flecăreala!

Toate discuțiile amuțiră. Asch, care stătea acum răscrăcărat pentru a-și executa ultimele două focuri, simți aproape fizic tăcerea încordată și plină de așteptare din spatele lui. Închise ochii și respiră adânc. Se concentră din toate puterile.

Asch se aplecă puțin și propti zdravăn patul armei în umărul drept. Țeava se mișcă încet, apoi se opri. Gefreiterul expiră sonor. Apoi trase. Pe tabela de marcaj apăru o nouă cifră.

— Unsprezece! exclamă Platzek, de-a dreptul uluit.

Era vizibil neliniştit. Se îndreptă degrabă spre găleata cu apă şi bău cu o cană de campanie. Acum încă un opt, şi primul loc e asigurat. De fapt, mai e nevoie doar de un cinci, un amărât de cinci, şi el, Platzek, e dat deoparte.

— Ca să vezi, spuse Hauptwachtmeisterul, pierzându-şi o clipă cumpătul.

Gradaţii râînjeau fără jenă şi unul strigă bucuros:

— Ţine-o tot aşa, Asch!

La care Schulz tresări. Unteroffizierul Lindenberg stătea neclintit, ca o statuie; îi era indiferent dacă ocupa locul doi sau trei, conta doar că se află printre primii. În afară de asta, îl încânta oarecum gândul că un membru din grupa lui, deci un soldat instruit de el, era pe cale să devină cel mai bun ţintaş al bateriei. Îl neliniştea doar starea de enervare a Hauptwachtmeisterului; suferea organic când era nevoit să asiste la o manifestare nemilitărească fără a putea interveni corecţional.

Obergefreiterul Kowalski, pretextând o prevedere regulamentară, înaintă fără jenă până lângă Asch. Se aplecă şi culese tuburile goale de cartuşe.

— Atenţie, Asch! îi spuse el. Dacă-l sfidezi, e duşmanul tău de moarte. Gândeşte-te la muniţie!

Asch dădu imperceptibil din cap. Privi în jur şi văzu chipurile încordate ale Unteroffizierilor, paloarea lui Schulz, râînjetul mulţumit al trupei şi figura sincer îngrijorată a lui Kowalski. Şi se gândi la muniţia pe care i-o luase lui Vierbein şi care acum se afla în buzunarul lui, la faptul că nu-şi putea permite în clipa asta să stârnească mânia Hauptwachtmeisterului. Nu-i momentul. Mai încolo.

Duse hotărât puşca la ochi, ochi în treacăt şi apăsă pe trăgaci. În apropierea ţintei se ridică praful. Se zări steagul alb-roşu.

— Gaură-n vânt! strigă Platzek, uşurat.

De bucurie, Spiessul se înroşi ca un semafor. Intră exemplar de repede în noua lui ipostază. Acum era, aşadar, absolut sigur că el rămâne câştigătorul. Zâmbi cu mărinimie şi-l bătu pe umăr pe Asch.

— Nu-i rău deloc, dragule. Nu-i rău deloc. Sigur că mai lipseşte câte ceva pentru a putea concura cu un bătrân soldat. Dar ce nu e, se poate face. Posibilităţi există. Am spus-o întotdeauna, Asch: dumneata ai stofă de Unteroffizier. Dă-i înainte tot aşa!

Hauptwachtmeisterul îl bătu încă o dată pe umăr pe tăcutul Asch. Clătină binevoitor din cap, după care strigă:

— Încetați tragerea! Demontați locașurile. Evidența muniției la mine. Plecarea într-o jumătate de oră.

Asch se îndreptă spre Kowalski și aruncă furios pușca în iarbă. Se așeză și-l privi cercetător pe camaradul său.

— De meritat, n-a meritat-o, ticălosul! făcu el.

— Dar o va merita, spuse mult experimentatul Kowalski.

Soldații desemnați, printre ei bineînțeles și Vierbein, demontară locașurile, transportară țintele găurite, adunară materialul, culeseră resturile de hârtie, curățară și greblară. Wachtmeisterii responsabili verificară registrele de tragere. Ceilalți soldați se adunară, gata să se întoarcă în cazarmă.

Fusese o zi liniștită. Trăseseră șase gloanțe în peisaj, erau împăcați cu toată lumea, moțăiseră și stătuseră la taclale, jucaseră cărți și se eschivaseră cu măiestrie de la orice corvoadă. Acum urma plecarea, apoi un ceas de curățare a armamentului, după care, program de voie! Nu se așteptau probleme, Spiessul se afla în buna dispoziție a învingătorului și, în afară de asta, pentru seara în curs era prevăzută sărbătorirea cu bere de către Unteroffizieri a celui mai bun țintaș.

Însă momentul plecării întârzia. Locașul 1 și 3 raportară totul în regulă și prezentară evidența muniției. Locașul 2 nu mai termina. Wachtmeisterul Platzek socotea și socotea, și nu ajungea la un rezultat mulțumitor. Îi lipseau șase gloanțe.

Hauptwachtmeisterul înjură, când i se raportă faptul. Nici măcar el nu putea schimba rezultatul. Lipseau șase gloanțe.

Acest lucru, o spuse chiar Spiessul, era nemaipomenit. Pur și simplu, muniția nu avea voie să lipsească. Era numărată cu exactitate și fiecare împușcătură trebuia justificată fără echivoc. Hauptwachtmeisterul intuia complicații enorme.

— Ce porcărie mai e și asta, Platzek!

Platzek se foia, încurcat. Ceea ce i se întâmplase aici, tocmai lui, era mai mult decât penibil, era periculos, putea să se lase cu urmări total neprevăzute. Se și vedea adus în fața Curții Marțiale, închis, degradat. Spiessul îl privi cu răceală.

Platzek inițiе măsuri pentru o cercetare sumară. Îi chemă pe toți cei care fuseseră auxiliari la locașul său, și printre ei, pe

Kowalski și Asch. Puse întrebări directe și neplăcute, făcând risipă de bănuieli.

— Dar e ridicol, Platzek! E idiot! strigă Spiessul mânios, făcând un semn camaraderesc către Kowalski și Asch. Doar n-o să te las pe dumneata să-mi suspectezi cei mai buni soldați. Acum o luăm din loc, și dumneata, Platzek, ai să iei registrul cu evidența tragerii, iar în cazarmă ai să mai calculezi o dată întreaga cantitate. Și în plus vei compara semnele din registre cu găurile din ținte.

— *Jawohl,* Herr Hauptwachtmeister, făcu Platzek, greu afectat.

Spiessul dădu din cap morocănos.

— Și cel târziu mâine dimineață, spuse el, totul să fie în regulă. Cum o rezolvi, e treaba dumitale. Dar inventarul să fie complet. Sau o să vezi ce n-ai văzut!

Leutnantul Wedelmann era neîmpăcat cu sine și cu lumea: iar această profundă nemulțumire părea să fi devenit la el o stare permanentă. Nu găsea nici o plăcere în ceea ce făcea, respectiv în ceea ce trebuia să facă. Îi lipsea pur și simplu focul necesar, o agitație, un mic război mondial sau o făptură de sex feminin care să-i convină.

De serviciu își vedea, ce-i drept, în mod regulamentar, însă era peste poate de plictisit. În ultima vreme se întâmpla cam des să umble fără tragere de inimă prin cazarmă și să-și îndeplinească indiferent, aproape în silă și adesea plin de lehamite îndatoririle de serviciu. În poligon nu stătuse decât două ceasuri; zelul Unteroffizierilor, care aici se manifesta în mod deosebit, superioritatea lor infatuată și faptul că nu era un țintaș bun îl opriseră de la orice intervenție. Toate astea îl indispuneau peste măsură.

După terminarea serviciului, se aciui în cazinoul Offizierilor. Ședea undeva în spate, în sala de lectură, într-un colț; răsfoi niște reviste, contemplă modelele feței de masă, începu să numere franjurii tapiseriei de pe perete.

Trecu apoi în altă încăpere, fugind din calea Majorului Luschke, care părea să fie în căutarea unui partener de șah de valoare și rezistență. Nu era ușor să fugi din calea lui Luschke, dar în această zi, cel puțin, ar fi fost un chin să joace șah cu el. Pentru că Luschke obișnuia să acționeze metodic, deci cu o încetineală

exasperantă; în afară de asta, dădea din când în când de înțeles că el, ca mai vechi în serviciu și mai mare în grad, prin urmare mai bun, se cădea, în mod logic, să câștige. Iar dacă într-adevăr câștiga, în primul rând fiindcă era categoric mai bun, obișnuia să-și mototolească drastic adversarul, cu o ironie zdrobitoare.

Wedelmann avea, ce-i drept, camarazi, însă nu avea nici un prieten, ceea ce-l amăra în mod deosebit. În subunitate, pe lângă el, mai erau încă trei Leutnanți din leatul lui, și fiecare avea felul său propriu de a-și ocupa timpul liber. Unul se amuza cu fetițe ieftine, celălalt găsea o plăcere în exercitarea necontenită a serviciului, iar al treilea era ca și logodit. Așa se făcea că Wedelmann ședea adesea singur, fiind practic expus bunăvoinței superiorilor, care nu se manifesta prea des.

Leutnantul se tolăni adânc într-un fotoliu și-și întinse picioarele. Îi lipsea o fată, asta era! Dar nu una cu care să bea cafea, să joace tenis ori să meargă la plimbare, ci o fată adevărată, care să se lase cuprinsă în brațe cu o bucurie sinceră și care să iubească dragostea. Nu o muierușcă ieftină, dispusă să se vândă, ci o femeie cu mâini bune și inimă mare. Însă așa ceva chiar că nu era ușor de găsit, aproape că exista doar prin romane.

Înclinația sa pentru asemenea romane nu era atât de mare, pentru că exhibițiile nestăpânite îl enervau peste măsură. Și oricât se străduia, nu afla în această gaură pustie nici un antidot. Tot ce întâlnea aici i se părea prea tânăr, prea stricat, prea bătrân, prea rece sau cu o căsătorie prea temeinică. În ce categorie se înscria Ingrid Asch, încă nu știa.

Această Ingrid Asch, considera el, era remarcabilă: o făptură ca pictată cu penelul, cu o ținută aleasă și isteață. Cu ea te puteai arăta chiar și în uniformă. Gândindu-se la Ingrid, simțea cum îl stăpânește o caldă încordare lăuntrică.

— Jucați o partidă de șah? întrebă Majorul Luschke, care se apropiase pe nesimțite.

Mutra-de-Cartof se schimonosi într-un surâs de suficiență, care de obicei era de ajuns pentru a-i face și pe cei vechi în funcții să-și piardă cumpătul.

Leutnantul Wedelmann sări în picioare, cam fâstâcit. Luschke îl zăpăcea întotdeauna. Și nu știa dacă îl iubea pe acest om impenetrabil sau se temea de el.

— Nu te scula, Herr Leutnant, spuse Majorul cu vocea lui calmă, care părea să taie aerul asemenea unui brici. N-am intenția să fac instrucție cu dumneata aici. Vreau să știu doar dacă joci o partidă de șah.

— Desigur, Herr Major, se grăbi Wedelmann să-l asigure.

Și privi plin de supunere la Mutra-de-Cartof.

— Nuuu, dragul meu, spuse Majorul, sec, mi se pare că nu ești în dispoziția nimerită. Se vede treaba că ai nevoie de-o gură de aer.

Se îndepărtă cu pași scurți și apăsați, pocnind mulțumit din degetele mâinii drepte.

Leutnantul privi plin de admirație în urma comandantului său. Ce om! Ăsta știa dincotro bate vântul.

Wedelmann trecu în cabina telefonică. Răsfoi cartea locală de telefon și formă numărul lui Asch. Se prezentă o angajată. O ceru pe domnișoara Ingrid Asch și i se făcu prompt legătura cu ea. Vocea lui Ingrid era plăcută și caldă, iar el era dispus să creadă că avea o rezonanță de-a dreptul intimă. Lucrul ăsta îl înflăcără.

— Voiam doar să întreb dacă diseară aveți timp și dispoziție să ieșiți cu mine. Propun cafeneaua *Liedtke*, dar sunt bineînțeles receptiv la toate dorințele dumneavoastră. Dacă nu aveți nimic împotrivă, vin în uniformă.

Ingrid ezită puțin, și el o luă ca pe o cochetărie. Pe urmă acceptă. Nu avea nimic împotriva uniformei și era de acord cu localul, unde se mânca o prăjitură grozavă. Doar că-l ruga să-l anunțe pe fratele ei, Gefreiterul Asch, că ea va merge la cafeneaua *Liedtke*, pentru că era posibil ca acesta să fi vrut să-i vorbească. Făcea Herr Leutnant acest lucru pentru ea?

— Bineînțeles. Se rezolvă imediat. Mă bucur să vă văd. Într-o jumătate de oră... bine, într-o oră la cafeneaua *Liedtke*.

Wedelmann puse receptorul în furcă, făcu un semn mulțumit imaginii sale oglindite în geam, ieși din cabina telefonică și se duse în sectorul lui. pentru a se pregăti. Îl însărcină pe Unteroffizierul de serviciu să-i transmită Gefreiterului Asch mesajul lăsat de sora lui.

Se băgă sub duș, prilej cu care cântă înăbușit *O sole mio*. Pe urmă se bărbieri, cu toate că se bărbierise și de dimineață, iar barba nu-i creștea deosebit de repede. Își dădu pe fața netedă cu apă de colonie, se cercetă în oglindă și găsi că era un tânăr destul de chipeș.

Se întâlni cu Ingrid la cafeneau *Liedtke*, în salonul de sus, unde se aflau fotoliile clubului și unde obișnuiau să vină și doamne ale corpului ofițeresc. O recunoscu pe soția unui Hauptmann din Statul-Major și o salută în treacăt. Doamna dădu cu distincție din cap și o cercetă critic pe Ingrid Asch.

Ingrid purta o rochie de vară în culori vii, cu dungulițe orizontale, fără mâneci și cu un decolteu adânc. Wedelmann socoti totul vrednic de admirație. Se aplecă puțin, interesat.

— Să ne înțelegem, spuse Ingrid Asch cu reținere, am venit doar pentru a sta puțin de vorbă cu dumneavoastră.

— Desigur, spuse Wedelmann.

— Sper să nu vă închipuiți că venirea mea comportă în ce mă privește și anumite obligații.

— Cum mi-aș permite? o asigură Wedelmann și gândi, puțin dezamăgit, că nu prea-i venea în întâmpinare, dar că poate ăsta era trucul ei.

— Trebuie să știți că sunt ca și logodită, zise Ingrid Asch, cu spontaneitate, însă îndată se și miră de spusele ei.

— Aha! făcu Wedelmann. Și adăugă: E absolut de înțeles, bărbații ar trebui să fie orbi să nu vă facă asemenea propuneri.

Și gândi: această fată drăguță nu pare deloc ușor de avut; pesemne că aparține și ea acelei specii rare, însă demodate, care mai întâi vrea să se mărite, pentru ca abia după aceea să fie dispusă să cunoască dragostea.

— Dar cu siguranță că nu v-ați legat definitiv!

— Bineînțeles, spuse Ingrid Asch. În ultima vreme am avut chiar și niște serioase neînțelegeri.

— Se mai întâmplă, consimți Wedelmann. Și consider că e absolut normal. Doar sunteți foarte tânără, de-a dreptul o copilă. Mai aveți multă vreme până să vă legați strâns de cineva. Nu credeți?

Ingrid nu-i răspunse. Era de parcă nici n-ar fi fost prezentă. Privea încordată în sală, către rândul de geamuri. El îi urmări privirea. Acolo tocmai se așeza un soldat pe care-l recunoscu. Făcea parte din bateria sa și se numea Vierbein. Tunarul Johannes Vierbein.

— Scuzați-mă, vă rog, spuse Ingrid Asch. Cred că fratele meu îmi trimite o veste.

Se ridică, fără să aştepte încuviinţarea lui. Se îndreptă spre Johannes Vierbein, care o întâmpină din ochi.

Wedelmann se simţi uşor stânjenit, pentru că interesul soţiei Hauptmannului, care şedea cu două mese mai încolo, se concentrase simţitor asupra lui; avu impresia că privirile ei exprimau mirare, curiozitate şi dispreţ. Îşi bău cafeaua dintr-o sorbitură şi comandă un coniac dublu.

Cu o bănuială crescândă, aproape cu ostilitate, îi observa pe Ingrid Asch şi pe tunarul Vierbein. Cei doi şedeau acum lipiţi şi discutau aprins; de fapt, Ingrid vorbea cel mai mult. Vierbein asculta cu o figură impasibilă şi zicea câte ceva rar şi scurt, de parcă ar fi fost nevoit să se apere. Leutnantului i se păru că aceştia nu arătau chiar ca nişte îndrăgostiţi.

Sorbi din coniacul său. Găsea că are un gust oribil, fără mirodenii, fără aromă, fără tărie. Bău şi mai comandă „încă unul la fel".

Acest Vierbein, constată Wedelmann, arăta de-a dreptul vrednic de milă! Avea un pansament lipit pe jumătatea stângă a feţei, iar uniforma de oraş îi era prea largă şi făcea cute pe piept. Nu, omul nu-i putea face concurenţă. Şi apoi văzu cum Ingrid Asch îl apucă de braţ aproape cu tandreţe pe omul ăsta despre care crezuse că nu-i poate fi concurent nicicum. După aceea ea îşi odihni mâna peste a lui.

Leutnantul Wedelmann găsi că lucrurile mergeau prea departe şi strigă:

— Chelner, plata!

Însă Ingrid Asch nu-l auzi; îi vorbea mai departe tunarului, care se apropia tot mai mult de ea.

Wedelmann se sili să zâmbească. Reuşi cu greu. Îl cuprinse o dispoziţie spre filozofare, şi încă o dată era pe cale să nu mai înţeleagă lumea. Nu, dacă se compara cu Vierbein şi o punea la mijloc pe această fată, nu mai pricepea nicidecum ce se întâmplă pe lumea asta. Şi se părea că nu fusese altceva decât un fel de momeală; într-adevăr, de data asta rolul lui constase doar în a-i mijloci tunarului Vierbein — tocmai acestui Vierbein! — un *rendez-vous*, prin intermediul Gefreiterului Asch. Nu el îi comunicase prompt Gefreiterului, la indicaţia lui Ingrid, unde catadixea să se înfăţişeze domnişoara? O situaţie a naibii de penibilă! Devenise aici oarecum o figură caraghioasă.

Wedelmann plăti și plecă. Trecu foarte aproape de Ingrid și de Johannes Vierbein, dar nici unul nu-l observă. Acest fapt îl amărî și mai mult.

Ieși în stradă și privi în jur. Se întuneca. Niște pietoni răzleți se plimbau prin oraș. Abia dacă se vedea vreo mașină. Lumina electrică a felinarelor și a vitrinelor se întindea plictisită pe asfalt. *Excelsior*-ul, marcat de lumina stacojie de neon, îl atrăgea.

Paul, patronul, numit de către prietenii casei Paulchen-cel-Cald, se bucură vizibil de oaspetele său și încercă să-l îmbrățișeze. Wedelmann îl împinse în lături. Se așeză la Erika, la bar, și bău patru ginuri, unul după altul. Erika îi dădu de înțeles că s-ar putea să fie dispusă să „converseze" cu el pe îndelete după încheierea programului; el clătină încet din cap și nu păru să respingă ideea, dar prețul cerut de ea și răceala nerușinată cu care o făcea îl treziră din nou.

Părăsi scârbit *Excelsior*-ul și rămase singur pe străduța pustie; hotărî, în cele din urmă, să meargă la *Bismarckshöh*, localul de bază al Obergefreiterilor și Gefreiterilor, și să se îmbete criță. Când intră însă în local și văzu forfota dansatorilor — „în fiecare miercuri, dans, cu alegere de dame" —, ospătarul îi atrase plin de tact atenția că era în uniformă.

— Bine, făcu Leutnantul, supărat, atunci am să mă îmbăt acasă. Împachetați-mi o sticlă de coniac.

Wedelmann obținu sticla, împachetată decent, în biroul proprietarului localului *Bismarckshöh*. I se trecu în cont, după care păși ușor nesigur în întunericul de-afară.

I se părea că noaptea era plină de așteptări; o noapte întunecoasă, călduță, înăbușitoare. Îl învăluia ca o ceață densă. Trecu pe lângă perechi îmbrățișate.

— La naiba, spuse el. E timpul să se întâmple ceva și cu mine. Dacă nu mă însor în curând, am să ateriz într-un bordel!

Santinela deschise energic poarta. Wedelmann intră, salutând mecanic. Am să mă îmbăt, gândi el, și-o să-mi fie bine, întrucât am să uit că e de ajuns un tunar de calibrul lui Vierbein pentru a mă arunca peste bord.

Cu pași puțin greoi, porni pe alee înspre blocul bateriei a 3-a. Își avea sălașul la etajul întâi, deasupra locuinței Hauptwachtmeisterului. Probabil că tirbușonul se afla pe noptieră.

— Bună seara, Herr Leutnant, spuse o voce femeiască, ușor răgușită.

Wedelmann ridică surprins capul. Era Lore Schulz, soția Hauptwachtmeisterului. Stătea la geam și privea în noapte cu ochii senini.

— Bună seara, Frau Schulz. Trează la ora asta?

— Nu pot să dorm. Soțul meu sărbătorește cu corpul subofițeresc, și asta va dura, cu siguranță, până mâine dimineață.

— Nici eu nu pot să dorm, spuse Wedelmann. Vreau să mă îmbăt.

— O idee bună, făcu Lore Schulz și râse înfundat. Și eu aș avea chef.

— Atunci, ne îmbătăm împreună? întrebă Wedelmann.

— De ce nu? făcu Lore Schulz. Veniți înăuntru.

Tumultul cel mare se stârni cu mult după miezul nopții. Până atunci toate decurseseră normal. Sărbătorirea victoriei care se desfășurase în sala de lectură fusese demnă de tradiția corpului subofițeresc.

Obergefreiterul Kowalski și Gefreiterul Asch avură onoarea de a activa în calitate de ordonanțe. Spiessul îi găsise vrednici de a se afla în rândul Unteroffizierilor în timpul evenimentului. Motivația sa sunase după cum urmează:

„Faptul că aici e vorba de o distincție deosebită e clar. Însă odată, și sper că nu după multă vreme, o să fiți și voi Unteroffizieri. Cu asta nu vreau să spun că avansarea voastră e deja stabilită, dar e posibil să vă fi înaintat deja propunerile."

Își îndreptă spatele, făcând cu ochiul. Asch și Kowalski se priviră, și Gefreiterul spuse:

— L-aș putea bate ceasuri întregi numai în figură.

— De ce să-ți pierzi vremea? comentă Kowalski cu detașare.

— Tu vrei să ajungi Unteroffizier?

— De ce nu? spuse Kowalski. Dormi mai mult, câștigi mai bine, porți țoale mai bune, și nu trebuie să mai tragi atât la corvezi.

— Mi-e silă de toată buda asta!

— Nici mie nu mi-e dragă, spuse Kowalski, dar m-am împăcat cu ideea că nu pot s-o schimb.

— Dacă fiecare gândește așa, făcu Asch, n-o s-ajungem departe.

— Și dacă mii de oameni gândesc ca tine, tot n-o s-ajungeți departe. Stai în afara razei de acțiune și străduiește-te să rămâi sătul — asta-i parola tuturor soldaților care nu și-au lăsat mintea la magazia de efecte.

— Kowalski, spuse Asch hotărât, și ce s-ar întâmpla dacă m-aș decide să-i arăt acestei asociații ce cred eu despre ea? Ce-ar fi?

— Atunci aș comanda o coroană funerară pentru tine.

— Renunță la comandă, făcu Asch. O să mai vedem noi cine va primi coroana.

Între timp, lucrau întocmai după indicațiile Hauptwachtmeisterului în sala de lectură. Făcură din mesele trupei o singură masă în formă de potcoavă. Furierul le dădu cearșafuri, pe care le întinseră peste mese. Aranjară douăzeci și trei de scaune, dintre care șapte fotolii pentru Wachtmeisteri, și un scaun din lemn, pentru Hauptwachtmeister. Un tunar, care în viața civilă era de meserie grădinar, decoră sala cu flori cultivate pe spațiile verzi și crescute pe cheltuiala bateriei.

Pe urmă cei doi aduseră de-a rostogolul din cantină un butoi de patruzeci și opt de litri, îl postară și-i dădură cep. Băură unul în sănătatea celuilalt, după care aranjară paharele și sticlele de rachiu suplimentare, în așa fel încât să fie la îndemână. Îmbrăcară jachetele albe, pe care furierul le împrumutase de la personalul cazinoului.

— Trebuie să facem toate astea singuri? întrebă Kowalski. Spiessul ar fi putut să ne dea cel puțin câte un ajutor.

— A fost repartizat unul, spuse Asch. Un anume Vierbein. I-am dat învoire, pentru că n-am de gând ca un Leutnant să-mi fie cumnat, și cu atât mai puțin amant al soră-mii. Sper să nu se poarte iarăși ca o cârpă, Vierbein ăsta.

— Dacă nici bătaia pe care-a încasat-o de la tine azi-dimineață n-a ajutat la nimic, e un caz fără speranță.

Cu puțin înainte de ora opt, începură să soseacă Unteroffizierii. Oberwachtmeisterul[1] Waber, magazionerul bateriei, cel mai vechi în serviciu și în rang după Hauptwachtmeister, îndrumă pe fiecare la locul său.

---

[1] Vagmistru-șef (plutonier-major de campanie) (n. tr.).

— Fără prejudecăți, ordonați în funcție de grad.

La ora opt fix apăru Hauptwachtmeisterul. Făcea pe camaradul. I se prezentă raportul, și el mulțumi. Se așeză, le făcu și celorlalți semn să ia loc și spuse:

— Păi, atunci să-i dăm drumul.

Kowalski și Asch traseră bere în halbele masive.

— Pentru tot ce iubim! strigă Hauptwachtmeisterul. *Prost*[1]*!*

Unteroffizierii duseră halbele la gură și le goliră; până și Lindenberg, care în general nu obișnuia să bea, își goli halba pe nerăsuflate, fără să clipească.

— Ah! strigă Hauptwachtmeisterul cu voluptate. Ce bine e! O încântare pentru fiul preferat al mamei.

Kowalski și Asch se apucară imediat să facă iarăși plinul. Pauza de băut ce interveni silit o umplură cu cântec. Voci puternice și bine antrenate interpretară cântecul de trup și suflet al corpului subofițeresc al bateriei a 3-a: *Ca vulturul semeț!*

Cele două ordonanțe alese reușiseră să umple toate halbele încă de la al doilea vers. La cel de-al patrulea, lângă fiecare bere se afla și câte un rachiu. Hauptwachtmeisterul dădu din cap satisfăcut; băieții se osteniseră să nu-l dezamăgească. Bun material! După cea de-a cincea bere, ritmul avea să scadă, ca apoi să le fie mai ușor.

Băură din nou, și reluară, de data asta *În zori, la cântatul cocoșilor.* Și iarăși băură. Încăperea stătea să plesnească de vălătuci de fum și de răcnete. Asch vedea guri mari ce se deschideau larg și se închideau toate deodată în același ritm. Se pusese în mișcare o mașinărie bine unsă a veseliei.

Hauptwachtmeisterul era încântat de faptul că el dădea tonul; vocea sa unică de comandă era ușor de distins chiar și acum. Dar în timp ce cânta, observa cu ochii săi mici și ageri corpul subofițeresc din subordinea lui.

Oberwachtmeisterul Waber, magazionerul, prieten declarat al artelor frumoase, un om care imprima tonul și măsura, striga înainte de începerea fiecărei strofe cu vocea lui guturală: „Doi-trei-și!" Waber se simțea cum nu se poate mai bine. Wachtmeisterii erau în majoritate un material folosibil, și asta în orice situație, deci și în cea de față; numai Platzek nu intra astăzi în

---

[1] Noroc! — clasică urare germană (n. tr.).

forma sa obișnuită, pentru că îl apăsa gândul la cele șase gloanțe pierdute. Unteroffizierii cântau de parcă ar fi fost plătiți pentru asta. Și Lindenberg era exemplar, ca întotdeauna, rezolvând și acest aspect al serviciului cu aceeași dăruire cu care se distingea pe terenul de instrucție.

După cel de-al treilea lied, cea de-a cincea bere și cel de-al patrulea rachiu, Oberwachtmeisterul Waber primi din partea lui Schulz permisiunea să înceapă un discurs în onoarea celui mai bun țintaș al bateriei.

Waber se achită de sarcină cu umorul său obișnuit, fără însă a uita să intercaleze expresii grave, ba de-a dreptul mărețe, precum: „Arta vine din cunoaștere" și „ca Tell[1] așa și Schulz". În cele din urmă, atinse cu expunerile sale punctul culminant, folosi din nou cuvântul „mândrie", vorbi apoi despre târșeloși, care nu și-ar afla locul în aceste rânduri, și despre Führer, căruia i s-ar datora totul. În final îi ură lui Schulz să trăiască mulți ani.

Schulz îi mulțumi, vizibil mișcat. Răspunse cu o voce înăbușită, dar afectată. Vorbi despre „dragii lui Unteroffizieri", despre „camaraderia aleasă", care nu putea fi lăudată îndeajuns. Apoi i se păru că spusese prea multe lucruri de bine și simți nevoia să-și tempereze nițel elogiul, pentru a nu crea o dispoziție de încredere, care ducea de obicei la încercări de intimitate.

— Dar bucuria victoriei mele și faptul că sunt mândru de camarazii mei n-au rămas neumbrite, fiindcă există câte unii care îmi șifonează mereu impresia bună făcută de corpul nostru subofițeresc, ceea ce e curată porcărie. Nu te holba așa la mine, Asch, mai bine toarnă. Unde rămăsesem?

— La porcărie! strigă Oberwachtmeisterul Waber.

— Da, asta-i părerea mea, din păcate.

Schulz îl fixă cu privirea pe Wachtmeisterul Werktreu, vânătorul de fuste, care obișnuia să se refacă ziua, în magazia lui de efecte, de pe urma eforturilor sale nocturne.

— N-am nimic împotrivă dacă vreunul fericește pe rând femeile — acest lucru poate fi chiar sportiv. Să nu se atingă însă de femeile Unteroffizierilor bateriei sale, căci asta nu mai are nimic de-a face cu camaraderia.

---

[1] Aluzie la legendarul erou național al Elveției, Wilhelm Tell (n. tr.).

Aici, Schulz îl privi fix pe Wachtmeisterul Platzek, care oricum nu-şi mai găsea liniştea.

— Dar ca un Unteroffizier să ajungă să prăpădească şase cartuşe, asta n-o mai pricep. Aşa ceva n-am întâlnit în toţi anii mei de serviciu. Pur şi simplu, aşa ceva nu se poate. Doar dacă muniţia se află acolo, sau se specifică în evidenţă unde se află. Restul nu mai are nimic de-a face cu demnitatea corpului subofiţeresc. Nu ţi-am spus să nu te mai holbezi aşa prosteşte, Asch? Încă nu eşti Unteroffizier!

Spiessul se revigoră cu un gât de bere, însă nu-i îndemnă pe cei prezenţi să facă la fel, pentru că nu-şi terminase încă discursul, de al cărui efect era convins.

— Şi în primul rând simt lipsa spiritului de echipă, în orice situaţie. Ce se-ntâmplă cu sentimentul de colectivitate? Dacă mai demult Spiessul meu ar fi spus că tunarul Vierbein nu are ce căuta în câmpul meu vizual, atunci corpul subofiţeresc l-ar fi înlăturat rapid. Şi dacă ar fi spus că tunarul Vierbein respiră prea tare, un minut mai târziu n-ar mai fi respirat deloc. Asta, camarazi, va să zică disciplină. Trăiască Führerul! *Prost!* Până la fund cu berea! Până la fund cu rachiul! Un cântec! *Ca vulturul cel semeţ!*

Oberwachtmeisterul Waber dădu tonul, scurt, apoi strigă: „Doi-trei-şi!" Cântară. Şi Asch spuse:

— Am să-i scuip în următoarea bere.

— N-are rost, spuse Kowalski. Chiar şi dacă te-ai uşura în ea, de la a cincea halbă încolo nu mai observă ei asemenea fineţuri.

Cu aceasta, se încheie practic partea oficială şi începu partea „plăcută". Pentru început vorbiră cu toţii deodată. Ordonanţele primiră ordinul să umple imediat fiecare pahar gol; Hauptwachtmeisterul verifică mai întâi cu exactitate directiva, apoi băgă de seamă că totul era în regulă şi se dedică jocului preferat într-o seară ca asta — salutul.

„Salutul", conform vechilor reguli, nu putea fi iniţiat decât de un superior; era posibil ca şi cei de acelaşi grad să se salute reciproc, însă de neconceput ca un subordonat să cuteze să nu salute.

Schulz porni hora.

— Platzek, spuse el, beau în sănătatea ta şi pentru ca să rezolvi cum trebuie chestia aia cu cele şase gloanţe. Salut!

Schulz abia gustă din halba lui, Platzek însă, cel îndemnat, trebui să-şi golească halba până la fund. O făcu în silă, dar în spiritul disciplinei.

Platzek se revanşă apoi în felul său caracteristic. Închină, salutându-l pe Lindenberg, şi încă de două ori, exprimându-şi dorinţa ca Unteroffizierul să arate ce a învăţat ca instructor, mai cu seamă de la rătăcitul ăla de Vierbein.

— De-acum, îi spuse Asch lui Kowalski, Platzek-Frecuş n-o să mai capete bere curată, ci numai din cea botezată cu rachiu.

— Cu Hauptwachtmeisterul am procedat toată seara aşa, spuse Kowalski.

Prin această lovitură măiastră, de a spori puternic efectul berii prin adăugarea de rachiu, dispoziţia generală crescu în timp record, adică în vreo trei ceasuri, până la punctul de fierbere.

Imediat după aceea, Unteroffizierul Lindenberg se duse la toaletă. Kowalski cel experimentat îi dădu să mănânce cu lingura cărbune animal şi să bea ulei comestibil, ceea ce trecea drept o metodă infailibilă împotriva îmbătării timpurii. În afară de asta, paharul lui Lindenberg i-a fost umplut de atunci înainte cu apă, puţină bere şi multă spumă. Pe Lindenberg îl mişcase această grijă şi-şi făgădui în taină să se revanşeze odată şi odată.

Aproape de miezul nopţii, s-a executat îndrăgitul joc „Trullala", sub apreciata conducere a Oberwachtmeisterului Waber. Acest joc avea câteva zeci de variante, şi toate începeau la fel. Astfel, Waber se urca pe un scaun în timp ce cânta: *Suie-te pe chestia asta, chestia asta, pentru Trudirallala/suie-te pe chestia asta, chestia asta, pentru Trullala!* Şi toţi se urcau deodată pe scaun şi cântau cu înflăcărare acelaşi text. În următoarele variante, coborau de pe scaun, se urcau pe masă, se descălţau, îşi dezbrăcau vestonul, pantalonii, şi rămâneau în cămaşă. Apoi Waber cânta cu voioşie: *Şi acum — ridicaţi chestia asta, chestia asta, pentru Trudirallala/ridicaţi chestia asta, chestia asta, pentru Trullala!*

Jocul era într-adevăr grozav. Unteroffizierii, care se clătinau deja puternic, mormăiră încântaţi, îşi fluturară cămăşile, şi Platzek, beat criţă, străduindu-se să fie hazliu, încercă de-a dreptul să-i sară Spiessului cu fundul gol în faţă, ceea ce provocă o veselie de nedescris.

— Arăți de parcă ai vrea să omori pe cineva, îi spuse Kowalski lui Asch. Ești nechibzuit. Fă măcar o mutră indiferentă, dacă tot n-ai chef să rânjești de încântare.

— În viitor n-am să-i mai văd în fața ochilor decât în cămașă, replică Asch.

— Ăsta-i un truc vechi, îl asigură Kowalski. Eu procedez de mult așa.

Cu puțin înainte de ora unu anunțară cu chiote de bucurie primul individ beat mort. Zăcea pe coridor, în apropierea toaletei. Era, spre surprinderea generală, Wachtmeisterul Platzek, asupra căruia berea amestecată cu rachiu avusese un efec zdrobitor. Platzek zăcea ca o cârpă azvârlită cât colo.

Spiessul ordonă imediat o „înmormântare oficială". Cei patru Unteroffizieri mai tineri țâșniră chiuind și alergară sus, la etajul al doilea, unde se afla camera lui Platzek. După scurtă vreme reveniră cu așternutul lui de pat, în care îl întinseră pe Platzek cel zdrobit.

Unteroffizierii se aliniară acum pe două rânduri, ridicară „sicriul" și, în sunetul unor cântece obscene, trecură cu toții în sala de dușuri. Waber conducea ceremonia. Așezară sicriul sub un duș, pe care îl deschiseră apoi la maximum.

La început, Platzek își văzu de somn, apoi deveni dinamic; cu mișcări frânte, aidoma unei păpuși mecanice, se ridică și privi năuc în jur. Pe urmă se sculă, clătinându-se, și căzu pe dale. Înjură cumplit. Unteroffizierii zbierau de încântare; pe unul îl cuprinseră niște crampe de atâta râs.

Apoi se bău mai departe. Butoiul de patruzeci și opt de litri se goli și provizia de sticle se diminuă. Lindenberg dispăru discret. „Seara de onoare" se cufundă în vacarm, fum și aburi de bere. La ora două noaptea se mai puteau vedea doar câțiva supraviețuitori. Kowalski și Asch se apucară să deretice și să pună totul într-o oarecare ordine.

Spiessul și Wachtmeisterul Werktreu, îmblânzitorul de femei, erau printre ultimii. Își țineau capetele apropiate și-și vorbeau unul altuia cu limba împleticită. Se îmbrățișaseră strâns și discutau, bineînțeles, despre „muieri".

— Nevastă-ta, Lore, spuse Werktreu cu greu, e o femeie cumsecade, ce-i al ei e-al ei; o femeie construită cum trebuie.

— Nu te contrazic, făcu Schulz, știu eu ce am acolo.

— Şi eu, spuse Werktreu.

Spiessul se îndreptă cu mişcări rigide.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Doar sunt prietenul tău. Sau nu crezi că sunt prietenul tău?

— Eşti.

— Şi tot ce-i al meu e şi-al tău. Şi invers.

— Eşti prietenul meu, dar acum mă duc la culcare. Credincioasa mea nevastă m-o aştepta.

— Şi eu, spuse Werktreu. Mă duc şi eu la culcare.

Schulz se ridică greoi. Privi cu satisfacţie câmpul de bătălie al camarazilor cheflii. Văzu feţe de masă pătate, scaune răsturnate, halbe pe jumătate goale, resturi de scrum şi sticle sparte. Era convins că seara fusese un succes total; acest lucru îl unse la suflet.

— Faceţi ordine, băieţi, spuse el lălăit, şi apoi odihniţi-vă. Bine lucrat. Odată o să fiţi şi voi nişte buni Unteroffizieri — Măiestrie — ca din şcoala mea!

— Mă piş pe un asemenea corp de Unteroffizieri, zise Asch.

Spiessul râse aspru, dar senin; în dispoziţia în care se afla, considera aceste spuse drept o glumă tare, ca între bărbaţi.

— Pezevenghiule! mai zise el, cu dificultate, dădu din mână şi porni clătinându-se, la braţ cu Werktreu, către cazinoul Unteroffizierilor.

— Fir-ar să fie! făcu Kowalski şi respiră uşurat. Am avut noroc şi de data asta.

— Cu prima ocazie, spuse Asch, am să-i fac porcului ăstuia de petrecanie.

Lore Schulz regretă imediat îndrăzneala de a-l fi invitat la ea pe Leutnantul Wedelmann. Se temea de-a dreptul până şi de propriile-i dorinţe. De data asta nu-i venea atât de uşor să repete ceea ce mai făcuse.

Leutnantul Wedelmann păşi nesigur în locuinţa Hauptwachtmeisterului Schulz. Lore îl conduse în sufragerie şi acolo se aşeză pe unul dintre cele patru scaune de la masă. Privi în jur, uşor resemnat.

— De fapt, e foarte târziu, nu credeţi?

— Vreţi să plecaţi acum, imediat?

— Dacă n-aveți nimic împotrivă, spuse Wedelmann, rămân cu plăcere un sfert de oră. Puse pe masă sticla de coniac cu care venise. Aveți un tirbușon și niște pahare?

— Îndată, spuse Lore Schulz, bucuroasă că găsise un motiv care să-i permită să se retragă puțin. Se privi în oglinda din bucătărie și se cercetă critic. Avea părul nițel răvășit, însă acest fapt îi dădea o notă picturală, părea de-a dreptul temerară. Pielea îi strălucea; asta se putea rezolva cu apă rece. Rochia însă îi stătea mototolită, dar era o rochie pe care o iubea, pentru că-i punea figura în evidență într-un mod strălucit. Trebuia să stingă lumina de sus, din sufragerie, și atunci micul defect nu urma să bată la ochi.

Între timp, Wedelmann cercetă aranjamentul interior. Mobila era de serie, închisă la culoare și puțin greoaie, imitație de stejar. Pe perete atârna o reproducere în ulei reprezentând „Insula Morților", a lui Böcklin, într-o ramă pompoasă din ipsos. Pe bufet, pe măsuță și pe tot felul de etajere se aflau trofee sportive, figuri ornamentale caraghioase și bibelouri grosoloane din sticlă. Pe canapea se afla o colecție de perne brodate și colorate; se mai puteau distinge imediat ciuperci purtătoare de noroc, trifoi cu patru foi, trandafiri și o moară lângă un lac.

Lore Schulz intră din nou în cameră și Wedelmann simți că ea răspândea un puternic parfum de viorele.

— E cam multă lumină, nu credeți?

— Dacă spuneți dumneavoastră?...

Ea stinse lustra. O lampă cu picior îi lumina discret și plăcut pe cei doi. Orologiul bătea destul de tare.

Wedelmann deschise sticla de coniac.

— Aveți o locuință nostimă, zise el.

— Mobila, spuse Lore, e de serie. Noi doi, bărbatul meu și cu mine, am avut niște economii, nu prea mari, dar ne-au ajuns s-o plătim. Și astăzi dăm câte cincizeci de mărci pe lună; asta mai durează încă un an, până în august 1939. Și banii sunt drămuiți. Doar știți, un Hauptwachtmeister nu primește cât un Leutnant, și Leutnantul e de obicei burlac.

— Mai sunt și unii însurați, făcu Wedelmann.

— Dar ăștia sunt puțini. Nici dumneavoastră nu sunteți însurat. De fapt, de ce?

Wedelmann umplu cu grijă până la buză paharele din fața lui.

— Știți, asta nu depinde de mine. Nu găsesc femeia potrivită. Asta e.

Wedelmann ciocni cu ea. Băură.

— Și dacă se-ntâmplă ca o femeie să-mi placă, spuse Leutnantul, în cele mai multe cazuri e deja măritată. Ca dumneavoastră, Frau Schulz.

— Dar eu nu sunt o femeie pentru un Leutnant, se apără Lore Schulz, care se simțea flatată, dar în același timp și resemnată.

— Să nu spuneți asta!

Wedelmann umplu din nou paharele.

Lore Schulz turnă coniacul în ea, se întinse alene pe canapeaua ce trosnea și pe care se așezase, încadrată de pernele pline cu imagini. Își bombă pieptul bogat și visă un pic cu ochii deschiși.

Acest lucru îl făcea de fiecare dată cu plăcere. Nu dispunea de o fantezie prea bogată, însă se putea mândri cu eficiența ei. Era stăpânită de o mare poftă de viață și știa prea bine ce înseamnă foamea. Deși ambițioasă, îi lipsea energia de a transpune în fapt această ambiție. Era și pătimașă, dar în sărăcăcioasa ei viață învățase să se gospodărească, chiar și în privința sentimentelor.

— În copilărie, povesti ea și privi spre sticla de coniac, am locuit împreună cu părinții și cu frații în două camere; într-o casă lăturalnică, la etajul al treilea. Ani îndelungați am împărțit patul cu două surori mai mici. Tata era cumsecade, dar prost, nu câștiga nici măcar atâți bani cât să se poată îmbăta o dată pe lună. Când era mânios, ne bătea, și toată lumea nu părea să existe decât ca să-l supere pe el.

— Tatăl meu, zise Wedelmann, era funcționar la Poștă. Ca să fiu cinstit, era poștaș. Eu sunt singurul lui fiu; spunea mereu că mai mulți copii nu-și poate permite. Mâncam de câteva ori pe săptămână heringi și cartofi prăjiți; dimineața aveam pâine cu marmeladă. Nu m-a bătut niciodată. Era un om mic și uscățiv. Vorbea întotdeauna mult și cu plăcere. Și adesea până noaptea târziu.

Băură și se priviră. Găseau situația ciudată. În cameră era cald și alcoolul îi amorțea. Tentația ce existase în noapte fusese înfrânată. Li se părea că trebuie să se explice, pentru a înțelege mai bine de ce se aflau, de fapt, împreună.

— La paisprezece ani, spuse Lore Schulz, am fost nevoită să-mi câștig primii bani. Doi ani de zile am lucrat într-o seră cu un

salariu de cincizeci de pfenigi pe oră. Pe urmă am vândut flori pentru aceeași seră, la intrarea în cimitir. Acolo aveam voie chiar să dorm în camera din dos și aveam un pat numai pentru mine, dar când mă uitam pe geam, vedeam numai morminte. Nu era deloc sinistru, ci doar pustiu. În fiecare sâmbătă mergeam la dans. Și acolo l-am întâlnit pe Schulz, care pe atunci era încă Wachtmeister. M-am măritat cu el, pentru că mai rău nu puteam s-o duc.

— Eu, spuse Wedelmann, am locuit acasă. Cunoșteam doar două încăperi: sufrageria noastră, care pentru mine era în același timp și dormitor, și clasa. La optsprezece ani mi-am luat bacalaureatul, apoi, fiindcă tata nu avea bani să mă trimită la studii, am intrat în armată. Asta e tot.

— Și iată-ne aici pe amândoi, făcu Lore Schulz.

— Să bem pentru asta.

Nu puse paharul gol înapoi pe masă. Îl ținu între palme și se jucă ușor cu el.

— S-ar zice că nu ne urmărește norocul pe nici unul dintre noi, așa-i? spuse el.

— Despre ce vorbiți? Lore Schulz apucă sticla și umplu din nou paharele; făcu totul în grabă și coniacul dădu pe dinafară, îmbibând fața de masă. Să nu ne mai gândim la asta. Să încercăm să uităm.

— Oare puteți uita, întrebă Wedelmann, că sunt Leutnant, și încă unul din bateria în care soțul dumneavoastră este Hauptwachtmeister?

— Și eu sunt soția acestui Hauptwachtmeister.

— Întocmai. Iar eu superiorul lui.

— Și, desigur, nu se cade ca soția unui subaltern să stea singură la miezul nopții cu superiorul bărbatului ei, și încă în locuința subalternului. Nu-i așa c-ar trebui să uit?

— Și nu puteți?

— Asta și vreau, nu simțiți? Îl privi temătoare și, în același timp, plină de dorință. Veniți și așezați-vă lângă mine. Sau vă e teamă?

El clătină din cap în semn că nu. Se ridică, ocoli masa care-i ținuse despărțiți și se așeză lângă ea.

— Veniți mai aproape, spuse Lore răgușită. Și mai aproape. Nu mușc.

Se apropie mai tare de ea. O atinse și-i simți carnea tare. O simți că tremură. Ea se lipi de el, într-un gest de neajutorare. Închise ochii și-și dădu capul pe spate. El o sărută. Buzele ei reci cedară cu greu. Părea fără viață în brațele lui. El privi cu ochii deschiși spre peretele tapetat cu verde, unde atârna portretul Hauptwachtmeisterului Schulz, stând țanțoș și înfipt pe o motocicletă.

Brațele sale, care o țineau îmbrățișată, încremeniseră. Se ridică încet și o împinse de lângă el.

— Să bem, spuse Wedelmann.

Ea umplu paharele, ascultătoare.

— Nu sunt mereu așa, spuse ea, cu capul plecat. Și adăugă încet, abia perceptibil: N-am mai făcut asta niciodată. Apoi râse scurt și zise: Din păcate.

— Și de ce nu? întrebă Leutnantul. Că bărbați sunt destui în cazarmă.

— Nu pentru mine, spuse Lore Schulz. Se vede treaba că nu sunt femeia potrivită pentru astfel de lucruri. Sunt altfel decât par. Își goli paharul cu un gest larg și adăugă: Pur și simplu, mi-e frică.

— Ați avut experiențe neplăcute?

— De fapt, nici una, mărturisi ea.

Acum, vocea îi devenise mai stearsă și veselia i se risipise. În timp ce vorbea, ținea ochii aproape închiși, de parcă ar fi plutit într-un vis, și zâmbea.

— Mă tem, de mine însămi și de bărbați. N-am pățit multe, dar cele pățite mi-au răpit tot curajul. Primul bărbat a fost inspectorul cimitirului. Trebuia să lucrez din greu pentru el, fiindcă era un client bun. Mă asalta de fiecare dată, și pe urmă s-a întâmplat, în camera mea din dos, pe un morman de jerbe. Până să știu ce mi se întâmplă, se și terminase; mă simțeam murdărită, altă amintire n-am. Următorul a fost un vânzător care, între două uși, era și mai grăbit. Al treilea, bărbatul meu.

— Și cu el ce s-a petrecut?

— Aveam senzația că parcă m-ar fi cumpărat. Că sunt un obiect din dotare — înțelegeți? O chestie care trebuie să fie mereu acolo atunci când e nevoie de ea. Dar cred că înțelegeți dumneavoastră cum vine asta. Doar sunteți bărbat, și soldat, ca și soțul meu.

Wedelmann încercă să se explice.

— Vedeţi, noi avem o meserie neobişnuită, probabil că de aici se trag toate. Nu cunoaştem ceea ce alţii numesc viaţă particulară. Serviciul se află întotdeauna pe primul loc, întotdeauna, asta ni s-a inoculat, asta nu ne mai iese din cap. Nu există nici o situaţie, nici una singură, în care să putem uita cu totul de acest lucru.

— Poate că aşa e, zise Lore, încet. Şi acum, în clipa asta, tot aşa e. Sau nu?

Wedelmann goli paharul cu o mişcare energică, apoi îşi scoase vestonul şi-l aruncă pe un scaun.

— Permiteţi, spuse el.

— Sigur, sigur, se precipită ea. Aşa să faceţi. Şi soţul meu procedează mereu aşa. Vreau să spun, e mai comod când îţi scoţi uniforma.

— Mă simt mai liber, spuse Wedelmann.

Avea senzaţia că în încăpere era o căldură înăbuşitoare. Apucă sticla, dar aceasta se golise.

— S-a terminat deja, constată el.

— Jos în bufet, spuse Lore, mai sunt câteva sticle. Nu-i cine ştie ce, dar alegeţi una dintre ele. Mie mi-e prea cald. O să îmbrac altceva. Am voie?

— Desigur, aprobă Wedelmann, neliniştit. Cum doriţi.

Îl părăsi şi se duse în dormitor. Cu mişcări grăbite îşi trase rochia peste cap, apoi ciorapii şi portjartierul. Se privi în oglinda dulapului. Găsea că arată obosită, ştearsă şi fără vlagă. „Nu sunt făcută pentru astfel de lucruri", îşi spuse ea. „Mereu vreau asta, dar nu pot. De fiecare dată îmi lipseşte curajul. Cu toţi a fost aşa."

Îmbrăcă halatul de dimineaţă, pe care-l purta foarte rar; era albastru-închis şi strălucea mat. Când îl lega strâns, îşi îndreptă umerii şi lăsa braţele să-i atârne lejer, părea elegant. Însă nu era dintr-un material prea bun şi se şifona uşor. Spera să-i placă lui Wedelmann. Îşi dorea s-o considere frumoasă, sau măcar atrăgătoare, sau poate doar vrednică de atenţie; de-ar fi şi numai pentru această unică seară. Se simţi atrasă de el, intuind că şi el era singur şi dezamăgit.

Lore Schulz se întoarse în sufragerie. Încercă să-l privească în ochi, şi i se păru că citeşte dorinţă, poate chiar afecţiune. Se aşeză lângă el şi-i simţi mâinile.

— E bine aşa? întrebă Lore.

— Foarte bine.

— Şi ce e de băut?

— Vin, spuse Leutnantul. Un fel oarecare de vin. Nu are importanţă ce bem.

Îi descheie halatul. Mâna lui stângă o mângâie delicat şi aproape cu timiditate pe sân. Ea se întinse. Se sărutară îndelung. Închiseră ochii.

Deodată se ridică în grabă şi-l împinse în lături.

— Nu, spuse Lore, ce părea că trage cu urechea.

— Ce-i cu tine? întrebă Leutnantul.

— Nu! se opuse ea ferm şi clătină din cap. Nu! N-avem voie să facem asta. Nu pot.

— Dar de ce nu? spuse el liniştitor.

— Nu pot s-o fac, repetă ea. Nu înţelegi? Apucă un pahar şi-l goli. Îl umplu imediat la loc şi bău din nou. Ai aceleaşi mâini ca şi soţul meu. Toţi bărbaţii au mâinile astea.

— Nu vorbi aşa, te rog, nu vorbi aşa. Te iubesc, îi şopti el tandru.

— Mă iubeşti?

— Da.

Lore închise ochii. Pentru scurtă vreme se simţi fericită.

— Atunci mi-e totuna, zise ea.

Wedelmann se ridică uşor.

— Ce ţi-e totuna?

— Tot ce va urma. Tot ce se poate întâmpla. Tot ce va ieşi de aici. Totul.

— Ce să se-ntâmple?

Ridică încet capul şi păru că ascultă cu încordare. Privirea îi căzu din nou pe tapetul verzui şi pe fotografia ce atârna acolo, pe motociclistul cel mândru. Se uită prin încăpere şi deveni conştient că aici trăia un om care-i era subaltern. Un om pe care nu-l aprecia, pe care însă nici nu-l disprețuia; un om care făcea parte din cercul său, din acel cerc pe care nu-l putea sparge. Un om legat de el prin uniformă.

— Poate că ai dreptate, spuse Wedelmann; respira greu, şi pe chipul său se citea descurajarea. Poate că într-adevăr e mai bine pentru noi dacă n-o facem.

Priviră amândoi în gol. Lampa, care arunca doar o lumină ștearsă, părea acum strălucitoare și vie. Lore Schulz își trase halatul pe umeri, de parcă i-ar fi fost frig.

Wedelmann bău.

— Așa e întotdeauna, spuse el. Nu sunt un om ca toți oamenii, sunt un grad. Mă numesc Wedelmann, însă toți mi se adresează cu Leutnant. Femeile pe care le întâlnesc nu mă pot iubi decât dacă permite ordinea ierarhică.

Bău din nou.

— Te iubesc cu adevărat, spuse Lore Schulz, deprimată.

— Da, făcu Leutnantul. Dar tu n-ai voie să mă iubești. Pentru că tu aparții unui bărbat al cărui superior sunt. Dacă aș fi un inspector de cimitire, toate astea s-ar petrece mai ușor; dar sunt un Leutnant. Oriunde privesc, văd doar uniforme. Germania e plină de ele. Și fiecărei uniforme îi aparține o fată, și fiecare fată aparține unei uniforme. Unii fac parte dintre subordonații mei, ceilalți dintre superiorii mei. Ce-mi rămâne mie? Nimic. Să mă îmbăt! Pentru că îmi iau meseria în serios. N-o am decât pe ea. Dar e al naibii de greu. Al naibii de greu!

Își bău paharul până la fund, și încă unul; nu mai simțea alcoolul. Și nu văzu că Lore Schulz plângea încet. Durerea sa lumească îl copleșea. Și când ea își puse încet mâna pe brațul lui, el o dădu la o parte.

Apoi tăcură amândoi, frământați, și priviră în lumină. Orologiul ticăia puternic și părea că fragmentează timpul. Vinul mirosea acru.

Prin liniștea ce se lăsase se auzi clar declicul broaștei de la ușă. Se apropiară pași apăsați. Hauptwachtmeisterul Schulz stătea în prag, legănându-se, rezemat de tocul ușii, cu o figură schimonosită, bănuitoare.

Leutnantul se ridică. Se împletici și căzu peste masă. Apoi își corectă ținuta.

— Bună seara, spuse.

Schulz tăcu. Lore încremeni.

— I-am ținut tovărășie soției dumneavoastră, Herr Hauptwachtmeister, zise Wedelmann.

Schulz continua să tacă; creierul său amorțit de băutură refuza să priceapă ce-i vedeau ochii. Leutnantul își îmbrăcă vestonul și-l încheie.

— Sper, spuse el, că nu înțelegeți greșit situația.

Wedelmann așteptă un răspuns câteva secunde în șir, dar în zadar. Se străduí să fie demn.

— Permiteți să-mi iau rămas-bun, i se adresă el soțici lui Schulz.

Îi apucă mâna și se înclină. Apoi ieși, trecând foarte aproape de Hauptwachtmeisterul nemișcat. Ușa se închise în urma lui.

Schulz se îndreptă spre Lore, clătinându-se, și-o izbi în față.

Unteroffizierul de la bucătărie căzu victimă cel dintâi aventuroasei revolte a Gefreiterului Asch. Lupta nu se dovedi prea grea și nici victoria prea mare. Mai exact, era vorba, de fapt, doar de un fel de repetiție generală.

Ziua începu cu un scurt intermezzo. La deșteptare, Obergefreiterul Kowalski și Gefreiterul Asch refuzară să se scoale. Abia la cel de-al doilea îndemn, rostit cu voce joasă și amenințătoare de către Unteroffizierul de serviciu, de „a-și aerisi odată fundurile", cei doi mormăiră o explicație conform căreia Hauptwachtmeisterul le permisese explicit, dacă nu chiar le ordonase, acest somn suplimentar, lor, ordonanțelor din noaptea trecută.

Desigur că această explicație era departe de realitate; putea fi vorba, cel puțin, de o greșeală. Însă Unteroffizierul nu dorea să fie bănuit că ar ignora ordinele superiorului său direct. Se retrase bodogănind și-i lăsă pe cei doi să zacă. Dormiră fără să mai fie deranjați până în miezul zilei și, dintr-o eroare, nimeni nu-i trezi decât aproape de ora douăsprezece.

Unteroffizierul de serviciu, supărat foc că el fusese autorul acestei omisiuni, ordonă în chip de compensație serviciu la bucătărie pentru cei doi.

— Cu plăcere, făcu Gefreiterul Asch, prevenitor.

Porniră spre bucătăria II și ajunseră acolo cu o întârziere considerabilă. Unteroffizierul de serviciu pe bucătărie, pe nume Rumpler, care altfel trăgea cel mai tare mâța de coadă în toată subunitatea, dar în orele de prânz își dădea toată osteneala, chit că o făcea zadarnic, să transforme bucătăria într-un teren de instrucție, îi întâmpină cu o ostilitate vădită.

Se proțăpi pe picioarele răscrăcărate, își scoase ceasul și spuse:

— E trecut de doișpe cu douăzeci de minute.

Asch își scoase la rândul lui ceasul din buzunar, îl privi grav și zise:

— Așa e!

Rumpler tresări ușor. Vocea sa onctuoasă deveni mai gravă.

— Cu asta vreau să spun că ați întârziat !

— Și asta-i adevărat. N-am putut veni mai devreme, a trebuit mai întâi să dormim.

Obergefreiterul Kowalski, căruia i se părea că Asch mersese ceva cam prea departe, crezu de cuviință să dea o explicație:

— La sărbătoarea de ieri a corpului nostru subofițeresc am fost repartizați ca ordonanțe. A durat până în zori. Ni s-a permis să ne recuperăm somnul.

Felul regulamentar, prin comparație, al Obergefreiterului avu darul să-l liniștească într-o anumită măsură pe Unteroffizierul de serviciu pe bucătărie. Acceptă și motivul întârzierii. Doar era și el Unteroffizier și înțelegea lucrurile astea, însă era sensibil atunci când nu se simțea respectat. Dintr-un orgoliu ascuns, dorea să-și câștige la bucătărie același respect ca și colegii lui la instrucția de infanterie.

— Deci, făcu Unteroffizierul Rumpler, să-i dăm drumul. Dumneata, Kowalski, preiei supravegherea ajutoarelor de la bucătărie și dumneata, Asch, în sala de mese.

Pentru Rumpler, asta constituia o adevărată degradare a lui Asch, fiindcă la serviciul pe bucătărie puteau fi savurate, după cum știa toată lumea, porții suplimentare, în vreme ce în sala de mese nu se aduna decât murdăria.

Spre nedumerirea inițială a lui Rumpler, Gefreiterul Asch nu prea se cramponă de munca murdară din sala de mese. Abia mai târziu se lămuri Unteroffizierul cu ce netrebnic avea de-a face.

Pentru început, Asch, împreună cu cele patru ajutoare ale sale, lucra cu spor, chiar dacă nu tocmai bine. Trebuia să ducă supa și să pregătească farfuriile, apoi, după ce prima serie termina de mâncat, cealaltă înghesuindu-se afară, să curețe mesele și să clătească farfuriile. Toate acestea se rezolvară cu promptitudine.

Pe urmă însă, în cea dintâi pauză, Asch începu să-și alcătuiască un tabel; ca urmare, împrumută de la cantina de alături un cântar zecimal bine echilibrat. Și acum se petrecu ceva care, pentru început, îl lăsă fără grai pe Unteroffizierul Rumpler, pentru

ca apoi să-l facă să se înroşească de furie: Asch se apucă să verifice cu cântarul porţiile de carne distribuite. Rezultatele le trecea meticulos în tabel.

Rumpler se apropie de el asemenea unei pantere gata de atac.

— Ce faci aici? urlă el.

— Cântăresc, spuse blând Gefreiterul Asch.

— Cine ţi-a ordonat dumitale asta?

— Nimeni. E dreptul meu să mă conving dacă porţiile distribuite corespund cu greutatea anunţată.

— Asta nu-i treaba ta! Sau vrei să susţii că noi înşelăm la cântar?

— Deocamdată, nu vreau să afirm aşa ceva, explică Asch cu amabilitate. Cifrele mele comparative încă nu sunt suficiente. În orice caz, e clar că porţiile se află cu un anumit procent sub greutatea regulamentară.

— Asta nu-i treaba ta! urlă Rumpler din nou.

— Aţi mai spus-o.

Se părea că Rumpler stătea să explodeze de furie. Soldaţii din jur râneau bucuroşi. Savurau încurcătura în care intrase Unteroffizierul de serviciu pe bucătărie. Faptul că porţiile aveau aproape întotdeauna o greutate mai mică decât cea anunţată era unanim cunoscut: însă până acum nu-i venise nimănui ideea de a verifica acest lucru cu sânge rece.

Rumpler trase adânc aer în piept. Asch trecu o nouă cifră în tabelul său. Rumpler îşi închise la loc gura pe care o deschisese larg. Acest tabel îl neliniştea. Dacă Gefreiterul reuşea, într-adevăr, să înainteze mai sus constatările sale, ceea ce, oricum, era posibil, se putea lăsa cu neplăceri.

Unteroffizierul vorbi pentru început cu superioritate:

— N-ai auzit până acum despre un anume coeficient de toleranţă?

— Ba da, spuse Asch amabil. Mi-e cunoscută noţiunea, dar conform prevederilor, acest coeficient de toleranţă n-are voie să depăşească niciodată zece la sută. Acum, fiecare dintre porţiile de carne distribuite trebuie să aibă o sută cincizeci de grame: unele cântăresc mai mult, altele mai puţin.

Rumpler inspiră din nou profund.

— Ei bine, băieţaş! Şi ce vrei?

— Abia atunci, spuse Asch, când vom reuşi să calculăm media necesară, vom putea determina cantitatea totală lipsă. Am cântărit până acum treizeci şi opt de porţii, la cincizeci am să mă opresc. Dar încă de la primele cifre se impun anumite concluzii. Dacă zece porţii ar trebui să cântărească o mie cinci sute de grame, coeficientul de toleranţă ar trebui să fie de o sută cincizeci. Ele cântăresc însă abia o mie două sute de grame, şi astfel cantitatea lipsă nu e de zece la sută, cât e permis, ci de mai bine de douăzeci la sută, ceea ce poate fi numit de-a dreptul delapidare.

— Asta am s-o raportez, urlă tunător Unteroffizierul de la bucătărie.

Se năpusti în biroul său de serviciu şi ceru să i se facă legătura cu intendentul-şef; lui îi raportă ce s-a întâmplat.

Oberzahlmeisterul tăcu îndelung. Apoi întrebă precaut:

— E ceva în neregulă pe la dumneata?

— Se poate, Herr Oberzahlmeister, trâmbiţă Rumpler, sigur că totul este în regulă!

— Vreau să sper, spuse acesta rezervat. Şi dacă e într-adevăr aşa, atunci doar nu trebuie să te neliniştești din pricina unui Gefreiter.

— Categoric nu, Herr Oberzahlmeister. Însă oricum nu pot tolera să-mi verifice cu cântarul una dintre porţiile mele.

— Dacă totul e în regulă, spuse Oberzahlmeisterul cu răceală, atunci poţi să-l laşi să cântărească liniştit.

— Dar disciplina?

— Asta nu intră în responsabilitatea mea, făcu Oberzahlmeisterul şi închise.

Rumpler nu se arătă prea încântat de desfăşurarea acestei convorbiri telefonice.

Responsabilitate! Responsabil cu bucătăria era intendentul-şef: dar ăsta se temea de complicaţii. Responsabil cu Gefreiterul Asch era Hauptwachtmeisterul Schulz, însă ăsta era din principiu un adversar al Unteroffizierului Rumpler de la bucătărie; nu insistase el zadarnic la vremea lui să impună în postul ăsta important un Unteroffizier din propria-i baterie? Trebuia să vadă cum o va scoate singur la capăt cu acest Asch. Şi lucrul nu putea fi prea greu! Doar se pricepea să dicteze în perimetrul său la fel de bine ca şi un instructor pe câmpul de instrucţie.

Rumpler cunoștea metoda ce putea trece îndeobște drept infailibilă: să-i dai de lucru, să-l înmoi, să-l faci arșice! Să-i arăți că nu ești dispus să lași pe nimeni să ți se urce în cap. Cunoașterea lungului nasului printr-o muncă intensă! Și în afară de asta era și timpul să le facă pe muierile de la bucătărie să priceapă că nu mai aveau ce căuta aici șnițele extra, cârnați de casă și alte specialități. Tabele precum cel pe care-l alcătuise acest Asch constituiau un adevărat pericol pentru funcțiile comode și liniștite.

Unteroffizierul de serviciu pe bucătărie își părăsi din nou biroul, trecu în bucătărie și privi, prin deschizătura de servire, în sala de mese. Gefreiterul Asch renunțase să lucreze la tabel, sau cel puțin își întrerupsese această activitate. Dădea dispoziții ca resturile să fie aruncate în găleți și să fie adusă apă fiartă pentru spălarea farfuriilor. Prin urmare, muncea, și cui muncește nu-i vin idei năstrușnice. Părea că e suficient doar să aibă grijă să-i dea tot timpul de lucru.

În acest scop Rumpler le dădu drumul Obergefreiterului Kowalski și ajutoarelor care erau ocupate în bucătărie.

— Sunteți liberi, spuse el. Ce mai e de făcut pe-aici va rezolva Gefreiterul Asch.

Apoi dispăru în cămara de provizii, pentru a-și prepara niște pâine cu șuncă.

Ședea mestecând pe sacul cu zahăr și trăgea cu coada ochiului la lăzile cu conserve de piersici. Hotărî să deschidă una dintre ele pentru a se convinge de calitatea fructelor. Înainte însă să apuce s-o facă, auzi niște bătăi zdravene în ușă.

— Ce-i? întrebă el morocănos.

— Vino sus! strigă o voce senină de femeie.

Era ajutoarea de bucătar, Lisbeth, o fată destoinică, cea care obișnuia să-i și deretice regulat prin cameră și care, atunci când el simțea nevoia, îl consola personal.

Rumpler deschise.

— Nu striga așa, făcu el dojenitor. Doar n-are nimeni nimic cu tine.

— Vino repede sus, spuse Lisbeth. Gefreiterul ne face greutăți.

Unteroffizierul responsabil pe bucătărie țâșni în sus ca un fulger. În sala de mese, Gefreiterul Asch ședea cu ajutoarele sale și-și mânca în tihnă masa de prânz. În jur se agitau bucătăresele.

Unteroffizierul Rumpler privi cercetător în jur. La prima vedere nu observă nimic neobişnuit.

— Ce-a mai făcut individul? se interesă el.

Asch se purtă de parcă nu despre el ar fi fost vorba şi continuă să mănânce liniştit. O bucătăreasă raportă indignată:

— Refuză să cureţe sala de mese!

Rumpler se proţăpi în faţa lui Asch.

— Refuzi? întrebă el.

— Bineînţeles, făcu liniştit Gefreiterul. De când dau bucătăresele ordine soldaţilor?

— Îţi dau eu ordin! strigă Unteroffizierul Rumpler.

— Permiteţi să vă atrag atenţia, spuse Asch, că e vorba despre un ordin care nu are caracter de serviciu. Am luat între timp cunoştinţă de regulamentul ordinii în bucătărie. Conform acestuia, ajutoarele au obligaţia doar de a curăţa mesele, de a spăla farfuriile, de a aduna resturile şi de a le arunca la ghenă. De curăţarea sălii de mese însă, vasăzică în primul rând a podelei, răspund bucătăresele.

— Până acum soldaţii ne-au ajutat întotdeauna, strigă o femeie care arăta ca un butoi.

— Dacă soldaţii au fost atât de tâmpiţi, asta-i treaba lor, spuse Asch. În orice caz, cu noi n-o să faceţi acelaşi lucru.

Rumpler, stăpân necontestat al bucătăriei până în acest moment, un semizeu pentru femeile de serviciu, un Unteroffizier conştient de rangul său, plin de o nemărginită dragoste de sine şi de bărbăţia lui, ameninţa să explodeze.

— Băi, nemernicule! ţipă el. Ce-ţi închipui tu, nemernicule? Cum te porţi, vită? Nu ştii cu cine stai de vorbă?

— Ba da, făcu Asch şi-l cercetă curios.

— Atunci fă bine şi ridică-te în picioare. Adună-ţi ciolanele când îţi vorbeşte un Unteroffizier. Cască urechile alea jegoase. Îţi ordon să cureţi imediat sala de mese. Pe loc! Dacă nu, te raportez pentru neexecutare de ordin.

Asch era decis să nu se lase impresionat. Îi venea destul de greu. Simţea cum i se înmoaie genunchii. Nu era simplu, Dumnezeule, zău că nu! Însă îşi adună toată puterea şi se strădui să pară indiferent.

— Refuzi să-mi execuţi ordinul?

— Dacă insistați, spuse Asch, atunci am să-l execut, cu toate că nu există nici o prevedere regulamentară prin care să mi-l puteți impune. Dar vă atrag atenția că după aceea vă voi reclama.

— Ai să mi-o plătești! urlă Rumpler.

— Să înțeleg asta ca pe o amenințare?

— Am să te scot la raport! zbieră Unteroffizierul de serviciu pe bucătărie, și vocea i se frânse. Am să fac să fii pedepsit.

Pe urmă se răsuci brusc pe călcâie și dispăru cu pași repezi. Asch se așeză la loc.

— Să mâncăm, le spuse el soldaților. Când terminăm, o să isprăvim și aici.

— Și sala de mese? șuieră femeia de serviciu, care arăta ca un butoi.

— Asta-i treaba voastră, de-aia sunteți plătite.

Rumpler, Unteroffizierul de serviciu pe bucătărie, alergă la Hauptwachtmeisterul Schulz. Acesta era foarte ocupat cu evidența muniției din ziua precedentă. Nu ieșea la număr, tot nu ieșea, și acest lucru îl înfuria peste măsură.

Ascultă indiferent raportul lui Rumpler: nu-l putea suferi pe cerberul de la bucătărie, deoarece îl considera un intrus care-i păgubise bateria de un post important. Ridică privirea de pe registrele sale cu evidența tragerii, cărora pur și simplu nu le putea da de capăt, și începu să surâdă neîncrezător și fără amabilitate.

— Ia mai povestește-mi o dată! își îndemnă el vizitatorul.

Rumpler își vărsă din nou raportul, pe care el îl socotea înfiorător. Nu apucă să termine, că Hauptwachtmeisterul Schulz îl întrerupse ostil.

— Ești țicnit, Rumpler, spuse el, cu duritate. Gefreiterul Asch e unul dintre cei mai buni și mai destoinici soldați ai mei.

— Dar a mai cântărit o dată porțiile, ca să le verifice, și a refuzat să curețe pe jos!

— Am să cercetez, spuse Hauptwachtmeisterul. Dacă insiști, am să cercetez. Dar vai de tine, Rumpler, dacă se va dovedi că încerci să-mi șicanezi oamenii din baterie. Și dacă pe deasupra nu corespunde nici greutatea porțiilor și soldații mei sunt siliți să facă treaba femeilor tale de serviciu, atunci am să fac un raport către subunitate și ai să zbori de nu te vezi. Așadar, gândește-te bine. Insiști să cercetez?

— Herr Hauptwachtmeister, acest Gefreiter Asch...

— Da sau nu?

Rumpler transpira. Încercă să scuture din cap. Apoi încremeni ca o figură de ceară, de parcă ar fi devenit inutil pentru această viață. Și spuse sufocat:

— Îmi retrag plângerea.

Elisabeth Freitag căzuse prădă celor mai ciudate stări: când era împinsă de o voioșie fără margini, când o cuprindea un val de melancolie. Nu mai simțise niciodată așa ceva, și acum o apucase, se mira ea. O fată mai sentimentală ar fi spus: „Sunt îndrăgostită!" Dar Elisabeth nu spuse decât: „Se pare că ceva nu-i în regulă cu mine!"

Serviciul la cantină, pe care de obicei îl găsea atât de monoton, i se părea acum de-a dreptul palpitant. Și în timp ce-și curăța paharele, avea sentimentul clar că în orice clipă se putea deschide ușa și putea intra cineva neașteptat, care să-i producă o bucurie. Pe scurt, aștepta să intre Herbert Asch.

Herbert Asch apăru cu puțin înainte de sfârșitul pauzei de prânz. Elisabeth simți că se îmbujorează, dar se strădui să pară indiferentă.

— Ce vizită neobișnuită! spuse ea.

Asch îi întinse mâna.

— Trebuie să plec imediat, o asigură el. Voiam doar să-ți spun că diseară vin la voi.

— Ce onoare! făcu Elisabeth, dezamăgită de graba și de lipsa lui de tandrețe. Să punem și o ghirlandă la intrare?

— Hai, hai, făcu Asch, împăciuitor, parcă ești candoarea jignită! Zău că n-am timp. La mine s-au întâmplat o mulțime de chestii.

— Așa mi se pare și mie, spuse Elisabeth tăios. Ești grozav de ocupat. Faptul că ai găsit, totuși, un minut ca să-mi spui bună ziua mă mișcă profund!

— Poate mai trec ceva mai târziu. Dacă nu, atunci ne vedem diseară la voi. Și spune-i, te rog, tatălui tău că vreau să-i vorbesc.

— În rest mai ai vreo misiune pentru mine? Nu? Și de ce vrei să vorbești cu tata? Doar nu din cauza mea?

Gefreiterul Asch era deja la ușă și râdea. Elisabeth simți însă clar că el nu mai avea nimic din obișnuita lui seninătate detașată.

— Nu vreau să-i vorbesc tatălui tău din cauza ta. Cred că nici nu mai e nevoie.

— M-ai tăiat deja de pe listă, sau îți închipui cumva că m-ai dat gata?

— Mă grăbesc, spuse Asch. Când o să am mai mult timp, o să putem vorbi mai amănunțit.

— Și când va fi asta?

— Sper că în curând, Elisabeth. De îndată ce se vor sfârși toate astea.

— Ce să se sfârșească?

— Acum trebuie să plec. La revedere, Betty.

Gefreiterul Asch deschise ușa și dădu să iasă.

— Nu sunt cal, strigă Elisabeth mânioasă după el. Betty e un nume de cal. Mai treci pe-aici mai târziu?

— Dacă pot, cu plăcere, Betty.

Asch închise ușa în urma lui.

Ea îi auzi bocancii țintuiți bocănind pe treptele din piatră. Clătină din cap. Nu știa prea bine ce să mai creadă despre Gefreiter. Și-și dădu seama imediat că nu putea fi supărată pe el, ceea ce o irita.

Elisabeth Freitag aranjă bonurile de marfă care se adunaseră pe timpul pauzei de prânz. Mersese mai bine ca de obicei. Unteroffizierii bateriei a 3-a înfulecaseră mult și băuseră și mai mult, în special băuturi răcoritoare. Judecând după povestirile lor animate, păreau să fi lăsat în urmă noaptea trecută o petrecere obositoare.

Contabilul cantinei, Bandurski, intră acum în popota Unteroffizierilor. Se arătă jovial, ceea ce era neliniștitor, îi zâmbi încrezător angajatei sale și întrebă:

— Ei, domnișoară Freitag, cum a fost vânzarea?

— Până acum, treizeci și opt de mărci și patruzeci de pfenigi, spuse ea și-i întinse evidența.

— Nu-i rău, făcu Bandurski, mulțumit. E chiar foarte bine. Sunteți omul meu de bază, domnișoară Freitag, v-o spun foarte sincer. Și tare n-aș vrea să vă pierd.

— Mă pierdeți dacă mă concediați, spuse Elisabeth.

Își dădea mereu silința să vorbească sec cu șeful ei; așa o scotea cel mai bine la capăt cu el.

— Dragă domnișoară Freitag, spuse Bandurski vioi și întinse ambele brațe, de parcă ar fi trebuit să îndepărteze o bănuială, dacă aș face una ca asta, pentru mine ar fi un adevărat prejudiciu. V-o spun foarte sincer. Nu vreau să vă concediez, nici nu mă gândesc, dar nu mă împingeți până acolo încât s-o fac.

— Ce să înțeleg de-aici, Herr Bandurski?

Contabilul cantinei se făcu a nu observa cu atenție bonurile de marfă pe care Elisabeth i le pusese înainte și spuse:

— Ce aveți, de fapt, cu Gefreitcrul ăla de la bateria a 3-a? Îl cheamă Asch, mi se pare. În ultima vreme l-am văzut cam des pe la dumneavoastră.

— Asta nu vă privește, Herr Bandurski.

— Să nu mă înțelegeți greșit, spuse contabilul cantinei. N-am de gând să mă amestec în treburile dumneavoastră personale, dar nu prea-mi plac complicațiile.

— Știu eu ce fac, Herr Bandurski!

— Desigur, desigur, dar asta e o cantină pentru Unteroffizieri, și când sunteți în timpul programului, trebuie să-i serviți. Astfel, afacerea merge înainte.

— Mi-am neglijat cumva munca?

— Nu, bineînțeles că nu. Sunteți exemplară. Și vreau să rămâneți așa. Dacă însă vă mai interesați de acest Gefreiter de la bateria a 3-a, de acest Asch, mă tem că veți avea greutăți.

— De ce, Herr Bandurski?

— Vedeți dumneavoastră, draga mea domnișoară Freitag, eu sunt o cătană bătrână. Cunosc viața de cazarmă pe toate fețele. Pe mine nu mă duce nimeni. Și de câștigat, câștig aici foarte bine. O singură dată era cât pe ce să-mi meargă rău, după cum știți, atunci când Hauptwachtmeisterul Schulz a încercat din răsputeri să mă submineze; foarte puțin a lipsit să-mi pună dugheana pe liber. Și nu vreau s-o mai pățesc vreodată.

— Ce legătură are asta cu Gefreiterul Asch?

— Foarte mare, dragă domnișoară Freitag. Acest Gefreiter Asch și-a permis astăzi ceva ce n-am mai pățit niciodată, nici ca o bătrână cătană și nici ca un contabil ce mă aflu: a împrumutat de la mine de jos cântarul zecimal și a măsurat cu el greutatea porțiilor de mâncare. Și pe urmă a avut un scandal cu Unteroffizierul de serviciu pe bucătărie, care a fost aproape o revoltă. Pe cuvântul meu, așa ceva nu mi s-a mai întâmplat.

Elisabeth îl privi pe Bandurski neîncrezătoare.

— Dar de ce-a făcut el asta?

Contabilul cantinei ridică din umeri.

— Prea multe îmi cereți să știu. Uite c-a făcut-o. Și credeți cumva că treaba va rămâne fără urmări? Și chiar dacă ar fi așa, cine ar putea ști ce-o să mai urmeze? Faptul că dintr-o mic de soldați a trebuit să vi-l alegeți tocmai pe acest Asch e ghinionul meu, al dumneavoastră și cine mai știe al cui.

— Cu siguranță că vedeți lucrurile mult prea în negru, Herr Bandurski.

Acesta se ridică.

— Așa să fie. Dar mai mult decât să vă previn nu pot. Și încercați să țineți cont de demersul meu, domnișoară Freitag. Mi-ar face plăcere. Iar dacă nu reușiți să scăpați de acest Asch, atunci măcar poate că-l ajutați să priccapă. Zău că n-aș vrea să vă pierd.

Contabilul cantinei, Bandurski, arăta sincer îngrijorat. Îi făcu angajatei sale semn cu capul, intenționând parcă să-i insufle curaj. Apoi plecă.

Elisabeth Freitag se așeză pe cel mai apropiat scaun. Privi gânditoare tăblia albă și lustruită a mesei. Era un pic speriată, un pic uluită, un pic amuzată. Nu l-ar fi crezut în stare pe Herbert de ceea ce tocmai i se povestise. Se vede treaba că poseda însușiri pe care încă nu i le descoperise. Acest lucru îi stârni curiozitatea.

Termină cu evidența și își verifică proviziile. Apoi se uită la ceas: era aproape trei. Programul ei zilnic în cantina Unteroffizierilor începea la douăsprezece. În primele două ore era aproape mereu o activitate relativ intensă, apoi, în următoarele trei, se făcea liniște; în acest timp se perindau scurt doar câțiva Unteroffizieri pe funcții. Abia către ora cinci atmosfera devenea din nou animată, și asta ținea până la opt. În mod normal la ora opt se termina programul ei de lucru și contabilul de la cantină obișnuia s-o înlocuiască personal.

Elisabeth se gândea la Herbert Asch în vreme ce mai clătea o dată paharele, care erau impecabil de curate. Știa multe despre el, dar nu totul; îl văzuse în clipe de sinceritate absolută, și totuși rămânea pentru ea o enigmă. Descoperi însă, surâzând, că era bine așa: mereu avea să-i dea ceva de ghicit; n-avea să se plictisească niciodată alături de el! Cam așa ceva spusese și mama ei odată, nu

cu mult timp în urmă, când Elisabeth o făcuse să povestească despre tata.

Puțin după ora trei, Hauptwachtmeisterul Schulz intră în cantină. Părea într-o dispoziție mizerabilă. Azvârli boneta pe un pervaz și se lăsă să cadă pe un scaun.

— Capul meu e ca un tomberon de gunoi! strigă Schulz destul de tare. Ce-i de făcut în cazul ăsta?

Elisabeth își spuse că, nu în ultimul rând pentru Herbert Asch, ar fi recomandabil să-l trateze deosebit de prietenos pe morocănosul oaspete.

— Femeile bătrâne, zise ea, ar înghiți niște aspirină. Dar după cum vă cunosc, o să luați o bere mare.

— Exact așa! făcu Hauptwachtmeisterul și o privi pe Elisabeth cu bunăvoință.

Tot o mai plăcea; din ce în ce mai mult. Era atractivă și totuși cumsecade; un lucru rar. Așa ceva ar fi trebuit să ia de nevastă, nu o mâță în călduri.

Elisabeth aduse halba de bere, o așeză pe masă, spuse „noroc" și rămase, contrar obiceiului, la masa oaspetelui, a singurului oaspete existent. Zâmbi cu amabilitate.

Schulz lăsă să curgă în el o mare cantitate de bere. Bău, la început cu o gravitate aproape gânditoare, de parcă ar fi îndeplinit o sarcină, pe urmă cu o vădită voluptate.

— Ah! exclamă el fericit. Cum mai sfârâie! Puse halba de bere pe masă și arăta cu mult mai satisfăcut. Nu vreți să vă așezați lângă mine? întrebă el. Nu mușc.

— Nici nu mă las mușcată, spuse Elisabeth, și încercă s-o facă pe un ton senin. Însă de așezat mă voi așeza cu plăcere puțin lângă dumneavoastră. Dat fiind că nu mai sunt alți oaspeți, îmi pot permite.

Schulz râse scurt, bărbătește.

— Din partea mea puteți atârna și un semn afară la ușă: „Închis pentru o sărbătoare în familie."

Elisabeth luă loc lângă el. Își puse brațele pe masă și se aplecă, confidențial.

— Ați avut necazuri? întrebă ea.

Schulz dădu din cap.

— Necazuri avem tot timpul, spuse el. Pe undeva, asta face parte din natura lucrurilor. Nu toți Unteroffizierii sunt luminați, unii mai stau și în umbră.

— Dar dumneavoastră vă descurcați cu ei!?

Schulz înghiți cu ușurință această laudă umflată.

— Și încă foarte bine! făcu Hauptwachtmeisterul.

Participarea și încrederea acestei persoane simpatice de lângă el îi făceau bine. Cu ea puteai să stai de vorbă, se simțea imediat că era o femeie care-l înțelege.

— Mai aduceți-mi o bere.

După ce bău din ea, puse cu grijă halba pe masă și se șterse la gură cu mâneca.

— Da, spuse el, nu-i chiar atât de simplu. Câteodată dau greș chiar și cei mai buni oameni. Și atunci uite că lipsesc șase gloanțe din muniție. Închipuiți-vă: șase gloanțe! Pur și simplu nu se poate stabili unde se află.

— S-or fi pierdut!

Schulz nu putu decât să zâmbească, la atâta naivitate. Se simți nesfârșit de superior, și acest lucru îi făcu bine.

— Să se fi pierdut? Așa ceva nu există. Așa ceva n-are voie să existe. Fiți sigură, vor fi găsite. Și dacă toate sforile se vor rupe, am să mă ocup eu însumi de chestia asta.

— Dar cu siguranță că n-o să fie atât de rău.

— Să sperăm, spuse Schulz și lăsă berea să-i curgă pe gât. Cu dumneavoastră se poate sta de vorbă, zise Hauptwachtmeisterul, confidențial.

Își puse una dintre mâinile lui mari pe brațul lui Elisabeth și băgă de seamă satisfăcut că ea nu se împotrivește. O luă drept un semn bun. Acest lucru îl liniști de-a binelea.

— Ia spuneți, vru el să știe deodată, de fapt, mă găsiți simpatic sau nu?

Surprinsă, Elisabeth bătu în retragere, dar se strădui să nu-l lase să bage de seamă.

— Ciudată întrebare, spuse ea apoi. Bineînțeles că sunteți simpatic. Chiar foarte simpatic.

— Atât am vrut să știu, precizâ Schulz, și-i strânse tandru brațul cu palma lui mare, iar ea acceptă și acest lucru, ceea ce îl bucură. Vă puteți cumva închipui, întrebă el pe urmă, că sunt înșelat, vreau să spun că nevastă-mea mă înșeală?

— Nevasta dumneavoastră?

— Vorbesc așa, în general. Pur teoretic, desigur. Așadar, vă puteți închipui?

— Nu, bineînțeles că nu, se grăbi Elisabeth să răspundă. Femeile sunt mult mai fidele decât se crede îndeobște.

— Așa să fie?

— Sunt convinsă. Femeilor le place să se joace. Se bucură când bărbatul pe care-l iubesc devine gelos. Ele văd în asta un semn de reală pasiune.

— Aha, făcu Schulz și o bătu gânditor pe braț. Credeți că există așa ceva?

Privi către ușa care se deschisese și văzu un Gefreiter care se uita în încăpere.

— Vrei ceva de la mine, Asch? întrebă Hauptwachtmeisterul.

Elisabeth își retrase în grabă brațul de sub mâna lui mare. Păru grozav de încurcată. Schulz surâse.

— Îl caut pe Leutnantul Wedelmann, spuse Asch cu prezență de spirit.

— Doar nu aici! strigă Schulz. Asta îmi mai lipsea.

Și fiindcă Gefreiterul ieși, închizând ușa la loc, Schulz se îndreptă din nou către Elisabeth Freitag.

— Nu-ți face probleme, o liniști el. Asch ăsta e în regulă. Un tip remarcabil.

— Îmi place să cred asta, spuse Elisabeth și deveni din nou vioaie. Sunteți un bun cunoscător al oamenilor, nu?

— Da, răspunse Hauptwachtmeisterul cu modestie. Numai la femei nu mă pricep întotdeauna. Mi se par atât de complicate! Dar poate că nu. Poate că sunt doar proaste.

— În dragoste suntem adesea proaste, spuse Elisabeth cu prietenie.

Faptul că Herbert o văzuse astfel cu Schulz n-o neliniști prea mult; spera să-l facă nițel gelos, și asta îi pria. Dar o bucura peste măsură faptul că Schulz nu numai că nu avea nimic împotriva lui Asch, ci găsea chiar cuvinte de laudă pentru el.

Schulz își depănă mai departe gândurile sale nocturne, de care nu putea să scape, oricât s-ar fi străduit.

— Vedeți dumneavoastră, spuse el, sunt cineva. Eu reprezint ceva. Poate că odată am să devin Offizier, în cazul unui război, de exemplu. Știu mai multe decât o mulțime de Hauptmanni și pot

face mai multe. Pe mine nu mă înşeală nimeni. Doar nu sunt eu omul care să fie înşelat.

— Sigur că nu.

— Dumneavoastră m-aţi înşela?

— Dacă v-aş iubi, firește că nu.

Schulz dădu încrezător din cap. Şi privi din nou spre uşa care se deschisese.

În prag stătea Leutnantul Wedelmann. Hauptwachtmeisterul se ridică şi încremeni. Leutnantul Wedelmann ezită; nu prea ştia dacă să se apropie sau nu.

— Aici e cantina Unteroffizierilor, spuse Schulz glacial.

Wedelmann era vizibil încurcat.

— Voiam doar să vorbesc cu domnişoara Freitag.

— Unii oameni, îi spuse Schulz încet lui Elisabeth, însă cu o furie neascunsă, îşi vâră nasul în toate rahaturile.

Wedelmann încasă fără un cuvânt aluzia şi modul cu totul nemilităresc cu care era întâmpinat de un subaltern.

Se înclină atent în faţa lui Elisabeth, apoi părăsi încăperea.

— Vai, Herr Schulz, făcu Elisabeth, speriată, doar nu vă puteţi purta astfel cu un Leutnant.

— Cu ăsta pot să mă port astfel, dacă vreau, spuse Schulz. Şi vreau!

Pe Wachtmeisterul Platzek, Platzek-Frecuş, îl treceau apele. Cele şase gloanţe lipsă din muniţie îi provocau toate chinurile iadului. Nu erau de găsit, nu se puteau justifica nicicum. Oricâtă osteneală şi-ar fi dat, totul părea zadarnic.

Registrele de evidenţă a tragerii erau documente, şi ca atare intangibile. Acolo se putea verifica cu precizie cantitatea de muniţie distribuită şi consumată; din ea trebuia să rezulte acum muniţia neconsumată şi, în consecinţă, băgată din nou în depozit. Dar suma finală nu era exactă; lipseau şase gloanţe.

Platzek se şi vedea frecând toaleta la închisoarea militară. Înfăţişarea lui de mare inchizitor, de-a dreptul celebră, cedase în faţa unei mari depresiuni. Avea o figură sumbră, se răstea cu asprime la toţi cei care-i ieşeau în cale şi părea chiar puţin nervos.

Îl irita peste măsură că nu se găsea nimeni dispus să-l uşureze măcar de o parte din poveri. Nu ezita să numească asta o lipsă a

spiritului de camaraderie. În această zi de joi, primitiva sa „viziune soldățească asupra lumii" a fost puternic zdruncinată. Se simțea copleșit de faptul că tocmai el, cel apreciat, cel preocupat, adesea cel imitat, însă niciodată egalat ca instructor, era lăsat pur și simplu baltă la cea dintâi defecțiune. Nu conta că se descurcase de o sută — de o mie de ori strălucit; dacă o dată, o singură dată, își permisese să facă o prostie, o și încurcase.

— Ia ascultă, Schulz, îi spuse el pe un ton confidențial și intim camaradului său Hauptwachtmeister, chestia asta cu muniția e o porcărie, desigur, recunosc, dar nu se poate face ca registrul să dispară așa, deodată? Sau îl lăsăm baltă până la următoarea tragere și pe urmă trecem și cele șase lovituri. Ce zici?

— Platzek, îi răspunse Schulz pe un ton nu mai puțin confidențial și intim, n-aș fi vrut să fi auzit nimic din ceea ce tocmai ai spus. Aștept registrele cu evidența tragerii, pentru că trebuie să i le prezint Hauptmannului Derna, dar nu mai aștept mult. Și treaba e musai să fie în ordine, altminteri iese fum. La dispariția muniției trebuie făcut un raport cât se poate de amănunțit. De asta aș vrea să te scutesc.

— Măi, fir-ar să fie, șase prăpădite de gloanțe!

— Nu sunt „măi", Platzek, sunt Hauptwachtmeister. Și fiindcă veni vorba de cele șase prăpădite de gloanțe, cu astea se pot lichida șase Unteroffizieri, măi, omule!

Platzek se deplasă la Unteroffizierul Wunderlich, stăpânul peste arme și muniții, al cărui ajutor permanent era Obergefreiterul Kowalski. Wachtmeisterul arăta după cum îi era și starea de spirit: supărat și neliniștit. Nici nu se miră prea tare de lipsa de entuziasm a celor doi, care nu se simțeau prea onorați de prezența lui, ci mai degrabă deranjați.

Wunderlich și Kowalski stăteau pe jos, printre puști, mitraliere si grenade oarbe de mână. Accesoriile pentru tunuri se aflau pe rafturi, bine unse. Mirosea puternic a ulei de armă și un pic a fum de țigară. Bineînțeles că era strict interzis fumatul în depozit; însa în acel moment Platzek nici nu se gândea să ia la cunoștință o asemenea contravenție.

— Ia ascultați aici, domniile voastre, spuse el, pe un ton zglobiu. Am pățit o porcărie cu muniția aia. Probabil c-ați auzit și voi.

— A naibii de încurcată treabă! Herr Wachtmeister, zise Kowalski, mimând compasiunea.

Unteroffizierul Wunderlich se prefăcu dus pe gânduri. Nu era prieten prea bun cu Wachtmeisterul Platzek, fiindcă pe când nu ajunsese încă Unteroffizier, fusese frecat de mai multe ori de Platzek după toate regulile artei. Şi Unteroffizierul nu făcea parte dintre acele firi mărinimoase care să considere un frecuş prelungit ca pe un cadou personal şi un izvor de plăcute amintiri. Wunderlich era mai degrabă adeptul unei vieţi tihnite, drept care se şi zbătuse insistent pentru postul de Unteroffizier responsabil cu armamentul şi muniţia.

— Ce părere ai, Wunderlich, treaba se poate aranja, nu?

— Care treabă? întrebă Wunderlich, făcând pe prostul, ceea ce-i reuşi fără dificultate.

— E foarte simplu, spuse Platzek. Am nevoie de şase bucăţi de muniţie de puşcă. Ai tu precis ceva stocuri la negru.

— Să ţii stocuri la negru reprezintă o contravenţie, spuse Wunderlich gânditor şi-i făcu lui Kowalski un semn cu ochiul. Bineînţeles că avea, dar acestea nu erau pentru un om ca Platzek.

— Şi colegii dumitale de la celelalte baterii? Sau individul care administrează depozitul subunităţii? Trebuie să fi dat vreunul la stânga câteva prăpădite de gloanţe!

Wunderlich rânji din nou scurt către bunul său prieten Kowalski. Desigur că aveau şi ăia stocuri la negru, însă nu pentru Platzek-Frecuş!

— Cred că nici ei nu ard de nerăbdare să treacă drept contravenienţi.

Platzek nu era prea încântat de rolul său de solicitant, se simţea înjosit şi acest lucru îi răneа orgoliul.

— Vasăzică nu vrei, Wunderlich? întrebă el supărat.

Wunderlich pricepu imediat că aici fusese rostită o ameninţare grea şi se gândi cum să reacţioneze. Se hotărî să-i facă rost lui Platzek de cele şase gloanţe lipsă; fiindcă pentru el nu era ceva prea greu de rezolvat, şi la urma urmei, Wachtmeisterul i-ar fi rămas îndatorat. Şi apoi cine poate şti la ce avea să folosească vreodată treaba asta?

Însă înainte ca Wunderlich să apuce să dea, cu precauţie, un răspuns favorabil, care l-ar fi absolvit pe Platzek de toate chinurile, se amestecă Obergefreiterul Kowalski.

— În final, spuse el, treaba e foarte simplă, Herr Hauptwachtmeister. Corectaţi, pur şi simplu, registrul de trageri.

— Dar asta nu se poate, protestă Wunderlich. Acolo, toate consemnările sunt făcute cu stiloul.

— Şi totuşi sunt posibile corecturi, insistă Kowalski. Conţopistul trebuie să le facă, iar Wachtmeisterul însărcinat să supravegheze sectorul să le confirme, prin semnătura lui.

— Asta-i o posibilitate, spuse Platzek, ciulind urechea, şi i se păru că întrezăreşte o rază de lumină.

Wunderlich cel atotştiutor clătină din cap.

— Dacă se află, zise el, e ca şi un fals în acte.

— Cine zice că se află?

— Dacă se face cu măiestrie, presupuse Kowalski, nimănui nu-i vine ideea. Să considerăm, de pildă, că unul dintre primii trăgători a tras cele şase focuri ale sale într-o ordine greşită, deci nu culcat, în genunchi şi în picioare, ci, să zicem, invers. Asta se mai întâmplă. Şi cum se procedează într-un astfel de caz? Mai trage o dată şase focuri. Şi primele şase se taie. Deci, la urmă, alea sunt cele şase focuri lipsă.

— Nu-i rău deloc, făcu Platzek.

— E chiar foarte simplu, afirmă Kowalski. Nu trebuie decât să-l convingeţi pe cel care a ţinut primul evidenţa tragerii să noteze această... ăăă... modificare. Şi după câte îl cunosc eu pe om, are s-o facă. Gefreiterul Asch nu e deloc zgârcit în astfel de chestii, dacă e pus în temă cum se cuvine.

— Aşa am să şi fac, spuse Platzek, plin de entuziasmul speranţei. Ce zici, Wunderlich?

— Nu ştiu nimic, răspunse acesta, neutru. N-am auzit nimic.

— Nici eu, spuse Kowalski.

— Asta şi aşteptam!

Platzek îşi regăsi o mare parte a siguranţei de sine caracteristice. Vedea în sfârşit, din nou, pământ la orizont; acest lucru îl revigoră. Părăsi magazia de arme şi muniţii şi porni în căutarea lui Asch. Nu era aşa de uşor pentru el să dea de urma mult doritului Gefreiter, dar Platzek nu manifestă nici un pic de nerăbdare.

Îl căută pe Asch cu o intensitate şi cu un calm de parcă şi-ar fi căutat mântuirea.

Gefreiterul Asch ar fi fost uşor de găsit. Se opri, ca de obicei, când căuta să se relaxeze în pauza de program, la Wachtmeisterul Werktreu, în magazia de efecte, a cărei uşă de intrare se afla exact deasupra magaziei de arme.

Asch făcuse în așa fel încât să-i fie repartizat ca ajutor tunarul Vierbein, pe care-l pusese să aranjeze izmene pe rafturi. Era hotărât să-i dea o lecție internă în ce privește comportamentul față de superiori. Dar oricât se străduia Asch, nu reușea defel să-l scoată din sărite pe Wachtmeisterul Werktreu.

— Munca asta de-aici, din magazia de efecte, e a naibii de plictisitoare, spuse el, provocator, și observă satisfăcut că Vierbein își ciulise urechile lungi. Un serviciu stupid, care-i nimerit doar pentru înapoiații mintal.

— Păi de-aia te afli tot timpul aici și dumneata, Asch, făcu Wachtmeisterul Werktreu, împăciuitor.

Nici prin cap nu-i trecea să se simtă atins. Se gândea la fata cu care avea întâlnire diseară: masivă, mereu veselă și proastă ca noaptea; un excelent teren de instrucție pentru dragostea cu năbădăi.

Gefreiterul Asch nu-l slăbi.

— De fapt, nu ești ceea ce se cheamă un soldat adevărat, îi mărturisi el lui Werktreu și se așeză pe un maldăr de pantaloni. Ești mai degrabă un negustor de vechituri, un ciubucar ridicat în grad.

— Asemenea remarce, spuse Wachtmeisterul, netulburat, le poți păstra pentru dumneata.

Asch se uită spre Vierbein, care-l privi uluit peste măsură; de când purta uniformă, acestuia nu-i fusese nicicând dat să audă asemenea formulări îndrăznețe la adresa unui superior. Faptul îl stârnea într-un chip ciudat. Era extrem de curios cum urma să decurgă totul mai departe, și își făcea griji pentru Asch.

Nu exista însă nici cel mai mic motiv ca să se teamă pentru el. Werktreu era în asemenea măsură plin de bucuria anticipării diverselor plăceri ale serii ce se apropia, încât nici nu se gândea să se simtă jignit. În afară de asta, avea nevoie de bani pentru a finanța pregătirile.

— Cum e, Asch, facem una mică?

— Iar vrei să decavezi un subaltern? întrebă Gefreiterul. Azi ești într-o dispoziție foarte șugubeață, sau vrei să-mi îngrași din nou contul?

— Poate, făcu Werktreu. Dar mai întâi jucăm câteva partide de „două'ș'unu". Și dac-am să pierd, ai să-mi faci credit. Și cum

e treaba cu o sticlă de vinișor la un preț redus, dacă am să trec diseară cu păpușica mea pe la cafeneaua dumitale?

— Vrei și regim special?

— Mai întâi facem una mică, Asch. Uite cărțile. Deocamdată țin cu casa. Ia vino încoa'!

Asch clătină din cap aidoma unui cal îndărătnic. Cu Werktreu nu ieșeai la nici un rezultat. Puteai să faci ce voiai, el rămânea pașnic și pus pe joc. Ăsta nu era superior, ci mai degrabă un fel de tovarăș de beție.

Gefreiterul încercă o ultimă tentativă de eschivare, înainte de a se da bătut în fața lui Werktreu. Se așeză vizavi, atinse cărțile cu degetul și spuse:

— Cu astea nu joc. Sunt măsluite.

Nici măcar o asemenea acuzație, de-a dreptul dezonorantă, nu-l clinti pe Werktreu. El nu se gândea decât la capitalul activ necesar pentru seară, restul fiindu-i total indiferent în clipa de față.

— Mă rog, spuse el, atunci fac rost de alte cărți.

Se ridică și părăsi magazia de efecte.

Tunarul Vierbein se apropie tulburat de prietenul său.

— Nu poți face așa ceva, grăi el pe un ton de reproș. Nu se vorbește astfel cu un superior.

Asch îl privi cercetător.

— Ce n-aș da să am eu grijile tale, spuse el.

— Trebuie să fii atent, insistă Vierbein. Așa ceva nu se face.

— Ce se-ntâmplă cu tine? Se vede treaba că nu mai ești în toate mințile. Mai întâi te porți ca o cârpă și acum vii și faci pe moralistul. Zău, cred că ești un caz fără speranță.

Tunarul Vierbein era sincer îngrijorat de prietenul său.

— Tu m-ai ferit de o mare prostie, spuse el, și îți sunt recunoscător. Mi-am dat seama că trebuie să rabzi. Te-am înțeles foarte bine. Am devenit cu totul alt om. Ai să vezi că de-acum am să-mi fac mereu datoria, oricât mi-ar veni de greu și oricât aș avea impresia că sunt nedreptățit. De asta m-ai lămurit. În cazul de față însă nu pot suporta să văd cum te porți cu un superior. Înțelege și tu că-mi fuge iarăși pământul de sub picioare. Pricepi?

— Ești o loază, spuse Asch cu grosolănie. Ăsta-i singurul lucru pe care-l pricep cu adevărat.

Discuția cu tunarul, care-i înstrăina în chip ciudat pe cei doi și pe care, cu tot dinadinsul, refuza s-o creadă, a fost întreruptă de Wachtmeisterul Werktreu, care apăru cu niște cărți de joc noi.

Herbert Asch rămase mai întâi uluit, apoi deveni indignat, apoi furios. Ar fi fost în stare să-i tragă șuturi în fund acestui Vierbein, să-i pocească mutra. Mămăliga asta! Sclavul ăsta de cazarmă! Momâia asta în uniformă! Și pentru asemenea zdrențăsă te revolți! Și își spuse: „Mă revolt pentru a împiedica producția în serie a unor asemenea zdrențe. E și asta o misiune."

— Iar ai pierdut, glumețule, spuse vesel Werktreu, care începuse jocul său fără jenă. Cu asta, câștigul meu crește la două mărci. Altul la rând!

Însă apariția Wachtmeisterului Platzek curmă, într-un mod cât se poate de neplăcut, jocul care mergea atât de bine și care-i promitea Wachtmeisterului Werktreu o creștere îmbucurătoare a capitalului său activ. Platzek strigă:

— Iată-te, Asch, aici erai! Am urgent nevoie de dumneata.

Werktreu ripostă hotărât:

— Nici pomeneală! E nevoie de el aici.

— Ordin de la Hauptwachtmeister, spuse Platzek cu nerușinare. Vino, Asch!

Gefreiterul plecă, dispus. Nu mai suporta să vadă mutra idioată a lui Vierbein; în afară de asta, se bucura să scape în sfârșit de Werktreu, cu care oricum n-o scotea la capăt, mai cu seamă că pierderile sale erau mari și se cifrau la zece mărci. În situația dată, Platzek era pentru el o soluție bine venită.

Wachtmeisterul îl tratăpe Gefreiter cu o politețe aleasă, total neobișnuită la el. Oricine altcineva ar fi bănuit că vine furtuna, dar nu și Asch; acesta intui că e rost de o ocazie favorabilă.

Platzek îl duse pe Gefreiter în camera sa, garnisită din plin cu mobilier de cazarmă. Îi oferi un scaun. Se interesă dacă dorește un rachiu, o țigară sau o bericăNu?

— Ei, și cum mai merge în rest, dragul meu? Aud că ai fost propus pentru Unteroffizier. Nu pot decât să te felicit, tinere. Sunt absolut de acord.

— Ce doriți de la mine? întrebă Asch, calm.

Platzek se prefăcu a nu auzi că Gefreiterul nu i se adresase nici cu formula de politețe și nici cu gradul și funcția. Era chiar

dispus să nu audă nici altele. Pentru că, la urma urmei, știa el ce vrea.

Puse pe masă registrul de tragere, care stătuse sub perna lui.

— Dumneata l-ai ținut ieri, nu-i așa?

— Așa e, spuse Asch și știu imediat ce avea să urmeze: chestiunea cu muniția lipsă nu-i era nimănui mai clară decât lui.

— Primele notații sunt ale mele.

— Nu iese totalul, spuse Platzek, confidențial. Lipsesc șase gloanțe. Ce zici?

— Atunci trebuie trecute din urmă cele șase focuri, foarte simplu.

Platzek radia; era convins că pusese mâna pe omul potrivit.

— Ai un căpșor luminat, făcu el. Ești născut să fii Unteroffizier. Vrei să preiei dumneata completarea? Pentru că trebuie să fie făcută cu același scris. Apoi am să pun și eu semnătura dedesubt.

— De ce nu? spuse Asch, în aparență indiferent. Dați-l aici!

Se aplecară amândoi asupra registrului. Platzek era voios nevoie mare. Mergea mai bine decât se așteptase; mult mai bine decât îndrăznise să spere. Asch ăsta era o adevărată comoară.

Gefreiterul lucra exact după indicațiile Wachtmeisterului. Treaba se făcu încet și cu atenție. Asch tăie șase cifre și scrise alături alte șase. Consemnă: „Modificare în urma notării greșite. Pușcașul a tras în ordinea inversă, ca urmare repetarea tragerii. Semnat... Wachtmeister."

Asch tăie și cifra finală, adăugă șase și scrise alături noul rezultat. Aici observă: „Tăiere ca urmare a greșelii de adunare. Semnat... Wachtmeister..."

— Impecabil, spuse Platzek, frecându-și mâinile. Și acum, semnătura mea.

Semnă de două ori, atent și clar, cu frumoase înfloriturі. Apoi zâmbi satisfăcut. I se luase o povară uriașă de pe inimă.

— Pe-asta o rezolvarăm, făcu el.

Asch se lăsă mult pe spate. Cercetă rapid camera curată, însă mirosind a apă de șmotru, ceară de pantofi și cârpe ude. Spuse cu detașare:

— Vasăzică ăsta a fost un fals în acte.

Platzek izbucni într-un hohot de râs.

— O micuță corectură, spuse el și rânji ca un conjurat la băutul adălmașului.

— Un fals în acte, insistă Asch. Un fals în acte după toate regulile codului penal militar.

— Nu face bancuri, Asch, zise Platzek, ușor buimăcit. Și chiar de-ar fi așa! De fapt, ești părtaș, prietene!

— Vă înșelați, spuse Asch și-l fixă cu privirea pe superiorul său, care începu să se neliniștească. Notarea mea e fără importanță. Punctul greu e semnătura dumneavoastră.

— Nu vorbi prostii, Asch.

— Hai să verificăm, spuse Asch, netulburat. Sunt oricând dispus.

Wachtmeisterul Platzek, cel de fier, Platzek-Frecuș, mult temutul tiran al cazărmii, rămase perplex. Avu senzația bruscă de a-i fi căzut o rangă în cap. Încet-încet se dumeri că nimerise din lac în puț. Prima sa reacție a fost de indignare.

— Cum vorbești cu mine? strigă el. Ce-i cu tonul ăsta?

— Exact același lucru voiam să vi-l spun și eu, explică Asch cu răceală. Nu cred că vă dați seama în ce situație vă aflați.

— Mizerabilule! urlă Platzek și păru că vrea să se năpustească asupra Gefreiterului nenorocit...

Amuți. Gura îi era larg deschisă, însă nu se auzea nici un sunet.

— Terminați ce aveți de spus, îi recomandă Asch.

Platzek nu dispunea de o minte strălucită, el însuși se considera mai degrabă un om al faptei, dar nici idiot nu era. Avea chiar o anumită doză de șiretenie. Nu pricepea pe de-a-ntregul situația periculoasă în care se afla, însă nu-și mai făcu iluzii. Căzuse în cursă.

În această zi de joi, pentru el se năruise o lume. Camarazii, sau cei pe care-i considerase astfel, îl lăsaseră baltă într-un chip josnic. Trebuia să înghită gălușca, absolut singur. Și un asemenea puturos de subaltern îl termina moralmente, îl golea ca pe un ou, se purta cu el ca și cu o cârpă. Era prea mult. Așa ceva suporta cu greu chiar și un om cu coloană vertebrală. Însă era un fapt.

Wachtmeisterul Platzek își lăsă bărbia în piept. Se prăbuși pe patul său de campanie. Rămase acolo ca o grămadă imensă de necaz.

— Așa îmi sunteți mai simpatic, făcu Asch, necruțător.

Platzek tremura de furie. Totul în el îi striga să se năpustească asupra lui Asch și să-l facă arșice. Dar Asch nu era un molâu, un laș, și tocmai i-o demonstrase. Unde mai pui că o bătaie ar fi însemnat maltratarea unui subaltern. Și dacă treaba cu registrul de evidență a tragerii ar fi ajuns la vârf, acest lucru ar fi însemnat Curtea Marțială, degradarea, închisoarea — și visul s-ar fi terminat, definitiv! Platzek strânse din dinți, care scrâșniră ca măselele unui cal.

— Vasăzică, asta e, spuse Asch, fără cea mai mică urmă de triumf în glas. Omul e dispus să facă orice doar pentru a nu-și pierde postul. Nimeni nu vrea să bată la ochi. Toată lumea își dorește să treacă drept exemplară. Se vrea captarea bunăvoinței superiorilor. În acest scop omul e gata de orice. Orice! Să frece, să falsifice date, să-i împingă pe alții la sinucidere. Asta-i una dintre fețele medaliei. Cealaltă se numește „executarea ordinelor".

— Ce vrei de la mine? întrebă Platzek, sumbru.

— Deocamdată, spuse Asch, să vă purtați ca un om cât de cât civilizat, și nu ca un măcelar turbat. Restul am să vi-l comunic la timpul potrivit.

În această zi de joi se auzi prima împușcătură. Soarele asfințise. Pe cer atârnau nori grei de ploaie, care înghițeau ziua. Era ora opt și optsprezece minute.

Puțin mai devreme, Hauptwachtmeisterul Schulz stătea în tihnă la masa lui din birou. Îi plăcea ca, din când în când, să lucreze mult după încheierea programului. Și avea grijă ca asemenea isprăvi să ajungă cu siguranță la cunoștința soldaților săi: lucra cu ferestrele larg deschise și cu toate luminile aprinse. Cine trecea pe afară, prin dreptul cancelariei, trebuia să-l vadă stând acolo.

Desigur că Schulz ar fi putut înceta mai devreme activitatea sa zilnică, numai să fi vrut — însă uite că nu voia. În timpul programului obișnuit de serviciu hălăduia prin cazarmă, trecea pe la cantină sau pe-acasă, pe la soția sa, Lore, să-i demonstreze cât de mult o disprețuia. Cum se sfârșea însă programul general, Schulz începea să fie dinamic, sau cel puțin să se prefacă.

Recepționă de la Wachtmeisterul Platzek registrul de evidență a tragerii. Îl răsfoi și trecu repede peste corectură. Apoi îl privi pe Platzek, care stătea tăcut și încruntat.

— Temeinică treabă, spuse Schulz. Face o impresie ca lumea.

— Și cu asta, treaba este rezolvată? se interesă Platzek, morocănos.

— Așa se pare, spuse Hauptwachtmeisterul. Acum registrul e în regulă, și pentru mine ăsta e principalul. Sper că alea șase lovituri or să rămână dispărute.

— Ce vrei să zici? întrebă Platzek, fără să bănuiască nimic.

Spiessul vorbi cu voce înăbușită, astfel că ar fi fost cu neputință să fie auzit de-afară, prin ferestrele larg deschise, chiar dacă cineva ar fi avut de gând să încerce acest lucru, ceea ce din experiența lui era aproape de neconceput.

— Ce vreau să zic? Foarte simplu. Să admitem că alea șase gloanțe, sau numai câteva dintre ele, își fac din nou apariția. Cineva își poate trage unul în gură, poate omorî pe altul de lângă el, poate lichida un civil căruia îi datorează bani, poate ciurui o muiere care l-a umplut de sifilis — și mai știu eu ce! Toate astea s-au mai întâmplat. Așa ceva se prea poate. Și apoi vine controlul. Și ce-o să fie dacă se va băga de seamă că muniția provine de la trageri, fiind subtilizată din locașul pe care-l avea sub supraveghere un anume Platzek? Ce-o să fie?

— Nu-l face și tu pe dracu' chiar atât de negru, spuse Platzek, sumbru.

— Și eu? Dar cine l-a mai făcut?

Platzek tăcu. Îl privi cu o figură aproape lipsită de expresie pe Hauptwachtmeister, care se tolănise adânc în fotoliul său de la birou.

— Atunci pot să plec, spuse Platzek.

— Din partea mea, da, făcu Schulz, și privi în urma Wachtmeisterului Platzek cu o bunăvoință seacă.

Pe ăsta l-am terminat, gândi el, ăsta e acum mic, mic de tot și urât, ceea ce-o să-i prindă bine. E un soldat bun, desigur, în anumite domenii chiar extrem de destoinic, însă tocmai aceste succese l-au cam umplut de un complex de superioritate. Acest lucru mergea până într-acolo, încât își permitea față de el, de Hauptwachtmeister, familiarități exagerate, părând să uite mereu

că, la urma urmei, se afla în fața unui superior direct. Ah, un asemenea bolovan avea să-i prindă ăluia foarte bine!

Schulz, care rămase tolănit, radia de mulțumire. Superioritatea sa devenea tot mai clară. Fusese obținută trecând peste cadavre, însă părea că meritase osteneala. Acum îl avea la mână pe Wedelmann, închipuitul ăla arogant. Lore, nevastă-sa, încerca să facă pe porumbița. Tunarul Vierbein țopăia ca un iepuraș. Unteroffizierul de serviciu pe bucătărie era deja retezat și-și făcea bagajele; o să-i ia locul unul de la bateria a 3-a, probabil că Schwitzke, care știa ce se cuvine.

Schulz se jucă puțin cu telefonul, apoi ridică receptorul și ceru legătura cu Unteroffizierul său de serviciu. Spuse:

— Individul ăla, ordonanța Leutnantului Wedelmann, va fi înlocuit imediat cu tunarul Wagner.

Ascultă în receptor și rânji:

— Eu hotărăsc dacă acest Wagner e sau nu contraindicat pentru asta. Sau, care dintre noi doi e Wachtmeister pe-aici? Așa, vezi? Dai imediat fuga și-i raportezi asta Leutnantului Wedelmann, cu indicația clară cum că cu aș fi hotărât astfel. Priceput?

Hauptwachtmeisterul puse receptorul cu o mișcare largă în furcă. Își lipi palmele, le frecă și-și trosni apoi încheieturile degetelor. Astea erau micile lui plăceri!

Deschise sertarul din dreapta al biroului, scoase un sul de hârtie igienică și rupse din el trei fâșii lungi. Le puse cu grijă una peste alta și le împături o dată. Le vârî în manșeta mânecii sale stângi, după care puse sulul la loc în sertar și-l încuie.

Se ridică, energic, aruncă o privire scurtă și cercetătoare în amurgul ce cobora încet-încet, îmbulzindu-se în fața ferestrei deschise, și apoi părăsi camera cu pași hotărâți. Nu se duse imediat la toaleta de pe culoarul de jos, unde obișnuia să dispară de două ori pe zi îndărătul ușii marcate: „Numai pentru Unteroffizieri", ci mai întâi, prin ușa batantă, în casa scărilor și apoi spre locuința sa particulară.

Dar nu intră mai departe; se opri în apropierea ușii rămase deschise, pe culoarul îngust.

— La ora opt și jumătate, o bere, strigă el, o țigară și ziarul!

Lore, care înregistră sec acest ordin direct, nu răspunse.

— S-a-nțeles? mai strigă el.

— Da s-a-nțeles, răspunse Lore alene și fără amabilitate.

Schulz dădu din cap ca pentru el și se arătă mulțumit; autoritatea îi rămânea, firește, nestirbită. Soția sa manifesta respect, chiar dacă nu părea grozav de încântată; însă lucrul ăsta nici că era de așteptat, mai ales de la o femeie.

Hauptwachtmeisterul închise ușa locuinței, trecu din nou prin ușa batantă, pe culoarul gol și puternic luminat, către toaletă. Se uită scurt la ceas: era opt și un sfert! Avea prin urmare destul timp să-și rezolve în tihnă treaba, să mai citească puțin din revista soldătească ce se găsea de obicei pe-acolo, eventual să mai și tragă cu urechea la discuții de latrină.

Intră în toaletă și rămase pentru început în sala principală. Deschise fereastra cea mare, ale cărei geamuri de jos erau din sticlă mată. Mereu voia aer proaspăt, mai cu seamă la temperaturi de peste douăzeci și cinci de grade. Învăluit de lumina lustrei, privi în întunericul de-afară, acolo unde se aflau pubelele de gunoi, unde se afla locul bătătorit pentru uscatul rufelor și bătutul covoarelor, unde începeau halele și terenul de instrucție.

Apoi își aprinse o țigară în fereastra deschisă, aruncă afară chibritul ars și-și propuse să verifice chiar mâine dimineață, după curățirea sectoarelor, dacă fusese găsit.

Începu să se descheie mecanic la veston, îndreptându-se spre ultima dintre cele trei uși, pe care scria: „Numai pentru Unteroffizieri. Cheia se află la cancelarie." Și dat fiind că-și rezervase privilegiul să înmâneze personal această cheie, pe care bineînțeles că nu i-o cerea nimeni decât pentru a face curățenie, aici era vorba de ceva cam în genul locului său privat.

Tocmai se gândea dacă să citească ziarul soldaților sau să chibzuiască ce mai era de făcut, pentru a-și consolida și pe mai departe poziția, oricum stabilă. Atunci auzi un pocnet ascuțit și șfichiuitor. Sticla zbură în țăndări și căzu zornăind pe podeaua din piatră. De pe un perete se scurse tencuială.

Se ridică, se propti de ușă, deschise zăvorul și rămase locului. Un ochi de geam era spart, iar în tavan se afla o tăietură lunguiață.

Schulz își ridică automat pantalonii.

Apoi ușa se izbi în lături. Unteroffizierul Schwitzke, „Saurianul", își făcu apariția și privi curios în toaletă.

— Ce se petrece aici? întrebă el detașat, recunoscându-l apoi pe omul care-și trăgea pantalonii. Herr Hauptwachtmeister a tras?

— S-a tras asupra mea, spuse el, extrem de tulburat, ceea ce-l uimi pe Schwitzke. Prin fereastră. Ia uită-te afară, poate că e cineva acolo.

Schwitzke privi afară, însă nu recunoscu nimic.

— Nu-i nimeni, spuse el mai apoi.

— Dar trebuie să fie careva pe-acolo! țipă Spiessul.

— Dacă a fost într-adevăr vreunul care să fi tras, cântări Schwitzke, atunci e de presupus că s-a evaporat.

Schwitzke, „Saurianul", era extrem de nemulțumit de el însuși și blestema în gând ideea de a se fi repezit să vadă ce se petrecea de fapt. Fusese în sala de dușuri, și se afla pe coridor când se auzise împușcătura, sau ce-o fi fost. Ar fi trebuit să dispară pur și simplu și să se prefacă a nu fi auzit nimic. Știa din experiență că asta era întotdeauna cea mai bună reacție; și în orice caz îl ferea de neplăceri. Dar nu, pe el îl pusese dracu' să dea năvală și să nimerească tocmai în mâinile Spiessului. Și când te gândești că era ultima lui șansă să se ducă la popicărie.

— Trebuie să blocăm cazarma, spuse Hauptwachtmeisterul și evită să se apropie de fereastra deschisă.

— Dar de ce? întrebă Schwitzke. La ce bun?

— Ăsta a fost un atentat!

Schwitzke, „Saurianul", era un maestru al bagatelizării când se punea problema să evite agitațiile inutile și munca suplimentară.

— Dar, Herr Hauptwachtmeister, întrebă el blând, cine să vrea sa tragă asupra lui Herr Hauptwachtmeister?

— Aici ai dreptate, făcu Schulz, nesigur.

— Poate să fi fost absolut inofensiv. Poate că cineva voia să-și curețe arma.

— Idiotule, spuse Hauptwachtmeisterul, care gândea mereu repede și consecvent. Să-și curețe arma! Afară, pe întuneric! Și muniția?

— Poate să fi fost o santinelă, spuse Schwitzke, precipitat. Așa ceva se mai întâmplă. Santinelele au muniție, și e posibil să fi scăpat vreun foc. S-a întâmplat o dată și anul trecut.

— Dă fuga la corpul de gardă, spuse Schulz, și constată acolo dacă bănuielile dumitale se confirmă.

Schwitzke nu făcu nici un gest. Drumul ăsta l-ar fi costat pe puțin cincisprezece minute din prețiosul său timp.

— Împuşcătura poate să fi venit şi dintr-un pistol, strigă el. Offizierii au muniţie individuală. Trag toată ziua prin jur.

— Din partea lor te poţi aştepta la aşa ceva, spuse Schulz. Mai cu seamă din partea Leutnantului Wedelmann.

— Tocmai! făcu Schwitzke, obişnuit să spună asemenea lucruri cu convingere. Aşa o fi fost. Pentru că e absolut exclus să se tragă asupra lui Herr Hauptwachtmeister.

— Te cred şi eu, îi cântă în strună Schulz cu un aer superior, dar uşor nesigur. Şi îşi zise: „Pur şi simplu nu se poate, n-are voie să fie adevărat, aşa ceva nu există!" Totuşi, explică el, trebuie să ne asigurăm. Ia un Unteroffizier care să te ajute şi apoi prezintă-te la mine, jos, la intrare.

— *Jawohl*, spuse Schwitzke, şi abia se putu stăpâni să-şi ascundă nemulţumirea.

Se duse la Unteroffizierul Lindenberg, pe de o parte pentru că era foarte probabil ca acesta să fie de găsit în cazarmă, iar pe de altă parte pentru că Lindenberg era dispus să-şi facă datoria la orice oră din zi şi din noapte.

Schwitzke îl întâlni pe Lindenberg, cum era de aşteptat, la studiul regulamentelor. Îl captivase foarte tare problema depozitării în condiţii optime a măştilor de gaze.

— Vino imediat cu mine, spuse Schwitzke. Spiessul are nevoie de tine.

Lindenberg dădu doar din cap şi se ridică hotărât. Considera că e străin de spiritul soldăţesc să pună întrebări inutile. Sări în cizme, înşfăcă vestonul, apucă centura şi boneta, şi i-o luă lui Schwitzke înainte.

Hauptwachtmeisterul Schulz stătea lângă intrare. Îşi nota numele celor care dădeau să intre sau să iasă şi punea întrebări extrem de neplăcute. Pentru el era de-acum limpede cum putea fi ţinută sub control situaţia ieşită din comun şi aproape periculoasă.

Schulz conchise: vasăzică s-a produs o împuşcătură, şi asta afară. Se putea presupune că era vorba despre o puşcă. Începea să bănuiască de unde provenea muniţia. Acum tot ceea ce conta era să stabilească dacă lovitura fusese trasă de vreun membru al bateriei sale, bateria a 3-a. Dacă era aşa, trebuia să fi folosit o puşcă. Şi asta nu era prea greu de aflat. Numai trupa avea în dotare puşti, care stăteau însă la vedere, pe culoare , în rasteluri.

Unteroffizierul Lindenberg se prezentă la el. Schwitzke se ținea modest deoparte.

— Așadar, spuse Hauptwachtmeisterul, dumneata, Lindenberg, preiei culoarul de la etajul întâi, și dumneata, Schwitzke, pe cel de-aici, de jos. Verificați dacă țeava fiecărei arme e curată. Vă notați armele lipsă. Dacă se întâmplă ca vreunul tocmai să-și curețe arma, ăla se va prezenta de îndată la mine. S-a înțeles? Ocupă-te, Schwitzke, nu, mai bine dumneata, Lindenberg, ca Unteroffizierul responsabil cu arsenalul să se prezinte la mine. Dați-i drumul!

Cei doi se făcură nevăzuți. Hauptwachtmeisterul rămase pe loc, la punctul său de control. Circulația era intensă. Spiessul stătea pe gânduri. Totul o fi fost absolut întâmplător, gândi el, ca pentru a se liniști. Altceva e de neconceput. De neconceput! Absurd! Că de nu...

Schwitzke raportă îndeplinirea ordinului.

— Puștile de pe culoarul de jos verificate. Țevile curate. Lipsă o pușcă.

La scurtă vreme raportă și Lindenberg de executare.

— Verificat puștile de pe culoarul mijlociu. Țevile curate. Două arme lipsă.

Ceva mai târziu apăru Obergefreiterul Kowalski.

— Unteroffizierul Wunderlich, raportă el, e plecat. Dar eu știu care e situația la magazia de arme.

Hauptwachtmeisterul chibzui. Nici un soldat al bateriei nu era astăzi de gardă; cei plecați în permisie sau în misiune își predaseră, conform regulamentului, armele la magazie și își îndepărtaseră plăcuțele cu numele lor de pe rastel. Lipseau însă trei puști.

— Câte puști sunt la reparat? îl întrebă Schulz pe Obergefreiter.

— Trei! răspunse acesta prompt.

Hauptwachtmeisterul Schulz trase adânc aer în piept.

— Prin urmare nu se putea să fi fost vreunul de la noi, spuse el ușurat. Și adăugă: Ar fi fost și culmea!

La ora opt și douăzeci și unu de minute seara, Gefreiterul Herbert Asch părăsi cazarma de artilerie. Îmbrăcase uniforma de

oraș; dunga de la pantaloni îi stârni admirație si pantofii îi luceau. Astăzi părea deosebit de întreprinzător.

Peste orășel atârnau umbre albastre adânci. Luna strălucea palid. Ferestre răzlețe aruncau o lumina vie și tăioasă în întunericul ce se lăsase. Cazarma zăcea acum aidoma unui animal încremenit. Vântul de seară bătea neliniștit. Părea că se anunță o furtună.

Asch păși pe poartă, îndreptându-se spre colonia muncitorească, situată la câteva sute de metri depărtare. Nu mai privi înapoi. Căută casa meșterului Freitag, care era diferită de toate celelalte, nu mai mare și nici mai fantezist construită, însă împrejmuită de o grădină îngrijită, de pomi tineri, care se înălțau curioși, mărginită de un gard înalt și des, ce semăna cu un zid.

Chiar și acum, în întuneric, casa Freitag era inconfundabilă; acoperea o bucată mult mai mare de cer decât alte case. Tata Freitag, care se sprijinea, fumând, de poarta grădinii, îi deschise. Parcă s-ar fi cunoscut de ani și ani de zile.

— Poftește, spuse Freitag. Familia te așteaptă.

— De fapt, voiam doar să vă spun în fugă bună seara și apoi să vă confisc.

— Unde să mergem?

— La mine acasă, Herr Freitag.

— Sigur nu mă confunzi cu fiica mea?

— În nici un caz, spuse Asch, știu prea bine să vă deosebesc. Sper ca mai târziu ea să fie destul de des pe la mine pe-acasă. Astăzi însă am nevoie de dumneavoastră, pentru că vreau să-l lămuresc pe tata în câteva privințe.

— Hmm, mormăi Freitag, dus pe gânduri. Tatăl dumitale e hangiu, nu-așa? Deci, om de afaceri. Eu sunt muncitor în fabrică. Nu îmi pot imagina cât de încântat ar fi tatăl dumitale să stea de vorbă cu mine.

— În orice caz e pregătit s-o facă, spuse Asch deschis. Am vorbit cu el la telefon. Acum e curios în privința dumneavoastră și a ceea ce vreau să-i povestesc.

— Atunci fie, aprobă Freitag. Însă nu te aștepta din partea mea, Herr Asch, să fiu mândru sau impresionat. Sunt doar uluit. Uluit de ritmul dumitale. Abia ne cunoaștem și deja începi să dispui de mine.

— Să salutăm familia, îl îndemnă Asch.

Intrară. Frau Freitag radia. Elisabeth se prefăcu rezervată.

— Iar ai întârziat din belșug, spuse Elisabeth. Trebuie să fii în cazarmă la stingere?

— Astăzi am învoire de noapte, spuse Asch. Până la unu.

— Ce generos! îl ironiză Elisabeth.

— Dar din păcate nu pot rămâne mult. Mă duc la tata.

— Aha! făcu Elisabeth, dezamăgită.

— Iar eu îl însoțesc, spuse bătrânul Freitag.

Elisabeth era indispusă, și nu se știi s-o arate. Se întreba ce l-o fi determinat pe Herbert s-o evite atât de fățiș. Existau mai multe explicații, însă nici una n-o mulțumea pe deplin.

— Vino, mamă, spuse Freitag, trebuie să mă schimb.

— Nu poți s-o faci și singur?

— Ba da, mamă. Dar de fapt tu ai treabă la bucătărie.

Frau Freitag pricepu că era în plus aici, și că n-ar strica o „retragere" strategică.

— Așa, da! zise ea. Sigur că da!

Elisabeth se rușină puțin de manevra asta destul de neîndemânatică.

— Din partea mea, spuse ea decisă, poți să rămâi liniștită aici, mamă. Pe mine nu mă deranjezi.

— Dar dacă aveți treabă la bucătărie, făcu Asch cu amabilitate, atunci nu vă lăsați deranjată de mine.

Părinții Freitag părăsiră încăperea. Prin ușa închisă se auzea cum râdeau. Păreau să se amuze grozav.

Elisabeth îi aruncă lui Herbert Asch o privire contrariată și plină de reproș. Herbert se ridică și se îndreptă spre ea, dar aceasta își arătă limpede disprețul pentru încercarea de apropiere.

— Nu mă atinge! îi spuse.

Asch o cuprinse cu brațul. Elisabeth se prefăcu că se burzuluiește, dar împotrivirea ei slabă nu-l împiedică să obțină ce voia. Se lăsă sărutată de el, apoi spuse:

— De fapt ce se-ntâmplă cu tine? Măcar mai știi ce vrei?

— Foarte bine, răspunse Asch, dar îmi temporizez puțin împliniiea dorințelor; la timpul potrivit o să revin asupra lor.

— Ar fi trebuit ca lucrurile astea să arate cu totul altfel, spuse Elisabeth, mai ales după cele petrecute între noi.

Mâna lui Asch se odihnea tandru pe umărul ei.

— Sigur că ai dreptate, spuse el. Şi zău că nu-mi doresc altceva decât pe tine. Dar acum nu se poate. Timpul meu nu-mi aparţine. Mai exact, n-am voie să fiu nici măcar stăpân pe voinţa mea.

— Nu înţeleg, făcu ea.

— Nici nu trebuie să înţelegi şi nici nu vreau să spun că asta e o treabă bărbătească — doar că e anormală, nefirească, pricepi? Mai exact, e îndrăzneală, aiureală, şi nu ceva omenesc.

— Tot nu te înţeleg, spuse ea.

— Elisabeth, făcu el cu un efort, tu ştii că nu pot să fiu tandru, cel puţin nu pot vorbi despre aşa ceva. Nu pot să-ţi spun: „Te iubesc" — chiar dacă e adevărat, şi mă gândesc la asta tot timpul. Cuvintele mari mi se par ridicole. Nu spun: „Până la moarte!" Şi nici: „Pentru toata viaţa!" Nu vorbesc despre onoare ca despre cârnaţi şi nu folosesc cuvântul „devotament" în acelaşi ritm cu „pâine şi marmeladă".

— Ce înseamnă asta, Herbert?

— Uite, Elisabeth, eu vreau să mă însor cu tine.

— Herbert!

— Nu imediat, nici săptămâna ce vine. Mai târziu, când totul o să fie limpede.

— Când o să fie limpede ce, Herbert?

— Ai să vezi, şi eu am să-mi dau seama cum vei reacţiona tu la asta. Trebuie să fii convinsă de sinceritatea mea. Ceea ce se va întâmpla nu va schimba nimic din mine, din sentimentele mele pentru tine. Dacă şi la tine va fi la fel, voi fi fericit. Dacă nu, fă-mă să simt acest lucru şi mă voi mulţumi cu atât.

— Herbert, mă înspăimânţi.

— Acum trebuie să plec, spuse Asch. Tatăl meu ne aşteaptă.

O strânse puternic de braţ. Pe urmă ieşi în grabă.

Bătrânul Freitag îl aştepta. Intrară împreună în oraş, fără a vorbi prea mult. Mergeau în acelaşi pas.

Café Asch era luminată din abundenţă. Se adunaseră o mulţime de clienţi. Într-o nişă stătea Wachtmeisterul Werktreu cu o fată zglobie, şi-i făcu lui Asch un semn binevoitor cu mâna.

— Simpatia de care te bucuri dumneata în faţa gradelor superioare mă uluieşte, spuse Freitag, binc dispus.

— Asta mă costă destul de mult, replică Asch. Dar acum mi-am dat seama că o asemenea investiţie de capital nu rentează în timp.

Străbătură încăperea cea lungă. Asch făcu semne cu capul către cei din personalul de deservire.

— Acolo, în spate, îi spuse el lui Freitag, stă sora mea.

— O fată foarte nostimă, zise Freitag.

— Dar creieraşul ei e un pom de Crăciun, cu globuleţe colorate, luminiţe strălucitoare, comori sentimentale.

— Şi soldatul de lângă ea?

— Îl cheamă Vierbein. El e Moş Crăciunul care-o completează.

Ingrid îl întâmpină cu privirea pe fratele ei. Vierbein dădu să se ridice pentru a-l saluta, dar Asch spuse:

— Continuaţi! Presupun că mai aveţi ceva de lucru până să vă încetoşaţi reciproc mintile cu totul.

Asch nu aşteptă răspuns. Îi arătă lui Freitag drumul. Deschise uşa din dos a localului, urcară nişte trepte şi se treziră pe un culoar spaţios. Aici se întâlniră şi cu Asch senior.

Bătrânul Asch pregătise în camera cea mare trei sticle cu vin. Boxbeutel, Kitzinger Mainleite 37, ţinute la rece, şi o cutie cu ţigări de foi.

Îl privi cercetător pe vizitatorul său, de parcă s-ar fi gândit să-l cumpere. Părea că nu se poate decide asupra preţului şi se purta cu o politeţe nemărginită.

Cei trei se aşezară în jurul mesei, aprinseră trabuce, gustară vinul. Asch şi Freitag se studiară reciproc foarte captivaţi şi Herbert le acordă suficient timp.

— Nu sunt un cunoscător într-ale vinurilor, spuse bătrânul Freitag, în cele din urmă. De aceea nu ştiu ce mi-aţi pus în faţă. Pot să fie chiar nişte lături gustoase, însă mie îmi plac.

— Chestia cu lăturile gustoase, insistă bătrânul Asch, aplecându-se puţin, aţi spus-o serios? Mă credeţi în stare de aşa ceva?

— De ce nu? ripostă bătrânul Freitag. Vinul ales nu se oferă decât oaspeţilor de vază. Ştiu eu dacă sunt bine venit?

— E unul dintre cele mai bune vinuri ale mele, spuse bătrânul Asch. Cele strălucite sunt puse deoparte pentru zile festive deosebite, cum ar fi o cununie, un botez, înmormântarea Führerului.

Ultima remarcă îi scăpase, în mod penibil. Dar nu făcu nici o încercare de-a o drege; mai degrabă aşteptă cu încordare să vadă cum avea să reacţioneze oaspetele său.

— Atunci nu pot decât să sper, spuse Freitag liniștit, că veți avea cât de curând ocazia să beți vinul dumneavoastră strălucit cu prilejul celui de-al treilea eveniment înșirat de dumneavoastră.

— Sunteți invitat încă de astăzi, spuse vesel bătrânul Asch. Dar sper că nu vom aștepta până atunci, și vom ataca mai devreme aceste resurse, cu prilejul unei cununii. *Prost!* Herr Freitag.

Băură cu voluptate, cu înghițituri mici; lăsară vinul să se topească pe limbă.

— E gros, aspru, condimentat, are aromă de mere coapte și bine păstrate, aprecie bătrânul Freitag.

— Grozav, spuse sincer impresionat Asch senior. Chiar așa. Ar fi trebuit să vă faceți cârciumar.

— Exclus! respinse Freitag ideea. Precis că aș fi fost cel mai bun client al meu.

Astfel vorbiră, și Herbert Asch îi lăsă deocamdată liniștiți. Se înțelegeau bine. Aveau mult mai multe lucruri în comun decât bănuiseră. Și bătrânul Asch mărturisi că face singur toate reparațiile în casă, din pură plăcere a lucrului. Numai cu congelatorul cel mare n-a scos-o la capăt; ăla lasă apă și nu atinge temperaturi prea scăzute.

Freitag se arătă pe loc dispus să-i repare congelatorul. Bătrânul Asch acceptă fără să stea pe gânduri, și ajunseră la un pas să-și dezbrace hainele, să adune sculele și să coboare la bucătărie. Voind să-i împiedice, Herbert Asch întâmpină dificultăți.

— Altă dată, spuse el. La urma urmei, nu de-aia suntem aici.

— Suntem aici, precizâ bătrânul Asch, ca să-l cunosc pe socrul tău. Gata, am făcut-o! Îmi place. Acum ne putem ocupa liniștiți de hatârurile noastre.

— O clipă! interveni bătrânul Freitag, uluit. Cine să fie aici socrul cui? Asta-i ultima noutate pe care-am auzit-o.

— Îmi cer scuze, spuse Herbert Asch, încurcat. Tatăl meu a interpretat greșit o aluzie de-a mea.

Acest lucru îl stânjeni în mod vădit pe bătrânul Asch.

— Ei, asta-i! zise el și încercă să rămână stăpân pe situația precară. Socru sau nesocru, ne înțelegem și așa. Și de ce suntem atunci aici?

— Voiam să încerc să-ți explic ceva, tată.

— Sper însă, spuse bătrânul Freitag cu fermitate, că asta nu are nimic de-a face cu familia mea. Nu-mi place să fiu vândut, și cu atât mai puțin fără știrea mea.

— Ești un golan nătărău, spuse înciudat bătrânul Asch. Pui aici în încurcătură doi bărbați în toată firea. N-o luați în nume de rău, Herr Freitag.

— S-a rezolvat, făcu acesta.

— Și ce vrei de la noi?

— Ai fost și tu odată soldat, tată?

— Bineînțeles.

— Ți-a plăcut în armată?

Bătrânul Asch sesiză cât se poate de limpede unde bătea fiul lui.

— Să-mi placă? Ce-ți veni? Am făcut doi ani pe muche, cum se întâmplă.

— Și dumneavoastră, Herr Freitag?

— Mă alătur antevorbitorului meu, spuse acesta, indiferent.

— Și a fost o perioadă frumoasă, o perioadă grozavă?

Cei doi bătrâni se priviră, rânjiră apoi, și ridicară încurcați paharele cu vin.

— Ce vremuri au mai fost și alea! făcu bătrânul Asch, nu fără sarcasm.

— Unul dintre noi venea din grajd, spuse Freitag. I s-a dat voie să bată covoarele la nevasta Hauptmannului, și asta îl încânta. Altul, un vizitiu, a ajuns Feldwebel și nu mai avea patru cai, ci treizeci de oameni care ascultau de el. Un al treilea era prea dobitoc ca să știe care-i diferența dintre orz și secară, dar avea un pas de defilare remarcabil, și un general adevărat s-a interesat de numele lui. Așa ceva era pe placul lor.

— Și pe urmă războiul! strigă bătrânul Asch. Poștașul făcuse o călătorie în Franța pe cheltuiala Statului și-a dus-o acolo ca un zeu; la întoarcere, vorbea trei cuvinte franțuzești, de treizeci de ori pe seară, când era beat și-l năpădeau amintirile. Un muncitor dintr-o dugheană în care se vindea cărbuni, nereușind să adune bani pentru un costum de duminică, a tras de-a făcut pulbere trei case, patru căruțe și câteva duzini de oameni. Un asistent învățător de prin Pomerania era ordonanță la un stab de la regiment; când colonelul se îmbăta, îi spunea Emil. Și asta le era ălora pe plac.

— În fond, astăzi este exact la fel, spuse Herbert Asch. E saltul din rutina de fiecare zi, din lâncezeala existenței, din ritmul

monoton al lucrului. Dintr-o dată, un astfel de om are muniție — poate să ucidă! Are subordonați — poate să-i frece! Poate juca rolul Destinului. Și nu ezită s-o facă.

— Dar, făcu bătrânul Freitag, dus pe gânduri, probabil că există într-adevăr un fel de înclinație ancestrală a naturii umane spre ceea ce e soldățesc. Un instinct primar — nu doar străveche sete de a ucide și de putere, ci și instinctul de apărare a trupului și a vieții, a nevestei și a copilului, a bolnavilor și a bătrânilor. Împotriva animalelor sălbatice, a hoților de drumul mare, a descreieraților, a dușmanilor, în general...

— Se poate, spuse bătrânul Asch. Dar există înlănțuiri de idei care transformă instinctul ăsta primitiv, dar îndreptățit, într-o afacere pe bandă rulantă. Vezi că unul vrea ceea ce are celălalt. Așa că îl declară pur și simplu pe celălalt animal sălbatic, hoț de drumul mare, descreierat, îl declară dușman. Întotdeauna războiul e purtat de către două partide, adesea chiar binecuvântate de biserică; amândouă vor să aibă dreptate, să fie onorabile, să apere pacea și să nu facă decât să se protejeze. Dar unul trebuie să fie porcul, nu? Sau sunt amândouă porcine!

— Soldățimea, interveni Freitag, nu devine rea decât ca urmare a cauzei rele pentru care se bate. Să presupunem că acest Hitler pornește un război, așa, îndrăzneț, cu o superioritate totală. În cazul ăsta, cei mai buni soldați devin automat membrii unei bande de ucigași. Însă spiritul soldățesc în sine e, după părerea mea, complet altceva.

— Și de-aia, strigă Asch cu indignare, trebuie să se lase omul gonit prin toate mocirlele, să accepte fără crâcnire orice ordin al unui zăpăcit bolnav de mărire ca pe o sentință dumnezeiască, trebuie să se lase lichidat moralmente, să-și deconecteze creierul până când se usucă, trebuie să se cace când îi permite regulamentul, să încremenească atunci când i se adresează un dobitoc și să fie smirnă dacă vrea să mai scape! Trebuie să se lase tratat ca un vierme, dacă vrea să trăiască.

— Cine spune că e nevoie ca omul să fie așa mereu și în orice situație? întrebă Freitag energic.

— Noi am tras întotdeauna chiulul după toate regulile artei, recunoscu bătrânul Asch, mustăcind. Cine era cât de cât isteț, sau măcar obraznic, putea trage în piept orice Unteroffizier. Mulți mai visează la asta și astăzi. Așa-numitele amintiri din perioada

soldăției sunt de fapt amintiri ale unor manevre reușite de tragere a chiulului.

— Ține de structură, spuse Freitag. Ține pur și simplu de faptul că nu sunt doriți oameni, ci o mașină de război. Însă oamenii nu mai vor sub nici o formă să fie tratați ca niște numere. O dată cu standardul general de viață, cresc și pretențiile spirituale. Abia dacă mai există analfabeți. Fiecare muncitor necalificat, fiecare șofer de taxi, fiecare contabil e în ziua de azi cu multe grade mai inteligent decât un Unteroffizier de carieră.

— Dar metodele din Wehrmacht, strigă Herbert Asch cu amărăciune, sunt aceleași ca și înainte de războiul mondial, sau chiar mai rele! Frecuș care să determine o supunere până la epuizare, instrucție, pentru a elimina reacțiile independente, sau umilințe pe bandă rulantă, pentru a frânge oasele. Soldatul trăiește așa cum îl lasă superiorii lui să trăiască, așa cum le place, cum au ei chef; așa, și nu altfel!

— Fă ceva împotrivă, spuse bătrânul Asch, resemnat.

— Tocmai sunt pe cale, tată, spuse Herbert și-l privi cu seninătate.

Acesta nu pricepu.

— Ce-nseamnă asta? întrebă el. Vrei să ajungi general și să reformezi Armata?

— Am să spun ceea ce cred și am să acționez așa cum cred eu că e bine. Cât se va putea.

Bătrânul Asch se rezemă pe spate.

— Ești nebun, spuse el. Vrei cumva să te revolți?

— Eu îl înțeleg, interveni Freitag. Vrea să dea un exemplu.

— Total țicnit! spuse bătrânul Asch, cu convingere. Așa ceva e lipsit de sens. La multe m-am așteptat eu de la tine de-a lungul timpului, Herbert, dar în nici un caz la una ca asta.

— Efectiv nu mai pot altfel, spuse Herbert Asch. Mi-e silă de toată gloata.

— Atunci uită-te în altă parte!

— E timpul să riposteze cineva.

— Dar de ce tocmai tu?

— Cineva trebuie s-o facă; cineva trebuie să înceapă odată și odată. Poate că e într-adevăr idiot, dar nu pot altfel. Am avut un pricten, tată, un băiat simpatic, inteligent, dezghețat, admirabil și extrem de cumsecade. L-au terminat sistematic; i-au frânt șira

spinării cum ai rupe o bucată de lemn pe genunchi. L-au împins până în pragul sinuciderii.

— Bine, bine, spuse bătrânul Asch. Fă ce vrei.

— Tată, am vrut să știi dinainte, spuse Herbert Asch. Și am vrut să știe și Herr Freitag, din motive foarte precise.

— Te înțeleg, spuse meșterul.

— Și ce-ți închipui, ce se va întâmpla?

— Asta încă nu știu, replică Herbert Asch, detașat. În orice caz n-o să mă port ca un elefant în magazinul cu porțelanuri. Mai degrabă voi încerca să-i bat cu propriile lor metode. Au niște slăbiciuni uluitoare. Am început deja să verific lucrul ăsta, în parte cu un succes surprinzător. E oricum posibil să aterizez pe undeva, prin vreo închisoare militară.

— Ce-aș mai râde, spuse bătrânul Freitag cu un rânjet larg, să fii avansat Unteroffizier. La Dumnezeu și la prusaci, nimic nu e imposibil.

Unteroffizierul Lindenberg se îndrepta cu obișnuita-i ținută exemplară către cel mai greu ceas al vieții sale, al vieții sale de soldat. Se îndrepta spre el ca eroii de cinematograf care pășesc în întâmpinarea morții prin filme: neînfricat și plin de dăruire, obtuz și orbit. Și seriozitatea aproape sfântă care-l stăpânea nu se diminuă cu nimic.

În această zi de vineri, deșteptătorul său sună cu puțin după ora cinci. Era singurul Unteroffizier al bateriei care avea propriul său ceas deșteptător, și nu unul comun, ci un deșteptător special, cu bon de garanție, ecou de clopot și mai multe feluri de sunete. Lindenberg obișnuia să-l încuie în dulapul lui de îndată ce își părăsea camera, pentru că altminteri ceilalți doi Unteroffizieri cu care trebuia să împartă camera ar fi făcut cu siguranță fărâme „monstrul", cum îl numeau ei.

Așadar, monstrul sună. Lindenberg se trezi imediat. Se ridică, își întinse brațele, aruncă pătura într-o parte și sări pe preșul din fața patului. Se mișcă puțin și făcu câteva genuflexiuni pentru a-și regla circulația.

Monstrul, care nu fusese deconectat, scotea acum sunete stridente. Era treapta a doua; cea de-a treia avea să fie un zornăit infernal din trei clopote.

— Dobitocule, strigă un Unteroffizier care fusese smuls din somn. Oprește-ți cârâitoarea sau o fac praf!

Căută, bâjbâind, papucii săi din pâslă, ca să avarieze monstrul printr-o aruncătură bine țintită. Însă nu nimeri imediat proiectilele.

Cu o mișcare sigură, Lindenberg își deconectă deșteptătorul.

— Te rog să mă scuzi, spuse el cu o ținută demnă. În sinea lui condamna lipsa de înțelegere a camaradului său pentru ambițiile de serviciu; însă se stăpânea să n-o arate.

O dată pe săptămână, Lindenberg obișnuia să-și controleze nemijlocit grupa după deșteptare, și nu în ultimul rând pentru a le demonstra subordonaților că la orice oră era la post și că ar fi recomandabil să se aștepte la apariția lui în orice situație, cu adevărat în orice situație.

— Chiar și la căcăstoare! le spusese el soldaților săi cu profundă seriozitate.

Lindenberg iubea aceste minute ale zorilor de zi cu o patimă bine temperată. În ele respira liniștea dinaintea furtunii, liniștea dinaintea primei detonații, tăcerea dinaintea marii izbucniri. Inhală adânc aerul matinal.

Ziua cea nouă își croi drum cu băgare de seamă. Se agăță palidă de pereții cazarmei și aștepta mută. Lângă fereastra deschisă, Lindenberg inspira răcoarea de-afară. I se părea că aude respirând o mie de soldați. În curând aveau să se pună în mișcare, și din cutiile de beton avea să uruie puterea deșteptată a artileriei gata de luptă, asemenea unui motor imens pus dintr-o dată în funcțiune.

Unteroffizierul dădu mulțumit din cap, și pentru o scurtă perioadă de timp, ținuta lui era, totodată, umilă și mândră. În asemenea momente îl copleșea întotdeauna sentimentul înălțător de fericire că este soldat. Pentru asta trăia, pentru asta merita să trăiești.

Se deplasă cu pas elastic la spălător, se bărbieri cu grijă și intră sub duș. Apoi se echipă cu uniforma de serviciu și își mai verifică o dată înfățișarea în oglinda din perete. Nu găsi nimic să-și reproșeze.

Cu cinci minute înainte de deșteptare, stătea pe culoarul principal, în fața ușii îndărătul căreia dormea grupa sa, fără a bănui nimic. Se bucura de surpriza pe care avea să i-o pregătească.

Își făcu apariția agale Unteroffizierul de serviciu. Era nebărbierit, după cum constată Lindenberg cu dispreț, și căscă o gură până la urechi.

— Ia te uită, făcu el, fără a se mira câtuși de puțin de prezența celui „de fier". Ultimul soldat e din nou cel dintâi. Ce-o să se mai bucure soldații tăi.

— Sper, spuse Lindenberg, rezervat.

Unteroffizierul de serviciu se puse în mișcare. Împinse în lături o ușă după alta, șuieră pătrunzător din fluier, după care strigă:

— Deșteptarea!

Lindenberg își mai potrivi o dată centura, ceea ce nu era necesar; verifică scurt poziția mănușilor sale gri din piele, ceea ce era inutil, dat fiind că de atâta spălat deveniseră moi și fără formă. Trecu pragul și rămase drept lângă ușă.

Stătea tăcut, observând cu atenție toate mișcările. Siluetele se ridicară din paturi, în cămăși de noapte fluturânde. Unul căscă și scoase niște sunete cum se aud îndeobște din grajd.

Tunarul Vierbein îl descoperi cel dintâi pe Unteroffizier. Urlă un: „Atențiune!" și luă poziția de drepți. Soldații buimaci de somnul de dimineață încremeniră indiferenți, în ținuta de noapte, fără să conteze ce făceau în acel moment. Parcă erau pe cale să-și continue în picioare somnul întrerupt.

Obergefreiterul Kowalski se mișcă anevoie din pat, privi din colțul său și cercetă situația. Apoi raportă:

— Nu există evenimente deosebite.

Unteroffizierul Lindenberg luă și el poziția de drepți, așa cum pretindea disciplina, și duse gânditor mâna la bonetă.

— Mulțumesc, spuse el, pe loc repaus! Continuați!

Acum, trecu și el în repaus.

Soldații cunoșteau ciudățeniile lui Lindenberg. Trecuseră prin zeci de asemenea inspecții de dimineață. Știau că Lindenberg voia să constate dacă se purtau așa cum trebuie să se poarte un soldat în viziunea unui Unteroffizier, la începutul unei noi zile: flexibil și regulamentar, proaspăt și voios, privind cu nădejde la ce va veni. Moto: „Gata oricând!"

Kowalski își jucă rolul de veteran al camerei cu o siguranță mecanică.

— Se prezintă careva bolnav? întrebă el. Ca de obicei, nu primi nici un răspuns.

— Nu sunt raporturi pe caz de boală! strigă el apoi.

Lindenberg încuviință din cap.

Kowalski strigă mai departe:

— Repartizarea pe sectoare: Wagner și Volkmann!

Wagner vru să protesteze; chiar ieri fusese pe sectoare, iar alaltăieri de serviciu la cameră. Și astăzi din nou? Asta era șicană curată! Dar de față cu Lindenberg nu-și putea permite să crâcnească. Își aruncă furios cămașa de noapte pe pat, întinse fundul gol către Kowalski și se supuse.

Kowalski își rezolvă temeinic sarcinile, înainte de a se retrage la toaletă și de a trece apoi la spălător.

— Serviciu la cameră: tunarul Vierbein! strigă el.

— *Jawohl*, spuse Vierbein imediat. Serviciu la cameră.

Pe chipul lui Lindenberg apăru un surâs aprobator. Îl privea pe Vierbein cu oarecare bunăvoință. Înregistră fiecare mișcare a lui Vierbein și găsi ca este exactă și destul de energică. Acest lucru îl bucura. Asta confirma teoria lui: îl considerase dintotdeauna pe Vierbein un soldat util. Desigur, era încă moale, poate chiar niței cam bleg în sentimente; dar solicitudinea nu i-o putea nega nimeni, și asta, orișicât, era o condiție esențială. Vierbein era „docil", cum se spunea atât de potrivit, și ăsta era doar meritul lui, al lui Lindenberg.

— Tunar Vierbein, spuse Unteroffizierul.

Vierbein, deja în pantalonii de instrucție, apăru ca din pușcă.

— Herr Unteroffizier !

— Arată-mi pieptenele și peria.

Vierbein i le arătă și el le privi.

— Ustensilele de bărbierit.

Vierbein le arătă și pe-astea.

— Periuța de dinți și paharul de spălat pe dinți.

Și pe astea le privi Lindenberg.

Pe urmă Unteroffizierul spuse:

— Bine, tunar Vierbein. Continuă tot așa!

Și după ce rosti această laudă uriașă, constată, nu fără o minusculă senzație a unei duioșii bărbătești, că Vierbein se arătă fericit.

Lindenberg stătu mai departe lângă uşă, aproape nemişcat, înregistrând atent orice mişcare. Şi fiindcă găsi cam tot ce vedea în regulă, îl cuprinse o stare de mulţumire. Se simţi din nou copleşit de sentimentul bucuriei de a putea fi soldat.

Cât era de înălţător să stea aici, să-i vadă pe subordonaţi în faţa lui cum începeau ziua conform planului, după regulile bine gândite de el, cum se străduiau să împlinească pregătirile pentru serviciul regulamentar, sub ochii iscoditori ai superiorului lor direct. Numai un asemenea sentiment făcea viaţa vrednică de a fi trăită şi-i dădea un rost existenţei.

Restul era cu totul neînsemnat, mult mai puţin important, era de compătimit sau chiar de disprețuit. Doar aici se afla marea sa fericire! Nu la femei: nu miroseau bine şi erau moi la pipăit. Nici în biserică: pe acolo toţi erau prea pioşi şi prea dispuşi la mărturisiri. Nici în cărţi: nu făceau decât să zăpăcească şi să slăbească mintea. Nici în natură: ca scăpa frâiele şi îndemna la singurătate. Numai milităria umplea pe de-a-ntregul un bărbat.

— De fapt, unde e Gefreiterul Asch? întrebă brusc Lindenberg.

Încă nu-l văzuse pe Asch în această dimineaţă. Se gândi repede la toate persoanele pe care le înregistrase, îşi întrebă memoria remarcabilă în astfel de detalii şi concluse: nu, pe Asch încă nu-l văzuse.

Soldaţii preferară să părăsească încăperea. Era şi normal; îşi luară prosop, săpun şi instrumente de bărbierit, pastă, periuţă de dinţi şi pahar pentru spălat pe dinţi — aceasta din urmă doar pentru că se aflau sub privirile lui Lindenberg — şi treceră la spălător. Ar fi fost de-a dreptul o prostie să se expună pe mai departe privirii cercetătoare a Unteroffizierului.

— Unde e Gefreiterul Asch? întrebă Lindenberg din nou.

Nu primi nici un răspuns. Până şi Kowalski, care se ţinea prin preajmă, preferă să tacă. Încăperea era acum aproape pustie.

Lindenberg ezită să creadă ceea ce se văzu silit să bănuiască. Apoi intră în cameră, acolo unde, în spatele a două dulapuri, se afla patul Gefreiterului Asch. Rămase nemişcat câteva secunde lungi.

Gefreiterul Asch stătea întins în patul său, cu mâinile sub cap, şi-l privea senin pe comandantul de grupă. Arăta satisfăcut. Pusese comod piciorul drept peste genunchiul stâng şi zâmbea.

Unteroffizierul Lindenberg nu căută să-şi ascundă uluirea. Ceea ce i se înfăţişa aici privirii era efectiv de neînchipuit. Aproape un sfert de oră Gefreiterul Asch cutezase, prin urmare, să ignore prezenţa Unteroffizierului său. Asta era într-adevăr scandalos! Aşa ceva nu mai păţise el, Lindenberg, niciodată. Şi, pentru a fi foarte sincer, nu i-ar fi trecut niciodată prin cap, nici măcar în vis, că aşa ceva ar fi cu putinţă.

Lindenberg căută să se stăpânească.

— Nu vrei să te scoli, Asch?

Asch răspunse liniştit:

— Gradul meu e Gefreiter.

Unteroffizierul înghiţi gălușca, dar numai câteva secunde. Imediat intră în acţiune deosebitul său simţ pentru comportamentul regulamentar şi-i spuse că, într-adevăr, comisese o greşeală. Conform ordinului Führerului, subordonaţilor trebuia să li te adresezi cu gradul şi numele. Era, ce-i drept, total lipsit de tact din partea lui Asch, poate chiar un act de indisciplină, să-i atragă atenţia asupra acestui lucru, dar avea cu siguranţă dreptate.

Aşadar, Unteroffizierul se corectă:

— Nu vrei să te scoli, Gefreiter Asch?

— Nici nu poate fi vorba Herr Unteroffizier, spuse acesta, amabil.

Obergefreiterul Kowalski, care era singurul martor al acestei discuţii, se înroşi. Nu se putea şti dacă era un semn de bucurie sau de spaimă. Luptă scurt cu el însuşi, dacă să treacă alături de ceilalţi la spălător sau să rămână în linia de foc. În cele din urmă rămase.

Şi faţa lui Lindenberg se îmbujoră. Se încordă şi spuse cu o voce aspră:

— Scoală-te imediat, Gefreiter Asch!

— Asta, făcu Asch, ridicându-se agale, e altceva. E un ordin clar. Ordinele clare şi îndreptăţite nu le ignor. Până acum a fost doar o întrebare, cel mult un îndemn, formulat neclar, Herr Unteroffizier.

Lindenberg înghiţi şi această remarcă, îmboldit de uriaşul său sentiment al dreptăţii. Consideră că se impune ca situaţia să fie lămurită fără echivoc. Şi în timp ce Asch se ridică, coborî din pat şi îşi trase cămaşa de noapte peste cap, Unteroffizierul spuse:

— Conform regulamentelor în vigoare, toată lumea trebuie să se ridice imediat după deşteptare. N-ai făcut aşa, Gefreiter Asch. Deci ai contravenit regulamentelor în vigoare.

Asch rămăsese în pielea goală. Nu adoptă nici o poziţie, ceea ce părea foarte normal, dată fiind starea lui.

— Herr Unteroffizier, zise el, există noţiuni asupra cărora se poate discuta. „Imediat" e o astfel de noţiune. Ce înseamnă de fapt „Imediat"? O secundă? Trei minute? Sau un sfert de oră? Asta nu scrie în nici un regulament, deci se poate stabili în mod discreţionar, şi exact aşa am şi făcut.

— „Imediat" înseamnă zece secunde, maximum un minut, hotărî Unteroffizierul.

— Ulterior, oricine poate afirma acest lucru, făcu Asch cu blândeţe.

Lindenberg scrâşni din dinţi. Regreta deja simplul fapt că se lansase într-o discuţie cu Asch. Însă acum voia să-i facă faţă şi să-şi motiveze temeinic felul său corect şi soldăţesc de a gândi.

— Eu nu sunt oricine, spuse el tăios, cu sunt superiorul dumitale. Conform convingerii mele, ai acţionat contra regulamentului, ceea ce e pasibil de pedeapsă.

— Herr Unteroffizier, cum poate fi pasibil de pedeapsă ceva ce a fost aprobat în mod clar de către dumneavoastră?

— Ce?

Asch se arătă dispus să explice mai îndeaproape.

— Eu stăteam întins pe pat în prezenţa conducătorului de grupă. Pentru că pe toată perioada de la deşteptare încoace, dumneavoastră, Herr Unteroffizier, aţi fost prezent. Şi n-a urmat nici o remarcă, nici un îndemn şi nici un ordin. Aşa că eu a trebuit să consider, Herr Unteroffizier, că dumneavoastră aprobaţi categoric atitudinea mea.

Lindenberg tresări de parcă tocmai ar fi primit o lovitură puternică în creştet. Se scutură puţin, apoi se încordă din nou, cu un efort.

— Cu dumneata nu mai vorbesc, Gefreiter Asch.

— Ce păcat! Herr Unteroffizier.

— Am să-ţi fac raport.

— E penibil, câte se tot întâmplă în grupa dumneavoastră, Herr Unteroffizier, spuse Asch, de parcă ar fi fost cu adevărat mâhnit din pricina asta.

Unteroffizierul Lindenberg nu mai pricepea nimic. Pur și simplu nu-i venea să creadă ce auzea. Căută o explicație, dar nu găsi nici una care să-l convingă.

— Ia ascultă, Gefreiter Asch, nu ți-e bine? Ești bolnav? Sau ce se-ntâmplă?

— Sunt perfect normal, dacă la asta vă referiți. Însă mă simt deranjat de dumneavoastră, Herr Unteroffizier.

— Gândește-te ce spui! strigă Lindenberg, indignat.

Obergefreiterul Kowalski avusese grijă ca ei să rămână singuri. Soldații, care între timp se spălaseră, stăteau pe culoar, la bustul gol, și își dădeau cu părerea. Se așteptau la ce era mai rău.

— M-am gândit foarte bine la ceea ce spun, explică Asch. Mă simt deranjat de dumneavoastră, Herr Unteroffizier. Asta-i tot. De ce nu ne lăsați să ne sculăm în liniște și să ne pregătim de program? Doar nu suntem automate, și nu vrem ca numai în somn să ne bucurăm de nițică viață personală. Aici suntem tratați ca sclavii, iar dumneavoastră nu sunteți un instructor, ci un gardian.

Lindenberg își luă notițe și spuse tunător:

— Am să țin minte totul!

— Sper! zise Asch, dând aprobator din cap. Și dacă expresia de „gardian" nu vă satisface, o puteți înlocui prin „posesor de sclavi".

— „Posesor de sclavi"! strigă Lindenberg înspăimântat; fusese rănit în ce avea el mai intim și i se părea că va sângera până la moarte. Ajunge! strigă cu ultimele puteri. Acum gata!

— Dacă asta vă e de ajuns, atunci gata! încuviință Asch.

Lindenberg pălise ca un cearșaf proaspăt spălat. Își adună toate forțele ca să nu devină violent. Era mândru de el fiindcă nu se lăsa mânat de instincte. O molestare a subordonaților era extrem de sever interzisă, iar el respecta tot ce era interzis.

Unteroffizierul Lindenberg spuse cu o voce, după cum i se păru lui, penetrantă, dar stridentă și nesigură, amenințând să cedeze:

— Ai s-o plătești scump, Gefreiter Asch!

Apoi se răsuci scurt, se îndreptă spre Kowalski și zise:

— Ești martor.

— La ce să fiu martor? întrebă Kowalski, făcând, cu succesul său obișnuit, pe prostul.

Dar Lindenberg nu-l luă în seamă. Se îndepărtă cu o ținută rigidă, de-a dreptul țeapănă. Îl mai stăpânea un singur gând: teribila pățanie care tocmai i se întâmplase trebuia să-și găsească ispășirea! Altminteri lumea avea să se năruiască!

Elisabeth Freitag, îmbrăcată doar într-un neglijeu roz, rămase în mijlocul camerei ei, ușor îngândurată. Își dădu părul la o parte, apoi păru să fi luat o hotărâre. Deschise dulapul cu haine și alese cu grijă o rochie de vară din mătase verde, despre care știa că-i vine grozav.

În timp ce se îmbrăca, se uită la ceas. În douăzeci de minute se făcea ora opt; în cel mult cinci minute tata Freitag trebuia să se urce pe bicicletă, ca să fie punctual la serviciu. De obicei, dimineața îi plăcea să meargă pe jos, însă când se afla în întârziere, datorită vreunei munci, a unui mic dejun prelungit sau, așa ca azi, a somnului, atunci obișnuia să recupereze timpul pierdut în calitate de biciclist.

Așadar, încă cinci minute! Scoase din poșetă un ruj de buze, lucru care se întâmpla extrem de rar, și-l folosi cu grijă. Nu câștigă mare lucru, căci buzele ei erau destul de roșii, fragede și, în același timp, se arcuiau frumos. Apoi își mai pieptănă o dată cu grijă părul, străduindu-se să-l lase să-i alunece drept și egal într-o parte. Pe urmă se uită din nou la ceas. Trecuseră deja zece minute și tatăl ei tot nu părăsise casa.

Acum nu mai avea voie să ezite. Făcu un semn ușor ghiduș imaginii ei din oglindă, apoi se ridică și dădu să iasă. Pe culoar se întâlni cu bătrânul Freitag.

— Unde vrei să mergi? întrebă el.

— La cazarmă, spuse Elisabeth.

— Ești de serviciu astăzi, de dimineață?

— Nu, răspunse Elisabeth. Oficial, nu. Dar intenționez să trec în evidență chitanțele și să fac un inventar. Dimineața am mai multă liniște.

— Și ce mai ai de gând să faci?

— N-o să mă duc la Herbert Asch, dacă la asta te referi.

— Bine, spuse bătrânul Freitag; răspunsul ei păru să-l fi liniștit. Dacă o spui tu, atunci o fi și adevărat. Știu că tu nu mă minți absolut deloc.

— De ce accentuezi asta, tată?

— Fiindcă vreau să rămână totul între noi așa cum e, și nu vreau să încerci să-l influențezi pe Herbert Asch în chestiunile ce țin de serviciul lui. Ar fi, desigur, inutil, însă precis că l-ar deranja.

— Îți faci prea multe griji pentru el, spuse Elisabeth.

Bătrânul Freitag aprobă din cap.

— Fiindcă-mi fac griji pentru tine. Ăsta-i singurul motiv. Dar nu vreau să te opresc. Du-te și verifică-ți chitanțele, fă-ți inventarul și nu-i ieși astăzi în cale lui Herbert Asch.

— Așadar, să stau și să aștept. Să aștept ceva ce încă nici nu știu.

— Să nu faci nimic din toate astea, spuse ferm bătrânul Freitag. Să nu aștepți nimic și cu atât mai puțin să stai să te uiți. Tu să rămâi deoparte.

— Și crezi că asta e atât de simplu?

— Elisabeth, făcu bătrânul Freitag cu gravitate, mi-ai promis adineauri că n-o să te duci la Herbert Asch.

— Îmi țin promisiunea, tată.

Elisabeth părăsi casa Freitag. Păși neliniștită în direcția cazărmii și, cu cât se apropia de ea, cu atât mai repezi îi deveneau pașii. Se uită de mai multe ori la ceas. Era aproape opt, prin urmare, era timpul să ajungă. Pentru că nu avea voie să întârzie.

Când să treacă pe poartă, își scoase din geantă permisul permanent, însă santinela o recunoscu și-i făcu semn.

— Intrați, intrați! strigă soldatul. Niciodată nu sunt destule ca dumneavoastră pe-aici.

Fără să ezite câtuși de puțin, Elisabeth Freitag se îndreptă spre blocul bateriei a 3-a. Intră pe ușa larg deschisă, atrăgând rânjete de uluire și priviri admirative din partea soldaților care se strânseseră interesați în jur. Urcă în grabă scările până la etajul întâi. Acolo însă nu trecu pe culoar prin ușa batantă, ci se opri în fața unei uși pe care fusese lipită elegant și curat o carte de vizită: Wedelmann, Leutnant. Apăsă pe butonul soneriei.

I se deschise imediat. Noua ordonanță a lui Wedelmann, tunarul Wagner, pe care Hauptwachtmeisterul i-l repartizase cu perfidie Leutnantului, stătea în chenarul ușii.

— Ei? întrebă el ostil. Ce doriți?

— Pot să vorbesc cu Leutnantul Wedelmann, vă rog?

— Ce treabă aveți cu el?

— Vreau să-i vorbesc, vă rog. Personal.

— Personal? Se prefăcu Wagner uimit. Apoi spuse: Un Leutnant e mereu în serviciu.

— Prea bine. Atunci vreau să vorbesc cu el oficial. Vă rog!

Wagner se rezemă de tocul uşii.

— Dumneavoastră, oficial? Ce aveţi de vorbit cu el oficial?

Elisabeth era disperată. Omul ăsta o făcea să se fâstâcească peste măsură. Nu putea să mai rămână aici pe trepte, fiindcă, încet-încet, numărul soldaţilor din preajma ei deveni mai mare; dădeau cu voce tare verdicte indubitabile. În orice clipă putea să apară şi Herbert Asch, sau Vierbein, sau Kowalski. Şi nici unul dintre ei nu avea voie s-o vadă pe-aici. Trebuia să se întoarcă.

Dar tocmai când încerca să plece, auzi vocea Leutnantului Wedelmann.

— Ce se întâmplă acolo, Wagner? Eşti angajat pe post de muiere bârfitoare sau pentru curăţatul cizmelor?

— E cineva aici, făcu Wagner.

Wedelmann se apropie plictisit. Când o recunoscu pe Elisabeth Freitag, se încurcă de-a binelea. Îşi privi pantalonii de călăreţ, vârâţi în ciorapi verzi din lână.

— Scuzaţi-mi înfăţişarea, spuse el. Ce pot face pentru dumneavoastră, domnişoară Freitag?

— Pot să vă vorbesc?

— Mie? În locuinţa mea? La ora asta?

— Vă rog.

— Intraţi, spuse Wedelmann grăbit; o luă înainte şi deschise uşa către sufrageria lui. Aici, vă rog. Luaţi loc. Vin imediat, doar să termin cu îmbrăcatul.

Elisabeth privi cercetătoare în jur. Încăperea nu era prea mare şi nici mobilată din cale afară de rafinat. Un birou de scris, o etajeră pentru cărţi, trei fotolii, o măsuţă, o lampă cu picior. Pe pereţi, două reproduceri după nişte acuarele, o mulţime de fotografii. Un covor verde punctat cu alb, un preş mic. La ferestre, perdele verzi, foarte spălăcite sau uşor prăfuite. Pe birou, o carte deschisă: *Credinţă în Germania*, de Zöberlein; un vraf de ziare, trei regulamente albastre, resturi de ţigări, o sticlă de rachiu şi un pahar de apă.

Wedelmann intră în cameră îmbrăcat în uniformă. O privi cu bunăvoinţă.

— Ce vă aduce la mine așa dis-de-dimineață?

— Sper că nu vă deranjez.

— Nu deranjați niciodată, o asigură Wedelmann.

Îi făcea plăcere s-o poată privi. Era frumoasă, chiar și în lumina vie a soarelui de dimineață; mult mai frumoasă decât îi păruse în localul *Bismarckshöh* sau în cantina Unteroffizierilor.

— Nu vă răpesc prea mult timp?

— Dispuneți de mine și de timpul meu, spuse Wedelmann.

Și chiar credea în cele spuse. În afară de asta, își permitea gestul fără doar și poate. Instrucția cu bateria de tun începea la ora opt și cincisprezece minute, iar dacă nu era punctual, se pornea, conform înțelegerii, fără el. Și înainte de ora nouă nu era de așteptat nici un control.

— Intenționam să vă rog să mă ajutați, spuse Elisabeth.

— Ce-ar trebui să fac? întrebă Wedelmann, extrem de dispus.

Elisabeth Freitag îi plăcea; îi plăcuse dintotdeauna. În mod cert nu era atât de complicată ca Ingrid Asch și era mult mai plăcută și mai de nădejde decât Lore Schulz; ca să nu mai vorbească de fetele de mic-burghezi, cu ticul calculatului, sau de fetele ușoare, cu instinctul pentru afaceri. Această Elisabeth Freitag era sănătoasă și avea să se poarte corespunzător în orice fel de situație.

— Vreau să fiu foarte cinstită cu dumneavoastră, spuse Elisabeth. Și cred că îmi și este permis. După o scurtă ezitare, spuse precipitat: Știți doar că eu și Herbert Asch... că Gefreiterul Asch și cu mine... doar ați stat lângă noi sâmbăta trecută, la aceeași masă, nu-i așa?

— Desigur, zise Wedelmann, bineînțeles că-mi amintesc.

Îi veni greu să se stăpânească. I se părea că acum ar fi trebuit să fie peste măsură de mâhnit. Și își spuse în sinea lui: „Așa mi-e dat mie; așa pățesc întotdeauna. Așa îmi ies toate în calc, și îmi scapă una după alta. Un Leutnant, în special în privința asta, e un prăpădit, iar eu sunt unul dintre cei mai prăpădiți, pentru că sunt mult prea cumsecade, și asta îmi strică până și cele mai favorabile ocazii."

— Atunci am avut sentimentul, spuse Elisabeth deschis, că-l apreciați pe Herbert Asch, că, după toate aparențele, dacă mi-e permis să spun așa, și dacă există așa ceva între subalterni și superiori, ați fost chiar prietenos față de el.

— Da, adevărat, spuse Wedelmann cu convingere, așa ceva există.

Se simți ușor flatat, iar acest lucru îl impresiona.

— Și Herbert Asch, Gefreiterul Asch, are o părere bună despre dumneavoastră, Herr Leutnant. Vă e foarte devotat. Vă prețuiește, da, vă stimează efectiv.

— Asta mă bucură, spuse Wedelmann cu însuflețire și abia ascunzându-și mândria.

Faptul că subalternii săi îl respectau era de la sine înțeles, că îl apreciau, era dorința lui, faptul că existau însă unii care-l iubeau și-l stimau, asta îl umplea de bucurie și mulțumire.

— Dragă domnișoară Freitag, continuă Leutnantul, și eu îl prețuiesc pe Gefreiterul Asch, chiar și ca soldat, cu toate că nu-l consider exemplar, ceea ce nu-i o critică, ci o constatare. Ca om însă mi-e de-a dreptul simpatic, și nu în ultimul rând din cauza dumneavoastră. Acum nu știu pentru ce anume ați venit, dar dacă acest Gefreiter Asch ar refuza cumva să-și asume consecințele relației cu dumneavoastră, sau cele rezultate din comportamentul său, puteți conta pe mine în mod special. Atunci va trebui să-l forțez să-și recunoască norocul, tocmai pentru că-l apreciez atât de mult.

Leutnantul tăcu și observă că Elisabeth îl privea cercetător, aproape ușor bănuitoare. Să fi îndrugat niște prostii? Tot ce se poate. Era soldat, un suflet caritabil; pe teren personal făcea tot timpul gafe. Nu se mai mira de ele, ce-i drept, însă de fiecare dată se simțea jenat.

— Herr Leutnant, spuse Elisabeth cu căldură, nu e vorba despre viața mea personală și nici despre cea a lui Herbert Asch.

— Aha! făcu Wedelmann bucuros și se simți imediat mult mai sigur pe el. Vasăzică e vorba despre o afacere care ține strict de serviciu?

— Cred că da.

— Doar credeți, domnișoară Freitag? Nu sunteți convinsă?

— Bănuiesc.

— Ce bănuiți?

Elisabeth se apucă să povestească cât se poate de sincer. Nu știa prea multe, dar nu ascunse nimic. Dădu drumul bănuielilor care o încercau.

Leutnantul Wedelmann o ascultă cu atenție. Neliniștea îi dispăruse, iar chipul său tânăr și smead arăta grav și calm. Simțea o certitudine aproape fizică. Aici se mișca pe un teritoriu cunoscut; aici nu trebuia să se împiedice, lăsându-se zăpăcit de prăpastii sexuale și sentimentale.

— Ceea ce susțineți, adică ceea ce bănuiți dumneavoastră, spuse el după o pauză măsurată, pare absurd. Dar eu cred că totuși e posibil.

— Deci și dumneavoastră credeți că va fi în stare s-o facă?

— S-o facă până la capăt, e îndoielnic, date fiind condițiile. Și motivele pe care le cunoașteți, adică le bănuiți, îmi sunt clare. Dacă eu aș avea un prieten și acesta ar fi împins la sinucidere sub ochii mei, lângă mine, atunci... Dar eu nu am nici un prieten.

— Toate astea le-am pus și eu cap la cap, Herr Leutnant, zise Elisabeth, optimistă. Nici nu știu dacă-i așa, sau măcar aproximativ așa. Poate mă înșel, poate că totul e altfel, mult mai puțin periculos. Dar am simțit nevoia să vin și să vă spun dumneavoastră, numai dumneavoastră, că nu am încredere în nimeni altcineva.

— În mod sincer, încerc să nu vă dezamăgesc, zise Wedelmann, ferm.

— Sunteți un om minunat, mai zise Elisabeth. Țin foarte mult la dumneavoastră.

Wedelmann roși.

— Nu, nu, se apără el. Nu-i chiar așa. Nu mă priviți, vă rog, ca pe un binefăcător sau chiar ca pe un fel de gentilom. Aici sunt foarte rece și nu țin cont de înclinațiile personale. Sigur că da.

— Firește, aprobă Elisabeth, radiind de încredere.

Wedelmann se ridică, pentru a-i evita privirea.

— Dacă voi lua sub control această situație, spuse el, o voi face, în ultimă instanță, numai din motive ce țin strict de serviciu. Pe mine mă interesează doar disciplina, reputația Wehrmachtului, ca să zic așa. Sau, și mai simplu, nu vreau să se întâmple nici un fel de porcării periculoase în bateria în care îmi exercit eu serviciul. La urma urmei, totul s-ar răsfrânge negativ asupra mea.

— Sunteți un om adorabil, Herr Wedelmann.

— Ei, asta-i! exclamă acesta și-și înăbuși din nou sentimentele ce năvăliseră iarăși asupra lui. Pur și simplu, nu-mi pot permite vreun lucru murdar în domeniul meu, chiar dacă anumiți

Unteroffizieri ar merita-o. Dar să rămânem la subiect. Va trebui, așadar, să ne așteptăm ca Asch s-o ia razna, fie și numai psihic. Până acum nu se putea întâmpla nimic, e abia ora opt și treizeci de minute, și exercițiul tragerii cu bateria de tun tocmai a început. Înainte, între orele șapte și opt, a fost cursul despre primul ajutor în caz de accident, ținut de un Sanitätsfeldwebel. Aici nu există puncte de fricțiune; soldații folosesc ora asta cel mai adesea pentru a mai trage un pui de somn matinal. Dimineața foarte devreme aici nu se întâmplă niciodată nimic. Însă acum, la instrucția tragerii cu tunul, s-ar putea să devină periculos, dacă Asch chiar are de gând așa ceva.

— Ce-o să faceți, dragă Herr Wedelmann?

— Foarte simplu, spuse acesta. Am să-l izolez pe Gefreiter. De pildă, pot să-l încui toată ziua în magazia de efecte. Acolo poate să doarmă sau să joace cărți cu Wachtmeisterul Werktreu. Se pare că pentru cei doi treaba asta e la ordinea zilei.

— Nici nu știu cum să vă mulțumesc, Herr Wedelmann.

— Am să mă gândesc eu la ceva, făcu Leutnantul, vesel. Mă puteți invita la cununie.

— Sunteți invitat din toată inima.

— Dintotdeauna mi-am dorit să fiu naș, spuse Leutnantul.

Observă cu o bucurie tacită că Elisabeth se îmbujoră. Simțea cât e de impresionant să poți vorbi confidențial cu un om; tânjise de mult după asta.

— Însă până una-alta, făcu el, hai să împiedicăm o avalanșă.

Elisabeth îi strânse mâna cu putere.

— Sper să nu ajungeți prea târziu, spuse ea.

Hauptwachtmeisterul Schulz era pe cale să-i țină soției sale, Lore, o prelegere despre buna cuviință dis-de-dimineață. Evita să i se adreseze direct, pentru că acest lucru ar fi fost mult prea personal, și ea nu merita un asemenea gest. Lore trebuia să știe doar ce credea el despre ea, pentru a-i deveni clare pretențiile lui.

— Nevasta unui Hauptwachtmeister, spuse el, șezând la masa din bucătărie, are, prin urmare, îndatoriri de la care nu se poate sustrage. E sub demnitatea ei să se încurce cu subalterni de-ai soțului, și e periculos pentru disciplină s-o facă cu superiorii.

— Și care grade sunt disponibile? întrebă sec Lore Schulz.

Schulz trânti zornăind ceaşca de cafea, cu o indignare plină de demnitate. O mustră cu privirea pe soţia lui, care se rezemase de bufetul din bucătărie şi care, din raţiuni bine cunoscute, nu fusese îndemnată să ia loc la masă.

— De fapt, spuse el, te pomeneşti că mai eşti şi mândră de ceea ce ai realizat.

— Şi ce să fac? întrebă ea supărată şi deznădăjduită. Să-ţi cad în genunchi, să plâng cu lacrimi de crocodil şi să întind mâinile spre tine, implorând iertare? Şi pentru ce? Pentru că m-ai neglijat? Pentru faptul că nu eşti un om normal?

Schulz o privi cu reproş. Lore plângea. Se simţi împăcat, dat fiind că vedea în asta un semn sigur al superiorităţii sale. Din punct de vedere moral, ea era ca şi lichidată, cum de altfel se şi cuvenea. E mare lucru să te pricepi să manevrezi tunuri, să călăreşti cai, să frângi oameni. Nu oricine o poate face.

— Am să te iert, cândva, spuse el, atunci când voi avea sentimentul sigur că, în sfârşit, calci pe note.

Îşi savură cafeaua şi se mai uită o dată la ceas, pentru a verifica dacă soţia sa îl potrivise exact după ora cazărmii. Era opt şi zece minute. Apoi se ridică şi părăsi locuinţa.

Hauptwachtmeisterul intră bine dispus în biroul lui. Aici îl aşteptau deja Unteroffizierul contopist, Unteroffizierul de serviciu, Unteroffizierul Lindenberg şi tunarul Wagner. Îl salutară cu toţii în poziţie de drepţi, apoi luară pe loc repaus, când li se îngădui.

— Ce vrei, puştiulică? îl întrebă el pe tunarul Wagner.

— Herr Leutnant Wedelmann, spuse acesta, doreşte să fiu înlocuit imediat.

Hauptwachtmeisterul radia. Mergea mai repede decât se aşteptase; probabil că Wedelmann ăsta s-a dat pe brazdă, cum se spune. Grozav.

— Şi de ce? întrebă el amabil.

— Herr Leutnant a spus că aş fi un idiot, raportă Wagner fără jenă.

Schulz era peste poate de mulţumit. Apoi anunţă:

— Spune-i Leutnantului Wedelmann că în baterie am numai idioţi de teapa dumitale! E absolut inutil să te schimb. Rămâi şi pe mai departe ordonanţa lui. Ia-ţi zborul, omule! Du-i vestea cea bună!

După ce tunarul Wagner părăsi biroul, Hauptwachtmeisterul parcurse raportul de zi al Unteroffizierului contopist și corespondența de serviciu. Răsfoi ordinele emise, aruncă o privire rapidă asupra scrisorilor și spuse:

— E bine. Mereu aceleași mizerii. Următorul.

Se simți îndreptățit să asculte raportul Unteroffizierului de serviciu.

— Învoirile de noapte, în totalitate. Doi bolnavi. Avariile de la latrina de jos înlăturate. În rest nimic deosebit.

Hauptwachtmeisterul luă registrul acestuia și verifică raportul pe baza însemnărilor.

— Avariile de la latrina de jos înlăturate, făcu el, dus pe gânduri.

— Conform ordinului, spuse Unteroffizierul de serviciu. Meșterii bateriei au montat un geam nou și au curățat tavanul avariat.

— Glonțul a fost găsit?

— *Jawohl*, spuse Unteroffizierul de serviciu.

Scoase o batistă nu prea curată, o despături și culese din ea o formă din plumb și oțel, de mărimea unui chiștoc de țigară.

— Un glonț de pușcă, făcu el.

Hauptwachtmeisterul se ridică brusc și deveni dintr-o dată foarte vioi.

— Ești sigur că aici e vorba de un glonț de pușcă?

— Cu certitudine, spuse Unteroffizierul de serviciu. Tipic pentru pușca de calibru 98. Wunderlich, Unteroffizierul responsabil cu armamentul și muniția, e de aceeași părere.

Schulz apucă bucățica din oțel și plumb și o aruncă cu o reținere, de parcă i-ar fi provocat silă. O puse pe mapa sa de scris și se întrebă: „Să fi fost oare, totuși?... Asta ar fi monstruos! Ar avea consecințe pur și simplu incalculabile. Dar atunci n-ar fi trebuit să șteargă urmele, sau mai exact: n-ar fi avut voie să le șteargă! Toate astea nu sunt decât prostii!"

— E bine, spuse el, smulgându-se brutal din gândurile sale sumbre. Cei doi indivizi care s-au dat bolnavi să se prezinte după aia la mine. De-acum înainte vom introduce această regulă.

Se îndreptă către contopistul său.

— Elaborează un ordin corespunzător pe baterie, Frost. Pe viitor, cine se prezintă bolnav va trebui să-mi raporteze după

control mie personal, în afară de cazul în care crapă sau are o boală contagioasă.

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister, făcut Frost.

O spuse fără prea mare tragere de inimă; i se citea în voce lașitatea. Ca soldat era un zero, însă ca scrib era, mai ales pentru Schulz, de neînlocuit.

Între timp, Hauptwachtmeisterul verifica dacă creioanele sale colorate, cele simple și cele chimice, erau ascuțite și ordonate regulamentar. Erau. Unteroffizierul de serviciu se simți pus pe liber, salută și dispăru. Acum nu se mai afla de față decât Unteroffizierul Lindenberg, aidoma unui stâlp.

— Ei, și dumneata? întrebă Spiessul, necruțător, pentru că de fiecare dată când îl vedea pe supersoldatul Lindenberg, cel de fier, cel incoruptibil, cel veșnic, se simțea provocat. Cu ce vrei să-ți dai din nou importanță?

— Un raport, Herr Hauptwachtmeister.

— Arată-mi odată peticul ăla! făcu Schulz.

Lindenberg puse hârtia, odinioară de un alb imaculat, pe care acum mărșăluiau și se ordonau litere mari și îngrijite, pe masa de scris a Hauptwachtmeisterului.

Acesta aruncă mai întâi o privire fugară, apoi rămase uluit; se ridică și se uită lung la Lindenberg, ceea ce acesta suportă fără să clipească. Pe urmă, Schulz citi din nou, pe îndelete, cuvânt cu cuvânt, următoarele:

„Raport

Raportez prin prezenta pe Gefreiterul Herbert Asch pentru a fi pedepsit, fiindcă în dimineața aceasta a continuat să rămână în pat în mod ostentativ încă cincisprezece minute după deșteptare, și, admonestat de mine, a manifestat un comportament indisciplinat, prilej cu care nu numai că a renunțat la formula de politețe, ci a folosit, în legătură cu umila mea persoană, jocuri de cuvinte precum „gardian" și „posesor de sclavi", și asta în prezența altor soldați.

Lindenberg, Unteroffizier."

Hauptwachtmeisterul Schulz tăcu îndelung. Apoi spuse:

— Marginea din stânga pe care ai lăsat-o la raportul dumitale nu e destul de lată. Așa n-am cum să îndosariez zdreanța asta.

Unteroffizierul Lindenberg tăcu și nu trădă câtuși de puțin faptul că remarca Hauptwachtmeisterului său îl zguduise profund. Se așteptase cel mai puțin la această observație formală, și categoric n-o meritase. În mod normal, marginea din stânga trebuia să fie de cinci centimetri, însă el era gata să garanteze cu capul că a lui nu era mai mică de patru centimetri.

— Și ce înțelegi dumneata, vru să știe Hauptwachtmeisterul, prin: „a rămas în pat în mod ostentativ"?

— Era gol în partea de jos a corpului și mă privea provocator.

Schulz clătină din cap. Aruncă raportul pe masă și trânti palma peste el.

— Ești în stare să juri?

— *Jawohl*, Herr Hauptwachtmeister, spuse ferm Unteroffizierul. În afară de asta am și martori.

— Cine-i martor?

— Obergefreiterul Kowalski, Herr Hauptwachtmeister.

— Și mai cine?

— Doar Obergefreiterul Kowalski, Herr Hauptwachtmeister.

— În cazul ăsta, spuse Schulz cu fermitate, ai depus un raport fals. Aici ai scris: „...în prezența altor soldați!" Și dacă ceea ce se zice că s-a întâmplat aici, lucru care încă nu e nicidecum demonstrat, s-ar fi petrecut în fața mai multor soldați, ar fi fost vorba de o revoltă. În fața trupei adunate! Dar uite că dintr-o dată se cheamă că a fost un singur martor. Ce-ți închipui, de fapt, Lindenberg?

Acesta se simți copleșit. Nu se putea pune cu metodele Hauptwachtmeisterului său, și chiar dac-ar fi putut-o face, probabil că spiritul său de disciplină desăvârșit l-ar fi împiedicat s-o arate. Străduindu-se să-și păstreze ținuta regulamentară, spuse:

— Dar asta nu schimbă cu nimic expresiile pe care le-a folosit Gefreiterul Asch, Herr Hauptwachtmeister.

— Vrei să mă dăscălești dumneata pe mine?! se miră Schulz.

— Nu, Herr Hauptwachtmeister, spuse Unteroffizierul.

Hauptwachtmeisterul bătu din nou cu palma peste raport.

— Urâtă treabă! strigă el mânios. Și zici că ești convins că nu te-ai înșelat?

— Nu, Herr Hauptwachtmeister.

— Vasăzică nu ești convins că nu te-ai înșelat?

— Nu m-am înșelat, Herr Hauptwachtmeister.

Schulz se ridică și se îndreptă spre el.

— Lindenberg, spuse el confidențial, acest Gefreiter Asch e totuși un soldat foarte bun. N-a fost niciodată așa. L-ai provocat cumva? Sau n-ai auzit bine? O fi vrut să zică altceva.

— Nu, Herr Hauptwachtmeister.

— Ascultă-mă bine, Lindenberg. Eu nu pun mare preț pe un asemenea raport. Asta se poate drege în alt mod. Freacă-l, din partea mea, până-i fierbe apa-n cur, până se frânge ca un briceag. Îți dau cu plăcere o mână de ajutor. Ei, ce spui, Lindenberg? Mai insiști asupra raportului dumitale?

— *Jawohl*, Her Hauptwachtmeister.

— Și dacă mi-ai face prin asta mie personal un favor?

— Regret, Herr Hauptwachtmeister, spuse neclintit Lindenberg, dar trebuie să insist asupra lui.

— Foarte bine! urlă brusc Spiessul. Din partea mea, dacă ții morțiș, o să analizăm mai îndeaproape acest caz. Dar vai de capul dumitale dacă raportul nu este exact în toate amănuntele. Și acum, dispari și cară-i încoace pe Kowalski și pe Asch. Însă iute!

Lindenberg salută exemplar, ca de obicei, și dispăru în pas alergător.

Hauptwachtmeisterul Schulz se îndreptă furios spre telefon. Frost, Unteroffizierul contopist, care-l privea captivat, știa foarte bine de ce Spiessul căuta să evite acest raport. Nu și-l putea permite, dintr-un motiv foarte precis. Și Frost era ferm convins că Schulz va cere acum legătura cu înregistratorul unității.

— Dă-mi, te rog, comandamentul, spuse Schulz în receptor. Pe înregistrator, Oberwachtmeisterul Köhler. Aici Schulz, bateria a 3-a. Ascultă, Köhler. Am înaintat acum câteva zile comandantului niște propuneri de avansare pentru Unteroffizier. Da, de alea vorbesc. Pot să le iau înapoi? La Major în mapă? Păi scoate-le, pur și simplu! Mai trebuie să fac unele corecturi. Nu se mai poate? Le-a văzut deja Majorul? Le-a și semnat? Ce porcărie, Köhler. Tocmai în momentul cel mai nepotrivit. Dar o să îndrept eu situația.

Schulz așeză încet receptorul în furcă. Asta se chema o pană. Se lăsă să cadă în scaunul său comod și privi gânditor și încordat

tăblia biroului. Acolo stătea încă provocatoare acea formă din plumb și oțel, care fusese cândva un glonț și pe care cineva îl trăsese dintr-o pușcă de calibrul 98. Dar cine? Și asupra cui? Problemele veneau aici pe bandă rulantă!

Unteroffizierul Lindenberg apăru din nou și raportă că Obergefreiterul Kowalski și Gefreiterul Asch așteptau pe coridor.

— Mai întâi Kowalski! porunci Hauptwachtmeisterul.

Și după ce Kowalski intră în încăpere, cu un rânjet prevenitor, Schulz îl întrebă fără alte introduceri:

— L-ai auzit dumneata pe Gefreiterul Asch să-l fi numit pe Unteroffizierul Lindenberg „gardian" și „posesor de sclavi"?

— Nu, Herr Hauptwachtmeister, spuse Obergefreiterul Kowalski cu blândețe.

— Dar ai fost de față, Obergefreiter Kowalski! strigă Lindenberg.

— La ce să fi fost de față? i-o întoarse Kowalski.

— Azi de dimineață, la dormitor!

— Nu te amesteca neîntrebat, Lindenberg! îl mustră Schulz cu asprime. Evoluția discuției îi cădea foarte bine. Era cu totul după pofta inimii lui. Îi făcea bine să vadă cum Lindenberg își pierdea stăpânirea de sine și cum se schimba la față.

— Așadar, cum a fost, dragul meu Kowalski? îl întrebă Spiessul pe Obergefreiter. Zici că n-ai auzit nimic de genul ăsta?

Obergefreiterul rânjea cuceritor.

— N-am auzit absolut nimic, Herr Hauptwachtmeister. În orice caz nu cunosc amănunte. Unteroffizierul s-a întreținut aprins cu Gefreiterul Asch, desigur, dar despre ce anume, nu știu. Doar n-o să mă amestec în discuțiile altora.

— Și totuși trebuie să fi auzit! strigă Lindenberg cu o voce spartă.

— De ce trebuie, Herr Unteroffizier?

Vocea lui Lindenberg începu să se sufoce; gâlgâia și pufnea.

— Mincinos infam!

— Herr Unteroffizier Lindenberg! strigă tăios Hauptwachtmeisterul. Îți interzic orice fel de injurii în prezența mea. Ți-ai pierdut întreaga stăpânire de sine, omule! Ești cumva bolnav?

— Herr Hauptwachtmeister, eu trebuie să vă rog. Îmi permit să...

— Numai eu conduc cercetările aici, Herr Unteroffizier Lindenberg. Îți interzic orice amestec. Unde îți e disciplina? Ești cu totul alt om! Treci imediat în camera dumitale, Herr Unteroffizier Lindenberg, și așteaptă acolo noile mele ordine.

Lindenberg ieși țeapăn. Hauptwachtmeisterul privi în urma lui cu o satisfacție de nedescris. Consideră că a obținut o imensă victorie. Înclină scurt din cap, mulțumit.

— Dragul meu Kowalski, i se adresă Obergefreiterului, care stătea lângă el, ascultând cu atenție. Mărturiile dumitale îmi sunt de mare preț. Ești dispus să le repeți oricând va fi necesar?

— Desigur, Herr Hauptwachtmeister.

— Bine, dragul meu. Atunci ești liber, deocamdată. Dar rămâi prin preajmă, că s-ar putea să mai am nevoie de dumneata. Să vină Gefreiterul Asch.

— Apropie-te, Asch, spuse Hauptwachtmeisterul și-l privi cu îngăduință. Am aici un raport înaintat de Unteroffizierul Lindenberg. Cunoști conținutul? Prea bine. Lindenberg afirmă aici că l-ai fi numit „gardian" și chiar „posesor de sclavi". Ce ai de spus?

— E adevărat, Herr Hauptwachtmeister, replică Asch cu o falsă amabilitate.

Schulz tresări.

— Ce-i adevărat?

— L-am numit pe Unteroffizierul Lindenberg „gardian" și „posesor de sclavi". Asta și e!

— Aud bine ce-aud? întrebă Schulz, buimăcit peste măsură. Doar nu vorbești serios?

— Ba da, spuse Asch, vorbesc serios. Ăsta-i adevărul.

— Te previn, Asch!

— De ce anume? În mine n-are să tragă nimeni.

— Ce?

— Dar când se va trage din nou asupra dumneavoastră, data viitoare, și se pare că nu va trebui să așteptați prea mult până atunci, e posibil ca trăgătorul să ochească mai bine. Doar nu-i atât de greu să fiți nimerit. Sunteți foarte bun de țintă. Ce aveți? Vă e rău? Dacă aș fi în locul dumneavoastră, mi-ar fi rău mai des. M-aș umple de greață la propria mea vedere.

Hauptwachtmeisterul Schulz se ridică și întinse brațele, de parcă ar fi vrut să arunce un blestem.

— Eşti arestat, spuse el.

Şi sună aproape ceremonios.

Hauptmannul Derna, care tocmai îşi bea în locuinţa sa personală o „Schalerl Kaffee", ceea ce însemna cinci ceşti pline-ochi, se uită nervos la ceas.

— Încă nu mi-a venit maşina?

Văduva Behrends, la care locuia, o doamnă între două vârste şi bine conservată, îl linişti.

— Maşina e întotdeauna punctuală. Vine peste patru minute, e abia nouă fără un sfert.

— Cinci minute înainte de termenul fixat, asta va să zică punctualitate de soldat, spuse Hauptmannul Derna.

Această zicală, de origine nord-germanică, ca să nu spună de-a dreptul prusacă, o agăţase de undeva şi o ţinuse minte. Îi plăcuse mai cu seamă rima ei, care îi încânta inima sa romantică.

Hauptmannul Derna stătea nerăbdător la geam şi se uita în stradă. Văduva Behrends, care consola, plină de dăruire, viaţa particulară a fermecătorului bărbat din Ostmark[1], nu vedea cu ochi buni această neliniştе matinală; ar fi preferat s-o vadă la altă vreme şi în altă situaţie.

Însă Derna se vedea confruntat în fiecare dimineaţă cu o nouă zi, care putea aduce probleme. Neplăceri, eşecuri, judecăţi greşite. Nu-i era uşor să se afle în Prusia. Cum e vorba aia de prin zonă? Trebuia „să-şi strângă chingile", dacă nu voia să bată la ochi într-un mod neplăcut. Corabia ce-i fusese încredinţată trebuia condusă cu abilitate printre stânci; cea mai sigură metodă era să aştepţi o vreme prielnică şi s-o strecori printre ele cu băgare de seamă. Şi să-l eviţi cu un ocol larg pe Majorul Mutră-de-Cartof!

— A venit maşina! spuse Frau Behrends.

Se îndreptă degrabă spre el cu peria de haine, căutând firicele de praf, de păr, sau de puf. Îl perie drăgăstoasă, de la umerii bine vătuiţi până jos, la şoldurile înguste.

Derna nu mai era tocmai tânăr, însă elasticitatea cu care cobora treptele, se îndrepta spre maşina sa de teren şi-l saluta pe

---

[1] „Regiunea de răsărit" — denumirea oficială a Austriei între 1938 şi 1945 (n. tr.).

șofer era de invidiat. Încercă să-l ocărască pe șofer, însă renunță, fiindcă, oricum, acesta nu întârziase. În afară de asta, ar fi fost nechibzuit, aproape o tentativă de sinucidere, dacă s-ar fi lăsat antrenat acum într-o discuție aprigă; omul ar fi devenit nesigur, și-ar fi pierdut încrederea în sine, l-ar fi cuprins spaima și ar fi putut provoca vreun accident grav.

— La cazarmă! spuse Hauptmannul Derna. Mai întâi trecem pe la medicul-șef, doctorul Sämig.

— *Jawohl*, Herr Hauptmann, spuse șoferul.

Găsea acest ordin cu totul inutil, pentru că era dat pe același ton, cu regularitate, în fiecare dimineață. Băgă în viteză și demară. Sus la geam se zărea Frau Behrends; draperia se mișca puternic, de parcă ar fi urmărit să sugereze un salut.

Derna stătea drept ca o lumânare pe locul din dreapta spate al vehiculului. Arăta de parcă ar fi fost montat acolo. Medicul-șef aștepta deja în fața casei sale, pe Strasse der SA.

— Bună dimineața, Herr Kamerad! strigă Derna, ca în fiecare dimineață, inimos.

— Bună dimineața, Herr Hauptmann! strigă și medicul-șef, nu mai puțin inimos.

Apoi se urcă și se așeză în stânga lui Derna. Mașina porni imediat mai departe.

Hauptmannul Derna, care se simțise singur aici, în „nordul cel aspru", se străduise să obțină prietenia medicului-șef, ceea ce părea că și reușise. Derna, vienezul, care trebuia să se aclimatizeze, lucru ce-i cădea extrem de greu, nu era tratat întocmai ca un egal de camarazii săi Offizieri; doctorul Sämig, medicul-șef, făcea și el parte, de fapt, dintr-o categorie mai joasă, de soldați-Offizieri, deci era în mod clar de gradul doi. O situație regretabilă, dar absolut evidentă. Și astfel cei doi se căutaseră și se găsiseră.

— E-o zi frumoasă, spuse Derna.

— Atunci n-or să existe decât puține raporturi pe caz de boală, făcu Sämig.

Mașina de teren părăsi centrul orașului și se înscrise pe șoseaua ce ducea la cazarmă. Hauptmannul și medicul-șef simțiră cât de bine se înțelegeau și fără a discuta între ei. Șoferul mări viteza, ca să ajungă mai repede la destinație. Voia să scape de încărcătura lui, pentru a-și petrece restul zilei cu spălatul și îngrijitul mașinii, ceea ce era echivalent cu o picoteală continuă.

Santinela deschise poarta și lăsă mașina să treacă necontrolată. Strigă prin fereastră în clădirea corpului de gardă:

— Șeful de la a 3-a și medicul- șef!

După care intră imediat în funcțiune serviciul telefonic de avertizare.

Mașina opri mai întâi în fața clădirii administrative, pentru a-l debarca pe medicul-șef. Până să-și ia medicul rămas-bun de la Hauptmannul Derna, deasupra lor se deschise un geam și își făcu apariția Luschke, Mutra-de-Cartof.

— 'Mncața, domnii mei, strigă Majorul Luschke, așteptând apoi cu răbdare ceea ce avea să se desfășoare sub ochii lui.

Hauptmannul Derna, care recunoscu imediat că nu se putea să-l salute pe comandant din mașina de teren, adică din poziția așezat, se ridică degrabă și coborî. Abia pe urmă salută, cu privirea ridicată la etajul întâi. Doctorul Sämig făcu la fel.

Majorul Luschke, Mutră-de-Cartof, rânji încântat. Tot mai aștepta, cu un calm total. Nu făcea absolut nimic, doar se uita în jos.

Hauptmannul Derna era vizibil încurcat. Pur și simplu nu mai știa ce să facă. Și doctorului Sämig i se întâmplă același lucru. Ce să facă? Să salute din nou și apoi să se îndepărteze, dat fiind că el, comandantul, nu dădea nici un semn că ar intenționa să converseze cu ei? Sau să aștepte până ce comandantul, care îi chemase totuși, îi va elibera?

Pe Luschke cel imprevizibil îl delecta nehotărârea agitată a celor doi soldați-Offizieri ai săi. Continuă să tacă și să privească în jos extrem de interesat.

Atunci, Hauptmannului Derna îi veni o idee, pe care și-o consideră de-a dreptul prusacă! Raportă simplu:

— Bateria a 3-a — nimic deosebit de raportat.

Luschke, Mutră-de-Cartof, radia de fericire.

— De unde știți asta, Herr Hauptmann? îl întrebă el cu o voce blândă. Aveți telefon acasă? A fost deja Hauptwachtmeisterul pe la dumneavoastră în dimineața asta? Sau ați fost mai înainte în cazarmă?

— Nu, Herr Major, se bâlbâi Derna, căutând să-și păstreze ținuta.

— Ah! strigă Luschke, plin de încântare. Probabil că sunteți prezicător!

Derna tăcu, copleșit. Își dori să-l înghită pământul. Acest Major Luschke era pentru el o veșnică piază rea, o umilire neîncetată, un lanț nesfârșit de surprize.

— În orice caz, spuse Majorul Luschke, de sus de la fereastră, de data asta v-a venit măcar o idee. E un progres clar. În schimb, bunului medic-șef se pare că i-a pierit piuitul cu totul — ce-ar fi să vă consultați pe chestia asta, doctore!

Și cu asta Mutră-de-Cartof, rânjind cu o suficiență inimitabilă, părăsi fereastra și-i lăsă pe cei doi paladini plouați în mijlocul curții. Șoferul, care auzise totul, se hlizea grozav și fără nici o jenă.

Doctorul Sämig se strădui să rămână demn și-și luă corect rămas-bun.

— Vă mulțumesc, Herr Hauptmann, spuse el.

— Cu plăcere, Herr Kamerad, replică Hauptmannul Derna și încercă să se încline cu inconfundabila eleganță a vechilor cavaleriști austrieci, ceea ce de data asta nu-i reuși pe deplin. Apoi îi ceru șoferului său:

— La baterie!

Șoferul nici nu se gândi să confirme ordinul, nici măcar nu înclină din cap. Consideră că e de prisos. Continuă să se hlizească fără jenă și abia avu răbdare până ce Derna se urcă din nou. Demară în trombă. Opri cu o zvâcnitură în fața intrării spre blocul bateriei a 3-a.

— Mulțumesc, dragul meu, spuse Hauptmannul Derna, care între timp își regăsise ținuta.

Aruncă o privire pe cerul de un albastru intens, o altă privire pe gazonul verde strălucitor și pe aleea proaspăt curățată. Totul căuta să i se înfățișeze în cea mai perfectă ordine.

Pe urmă, urcă zglobiu cele câteva trepte, trecu de ușa batantă larg deschisă, peste coridorul pustiu, și se îndreptă spre birou. Acolo se afla Leutnantul Wedelmann, care duse mâna la bonetă.

— Bună dimineața, dragul meu Herr Leutnant Wedelmann! exclamă Derna cu o camaraderie accentuată. Îmi pare bine că vă văd.

— Bună dimineața, Herr Hauptmann! spuse Wedelmann, rigid. Pot să vă vorbesc, Herr Hauptmann?

— Desigur, dragul meu. Veniți la mine, în camera de serviciu. Și apoi, parcă puțin temător, întrebă: Sper că nu e nimic neplăcut?

— Din păcate, Herr Hauptmann, este, spuse Wedelmann. Îmi pare rău.

Derna nu apucă bine să uite reprezentația specială a lui Mutră-de-Cartof, că-l și cuprinse din nou o stare de indispoziție. Privi dezamăgit în lumina vie a soarelui care năvălea prin ferestrele coridorului.

— Veniți, spuse el.

Intrară în birou. Hauptwachtmeisterul îi aștepta deja. Câțiva oameni aflați în jur luară poziție de drepți.

— Atențiune! strigă Schulz și pocni din călcâie. Trâmbiță cursiv raportul său de dimineață. Și în încheiere spuse: Gefreiterul Asch, arestat!

— Așa, așa, spuse Derna, de ochii lumii.

Pescui din buzunarul pantalonului o batistă albă ca zăpada, însă n-o folosi. Privi în jur: Spiessul se proțăpise în fața lui și semăna cu un zeu al răzbunării. Unteroffizierul contopist pândea cu o viclenie devotată, Unteroffizierul Lindenberg stătea din nou ca o statuie; într-un colț se afla Gefreiterul Asch.

— Așa, așa, repetă Hauptmannul Derna.

— Eu vin în aceeași problemă, anunță Leutnantul Wedelmann.

Hauptmannul își morfoli nervos batista. Era mai mult decât abătut, era speriat, dar nu voia să recunoască acest lucru. Pentru început, se abținu de la orice luare de poziție; aceasta nu i-o impunea doar experiența, se întâmpla mai cu seamă fiindcă nu-i venea nici o idee.

— Urmați-mă, spuse Derna apoi.

Trecu înainte spre camera sa de lucru; Wedelmann și Schulz i se alăturară. Nimeni nu vorbea.

Hauptmannul aruncă mănușile pe birou. Își scoase apoi boneta și centura, pe care le înmână Hauptwachtmeisterului. Acesta atârnă cu grijă obiectele încredințate de cuierele de pe ușa a doua, care era capitonată și dădea direct pe culoar.

Derna se așeză și-și aprinse o țigară, de la focul pe care Schulz se grăbi zelos să i-l ofere. Leutnantul Wedelmann se postase lângă fereastră și părea că privește afară. În încăpere domnea o liniște apăsătoare.

Hauptmannul Derna își dădu seama că de-acum nu mai putea să tacă și că, în momentul de față, era cu neputință să pună întrebări.

— Am auzit eu bine adineauri, i se adresă el Hauptwachtmeisterului, sau l-ați arestat pe Gefreiterul Asch?

Înainte ca Schulz să răspundă, interveni Leutnantul Wedelmann.

— O arestare, spuse el, e o prostie. Ca să aibă loc, trebuie să existe motive presante sau un ordin fără echivoc. Dar aici nu se îndeplinește nici una dintre cele două condiții. Eu numesc asta depășirea limitelor autorității. Poate fi însă și privare de libertate.

Hauptwachtmeisterul încercă să protesteze, însă Derna ridică mâna, liniștitor. Își șterse în grabă sudoarea ce-i făcuse chipul bonom de om de cafenea să strălucească.

— Dragă Herr Leutnant Wedelmann, spuse el amabil, știu să apreciez remarcabilele dumneavoastră cunoștințe. Dar înainte de a mă folosi de ele, permiteți-mi, vă rog, să acționez metodic. Vă rog să-mi relatați, Herr Hauptwachtmeister, ce anume v-a determinat să recurgeți la o arestare.

— Bineînțeles că nu e o arestare în toată regula, Herr Hauptmann, așa, cu cătușe și celulă. Gefreiterul Asch se află în cancelarie, fără supraveghere, ca să zic așa, prin urmare, nu i s-a clintit nici un fir de păr din cap.

— Îmi permit să atrag atenția, interveni Wedelmann, că, privit din punct de vedere strict juridic, e suficient să fie rostit cuvântul „arestare". Din acel moment, arestatul se află sub o jurisdicție radical schimbată și mai categorică, ca să zic așa. De pildă, la o încercare de evadare, se poate face uz de armă fără somație. Și nu e deloc necesar ca arestatul să fie legat sau încarcerat.

— Eu, se apără Schulz cu sălbăticie, n-am spus: „Ești arestat!" Am spus clar: „Voi pune să fii arestat."

— Nici pentru asta, spuse Wedelmann, nu aveți nici cel mai mic drept! În plus, Gefreiterul Asch afirmă că i-ați fi spus fără înconjur: „Ești arestat!"

— Herr Hauptmann, vru să știe Sculz, tremurând de furie, cine e crezut mai degrabă? Un Hauptwachtmeister sau un Gefreiter?

— Un grad mai mare în serviciu, spuse Wedelmann aprig, nu trebuie să fie direct proporțional cu însușiri superioare de caracter.

— Dar, domnii mei! strigă Derna, oprindu-i.

Își tamponă din nou fruntea, obrajii și gâtul. Transpira din greu.

— Să amânăm asemenea teorii pentru mai târziu. Sper că înțelegeți dorința mea de a afla, de fapt, ce s-a întâmplat. Așadar, Herr Hauptwachtmeister, vă rog, pe ce anume se bazează considerația dumneavoastră privitoare la eventualitatea punerii problemei arestării Gefreiterului Asch?

— Herr Hauptmann, spuse Spiessul, care reușea cu greu să-și înăbușe furia, nu mai departe de ieri am primit un raport de la Unteroffizierul de serviciu pe bucătărie referitor la indisciplina Gefreiterului Asch. Am considerat acest raport ca fiind neîntemeiat și l-am respins.

— Ceea ce demonstrează limpede, zise Wedelmann, că nici dumneavoastră nu credeți în toate câte le susțineți aici.

— Vă rog, Herr Leutnant Wedelmann! spuse Derna pe un ton de implorare.

Hauptwachtmeisterul Schulz se străduí cu succes să nu țină seama nici de Wedelmann și nici de observațiile sale.

— Raportul Unteroffizierului de serviciu pe bucătărie va fi înaintat. Dar, în afară de asta, există aici un raport al Unteroffizierului Lindenberg. Poftim!

Derna apucă ezitând raportul pe care Hauptwachtmeisterul i-l pusese pe masă. Îl citi fără tragere de inimă.

— Aha! făcu el apoi.

— Aici trebuie însă menționat, explică Wedelmann, că pretinsul martor principal, Obergefreiterul Kowalski, n-a auzit nimic, dar absolut nimic din ceea ce Unteroffizierul Lindenberg susține, conform raportului său, că ar fi auzit.

— Obergefreiterul Kowalski e o lichea, spuse Hauptwachtmeisterul, în schimb, Unteroffizierul Lindenberg e cel mai bun Unteroffizier al bateriei, dacă nu chiar al regimentului. Pentru el bag mâna în foc. E absolut de încredere.

— E un individ încăpățânat, ripostă Wedelmann, nu e în stare să privească mai departe de următorul regulament. Are ochelari de cal. Se împiedică de orice fleac.

— Asta poate fi părerea lui Herr Leutnant, spuse Hauptwachtmeisterul, supărat. Și pentru noi, Unteroffizierii, e interesant de știut cum gândește un Leutnant despre noi.

— Vă rog foarte mult! făcu Derna cu voce aspră, și reuși cu măiestrie să arate clar pe cine simțea el nevoia să „roage foarte mult".

— Herr Hauptmann, spuse Schulz, cel mai important e însă faptul că Gefreiterul Asch nu neagă deloc că ar fi folosit expresii precum „gardian" și „posesor de sclavi".

— Herr Hauptmann, spuse și Leutnantul Wedelmann, Gefreiterul Asch nu e în fond deloc răspunzător de ceea ce se zice că ar fi spus sau a spus cu adevărat. A fost provocat, a fost provocat la sânge. Acum reacționează ca un taur, iar o anumită categorie de instructori reprezintă pentru el capa roșie. Ar trebui lăsat în pace, și treaba s-ar rezolva de la sine. Pur și simplu n-ar trebui luat la cunoștință! Aș dori să merg chiar până acolo, încât să spun: în acest moment, Asch, pur și simplu, nu e responsabil.

— Aha! făcu Hauptmannul Derna, aiurit.

— Pot să-l chem înăuntru, propuse Spiessul. Atunci, Herr Hauptmann poate constata singur dacă e nebun sau nu.

— Eu nu v-aș sfătui, spuse Wedelmann cu o gravitate neobișnuită.

— Eu da, spuse Hauptwachtmeisterul.

Derna își frângea degetele, nervos. Făcu țigara ferfeniță, își luă alta și o aprinse.

— Mie tot nu mi-e clar, zise el, de ce Gefreiterul Asch trebuie să fie arestat din cauza acestui raport.

— Și încă nu e totul, Herr Hauptmann. Individul ăsta a tras ieri asupra mea.

Wedelmann deveni extrem de dur:

— Vorbiți prostii, Hauptwachtmeister.

Speriat, Derna lăsă să-i cadă țigara abia aprinsă, de parcă i-ar fi ars zdravăn degetele. Bobița de jar își croi drum în adâncime și începu să miroasă a lac ars. Însă nimeni nu observă.

— Ce spuneți? vru să știe Derna. A tras asupra dumneavoastră? Și eu aflu abia acum? Cum e cu putință? De unde avea muniția?

— Se vede treaba că n-ați dormit bine, spuse Wedelmann cu dispreț către Schulz.

— Mai bine decât dumneavoastră, Herr Leutnant, făcu acesta, obraznic. De la mine n-a plecat nici o fetiță la ora opt dimineața.

— Ați înnebunit, pesemne! strigă Wedelmann.

— Știu foarte bine ce spun! strigă, la rândul lui, Schulz, nestăpânit. Vă amintesc doar ceea ce v-ați permis să faceți în noaptea de miercuri spre joi, Herr Leutnant.

— Liniște!

Derna încercă să urle cu toată forța; croncănea pe tonuri înalte și false. I se întâmpla una ca asta pentru prima oară. Mai întâi faptul îl nedumeri, apoi se miră peste măsură. Privi chipurile surprinse care-l fixau.

— Domnii mei, spuse Hauptmannul Derna, trebuie să vă rog să vă păstrați cumpătul. Am multă înțelegere pentru temperamentul dumneavoastră, dar trebuie să-mi permiteți să-mi formez propriul meu verdict. Până acum nu știu nimic, dar absolut nimic. Lăsați-mă, așadar, să procedez metodic. Ce-ar fi să-l aducem încoace pe Gefreiterul Asch?

Derna aștepta proteste, însă acestea nu veniră. Wedelmann se întorsese indignat și privea pe geam. Lui Schulz, această evoluție nu putea decât să-i convină. Se îndreptă spre ușă, o deschise și strigă:

— Gefreiter Asch, la comandant!

Gefreiterul Asch păși în biroul de lucru al comandantului bateriei. Stătea cu pleoapele plecate. Faptul că Wedelmann îi evită privirea i se păru normal. Normal i se păru și că Spiessul arăta de parcă ar fi vrut să-l sfâșie. Apoi îi aruncă o căutătură Hauptmannului Derna.

— Gefreiter Asch, spuse Derna, în fața mea se află un raport al Unteroffizierului Lindenberg. Îi cunoști conținutul?

— Conținutul e exact, spuse Asch. Dacă se dorește, sunt dispus să-l explic mai îndeaproape.

— Răspunde numai la ceea ce ești întrebat, făcu Spiessul cu severitate.

— Cine întreabă, de fapt? vru să știe Asch. Dumneavoastră sau Herr Hauptmann?

— Aici eu întreb, spuse Derna, cu oarecare mândrie. Și te întreb dacă recunoști că ai tras asupra lui Herr Hauptwachtmeister.

— Cine afirmă asta, spuse Asch, a scos afirmația din burtă.

— Vrei să negi? se burzului Schulz amenințător. Ai obrăznicia de a mă face să par un mincinos aici, sub ochii șefului meu?

— Asta n-are nimic de-a face cu obrăznicia.

— De unde știi tu, de fapt, că s-a tras?

Schulz preluă el toată operațiunea. Derna nici nu apucă să protesteze. Wedelmann însă nici nu se gândi la protest, el prevedea mari probleme pentru Schulz și i le dorea din toată inima.

— Așadar, de unde știi?

— Întreaga baterie știe. S-a răspândit vestea imediat.

— Și de unde știi că s-a tras asupra mea?

— Erați doar singurul care se afla pe direcția de tragere. Și în afară de asta, găsesc că e absolut normal. Aproape toți membrii bateriei sunt de părerea mea. Și nu puțini și-au exprimat, la fel ca și mine, nădejdea că data viitoare pușcașul va ochi mai bine.

— Vasăzică vreți crimă curată!

— Nu chiar, spuse Asch. Lăsând la o parte faptul că asta n-ar fi deloc crimă, ci un fel de legitimă apărare, noi nu vrem să fiți lovit, ci doar să vă înspăimântăm. Pentru că trebuie să vă ia frica la gândul că sunteți într-atât de urât de oameni, încât unul cutează chiar să și tragă asupra dumneavoastră, că sunt mulți care găsesc acest lucru absolut normal, ba unii, și nu puțini la număr, se și bucură.

— Ați auzit și dumneavoastră, Herr Hauptmann! strigă Schulz, clocotind de furie. Asta e o bandă de ucigași!

— Suntem cel mult un produs al educației dumneavoastră, spuse Asch. Asta ar trebui, în sfârșit, să vă pună pe gânduri! Trageți o învățătură de minte din asta. Ar merita.

— Destul! strigă Hauptmannul Derna. E mai mult decât de ajuns.

Mâinile îi tremurau. Era leoarcă de sudoare pe față și nici nu se gândea s-o șteargă. Vedea ca prin ceață. Se simțea peste măsură de epuizat.

— Du-te afară, Gefreiter Asch! spuse Wedelmann.

Asch îl privi scurt și gânditor pe Leutnant, apoi părăsi încăperea, în aparență calm. Se rezemă de un perete. Se simțea jalnic. Dar zâmbi.

— O situație imposibilă, spuse Derna slab. O situație cu totul și cu totul imposibilă.

— Eu propun un raport la obiect, spuse Hauptwachtmeisterul.

— Prostii, făcu Leutnantul Wedelmann. Pentru așa ceva nu ajunge materialul.

— Numai ce a spus despre tragere, afirmă Schulz, e suficient pentru a-l aduce în fața unei Curți Marțiale.

— Nu e deloc suficient, spuse Wedelmann. Am ascultat cu atenție. N-a făcut nici o singură afirmație, ca să nu mai vorbim de mărturisire. N-a formulat decât ipoteze, considerații, dorințe.

— O situație cu totul imposibilă, spuse din nou Hauptmannul Derna.

Rămăsese perplex, și nici măcar nu-și mai dădea osteneala s-o ascundă.

— Ar fi recomandabil, Herr Hauptmann, să se țină cont cine a creat situația de față.

— Cine altcineva decât Asch! strigă Schulz, acuzator.

— Nu sunt de părerea dumneavoastră, spuse Wedelmann tăios. Vina nu e a lui Asch.

— Poate a mea!

— N-o să vă vină a crede, Hauptwachtmeister, dar de data asta aveți dreptate.

Hauptmannul Derna clătină din cap și spuse:

— O situație nemaipomenit de jenantă. Și pe acest Asch l-am propus pentru Unteroffizier.

Wedelmann gustă știrea ca pe o noutate de gradul întâi.

— Asta-i colosal. Cine a fost cu ideea?

— Eu, spuse încet Hauptwachtmeisterul.

Wedelmann izbucni într-un râs nestăpânit. Coșul pieptului îi tresălta și vocea sa puternică umplea camera. Râse până îi dădură lacrimile. Apoi se ținu de coaste și gemu de încântare.

— Asta-i cea mai bună poantă pe care am auzit-o vreodată în viața mea, spuse el, icnind.

Derna și Schulz tăcură și-l priviră pe Leutnantul fără suflu cu niște figuri împietrite. Li se părea că au în fața ochilor un animal fabulos sau un bufon care se dă din greșeală în spectacol într-o societate îndoliată.

— Se vede treaba că ne-am înșelat, spuse Hauptwachtmeisterul. E penibil. Dar acum nu mai trebuie să ținem cont de asta.

Wedelmann își șterse lacrimile din ochi.

— Și ce se-ntâmplă dacă propunerea de avansare a fost deja semnată și, prin urmare, aprobată de comandantul subunității? Ce se-ntâmplă dacă apare chiar pe ordinul de zi?

— Atunci trebuie derulat procesul înapoi.

— În cazul ăsta, se pare că nu-l cunoaşteţi pe comandant. Majorul Luschke nu face una ca asta, precizâ Wedelmann.

— Dar e vorba despre un soldat care e dereglat mintal, interveni Schulz cu încăpăţânare. Doar aţi spus-o şi dumneavoastră personal, Herr Leutnant, că nu mai e responsabil de gesturile sale.

— Asta-i soluţia, spuse Hauptmannul Derna şi păru că se deşteptase dintr-un somn prelung şi sumbru. Exact asta-i soluţia, spuse el cu un zel din ce în ce mai mare.

— Ce să înţeleg de-aici? întrebă Wedelmann, bănuitor.

— Nu e normal ce s-a întâmplat, veţi recunoaşte şi dumneavoastră, spuse Derna vioi. Şi nici prin normele de disciplină în vigoare nu se poate face nimic. Şi dacă ne vom apuca să răspândim tot ce s-a întâmplat, se va lăsa cu un scandal monstru. Dacă însă vom putea demonstra că, în cazul acestui Asch, e vorba de o dereglare mintală...

— Herr Hauptmann, îl preveni Wedelmann.

— ... de o dereglare mintală trecătoare, unică, vasăzică de o deraiere justificată — dacă putem demonstra asta, am ieşit cu bine din toată tărăşenia.

— Cum îşi imaginează Herr Hauptmann aşa ceva?

— Păi, foarte simplu!

Derna radia de emoţie. În sfârşit vedea o lumină în zare. Şi descoperirea asta o găsea genială.

— Vedeţi, dumneavoastră, domnii mei, spuse el grozav de încântat, mă pot lăuda că sunt prieten în cel mai bun stil camaraderesc cu domnul Stabsartzt[1], doctorul Sämig. Am să-l rog efectiv să-l vadă mai de-aproape pe Gefreiterul Asch, să-l consulte amănunţit şi să-l trateze medical. Nu mă contraziceţi, domnii mei. Asta e cea mai bună soluţie. Şi cercetările noastre stau liniştite până ce vom avea rezultatul medicului-şef. Ei, ce spuneţi?

Leutnantul şi Hauptwachtmeisterul nu ziseră nimic.

— Stimate Herr Hauptmann, spuse medicul-şef la telefon. Înainte de a-l vedea pe pacient, bineînţeles că nu pot elabora nici un fel de diagnostic. Pe de altă parte, cazul prezentat de

---

[1] Căpitan din serviciul medical (n. tr.).

dumneavoastră mă interesează foarte tare în calitatea mea de medic. Firește că eu, de fapt, sunt chirurg, însă tratez cu deosebită atenție manifestările sufletești, stimate Herr Hauptmann, care până acum au fost mereu subestimate.

Medicul-șef surâse amabil și superior în același timp. Înclină din cap la tot ceea ce Hauptmannul Derna considera de cuviință să-i relateze. Înțelegea prea bine despre ce e vorba; bănuise de mult că se vor ivi cazuri oarecum asemănătoare și era temeinic pregătit pentru ele.

— E de mare importanță, spuse doctorul Sämig, ca pacientul să nu fie speriat. Recomand un tratament cât mai atent, chiar dacă e greu. Felul ăsta de boală nu trebuie pomenit, nici măcar făcută vreo aluzie la el prin vreo menționare scrisă în limbaj popular. Pacientul trebuie să fie convins de faptul că aici nu e vorba decât de o consultație absolut normală, din partea mea, pentru a vedea dacă e apt de detenție sau dacă nu are boli venerice.

Medicul-șef zâmbi larg. Lăsă să se întrevadă că pentru el constituia o onoare faptul de a-i putea fi de folos Hauptmannului Derna cu cunoștințele sale medicale, și spuse fără înconjur că era un fel de plăcere, ca prin intermediul celor mai noi cuceriri ale medicinei, să poată vindeca un caz atât de deosebit sau cel puțin să-i stabilească un diagnostic desăvârșit.

— Așa că, vă rog să mi-l trimiteți pe pacient — îl cheamă Asch, nu?

Sämig puse receptorul cu grijă în furcă, aproape cu tandrețe. Se bucura sincer. Și considera că e îndreptățit s-o facă: în sfârșit putea întrerupe enervantul și obositorul curs al unei zile, arătând ceea ce știa el de fapt. Poate că atunci generalul-medic avea să se intereseze de munca lui și avea să-i încredințeze pe mai departe sarcini onorabile.

Doctorul Sämig era medic de trupă, repartizat la Artilerie. Și medic de trupă fusese dintotdeauna. Primele sale cunoștințe chirurgicale le acumulase în fragedă tinerețe, în ultimele luni ale războiului mondial; tăia oase cu sau fără anestezie (se întâmpla în perioadele în care fețele din hârtie și medicamentele constituiau rarități), cu mai mult sau mai puțin succes vizibil. După război studie medicina până la capăt, deveni medic asistent pe undeva, și avu mereu ghinionul să dea peste superiori incapabili să-i

recunoască adevăratele calități. Apoi se prezentă la armată și-l admiseră. Deveni medic de trupă, și asta rămase.

Sämig îl chemă prin sonerie pe plutonierul sanitar.

— E liberă rezerva de izolare?

— *Jawohl*, spuse plutonierul sanitar, celula e liberă.

— În curând va fi ocupată, Feldwebel, anunță medicul-șef. Te rog, pregătește totul. Fișă specială. În rest, consultația obișnuită: înălțime, greutate, temperatură, puls, urină. Pacientul se numește Asch, e Gefreiter la bateria a 3-a.

— *Jawohl*, spuse plutonierul sanitar și se retrase, pentru a transmite toate ordinele mai departe unui alt Unteroffizier sanitar.

Sämig se ridică și trecu la dulapul cu cărți. Privi cu oarecare milă manualele de chirurgie care se aflau în colțul din stânga, sus. Nu le mai cunoștea și nu le mai aprecia valoarea, le depășise, cu toate că niciodată nu-i fusese îngăduit, în ciuda mai multor încercări, să-și exercite serviciul în cadrul unui spital militar. Era și rămânea un medic de trupă.

Acest lucru îl apăsa, și o recunoștea deschis, pentru că fusese întotdeauna conștient de adevărata sa valoare. Și serviciul zilnic la trupă îi repugna: să dai primul-ajutor, să prescrii pastile, să te uiți în fundul oamenilor, să-i prescrii la lazaret pe cei cu boli venerice — grozav de plictisitor.

Mai apoi, stârnit de discuțiile de prin cazinouri, încercase să dea serviciului sanitar forme milităroase. Sticlele de urină urmau să fie aliniate, cei bolnavi și internați să fie tunși regulamentar, lucru care se verifica strict, iar în toate încăperile, pe culoar și în toaletă atârnau programe de reglementare a serviciului. În final, instalase într-o cameră separată chiar și o rezervă de izolare, zăbrelită și cu o ușă prevăzută cu zăvor dublu. Toate astea erau bune și frumoase, se puteau folosi la rapoartele de jos în sus, dar, până la urmă, ajunseseră să funcționeze singure și deveniseră un domeniu al plutonierului sanitar.

Sämig, care stătea în fața dulapului său cu cărți și care înlătură cu un zâmbet resemnat toate aceste amintiri, puse mâna pe două volume cât toate zilelele. Le cără la biroul său și le privi scurt, într-un fel ce putea trece drept tandrețe. Pe coperta primei cărți scria: *Psihanaliză aplicată*, pe cea de-a doua: *Elemente de bază ale psihologiei individului*.

Asta era! Asta era ceea ce-l exaspera. Nu-l lăsau să fie chirurg; nu voia să vadă doar organe bărbătești în cantități masive, ci tindea să fie mai mult decât în aparență. Psihanaliza îl determinase, O știință relativ nouă, care în Germania era privită îndeobște cu dispreț și care, în afară de asta, se părea că fusese inventată și apoi dezvoltată de către un jidan — „Cum îl chema pe individ? Freud! " — ceea ce desigur că nu putea fi adevărat.

Sämig își deschise cărțile. Nu era un adept convins al teoriei „instinctului și patimii", mai degrabă considera drept autentică ceea ce numea el „psihologia complexă", lărgită prin teoriile rasiste. El însuși, tinzând spre recunoașterea teoriilor sale, elaborase Testul Sämig, experimentându-l cu grijă pe bolnavii din secția lui, cu succesul fără echivoc, pe care aproape toți subiecții îl confirmaseră, de a se supune mai mult din rațiune decât din instinct.

Însă toate încercările de acest fel nu fuseseră decât niște etape premergătoare. Până acum îi lipsise tocmai cazul pe care să-l lecuiască exclusiv prin psihanaliză. Poate că acest Asch îi oferea, în sfârșit, ocazia. Se gândea la el cu bucurie, și nu fără emoții.

Pe Sämig îl cuprinse o ușoară frenezie. Se ridică, părăsi camera de lucru, ieși pe culoarul secției și se îndreptă spre rezerva de izolare. Aici pacientul ședea pe pat, și un Unteroffizier sanitar număra bătăile pulsului.

— Vasăzică dumneata ești Gefreiterul Asch, spuse medicul-șef și-și privi pacientul cu un viu interes.

— Ce-i cu mine aici? întrebă Asch. Sunt sănătos.

Doctorul Sämig zâmbi cuceritor. Înregistră: are nevoie de autoritate; urmează a se constata dacă e exagerată.

— Se pare că nimeni nu-i cu desăvârșire sănătos, spuse el. Și un consult nu strică nimănui.

— De ce nu consultați corpul subofițeresc? întrebă Asch.

Doctorul Sämig înregistră: sentimente de ură abia înăbușite. Spuse prietenos:

— Toate la timpul lor. Deocamdată e rândul dumitale.

Îl întrebă pe Unteroffizierul sanitar:

— Pulsul măsurat? Normal? Bine, notați-l. Și pe urmă lăsați-ne, vă rog, singuri.

Unteroffizierul sanitar își notă datele pe fișă, pe care o înmână medicului-șef. După aceea se retrase.

Doctorul Sämig cercetă fişa temeinic. Pentru oricine altcineva, aceste date erau obişnuite, pentru el reprezentau mărturii relevante. El trebuia să tragă concluzii asupra capacităţii psihice pornind de la constituţia corporală. Piticii sufereau din greu de complexe de inferioritate, uriaşii de sentimente de superioritate, oamenii slabi erau duri, cei graşi, flegmatici. Toate astea constituiau doar noţiuni de bază, dar în orice caz prime etape clare ale unei clasificări.

— Întinde-te liniştit pe pat, cât eşti de lung, îi spuse medicul-şef, încurajator. Fă-te comod, relaxează-te, nu te gândi la nimic.

— Herr Stabsarzt, spuse Gefreiterul Asch, dacă ţineţi neapărat să dorm aici, eu nu am absolut nimic împotrivă. Dar nu-mi place să se uite între timp cineva la mine.

Sämig surâse netulburat. Neobişnuitul caz care se afla în faţa lui îi provocase o stare totală de încântare. Era alt om.

— Mai întâi să stăm puţin de vorbă, spuse el. De dormit putem dormi mai încolo!

— Noi? întrebă Asch neîncrezător. Şi dumneavoastră vreţi să dormiţi?

Surâsul lui Sämig îngheţă; se strădui să nu-l lase să se şteargă cu totul. Înregistră în grabă: peste măsură de aprig, fantezie stăpânită de imagini nu prea curate, motiv pentru care nu reiese dacă starea e permanentă; nu sunt excluse sentimente compensate de inferioritate. Aceste constatări îl dinamizară din nou. Cazul părea să fie mai interesant decât bănuise.

— Eşti un pezevenghi, spuse el şi consideră asta drept cea mai iscusită provocare. Ceea ce mă surprinde.

— Şi dumneavoastră mă surprindeţi, spuse Asch.

Şi, ca în toate câte le spunea, nu se putea desluşi ce fel de sentimente îl stăpâneau. Însă cuvintele sale păreau aspre, iar ironia lui era seacă.

— Conform tuturor caracterizărilor, dumneavoastră, Herr Stabsarzt, treceţi drept un om care se încăpăţânează să-i noteze pe toţi ca fiind sănătoşi, spaima chiulangiilor, coşmar pentru cei bolnavi. Cred că porecla dumneavoastră este Zornăie-Oase!

— Aşa, făcu Sämig, nu prea încântat.

— Unii vă mai zic şi Taie-Creier. De ce-or spune aşa, nu ştiu. Până acum îmi păreţi mai degrabă inofensiv.

Doctorul Sämig tăcu, năucit. Pacientul său ținea aici discursuri care aproape că aduceau atingere onoarei. Curate provocări, la care, în mod normal, ar fi răspuns printr-o aruncare afară. Dar se dumeri la timp că aici, în acest șir al gândurilor, trebuia căutat focarul bolii, fapt ce nu avea voie să-i scape.

— Dragă prietene, întrebă el, suferi cumva de dureri mari de cap?

— Nu, spuse Asch. Dumneavoastră?

Medicul-șef se prefăcu cu greu că nu aude întrebarea. Nu voia să se oprească la niște lupte fără rezultat în avanposturi, ci căuta să pătrundă, pe căi ocolite, până în miezul, în inima problemei. Recapitulă încă o dată tot ceea ce aflase despre Asch: complex nemăsurat de superioritate față de șefi, manifestat printr-o indisciplină absurdă; tendință de înlăturare a oricăror îngrădiri. Instinct spiritual distructiv? Sensibil la victorii aparente? Respingere ca urmare a unor complexe deocamdată nedeslușite, sufletul ca teren de bătălie, obsesie impulsivă.

— Oi fi avut o copilărie grea, spuse medicul-șef sugestiv. Mâncarea era puțină, spațiul în care trebuia să trăiești, strâmt. Mai simți și acum răceala podelei de piatră și goliciunea stomacului. Mai ai încă în fața ochilor imaginea copilului din vecini, care înfuleca o pâinișoară proaspătă cu miere și dumitale nu-ți dădea nici un pic. În nopțile lungi stăteai treaz, vântul urla și dumneata te făceai mic, pentru că patul era prea scurt. Mama dumitale plângea mult, tatăl dumitale te bătea.

— Ei, nu! îl contrazise Asch. Mie nu mi-a lipsit nimic în tinerețe. Nu eram bogați, dar eram înstăriți. Odată, de Crăciun, m-am îndopat fără măsură, și astea sunt singurele dureri de stomac de care-mi amintesc. Pe mama n-am văzut-o niciodată plângând, și tata nu m-a bătut niciodată. De fapt, ce e cu prostiile astea?

— Calm, calm, spuse doctorul Sämig, devenind el însuși neliniștit. Întrebările mele nu sunt puse aiurea. Boli în aparență minore ale copilăriei sunt foarte adesea stadiile incipiente ale unor boli grave, ce izbucnesc brusc la oameni care se cred perfect sănătoși.

— În tinerețea mea, continuă Asch, n-am avut boli semnificative. Mi-am scrântit odată piciorul la scăldat, pe când aveam unșpe ani. Asta a fost tot.

— Asemenea boli, spuse Sämig, nu prea mă interesează, iar bolile exterioare, cum ar fi scrântirea unui picior, chiar deloc. Rămâi întins, liniştit. Povesteşte-mi despre alte lucruri. Ai avut vreodată un prieten care te-a dezamăgit peste măsură, care te-a trădat, poate, care ţi-a adus chiar pagube? Nu? Te-ai aflat cumva vreodată într-o situaţie care să te înspăimânte, ai fost cumva singur într-o cameră întunecoasă, noaptea în pădure, în pericol de moarte pe un lac? Nici? Ai văzut vreodată ceva care te-a tulburat îngrozitor, de pildă, oameni care se băteau până la sânge, pe unul care a nimerit sub o maşină şi a fost strivit, doi oameni care, în mod surprinzător, sub ochii dumitale, se ... ei, ştii dumneata? Nici asta? Ai simţit vreodată nevoia să agresezi pe cineva, să-l constrângi, să-l omori?

— Da, spuse Gefreiterul Asch.

— Ei, în sfârşit! Povesteşte-mi. Cu mine poţi fi foarte sincer. Eu sunt medic. Când ai simţit nevoia să agresezi pe cineva?

— Acum, spuse Asch.

Doctorul Sämig se îndreptă puţin şi se trase înapoi cu scaunul pe care şedea, holbându-se cu ochii săi de un albastru palid. Îşi strânse pumnii, dar fără forţă.

— Nu vorbi prostii, spuse el, încet.

— Atunci ce-i cu prostiile pe care sunt nevoit să le ascult eu aici? întrebă Asch, provocator.

— Vreau să te consult.

— M-aţi consultat, îl încontră Asch. Temperatura mea e normală, inima bate regulat, scaunul e bun. N-am nici boli venerice, nici platfus. Urina mea n-are sedimente, n-am polipi şi nici varice. Şi creierul îmi funcţionează. N-am cine ştie ce complexe şi nici nevrotic nu sunt. Sunt absolut normal. Daţi dispoziţie să fiu eliberat, Herr Stabsarzt.

Doctorul Sämig se ridică, ţeapăn.

— Doar eu răspund de pacienţii mei. Dacă eşti bolnav sau nu, eu hotărăsc.

— Şi de ce mă aflu aici, într-o celulă, izolat? întrebă Asch.

— Asta nu e o celulă, e o rezervă de izolare. Aici sunt cazaţi bolnavii care trebuie trataţi în mod deosebit, sau cei care suferă de o boală contagioasă.

— Vreţi cumva să spuneţi, Herr Stabsarzt, că eu aş suferi de-o boală contagioasă?

— Ajunge și numai bănuiala.

— Herr Stabsarzt, spuse Asch cu gravitate, vă atrag atenția că am să mă plâng de comportamentul dumneavoastră. Vă cer să-mi dați cerneală și hârtie. Am să mă plâng de privarc de libertate. În afară de asta, insist să scrieți imediat primul dumneavoastră diagnostic sau pe cel provizoriu, cu o explicarc amănunțită a motivului pentru care m-ați adus în rezerva de izolare. Și mai cer ca din această clipă să mă consulte alt medic.

Doctorul Sämig se sperie.

— Stai liniștit, vorbi el cu greu, stai liniștit. Se pare că ai febră. Am să-ți dau un sfat bun: deocamdată dormi. După aceea am să vin din nou. Mai vedem noi pe urmă.

Gefreiterul Asch stătea întins în patul rezervei de izolare și privea în tavan. Nu putea să doarmă. Mâncarea zăcea neatinsă pe un taburet. Afară, în fața zăbrelelor largi ale ferestrei deschise, ardea mut și dogoritor soarele după-amiezei.

Asch stătea într-o cameră mobilată primitiv, într-un decor impersonal. Vopseaua era de un alb murdar și pătat. Patul, taburetele, somiera, scaunul, masa, peretele — toate odinioară albe, erau acum murdare, mânjite.

— Ei, cum e cu bătălia? vru să știe o voce plăcută de la geam.

Era Obergefreiterul Kowalski, care-și vârî capul printre zăbrelele largi ale grilajului.

Asch se ridică.

— Deocamdată indecisă, spuse el. Vii să mă compătimești sau să mă îmbărbătezi?

— Vreau să-ți aduc ceva de mâncare, anunță Kowalski.

Gefreiterul clătină din cap.

— Am intrat în greva foamei.

— Tocmai de-aia! Exact ce-ți trebuie. Oficial, te afli în greva foamei — ăsta e un nou scandal amenințător, care o să-i înmoaie pe câțiva mai mult decât până acum. Neoficial însă, eu am grijă de tine. Ce vrei? Caltaboș, șuncă ori salam?

— Mi-e totuna, spuse Asch.

— I-auzi! făcu Kowalski, uluit. Nu prea pari încântat.

— Încep să mă cam satur de toată tărășenia, spuse Asch. La urma urmei, toate astea sunt tot atât de plictisitoare ca și regulile

mecanice după care tragi chiulul de la program. Întreg sistemul e putred. Un caz fără speranță.

— Și asta te descurajează?

— Mă obosește.

— Pe mine, nu. Știi ce fac eu? spuse Kowalski, rânjind cu subînțeles. Îmi curăț arma la magazie. În ultimă instanță mai avem încă cinci gloanțe de rezervă.

— Aruncă-le-n budă, recomandă Asch, fără interes. Nu ne-ar ajuta cu nimic. Acest soi de oameni e închistat rău. Ce nu intră în zoaiele lor nu există. Dar dacă nimic nu se va schimba, și încă radical, o să pierdem mai mult decât încrederea — o să ajungem să ne urâm. Și cu asta n-ai cum să ții la un loc o armată.

— Caută și dormi liniștit, spuse Kowalski. Între timp eu mă ocup de organizare.

Dispăru. Și acolo unde fusese înainte capul lui stăruia acum, din nou, lumina vie a după-amiezei.

Gefreiterul Asch căzu înapoi pe pat. Era nemulțumit. Se așteptase la o cu totul altă reacție. Sperase că va reuși să arunce în aer un butoi cu pulbere, dar nu dăduse decât peste o mlaștină. Voise să audă răgete de lei, dar nu intraseră în acțiune decât niște biete oi. Nimeni nu se lăsa provocat, nici unul nu exploda, clocotind de indignare.

Werktreu era prea indiferent s-o facă, Platzek prea lipsit de caracter, Lindenberg prea corect, Schulz prea uns cu toate alifiile, Derna prea moale, Wedelmann prea cumsecade. Și cu toții aveau mustrări de conștiință! Și nici unul nu știa unde e limanul!

Leutnantul Wedelmann răsuci cheia în broască, împinse în lături zăvorul și intră în cameră.

— Nici nu mă aștept de la dumneata, Gefreiter Asch, la un salut. Dacă-ți închipui, așadar, că prin tolăneala dumitale plictisită mă vei jigni sau chiar provoca, atunci te înșeli. Aici ești pacient, și eu după asta mă iau.

— Doriți să-mi faceți o vizită ca unui bolnav, Herr Leutnant?

— Am luat în primire cazul dumitale, îl informă Wedelmann. M-am desemnat eu însumi un fel de apărător din oficiu. În afară de asta, am fost însărcinat de comandantul bateriei să te interoghez. După cum știi, interogatoriile trebuie efectuate de un Offizier. Dar asta mai poate să aștepte, nici nu merge atât de repede, o mai amânăm. Și atâta vreme cât te afli aici, n-ai să prea poți să mai faci

ceva cuiva, şi tare bănuiesc că nu se va mai auzi nici o a doua împuşcătură. Mai întâi vom lămuri tot ceea ce se poate lămuri, fără efort şi pagubă.

— Herr Leutnant, zise Asch, de ce vă amestecaţi? De ce vă opuneţi? Dacă n-aţi fi fost dumneavoastră, poate că aş fi obţinut deja ceea ce voiam. De unde aţi ştiut, de fapt, atât de surprinzător de repede ce avea să se petreacă aici?

— Spre norocul dumitale mi-a fost atrasă atenţia. Domnişoara Freitag m-a informat.

Herbert Asch nu spuse nimic. Îl privi cercetător pe Leutnant. Apoi lăsă capul în jos, de parcă ar fi contemplat cuvertura alb-cenuşie a patului pe care zăcea.

— Vasăzică asta e, făcu el, parcă epuizat. Uite că asta n-am avut de unde s-o ştiu.

— Domnişoara Freitag a procedat foarte potrivit, explică Wedelmann, zelos. Şi mai cu seamă la timp. Numai aşa a putut fi evitată o catastrofă. E pur şi simplu de neconceput ce s-ar fi putut întâmpla dacă n-aş fi intervenit prompt.

— Vă flataţi singur, spuse Asch, incisiv.

— Ştiu exact ce-ai avut de gând, insistă Wedelmann. Desigur că n-am să pot fi niciodată de acord cu asta, dar cred că te înţeleg. Ai stârnit anumiţi oameni la sânge şi te-ai amuzat, văzând cât de repede pot ajunge să clocotească. Mai exact, ai reuşit să nu te faci aproape niciodată pasibil de vreo pedeapsă. În orice caz, de-acum va fi greu să se aducă vreo probă împotriva dumitale. Ăsta ţi-a fost trucul, dar nu ţi-a folosit cine ştie ce. N-ai obţinut ceea ce ai vrut.

— Oricum, rapoartele se adună în teanc. Lindenberg nu va putea fi potolit cu nici un chip şi Schulz zbiară după prada lui. Hauptmannul nu ştie altceva, o să stea şi-o să tot zică: „Doamne ajută" şi „Amin". Şi pe urmă eu sunt aici. Şi indiferent ce s-ar întreprinde împotriva mea — pentru că trebuie să se întreprindă ceva, fie o pedeapsă disciplinară, fie un raport amănunţit — va fi, neîndoielnic, o sentinţă fără motivaţii prea clare, prin urmare, o sentinţă greşită. Şi împotriva ei am să mă apăr.

— Iar eu n-am să las să se ajungă până acolo, îl asigură Wedelmann. La mine nu ţin trucurile dumitale. Deoarece, dragă prietene, n-ai refuzat să execuţi vreun ordin şi nici n-ai instigat la revoltă. Nici n-ai agresat fizic vreun superior.

— Încă nu-i prea târziu, spuse Gefreiterul Asch.

— Până acolo n-ai să ajungi, pentru că nu ești idiot. Nu te porți atât de prostește, altminteri ar fi un joc de copii pentru adversarii dumitale. Iar demonstrația pe care o intenționezi n-ar mai fi altceva decât un act brutal de agresiune. Însă nu ăsta e scopul dumitale.

— Lăsați-mă în pace, spuse Asch. Mă aflu sub supraveghere medicală; n-am voie să mă enervez.

— Ascultă-mă, dragă Asch, i se adresă prietenos Leutnantul Wedelmann, împingând scaunul pe care ședea lângă patul Gefreiterului. Nu știu dacă ai băgat de seamă că eu am o slăbiciune pentru dumneata. Ca om, îmi ești din cale afară de simpatic. Însă chiar și de n-ar fi așa, te-aș putea înțelege. Ai dreptate — multe sunt putrede. Știu și eu asta, și nu de ieri, de azi. Pentru că soldatul nu-i o mașină, și o cazarmă nu e o fabrică de apărători ai patriei. Așa cum e acum, nu-i doar greșit, e periculos. Însă metodele astea strigătoare la cer din epoca de dinaintea lui Frederic cel Mare sunt cele mai comode. Oricine vrea să facă o armată aptă de război știe lucrul ăsta. Morile de oase lucrează remarcabil, pulverizează caracterul puternic și zdrobesc orice personalitate.

— Nu trebuie să-mi spuneți mie asta! strigă Asch. Știu că e așa, și tocmai pentru că știu, am făcut tot ceea ce dumneavoastră căutați să prezentați acum cum că nu s-ar fi petrecut.

— N-ai să poți doborî morile astea.

— Dar măcar am aruncat nițel nisip în agrenaj. Scârțâie. Și poate că unul sau altul se va întreba de ce oare scârțâie?

— Dragă Asch, spuse Wedelmann, orice-ai face, n-ai să ajungi departe. Și eu sunt de acord ca aceste mori să fie doborâte, însă în locul lor va trebui să apară altceva. Ceva categoric nou — o reformă.

— Bravo! strigă Asch ironic. Atunci nu vă mai rețin. Duceți-vă la treaba dumneavoastră. E grabă mare!...

— Fii rezonabil, spuse Leutnantul cu gravitate. Încetează! Vreau să te scot oarecum teafăr din toată tărășenia asta ratată.

— Aștept aici, explică Asch, până ce mi se vor cere scuze.

— Auzi! strigă Wedelmann, mohorât de-a binelea. Fii rezonabil, îți spun. Și dacă nu vrei să asculți de mine, atunci ține măcar cont de domnișoara Freitag.

— Ceea ce se petrece aici, explică Asch, n-are absolut nimic de-a face cu domnișoara Freitag. Vă rog să-i spuneți asta în caz că va încerca din nou să vă aducă la sentimente omenești.

Wedelmann nu era jignit, ci doar îngrijorat. Își închipuise că misiunea sa va fi mult mai ușoară. Acest Gefreiter Asch, un căpos nemaipomenit, refuza pur și simplu să recunoască faptul că nici un sistem nu era desăvârșit și că numai o chestiune de înțelepciune și de chibzuință te putea ajuta să accepți aceste imperfecțiuni ca pe niște fatalități.

— Și tatăl dumitale e îngrijorat, la fel ca și mine.

— De unde știți?

— Am vorbit cu el la telefon.

— Grija dumneavoastră văd că nu cunoaște margini. Și ce-a spus?

— Îți transmite că așteaptă de la dumneata să nu-l dezamăgești.

— Bunul de el! spuse Asch încet.

— Din păcate n-a putut veni el însuși ca să-ți vorbească. Dar sora dumitale se află aici.

Asch ridică privirea, surprins. Apoi zise liniștit:

— Spuneți-i să plece.

Wedelmann își dădu toată osteneala să-și îndeplinească misiunea cu succes.

— De ce nu vrei să vorbești cu ea? insistă Leutnantul. Doar nu te ferești de Ingrid?

— Locul ei e la cratiță, nu în cazanul cu smoală.

— Așteaptă pe culoar. Wedelmann se ridică. Am s-o rog să intre. Se îndreptă către ușă. Vă rog, domnișoară Asch. Fratele dumneavoastră e bucuros să vă vadă.

Ingrid Asch intră în rezerva de izolare. Își privi curioasă fratele și se simți ușor șocată, văzându-l cum îi rânjea, întins pe pat și fără pic de căldură.

— Eu vă las singuri, spuse Wedelmann, prevenitor. În mod normal, sarcina mea e să supraveghez această conversație. Asta se va și întâmpla, numai că trebuie să mă duc după hârtie și creion. Cred că va dura vreo jumătate de oră până ce voi găsi ceea ce caut.

— Herbert, zise Ingrid după plecarea Leutnantului, n-ar fi trebuit să faci așa ceva!

— Ia nu te amesteca în treburile mele, ripostă Asch, ostil. Nici eu nu mă amestec într-ale tale, deşi aş fi mult mai îndreptăţit.

— Nu te înţeleg, spuse Ingrid.

— Nici nu mă aştept la altceva din partea ta.

— N-ai ţinut niciodată cont de noi. Când a auzit tata.de la Leutnantul Wedelmann ce s-a întâmplat aici, a luat o sticlă de coniac, s-a dus în birou şi s-a încuiat acolo.

— Noroc bun! spuse Herbert Asch. Şi ţie nu ţi-a dat pace conştiinţa până ce nu l-ai putut privi în ochii săi blajini pe iubitul tău frate.

— Te rog să nu vorbeşti astfel cu mine. Dacă ai fi pe undeva, singur, aï putea face ce vrei. Dar nu uita că te afli în oraşul ăsta unde te cunoaşte toată lumea, unde tatăl tău are un magazin, unde trăiesc şi eu. Tot ce-ţi permiţi să faci tu aici se răsfrânge şi asupra noastră. Noi trebuie să suportăm bârfele, pe noi ne vor arăta cu degetul, magazinul nostru va fi ocolit.

— Simt tot mai mult câtă dragoste de soră emană din tine.

— Da' tu te-ai purtat mereu ca un frate? Nu trebuie să mă gândesc decât la Johannes Vierbein. Şi pe ăla aproape că l-ai avut pe conştiinţă.

— O, Doamne! spuse Asch cu răceală. Ţi-a pomenit ţie micuţul asta?

— Nu crezi că am şi eu ochi în cap? întrebă sora lui, indignată. Şi am ajuns să te cunsoc. Tu nu te dai în lături de la nimic, n-ai nimic sfânt. L-ai împins pe Johannes Vierbein să-şi piardă cumpătul cu totul. Abia mai ştia pe ce lume e. Tu l-ai stârnit şi ai vrut să-l împingi la nişte chestii de care tu te-ai făcut vinovat. Slavă Domnului că s-a prins. Acum e absolut responsabil. Ştie ce înseamnă datoria.

— Şi eu ştiu, în sfârşit, ce înseamnă o gâscă proastă, spuse Asch cu tărie. Am ştiut dintotdeauna că ai lacune, Ingrid, dar că eşti ţicnită de-a binelea aflu abia acum. Tu ai o fixaţie eroică, dragă copilă. Creieraşul tău cel mititel crede că onoarea e ceea ce-i prezentat drept onoare. Tu confunzi conducătorul cu seducătorul. Cine se nimereşte să fie la putere, ăla e în ochii tăi de viţică un ales. Tot ceea ce poartă uniformă e un onorabil apărător al patriei. Cine şade în puşcărie e un porc absolut, iar cine şade în Mercedes, un om de caracter. Du-te şi îngroapă-te!

— Mi-e ruşine de tine, spuse Ingrid, abătută.

— Auzi vorbă! strigă Asch. Ţie ţi-e ruşine de mine, şi poate să-ţi fie ruşine şi de Vierbein. Ai toate motivele. Pentru că noi, ce suntem de fapt? Bărbatul care ţi-e frate şi celălalt bărbat, cu care poate că ai să te măriţi vreodată — noi doi şi încă vreo câteva sute de mii ne aruncăm în rahat când ni se ordonă, alunecăm pe burtă sau ne vârâm capul în latrină. Ne lăsăm ocărâţi şi umiliţi, stăm drepţi când ni se spune că suntem porci, putori sau găoaze. Urlăm: *Jawohl* când se crede de cuviinţă să ni se frângă şira spinării. Simţul onoarei noastre înseamnă să ne târâm, şi caracterul nostru se manifestă prin lingerea cizmelor. Ăsta e fratele tău şi ăsta e bărbatul pe care-l iubeşti. Să-ţi fie ruşine de noi!

— Herbert, făcu Ingrid, tulburată.

— Acum du-te! spuse acesta. Dispari de-aici! Du-te la Vierbein al tău, piticul ăla de grădină, şi aruncă-te la pieptul lui de crou! Acolo poţi să te văicăreşti cât vrei despre epava asta de bărbat care ţi-a fost lăsată.

Gefreiterul Asch se ridică, o apucă pe sora lui de umeri, deschise uşa şi o împinse, dat fiind că ea nu căuta să se împotrivească, pe coridor. Acolo se afla medicul-şef, doctorul Sämig.

— Veniţi tocmai la momentul potrivit, spuse Asch.

Se îndreptă către patul său şi se trânti pe el.

— O dovadă în plus, zise doctorul Sämig cu superioritate, închizând uşa în urma lui. Felul în care te porţi cu sora dumitale — asta e o dovadă în plus pentru mine.

— Pentru ce? Ce vreţi să demonstraţi?

Medicul-şef Sämig era încredinţat de corectitudinea, sau cel puţin de necesitatea diagnosticului pus de el. Discuţiile revelatoare cu Derna, îndatoritorul camarad Hauptmann, cu bravul Hauptwachtmeister Schulz, cu exemplarul Unteroffizier Lindenberg îl convinseseră de faptul că Asch era un caz deosebit, atât de evident încât numai prin psihanaliză preventivă nu i se putea da de capăt.

— Aţi consemnat diagnosticul dumneavoastră în scris? întrebă Asch. A fost încunoştiinţat un alt medic? A fost înaintată plângerea mea?

Doctorul Sämig căută să fie superior.

— Nu se vorbeşte aşa cu un superior, spuse el, pe viitor vezi şi bagă la cap.

Asch înregistră cu uimire acest comportament cu totul nou al medicului-şef. Căută să se stăpânească. Încă nu voia să accepte

indignarea ce-l cuprinsese ca urmare a ceea ce fusese nevoit să-i spună surorii lui.

— Aici, spuse doctorul Sämig, scoțând o hârtie din mâneca răsfrântă, am consemnat ce era de consemnat. Poți fi bucuros — îți e foarte favorabil. Într-un anumit fel te absolvă.

— Ce e de înțeles de-aici? întrebă Asch, bănuitor.

— Nu ești responsabil pentru ceea ce ai făcut, nu pe deplin responsabil. Asta-i cea mai bună soluție. Cu asta ai scăpat ieftin și treaba e rezolvată.

— Ce va să zică? Vreți să spuneți că astfel mă considerați iresponsabil?

— Întocmai, făcu mulțumit doctorul Sämig. Nu ești responsabil de acțiunile dumitale.

— Și dovada o aveți în scris? Aveți în scris că nu sunt pe deplin responsabil de acțiunile mele? Deci sunt dereglat mintal!

— Așa e, spuse medicul-șef și dădu mulțumit din cap.

— Pot să citesc și eu? vru să știe Asch. Luă bilețelul, îl citi cu atenție și-l dădu înapoi. Asta-i o glumă, spuse el. Doar nu se poate face așa ceva.

— Ba bine că nu! spuse doctorul Sämig. Și dacă ești isteț, vei pricepe imediat ce noroc reprezintă pentru dumneata acest petic de hârtie.

— Considerați că ceea ce ați scris e pe deplin adevărat?

— În interesul dumitale!

— Bine, spuse Asch. Cum doriți.

Se ridică încet. Apoi tăbărî pe medicul-șef, îl trânti la podea și se apucă să-l bată. Îl smulse din nou de la podea, aruncându-l ca pe un pachet dintr-un colț într-altul. Nu era prea greu, pentru că fizic îi era categoric superior.

Medicul-șef gâfâia. Trase șuierând aer în piept, după care urlă guttural. În ochii săi se citea panica. Se târî, respirând înfundat și greoi, către ușă.

— Așa e, spusc Asch, frecându-și mâinile. N-ai ce-i face. Conform diagnosticului dumitale, sunt dereglat mintal și nu mai răspund de gesturile mele.

În seara de vineri se auzi ce-a de-a doua împușcătură. Din nou ceasurile cazărmii arătau ora opt și optsprezece minute. O noapte întunecoasă înghițea treptat totul.

Peste Hauptwachtmeisterul Schulz, care tocmai se afla în biroul său, se cernea tencuiala, acoperind pe alocuri înscrisul prin care urma să fie terminat Gefreiterul Asch. Călimara fusese răsturnată, cerneala se întindea peste hârtie.

Schulz se aruncase la podea. Lipit de peretele cu fereastra, rămase locului, blestemând obiceiul său credul de a lucra cu lumina alături și cu fereastra larg deschisă. Ca să nu nimerească în raza de foc a pușcașului, care fără îndoială îi voia moartea, se târî precaut în patru labe de-a curmezișul camerei, până la întrerupătorul electric.

Lumina se stinse. Schulz alergă la una dintre cele două ferestre și privi cu atenție afară. Terenul de apel era pustiu, dacă ochii nu-l înșelau. „Javră lașă", murmură el. Se așteptase pesemne ca pușcașul să rămână pe loc, până ce Hauptwachtmeisterul avea să-l identifice.

Schulz simțea că tremură din cauza fricii ce pusese în ultima vreme stăpânire pe el și a furiei care-l cuprindea. Străbătu încăperea din trei salturi, izbi ușa în lături și răcni pe coridor:

— Alarmă! Toți Unteroffizierii la mine, imediat! Trupa se aliniază în fața dormitoarelor!

Urlă ordinele aproape automat, fără a se gândi prea mult. Dar chiar și numai urlatul în sine îi producea ușurare. Nu se întâmplă însă nimic hotărâtor. Câțiva soldați răzleți priveau interesați din dormitoarele lor, părând foarte încântați.

Atunci, Unteroffizierul de serviciu se ocupă personal de problema executării ordinelor Hauptwachtmeisterului. Fluierul său răsună pe toate cele trei coridoare.

— Unteroffizierii în birou la Hauptwachtmeister! Trupa, alinierea pe coridor!

Între timp sosiră cei dintâi Unteroffizieri. Schulz le dădu imediat de lucru.

— Zăvorâți intrarea! Cine vrea să intre sau să iasă va fi oprit. Supravegheați latura din dos a blocului bateriei, ca să nu poată sări nimeni pe geam. Dați fuga la gardă și adunați-i pe toți soldații bateriei noastre, care eventual mai vor să plece în învoire. Dumneata și dumneata cercetați zona din jurul clădirii bateriei; dumneata, zona din jurul halelor, iar dumneata piepteni terenul de instrucție. Vor veni întăriri de îndată ce sosesc și alți Unteroffizieri.

Blocul bateriei semăna acum cu un stup de albine răscolit, ale cărui intrări fuseseră blocate. Trupa se înghesuia pe coridoare, purtând discuții aprinse. Se împărțiseră cu toții pe două linii, așteptând ce avea să mai vină.

Spiessul se năpusti asupra telefonului și ceru legătura cu sectorul sanitar.

— Verifică imediat, strigă el, dacă Gefreiterul Asch se află în rezerva de izolare.

Așteptă neliniștit un răspuns, cercetându-l în acest timp pe ajutorul Unteroffizierului de serviciu care se uita, conform ordinului, pe fereastra biroului.

— Ești sigur, întrebă răspicat Spiessul, că Gefreiterul Asch se află în rezerva de izolare? E posibil să fi părăsit-o în ultimul sfert de oră? Știu și eu că ușa de-acolo e zăvorâtă și are lacăt, și că ferestrele sunt zăbrelite, nu trebuie să-mi explici dumneata. Dar poate să fi ieșit! Ce face? Joacă „două'ș'unu" cu Unteroffizierul sanitar, și de-aia nu poate să... Ce porcărie!

Schulz trânti receptorul în furcă. Strânse pumnii, pentru ca nimeni să nu vadă cât de tare îi tremurau mâinile. Îl înhăță pe unul dintre Unteroffizierii care se adunaseră în jurul lui.

— Zbori până dincolo, în sectorul sanitar, spuse el, și verifică dacă afirmațiile acestor nemernici sunt adevărate.

Apoi Spiessul rămase câteva secunde răscrăcărat, ca și cum căzuse pe gânduri. Se adresă Oberwachtmeisterului Waber, magazionerul.

— Trebuie să-l aducem pe șef, spuse el. Hauptmannul Derna e obligat să știe ce s-a petrecut aici. Cel mai bine ar fi să iei un Kübelwagen[1] și să mergi dumneata personal. Pe drum îi poți raporta ceea ce știi.

— Așa am să fac, spuse Oberwachtmeisterul Waber și o luă din loc.

Spiessul numără capetele care-i mai rămăseseră.

— Câte un Wachtmeister și un Unteroffizier, ordonă el, preiau câte trei grupe! Să se afle ce-a făcut fiecare în cursul ultimului ceas. Cine e suspect câtuși de puțin de a fi părăsit clădirea în jurul orei opt, fie și numai pentru a deșerta găleata de gunoi sau

---

[1] Mașină de teren (n. tr.).

a merge la cantină, va fi adus înaintea mea. Vor fi verificate și puștile, însă mai atent decât data trecută.

Wachtmeisterii și Unteroffizierii se răspândiră pe culoare. Spiessul se plimbă nervos prin birou; semăna cu un leu în cușca cea strâmtă, pradă căldurii toride și foamei chinuitoare. Unteroffizierul care fusese însărcinat să privească pe geam stătea nemișcat.

Leutnantul Wedelmann apăru în halat de baie.

— Ce s-a-ntâmplat?

— S-a tras din nou asupra mea, Herr Leutnant, raportă Schulz condescendent și sec.

— Și din nou pe lângă?

— Glonțul aproape că m-a șters. Tocmai ședeam aici la masă. Proiectilul mi-a șuierat pe la ureche.

Wedelmann cercetă locul de impact; acesta se afla sus, pe perete. Apoi se uită afară. Acolo, cu mult sub nivelul biroului, se aflau terenul de apel și o parte a pistei.

— Ciudate lucruri se întâmplă, spuse Leutnantul, rânjind. Fie că pușcașul plutea la doi metri deasupra pământului, fie își luase cu el o scară pliantă, ori glonțul a făcut o boltă mare, pentru a fi cât pe ce să vă șteargă.

Schulz tăcu, dușmănos. Era prea copleșit ca să ia atitudine față de teoria destul de logică a Leutnantului.

— Toate vin de la faptul că indivizii ăștia sunt trataţi ca niște ouă crude, se mulțumi el să spună. De-aia le trec prin cap tot felul de idei tâmpite.

— Eu găsesc că împușcătura asupra dumneavoastră, spuse Leutnantul, e un semn clar al gradului de afecțiune care vi se poartă.

— Se pare că s-au mai văzut cazuri, spuse Schulz aluziv, în care s-a încercat eliminarea prin metoda asta a unor oameni ce stânjeneau anumite aventuri amoroase.

— Ca să vezi! făcu Wedelmann. Pe cine ați încercat să puneți mâna? Se vede treaba că asta simplifică situația. Nu cred că poate fi vorba de prea mulți. Dar, oricum ar fi, acum cade teoria dumneavoastră conform căreia Gefreiterul Asch ar fi atentat, chipurile, la viața dumneavoastră. Eu unul am spus-o imediat că nu e el omul care să se ocupe de asemenea mărunțișuri.

Wedelmann ieşi, mulţumit; sentimentul că Hauptwachtmeisterul Schulz privea cu furie în urma lui îl încânta. Hotărî scurt să treacă puţin pe la Lore, fără intenţii prea mari, doar aşa, oarecum din plăcere, pentru a-l supăra şi mai tare pe Hauptwachtmeister. Însă renunţă, şi se felicită pentru asta.

Leutnantul trecu apoi pe culoarul central, unde se afla şi grupa Lindenberg. Soldaţii care se adunaseră îi făcură loc şi strigară: „Atenţiune!" Un Wachtmeister dădu buzna şi raportă.

— Continuaţi, vă rog! îndemnă Leutnantul. Nu vă deranjaţi.

Pe urmă se îndreptă spre Unteroffizierul Lindenberg, care-şi purica sistematic grupa.

— Dacă n-ai nimic împotrivă, Lindenberg, am să asist puţin la activitatea dumitale.

— *Jawohl*, Herr Leutnant! strigă Lindenberg mândru.

Unteroffizierul Lindenberg îşi întorcea grupa pe dos. Se mişca aidoma unui dulău de vânătoare pe o urmă proaspătă. Zelul şi rezistenţa sa erau fără seamăn. Răscoli dulapurile, dădu paturile la o parte, răsturnă masa; se urcă pe pervaz şi pipăi galeria, îi pipăi pe soldaţi şi dispăru apoi mai multă vreme în dulapul cu mături.

— Ce cauţi, de fapt? îl întrebă amabil Leutnantul.

— Muniţie, Herr Leutnant, răspunse prompt Lindenberg.

— Şi crezi că ai să găseşti muniţie la oamenii dumitale? întrebă Wedelmann plin de curiozitate.

— Sigur că nu, Herr Leutnant.

— Şi totuşi dumneata cauţi?

— *Jawohl*, Herr Leutnant, spuse Lindenberg, cu o capacitate de convingere remarcabilă. Doar aşa s-a ordonat!

— Nu vreau să vă reţin, spuse Wedelmann şi căută mai departe în jur.

Îi numără pe cei prezenţi. Grupa Lindenberg, ştia el, era formată din doisprezece oameni; prezenţi erau doar şapte. Îl lăsă pe Lindenberg să răscolească mai departe şi stătu de vorbă cu soldaţii.

— De fapt, cine lipseşte? se interesă el.

Tunarul Vierbein, căruia i se adresase, îl lămuri zelos:

— Lipsesc cinci oameni. Unul e în post, doi au învoire şi sunt în oraş de la ora şapte, Gefreiterul Asch se află la secţia sanitară, Obergefreiterul Kowalski încă nu s-a întors de la program.

— Dar unde lucrează el? întrebă Wedelmann.

— La magazia de arme, Herr Leutnant.

Wedelmann făcu pe indiferentul și se retrase.

— Continuă tot așa, Lindenberg! mai strigă el.

Apoi se duse în locuința lui și își turnă un coniac mare. Îl bău, rânjind.

Între timp, Hauptwachtmeisterul Schulz îi examinase pe soldații opriți la ușa de la intrare. Erau nevinovați. Doi dintre ei băuseră bere la cantină de la ora șapte și treizeci seara. Își plătiseră nota la ora opt și douăzeci de minute, așadar, la două minute după ce se auzise împușcătura. Gestionarul cantinei, Bandurski, era în stare să jure. Alți trei voiseră să iasă în oraș; își părăsiseră camerele puțin înainte de ora opt și treizeci, întreaga subunitate putând să depună mărturie că mai înainte stătuseră degeaba sau se bărbieriseră. Un al șaselea soldat urma să aducă țigări pentru Wachtmeisterul Platzek. Și el o pornise abia după ce se auzise împușcătura.

Schulz înjură. Și Unteroffizierul care fusese la corpul de gardă reveni fără rezultat. Schulz înjură. Unteroffizierii care puricaseră împrejurimile clădirii bateriei, zona din jurul halei și terenul de instrucție nu semnalară, la rândul lor, nimic. Schulz înjură.

Încetul cu încetul se neliniști întreaga cazarmă. Cercetașii Hauptwachtmeisterului se pare că se purtaseră asemenea elefanților în magazinul de porțelanuri. În scurtă vreme toată cazarma știa că în bateria a 3-a se auzise o împușcătură, și asta cu intenția de a-l omorî pe Hauptwachtmeister. În bateria a 5-a se vorbea deja despre o rănire gravă, iar la cantină circula zvonul că în bateria a 3-a ar zăcea un cadavru.

Mai întâi sună comandantul gărzii, apoi sanitarul, mai târziu Offizierul de serviciu și, în cele din urmă, aghiotantul subunității. Schulz înjură în receptor și deveni obraznic.

Aghiotantul îi interzise, dar Schulz, care căzuse pradă unei confuzii, schelălăi înfundat. Aghiotantul pretinse un raport amănunțit. Schulz îi promise raportul cu genunchii tremurând.

În această stare, trecu prin fața Hauptwachtmeisterului Wachtmeister Platzek.

— Platzek, făcu Schulz, de data asta s-a zis cu răbdarea mea.

— Aici te înțeleg, îl asigură Platzek.

— Acum trebuie să se lămurească, în sfârșit, de unde provine muniția cu care s-a tras asupra mea și, mai cu seamă, pe mâna cui a încăput.

— Dar..., bâlbâi Platzek.

— Fără vorbe, spuse Schulz necruțător. Trebuie să fie unul dintre oamenii care au tras la locașul tău. De aici trebuie pornite cercetările.

— În cazul ăsta, s-a zis cu mine.

— Dacă s-a zis cu tine, încă nu e atât de grav cum ar fi dacă aș fi eu mort, spuse Schulz. Ori îți închipui cumva că voi aștepta în liniște până ce porcii ăștia vor termina de tras și restul de muniție asupra mea !

Schulz îl lăsă baltă pe împrăștiatul Platzek și dădu buzna afară. Auzise venind mașina șefului. Dorea să-i raporteze cât poate de repede Hauptmannului Derna.

În ciuda întunericului, Derna arăta palid. Schulz simți că va trebui să-l sprijine la coborâre, însă tactul său remarcabil față de anumiți superiori îl convinse să n-o facă.

— Cum se poate una ca asta? întrebă Hauptmannul.

Schulz își dezlănțui raportul său amănunțit.

— Să mergem în biroul meu, spuse Derna.

Și o dată ajunși aici, îl privi nedumerit pe Hauptwachtmeister și întrebă:

— Și acum ce facem?

Nu doar subalternii direcți îl considerau pe Majorul Luschke, comandantul subunității, total imprevizibil. Mutră-de-Cartof venea când voia, pleca atunci când considera de cuviință, făcea tot ce-i trecea prin cap. Însă exasperant era rezultatul. Cu mare succes și nu fără încântare pentru el, Luschke răspândea neliniște pretutindeni: putea să apară și să intervină în orice clipă din zi și din noapte.

Ca o consecință a acestui fapt, Luschke punea mare preț pe punctualitatea subordonaților săi. Era obligatoriu să fie respectate cu sfințenie programele de serviciu întocmite de el, cu specificările stricte ale orelor. Purta personal două ceasuri, al treilea se afla în fața lui, pe birou, iar un al patrulea atârna de perete.

Luschke părăsise cazarma în după-amiaza de vineri, desigur, fără a-l anunța pe aghiotant. În seara de vineri era invitat la posesorul unui gater, la vânătoare. Acest lucru putea să însemne, conform experienței, fie că Majorul Luschke avea să vină sâmbătă în unitate cu noaptea-n cap, fie că avea să întârzie considerabil.

Însă și în ce privește această combinație, era vorba doar de o supoziție: Luschke putea la fel de bine să apară, punctual la secundă, la ora opt, prin urmare în momentul în care, conform ordinelor, începea serviciul în comandament.

Aghiotantul subunității, care se dezobișnuise repede să mai încerce să determine aparițiile sau disparițiile Majorului său pe baza unor calcule probabile, apăru ca de obicei la ora opt în încăperile de serviciu ale subunității. Luschke, bineînțeles că lipsea. Însă de un lucru era convins: dacă el ar fi întârziat fie și numai trei minute, Luschke ar fi fost deja aici și l-ar fi întâmpinat cu o figură suficientă.

În timp ce aghiotantul aștepta brusca apariție a comandantului său, cu o ușoară neliniște care nu-l părăsea niciodată, aranja ordinele, directivele, rapoartele, înștiințările și expunerile. Nu se afla nimic deosebit printre ele. Aghiotantul nici nu crezuse altceva; cine era cât de cât normal trebuia să-și dea cu prisosință silința de a nu stârni atenția Majorului. Și fiindcă nu exista încă nici un raport scris asupra a ceea ce se părea că se întâmplase în seara precedentă, la bateria a 3-a, hotărî că e mai bine să nu știe de nimic, în afară de cazul în care Luschke ar fi întrebat textual despre asta, ceea ce nici măcar nu era exclus.

La opt și un sfert, Hauptmannul Derna intră în cancelaria subunității. Arăta surmenat. Îl salută pe aghiotant cu o strângere moale de mână. Apoi începu să raporteze, scoțând un teanc de hârtii din mapa sa.

— Ce credeți, ce va spune comandantul despre asta?

Aghiotantul deveni și mai neliniștit. Ridică din umeri.

— Nu sunt clarvăzător!

Apoi așteptară aproape fără un cuvânt apariția Majorului. Aghiotantul rezolvă nervos treburile de rutină. Hauptmannul Derna stătea la geam, de unde putea observa cu precizie intrarea în cazarmă. Se aștepta să-l zărească pe Luschke.

Deodată, uşa biroului comandantului se deschise din interior şi Majorul Luschke îşi vârî nasul său ca un cartof în camera aghiotantului. Prin urmare ajunsese, ca de atâtea ori, pe căi lăturalnice.

— La bateria a 2-a, spuse Luschke, s-a spart un geam la spălător, şi asta de trei zile. Prima poartă a halei bateriei a 5-a are zgârieturi serioase şi e lovită într-un loc. Broaştele de la buncărele de muniţie nu sunt unse. În sectorul sanitar nu s-a stins lampa de la intrare. Aţi luat notă? Un raport al celor răspunzători să se afle pe biroul meu la ora douăsprezece. E clar?

— *Jawohl*, Herr Major. Raport scris până la ora douăsprezece.

Luschke, Mutră-de-Cartof, dădu din cap. Era un bărbat mic şi îndesat, cu mişcări liniştite şi sigure. Avea o voce lină, ceea ce producea un efect de-a dreptul înspăimântător. Ochii săi mici, iuţi şi reci sclipeau de şiretenie.

— Ce vă aduce la mine, Herr Hauptmann Derna? Să vă fi chemat eu? Nu-mi amintesc.

— O situaţie cât se poate de neplăcută, Herr Major.

— Neplăcută pentru cine? În afară de asta, tot ceea ce se cheamă neplăcut are de-a face cu un lucru murdar, şi în subunitatea mea nu există aşa ceva, Herr Hauptmann Derna.

Derna, care în prezenţa Majorului se simţea cu mult mai nesigur decât de obicei, consideră că e mai bine să nu vorbească prea mult, ci să lase faptele s-o facă. Îi prezentă comandantului raport după raport.

Luschke le citi încet şi deocamdată fără comentarii. Stătea ca înlemnit lângă biroul aghiotantului. Mutra sa, pe care şi-o ţinea aplecată asupra rapoartelor, devenise roşiatică, dar asta nu avea câtuşi de puţin de-a face cu starea lui lăuntrică; cauza o constituiau razele de soare, care izbutiseră, în ciuda chipiului său uriaş, să-i atingă, totuşi, anumite porţiuni ale feţei.

Majorul citi foaie cu foaie, fără să clipească. Aghiotantul îl privea supus. Hauptmannul Derna căuta febril o reacţie a Majorului, indiferent de cel fel. Luschke rămase neclintit. În încăpere domnea o linişte de mormânt. Doar atunci când Majorul răsfoia câte un raport, hârtia foşnea ameninţător.

Pe urmă, Majorul spuse lin:

— Idioţilor!

Îl privi lung pe Hauptmannul Derna cu ochii săi mici, cu sclipiri reci. Derna se înroşise ca un rac. Stătea drept, însă salutul lui era din cale afară de chinuit.

Majorul Luschke aruncă rapoartele pe biroul aghiotantului său.

— Aşa ceva, spuse el, aşa ceva nu există. Pricepeţi, Herr Hauptmann Derna? Aşa ceva nu există, şi cu atât mai puţin în subunitate la mine.

— *Jawohl*, Herr Major, bâigui Derna, şi eu sunt exact de aceeaşi părere cu Herr Major, dar...

— Unde mai există vreun „dar", dacă suntem amândoi de aceeaşi părere, Herr Hauptmann?

— Unteroffizierii, Herr Major, mai cu seamă Hauptwachtmeisterul Schulz.

— În bateria dumneavoastră, ei hotărăsc ce are să se întâmple?

Pe mutra de cartof a lui Luschke, sprâncenele se ridicară pline de mirare. Ochii îi scânteiau. Îşi împinsese bărbia înainte şi surâdea cu suficienţă. Aghiotantul, care cunoştea foarte bine această expresie îngrijorătoare a feţei comandantului, nu-l vedea bine pe Hauptmannul Derna.

Tulburatul şef al bateriei a 3-a nu găsi nici un răspuns. Arăta jalnic, aproape zdrobit. Şarmul său vienez, amabilitatea sa chezaro-crăiască austriacă se risipiseră în faţa durităţii de granit a lui Luschke.

— Dacă vă înţeleg eu bine, spuse Majorul, n-o scoateţi la capăt cu oamenii dumneavoastră.

— Îl asigur pe Herr Major că am încercat tot ce se putea...

— Nu mă îndoiesc, Herr Hauptmann Derna, îl aprobă Luschke cu o blândeţe nimicitoare. Asta s-ar putea numi incapacitate. În orice caz, veniţi acum cu afacerile astea la mine. Ei bine, am să vă arăt eu cum se rezolvă asemenea... bagatele.

Aghiotantul subunităţii îşi permise o remarcă:

— Şi Leutnantul Wedelmann mi-a mărturisit ieri-seară, la telefon, cum că aici ar fi vorba despre nişte bagatele.

— Interesant, spuse Majorul Luschke. Probabil că Leutnantul a înţeles exact ceea ce nu e în stare să priceapă un Hauptmann. Dar Wedelmann provine din şcoala mea. Dumneavoastră însă, Herr Hauptmann Derna, mi-aţi fost repartizat.

Luschke puse din nou mâna pe rapoarte, cu care prilej îl săgetă pe Derna cu o privire dispreţuitoare.

— Atunci să-i dăm drumul, zise el. Să se prezinte la mine: Unteroffizier Lindenberg, Wachtmeister Platzek, Hauptwachtmeister Schulz, Stabsarzt doctor Sämig. Să vină şi Leutnant Wedelmann.

Aghiotantul se năpusti de îndată asupra telefonului şi transmise mai departe ordinele comandantului. Derna stătea şi el pe-acolo ca o piesă inutilă de mobilier. Majorul mai răsfoi o dată rapoartele, în timp ce-şi mângâia bărbia cu satisfacţie.

— Asch, spuse el apoi şi apelă la remarcabila sa memorie, Gefreiterul Asch! Numele ăsta nu l-am mai întâlnit o dată în ultimele zile? Ochii săi licăriră. Nu l-aţi propus pentru avansare, Herr Hauptmann Derna?

— *Jawohl*, Herr Major, bâigui acesta.

Luschke se întoarse şi murmură:

— Nătărăule!

Apoi porunci să fie introdus mai întâi Leutnantul Wedelmann.

Acesta îşi făcu apariţia, şi la fel ca toţi cei care păşeau în încăperea unde se afla Majorul, se opri la uşă, salută corect şi raportă:

— Leutnant Wedelmann, la ordinele dumneavoastră!

— Vino mai aproape, dragă Wedelmann, mormăi Luschke blând. Săptămâna trecută stăteam la fereastră şi observam terenul de instrucţie. Era instrucţie de infanterie, iar dumneata o supravegheai. Într-una dintre grupe, un om a fost frecat într-un asemenea hal, încât şi-a pierdut stăpânirea de sine şi a căzut pradă unui soi de atac de epilepsie; părea că are de gând să se năpustească asupra Unteroffizierului. Şi dumneata ce-ai făcut? Hmm?

— M-am îndepărtat de îndată, Herr Major, spuse Wedelmann cu sinceritate.

— Şi de ce?

— Există lucruri pe care, pur şi simplu, nu le iei la cunoştinţă, dacă eşti înţelept, Herr Major. În cele mai multe cazuri se vor rezolva astfel de la sine. Dacă însă te vâri în ele, nu faci adesea decât să le amplifici!

— Şcoala mea! spuse Luschke, peste măsură de mulţumit. După care se interesă: Cunoşti, dragă Wedelmann, rapoartele împotriva Gefreiterului Asch? Şi ce crezi despre ele?

— Le cunosc pe toate, Herr Major, și nu cred nimic despre ele. De ce atâta gălăgie, dacă se poate și altfel?

Luschke îi aruncă lui Derna o privire distrugătoare, apoi îl bătu pe braț pe Leutnantul Wedelmann. Aghiotantul răsuflă ușurat și se îndepărtă de nefericitul șef al bateriei a 3-a.

Majorul îi ceru apoi lui Wedelmann amănunte despre militarii pe care îi chemase la el. Leutnantul îi prezentă referiri scurte și la obiect. Comandantul dădu mulțumit din cap.

— Unteroffizier Lindenberg! spuse el.

Lindenberg se postă în fața comandantului său și-l privi cum cere regulamentul, drept în ochi. Era convins că va trăi un moment măreț și că va face față cu demnitate.

— Unteroffizier Lindenberg, spuse Majorul Luschke, dumneata ești considerat un om de încredere și corect. Cu atât mai mult mă miră faptul că te lași antrenat de subordonații dumitale în discuții lungi, ca să nu spun conversații. Așa ceva nu este prevăzut în regulamente. Trebuie să ordoni, clar și fără echivoc, iar subalternii dumitale trebuie să se conformeze. Dacă n-o fac, înseamnă că refuză să execute ordinele. Abia atunci scrii un raport. Să te impui e o chestiune de personalitate. M-ai înțeles, Unteroffizier Lindenberg?

— *Jawohl*, Herr Major.

— Și dacă m-ai înțeles cum se cuvine, atunci vei fi știind că raportul dumitale e o curată prostie. La coșul de gunoi! Ești liber, Unteroffizier Lindenberg.

Lindenberg pocni din călcâie și dispăru ca o cometă. Lui Luschke i se păru de la sine înțeles, și nici măcar nu consideră că e cazul să privească în jur cu superioritate. Puse mâna pe următorul raport.

— Wachtmeister Platzek!

Platzek stătea ca o bucată de stâncă, goală pe dinăuntru. Auzea sunându-i ultimul ceas. De aici, credea el, drumul îl va duce direct la închisoarea militară.

— Citesc aici, Wachtmeister Platzek, spuse Luschke, că v-ar fi dispărut muniție. Dar sigur că-i o prostie. Nu există Wachtmeister căruia să-i dispară muniție, și cu atât mai puțin în subunitatea mea. Ca să nu mai vorbim de falsul în acte. Asta e o nebunie. Sau mă înșel?

— Nu, Herr Major, se grăbi Wachtmeisterul Platzek să-l asigure.

— Prin urmare nu lipseşte muniţie, iar registrul de evidenţă a tragerii a fost ţinut regulamentar. Aşa e?

— *Jawohl*, Herr Major.

— Atunci raportul ăsta e depăşit şi ajunge la coş. Eşti liber, Wachtmeister.

Wachtmeisterul Platzek nu ştia ce se-ntâmplă cu el. Simţea o nevoie enormă de a ieşi. Ţâşni pe uşă şi făcu o figură cât se poate de prostească, însă fericită.

— Cu prima ocazie, omul ăsta va fi transferat, ordonă Luschke. Acum să vină Hauptwachtmeister Schulz.

Schulz intră ca un tanc. Se opri cu un zvâcnet, rămase blocat în mijlocul încăperii, îşi turui raportul şi aşteptă.

Luschke îl privi cercetător şi chibzui scurt cum l-ar putea frânge cel mai bine. Dar nu se lansă în combinaţii îndrăzneţe, ci alese metoda cea mai la îndemână.

— Ai cumva intenţia, se interesă el blând, să renunţi la funcţia dumitale de Hauptwachtmeister?

Schulz se sperie vizibil. Deveni alternativ palid şi roşu, îl privi pe comandantul său şi tăcu.

— În ultimă instanţă ar fi păcat, spuse Luschke încet. Ai fost un Hauptwachtmeister foarte bun, cel puţin până alaltăieri. Nu-mi pare bine dacă te pierd, dar are cine să te înlocuiască. Şi ştii prea bine că Hauptwachtmeister nu e un grad, ci doar o funcţie. Îţi dai jos epoleţii, renunţi la locuinţa dumitale de serviciu şi devii Oberwachtmeister. E foarte simplu.

Hauptmannul Derna cutează să se amestece:

— Herr Major...

— Herr Hauptmann, spuse Luschke, nu-mi amintesc să vă fi cerut părerea.

Derna închise gura la loc şi se retrase. Schulz se făcu stacojiu. Wedelmann şi aghiotantul îşi rânjiră reciproc cu băgare de seamă. Luschke era în întregime stăpân pe situaţie.

— Un Hauptwachtmeister, spuse Majorul, trebuie să fie o personalitate. O personalitate se impune. Un raport ca ăsta nu e însă decât un semn de slăbiciune.

— Cer permisiunea de a atrage atenția, Herr Hauptmann, că s-a tras asupra mea, spuse Schulz cu dificultate.

Luschke clătină ușor din cap. Asta era hiba, n-o putea tăgădui, dar avea și ca leac.

— Cum vrei să demonstrezi că s-a tras tocmai asupra dumitale? Undeva trebuie să aterizeze glonțul. Și din întâmplare dumneata te aflai în bătaia puștii. Se mai întâmplă. Un bărbat adevărat nu face imediat în pantaloni. Și pe urmă, de unde să fi provenit muniția? Cu siguranță că nu de la locașul de tragere al lui Platzek; de lucrul ăsta m-a asigurat chiar el, adineauri. Atunci, de unde?

— Și noi am tras aseară, Herr Major, în spatele cazinoului Offizierilor.

Luschke îl privi surprins pe Leutnantul Wedelmann. Această remarcă absolut neașteptată a lui făcuse trecerea fără probleme peste punctul cel mai delicat al întregii confruntări. Majorul clipi încântat, nu atât din recunoștință pentru acest ajutor bine venit, pentru că, până la urmă ar fi reușit și singur, cât din satisfacție privind comportamentul lui Wedelmann. Școala lui! Se simțea înțeles.

— Herr Leutnant Wedelmann, spuse Luschke cu o delectare nedisimulată, vă cer, dumitale și celorlalți domni ai corpului ofițeresc, ca pe viitor să fiți mai atenți la exercițiile domniilor voastre cu muniție de război și să folosiți pe cât posibil poligonul.

— *Jawohl*, Herr Major, făcu Wedelmann.

Luschke se întoarse din nou către Hauptwachtmeisterul Schulz.

— Și cu asta am lămurit toată tărășenia. În general n-am nimic împotriva zelului manifestat în serviciu, însă în acest caz ai dat cu siguranță dovadă de exces de zel. Recunoști, sau nu-ți mai pasă dacă vei rămâne și pe mai departe Hauptwachtmeister?

— *Jawohl*, Herr Major!

— *Jawohl*, ce?

— Recunosc, Herr Major!

— Da' de ce nu imediat?

Luschke apucă rapoartele Hauptwachtmeisterului, le ține cu două degete deasupra coșului cu hârtii și apoi le dădu drumul.

— S-a rezolvat, făcu el. Ești liber.

Schulz se execută pe loc și se rostogoli afară. Acolo răsuflă ușurat.

„Drace", își spuse el cu voce tare, „puțin a lipsit să iasă totul prost."

Ah, cât era de bucuros că a rezolvat această situație! Iar respectul său față de Luschke crescuse la infinit.

Între timp Majorul Luschke se ocupă de medicul-șef Sämig. Își luă un aer strict oficial și evită cu măiestrie să-i întindă mâna vizitatorului său. Și nici nu-l pofti să ia loc, lăsându-i aproape impresia că el, comandantul, ar fi uitat de acest lucru.

Luschke știa prea bine că nu se putea purta cu doctorul Sämig cum ar fi vrut. Medicul-șef îi fusese repartizat ca Offizier. Îi era subordonat, nu însă și ca medic. Dar Sämig era copleșit de respect față de Offizierul activ, și acest Major Luschke fusese cel care-i încurajase intens asemenea simțăminte.

— Ce mi-e dat să aud! făcu Luschke, voit prietenos. Purtați cu pacienții meciuri veșele de box?

— Am fost agresat, spuse acru doctorul Sämig.

— Cuvintele dumneavoastră nu sunt bine alese, ripostă Luschke, și dintr-o dată vocea îi deveni extrem de rece și amenințător de calmă. Un Offizier nu e agresat. Așa ceva nu există. Să țineți minte lucrul ăsta. Pentru că dacă s-ar ajunge până aici, agresorul ar fi un om mort sau Offizierul o cârpă ordinară.

Doctorul Sämig căscă ochii săi albaștri și mari. Privi neajutorat în jur, însă nimeni nu-l băgă în seamă.

— Câteodată, continuă Luschke, aud povești care-mi fac părul măciucă, dar nu le cred. Mintea mea de om sănătos îmi spune că n-am voie să le iau în seamă. Dacă ar exista cumva un doctor care, din cine știe ce motive, să-l declare bolnav mintal pe un om normal — știți ce i-ar lipsi aceluia? O bătaie! O porție zdravănă de bătaie. Și un soldat care reușește una ca asta — știți ce i-aș face unui asemenea om? L-aș felicita din toată inima! Dar așa ceva nu există. Și dacă ar exista, întreg corpul ofițeresc s-ar prăpădi de râs, de-ar avea un dram de minte. Ați spus ceva, doctore Sämig?

— Nu, Herr Major.

— Și acest raport pe care-l am aici în față nu poate fi decât o glumă! Bine, am râs destul de ea. Acum o aruncăm la coș.

Majorul Luschke aruncă și ultima foaie de hârtie. Își frecă mâinile și privi în jur cu ochi scânteietori, dar tot nu se putea spune că triumfă.

— Leutnant Wedelmann, zise comandantul, bateria a 3-a are nevoie, se vede treaba, de o organizare mai înțeleaptă și mai pricepută. Are nevoie de un bărbat, și nu de o marionetă. Nu ajung doar regulamentele, mai trebuie și nițică minte. Crezi că vom fi feriți de alte surprize asemănătoare?

— Cu siguranță, Herr Major.

— Și Gefreiterul Asch?

— Bag mâna în foc pentru el.

— În ciuda tuturor?

— Tocmai de aceea, Herr Major.

— Ei bine, spuse comandantul, atunci preiei dumneata bateria, Leutnant Wedelmann. Hauptmannul Derna va intra în concediu; am să rezolv cu treaba asta la regiment. Și știi ce vom face acum, Leutnant Wedelmann?

— Nu, Herr Major.

— Acum ne vom duce amândoi la Gefreiterul Asch. O să-i comunicăm avansarea lui ca Unteroffizier.

Totul se petrecu conform planului. Gefreiterul Herbert Asch, puțin obosit în urma unei lupte pe care o considera, din punctul său de vedere, fără speranță, acceptă avansarea. Naiv cum era el câteodată, se gândea că în calitate de Unteroffizier va putea trăi așa cum își dorise. Dar în curând își dădu seama de faptul că zelul și supunerea oarbă a anumitor segmente ale trupei erau factorii care-i făceau megalomani pe superiori, chit că voiau sau nu.

Leutnantul Wedelmann preluă bateria a 3-a doar pentru scurt timp. Fiindcă pe atunci era prea tânăr, conform listei cu vârsta pe funcții, ca să poată exercita o funcție independentă. Dar încă de la începutul celui de-al doilea război mondial deveni comandant de baterie. A fost de folos în toate sectoarele frontului. Soldații îl iubeau, iar superiorii erau bucuroși dacă nu dădeau ochii cu el. Și ăsta e cel mai bun lucru care se poate spune despre un Offizier.

Unteroffizierul Lindenberg, rămas în continuare neclintit în credința lui, și care își jurase să formeze neîncetat apărători ai patriei, fără teamă și bine instruiți, își umplea prin muncă fiecare minut al scurtei vieți ce-i mai rămăsese de trăit. Căzu în cea de-a treia zi a războiului, în Polonia, într-un sat care nu era pomenit decât pe hărțile speciale. Căzu secerat de o rafală de mitralieră, așa cum îndeobște nu cad decât eroii din cărți: în mijlocul unei lupte pentru câteva case răzlețe, cu arma în mâna stângă, și în dreapta cu grenada dezasigurată, care explodă în clipa în care el se prăbuși cu fața peste ea.

Wachtmeisterul Platzek, Platzek-Frecuș, a avut de asemenea parte de o moarte eroică, însă în împrejurări cu totul diferite și cu mulți ani mai târziu. Până în 1943 a fost instructor de garnizoană în patrie și purtător al Crucii de Merit clasa I. Prin mâna lui trecuseră câteva sute de soldați care, cum îi plăcea lui Platzek să spună, fuseseră „transformați în bărbați" datorită lui. Soarta nu l-a mai cruțat tocmai când era pe cale de a se retrage de la Zidul Atlanticului. Nestăvilit, o luase înaintea trupei sale. A fost îngropat de exploziile câtorva bombe într-o pivniță de lângă Dreux. Un butoi uriaș cu vin roșu se sparse peste el.

Wachtmeisterul Werktreu, prietenul damelor și șobolanul de magazie, trecu fără dificultate prin război. În majoritatea timpului se oprea cel mai adesea tocmai acolo unde nu se trăgea. Era administratorul înnăscut al echipamentului, muniției și oamenilor. La scurtă vreme după campanie apăru și el în Polonia cucerită, unde se făcu cunoscut ca angrosist. Mai târziu ajunse cu o unitate de aprovizionare în Franța, clădindu-și se pare un renume prin înființarea mai multor case de plăceri, bine organizate. Cu puțin înainte de sfârșitul războiului, lucră o vreme în Normandia ca ajutor de chelner într-un han de provincie, care aparținea unei ospătărițe nițel cam trecute, ceea ce nu-l deranjă prea tare. După terminarea războiului ajunse la Hamburg, unde practică un comerț înfloritor cu ciorapi de mătase pe piața neagră. Patru ani mai târziu poseda o fabrică proprie.

Hauptmannul Derna se trezi iarăși eliberat din Wehrmacht, după un concediu prelungit. Pleacă la Viena și lucră la o societate de asigurare pe viață. Peste un timp, „patria îl chemă" din nou. Deveni comandantul unui lagăr din barăci pline cu prizonieri de

război, aflat lângă o fabrică de muniții. Comandantul regiunii, căruia i se subordona, un Offizier în rezervă din Stettin, îl trată așa cum îl tratează un prusac pe un austriac, atunci când ambii poartă aceeași uniformă. În consecință, Derna suferi cumplit. Blestemă în taină faptul că odinioară strigase: *Heim ins Reich!*[1] Când războiul luă sfârșit, răsuflă ușurat. Societatea de asigurări pe viață din Viena îl avu iar printre angajați. Pe cartea sa de vizită scria: Major (r).

Hauptwachtmeisterul Schulz își urmă, cum era și de așteptat, drumul său. Deoarece corpul ofițeresc trebuia împrospătat cu noi generații de nădejde, Schulz absolvi, cu sârguință și ambiție, o școală de război, ca șef de promoție. Termină războiul cu patru geamantane și două camioane pline cu articole deosebite de îmbrăcăminte și alimente concentrate. Undeva, în Hessen, deveni oficiant public, apoi funcționar la Oficiul Forțelor de Muncă, și în cele din urmă, șef al acestuia. Lore, soția lui, divorță, se mărită cu un american și emigră în Texas.

Doar Obergefreiterul Kowalski rămăsese, la terminarea războiului, tot Obergefreiter. Nu luase la cunoștință despre numirea sa ca Unteroffizier, iar superiorii căzuseră de acord să se poarte de parcă nici n-ar fi avut loc. De trei ori s-a aflat în fața Consiliului de Război, și niciodată nu s-a putut aduce vreo probă împotriva lui. După deflagrație, se alătură unui partid socialist și ajunse consilier local într-un centru industrial. Fracțiunea sa îl va avea în vedere ca șef al poliției.

Da, și ce s-a-ntâmplat cu Unteroffizierul Asch?

Câtă vreme mai domnise o situație de calm, care se numea pace, reuși, ca și mai înainte, să ducă o viață liniștită. În război însă avu parte de foc din belșug. Cum a găsit el totuși, de fiecare dată, un adăpost bun, fără a-și pierde ținuta, cum a rezistat el, datorită dragostei sale pentru Elisabeth, tentațiilor ce apăreau din când în când pe front sub chipul unor femei din personalul auxiliar al Wehrmachtului, și cum, în cele din urmă, i-a venit de hac chiar și unui comandant de baterie, care ajunsese pe front din rândurile trupelor de rezervă, cu dureri mari de gât — toate astea sunt

---

[1] Acasă în Reich! — aluzie la momentul alipirii Austriei la Reichul german (martie 1938) (n. tr.).

povestite într-o nouă carte, pe care autorul a scris-o spre bucuria unor colonei, generali sau miniştri federali.

Majorul Luschke, care în aşa-numita perioadă de pace îl salvase pe Asch de Consiliul de Război, avansase în timpul deflagraţiei la gradul de Oberst şi o vreme fusese comandantul de regiment al lui Herbert Asch. Nu era omul care să facă lucruri nechibzuite. Dar în orice caz se număra printre puţinii care aveau o părere personală şi care considerau că e de datoria lor de Offizieri să facă uz de propria părere şi să nu-şi frece fără rost soldaţii din subordine.

În următoarea carte, *08/15 în război*, se va putea citi despre felul în care îl ajută Luschke pe tunarul Vierbein să-şi revadă în mod nesperat patria, şi pe Ingrid Asch, prietena lui de odinioară, şi despre Lore Schulz, cea căreia bombardamentele războiului i-au aprins de-a binelea poşta de viaţă...

Cu această ocazie, se vor afla şi detalii legate de: soarta lui Elisabeth Freitag, mireasa Gefreiterului Asch, aprigul ei tată şi prietenul acestuia, hangiul Asch. Cei doi bătrâni au devenit, după cum era de bănuit, prieteni buni. Meştereau împreună, trecură împreună, ocărând, prin război, şi goliră împreună oarece sticle cu vin. Când bătrânul Freitag nimeri în mare încurcătură, înainte de sfârşitul războiului, din cauza trecutului său socialist, bătrânul Asch îl scoase din bucluc. Când mai apoi, după sfârşitul războiului, bătrânul Asch nimeri în mare încurcătură din cauza trecutului său naţional-socialist, bătrânul Freitag reuşi, cu cerul şi cu pământul, să-şi ferească prietenul de neplăceri. Aveau într-adevăr concepţii total diferite, însă se înţelegeau de minune. Şi asupra unui punct cădeau întotdeauna de acord: tot ceea ce avea legătură cu milităria, aşa cum o cunoscuseră ei, îi îndemna să folosească expresii care nu se găseau în nici o enciclopedie.

Cazarma mai există şi acum. Nu i s-a întâmplat nimic. A trecut cu bine prin anii cei vitregi, şi aşa se face că şi astăzi îşi revendică locul, încăpăţânată şi trufaşă. Acum, un corp străin în mijlocul noilor cartiere ale suburbiei, care au ajuns până în apropierea zidurilor ei colţuroase. Da, în noul sector a devenit chiar o piatră a discordiei. Are în ea ceva dintr-o puşcărie, ceva care cadrează cu această zonă.

Când subunitatea de artilerie a Majorului Luschke a plecat la război, s-au înghesuit în cazarmă subunitățile de rezervă. Ulterior a fost îngrămădit înăuntru și un spital de campanie auxiliar, iar barăcile prizonierilor i-au redus și ele spațiul. Apoi, brusc, la sfârșitul războiului, se golise cu totul, dar în câteva zile soldații de ieri ajunseseră acolo prizonierii de azi. Au fost înlocuiți de deținuții politici. Pe urmă s-au instalat trupele de ocupație. Și acum e din nou goală, curățată și recondiționată.

Fie ca soldații care sunt obligați să-și satisfacă aici stagiul să nu aibă parte de ceea ce s-a petrecut prin aceste locuri în urmă cu cincisprezece ani[1]. Câte ceva trebuie să se schimbe. Doar atunci cazărmile se pot umple cu oameni de nădejde.

---

[1] Romanul a fost scris în anul 1954 (n. tr.).

Editor: VALENTIN NICOLAU
Redactor: MARCELA IONESCU
Culegere și paginare computerizată: LUMINIȚA CATANĂ
Apărut 1996, București
Coli tipar: 18. Format: 16/54 x 84
Timbrul literar se varsă în contul ASPRO
nr. 45.10.80.12.108, BCR - sector 1, București

Tipărit la Infopress s.a. Odorheiu Secuiesc

E încă pace, dar în cazărmile Wehrmachtului sudoarea și sângele curg șiroaie. Pentru războiul care bate la ușă Germania are nevoie de soldați de fier.

08/15

REVOLTA CAPORALULUI ASCH

Aventuroasa revoltă a caporalului Asch a început într-o după-amiază senină, în primele zile ale lunii august 1938. Nu s-ar fi petrecut mare lucru dacă tunarul Vierbein n-ar fi avut un ghinion negru. Iar nemiloasa mașinărie militară de zdrobit oameni s-a pus în mișcare și nimeni n-a mai fost în stare s-o oprească... Deși totul avea să fie rezolvat în decurs de o săptămână, urmările acestei afaceri fără precedent în analele armatei s-au făcut simțite din plin, de-a lungul întregului război.

ISBN 973-9177-84-0

NEMIRA

PREȚ 9804 +
196 T.L. = 10000 LEI